FATIMA VOLÁ

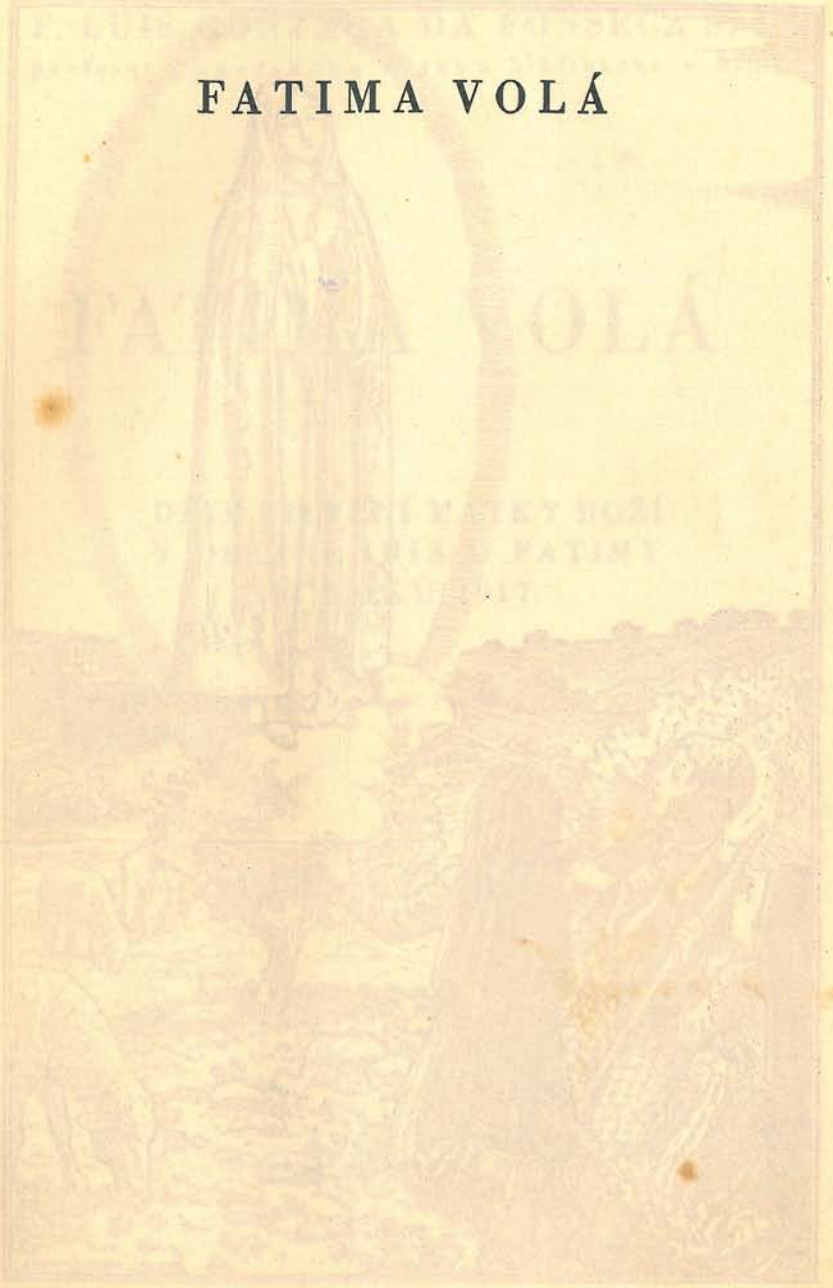

P. LUIS GONZAGA DA FONSECA S. J.
profesor Papežského ústavu biblického v Římě

FATIMA VOLÁ

DĚJE ZJEVENÍ MATKY BOŽÍ V DOLINĚ IRIA U FATIMY Z ROKU 1917

1948

Družstvo Vlast v Praze II

ORDINARIUS PRAGENSIS

Nihil obstat.

Dr Jaroslaus Kulač,
censor.

Imprimatur.

Pragae, die 13. Septembris 1948

Dr Theophilus Opatrný
Vicarius generalis

N. 14191

List J. Exc. Msgra Correia da Silva, biskupa v Leirii autoru spisu.

Veledůstojný pane!

Raduji se s Vámi ze skvělého úspěchu Vaší krásné knihy.

Ale poněvadž jediné Bohu přisluší čest a sláva, projevujeme svou vděčnost hlavně Bohu prostřednictvím nejsvětější Panny. On buď pochválen!

Je opravdu mimořádné, že naše drahá nebeská Matka si k tomu, aby mohla mimořádně udíleti svá dobrodiní, zvolila místo tak chudé a neznámé, „zemi pustou, neschůdnou a neúrodnou" a že si zvolila za své důvěrníky tři prosté a nevzdělané děti; a že těchto dětí, které před světem nic neznamenaly, použila k tomu, aby oznámila své nebeské poselství celému světu!

O tom, jak Panna Maria je v Portugalsku milována, svědčí mimo jiné neustálý příliv množství poutníků, který nepřestává, ani se nemenší vlivem nepříznivého spojení nebo vlivem války. Takovým projevem lásky v poslední době byl triumfální příjezd a odjezd milostné sochy, která na cestě do hlavního města a zpět byla obklopena zástupy, které se sbíhaly provolat jí slávu ve velikých městech jako v nejchudších vesnicích. Zejména pak Lisabon připravil tak nadšené uvítání, jaké nikdy nebylo prokázáno monarchům a slavným vojevůdcům.

Též v zámořských provinciích, v Africe, v Asii, v Oceánii je Fatimská Panna stejně milována a ctěna. Všude se stavějí kostely k její poctě, zakládají se církevní organisace a misie, které s jejím požehnáním přitahují stále četnější duše k jejímu božskému Synu.

Též v Americe, zvláště v Brazilii, v Kalifornii, v Argentině, je velmi rozšířena úcta Madony Fatimské.

Vpravdě „in omnem terram exivit et in fines orbis terrae" a neuplynulo ještě 25 let!

A duch pobožnosti k Madoně Fatimské?

Nejsvětější Panna naléhala zejména na nutnost modlitby, doporučujíc zejména posvátný růženec; na nutnost pokání, na polepšení života a na nenávist k hříchu, zvláště k hříchu nečistoty, který tolik duší vede do pekla; a v nedlouho trvajícím vidění dala nahlédnouti dětem do onoho „místa trápení" tak hrozného, že ony nevinné děti, jaty velikou hrůzou, se

rozhodly, že budou přinášeti všechna umrtvování a oběti, které jen budou moci vymysleti, aby obrátily hříšníky a zachránily je před oněmi věčnými tresty.

Chceme-li pak hledati, která je poslední příčina všech těchto zjevení, plných velikých naučení a divů, které jsou ve Vaší knize věrně vylíčeny, takže Vaše kniha podává doposud nejúplnější informace, — je zjevné, že touto příčinou je mateřská něha Neposkvrněného Srdce Marie, Matky Ježíšovy a Matky naší.

Prosím Nejsvětější Pannu, aby nadále žehnala Vaší snaze šířiti v tomto ubohém světě, stravovaném požáry nenávisti, lásku k Naší nejmilejší Královně a Matce.

V Leirii 4. srpna 1942.

V Kristu Ježíši Váš služebník

† Josef, biskup z Leirie.

Autorova předmluva.

Tato kniha vznikla z řady článků napsaných pro časopis „Porta Paradisi" o zjeveních Matky Boží ve Fatimě, „nejvýznamnější to náboženské události z počátku tohoto století" — jak byla nazvána v „Osservatore Romano" (3. VI. 1298).

R. 1931 byly tyto články sebrány a uveřejněny v ilustrované knížečce, která vyšla v 6.000 výtiscích. R. 1938 třetí vydání (5.000 výtisků) bylo obohaceno novými zajímavými zprávami z větší části nevydanými a obsaženými ve dvou dlouhých pojednáních (více než 80 stránek tištěných na stroji), která sepsala hlavní osoba ve zjeveních, Lucie, z poslušnosti p. biskupu z Leirie. První pojednání je velmi cenný přínos v životopisu malé Hyacinty. Lucie je napsala s velikou radostí, ježto běželo o „nejdůvěrnější přítelkyni jejího dětství" — „jejíž společnosti vděčí zčásti za to, že si zachovala nevinnost" a o níž doslova píše:

„Doufám, že jí Pán k slávě Nejsvětější Panny udělí aureolu svatosti. Hyacinta byla dítětem pouze podle let. Dovedla však konati ctnosti a dokázati svou lásku k Bohu a Nejsvětější Panně přinášením obětí... Udivuje, jak pochopila ducha modlitby a oběti, k čemuž nás sama Panna vybízela... Z těchto i jiných četných důvodů mám o ní veliké mínění jako o světici."

Naproti tomu sepsání druhého pojednání „Důvěrné dějiny Fatimy", podle toho, jak se vše vpravdě událo, bylo pro její skromnost pravým mučednictvím. Dal-li jsem já sám nějakým způsobem příležitost k tomuto mučednictví, nelituji toho. Mohu takto vylíčiti opravdový ráz, vnitřní povahu a ducha pobožnosti k Madoně Fatimské.

Čtvrté vydání znamená značný a definitivní pokrok proti předchozím vydáním pokud běží o hojnost zpráv a přesnost vypravování, takže se mohlo říci, že toto vydání je „opraveno, opatřeno poznámkami a rozšířeno samotnou Lucií".

Vyšlo u příležitosti 25 letého výročí zjevení a biskupského výročí Jeho Svatosti Pia XII., 13. května 1942.

Když se totiž blížilo jubileum zjevení, njdp. biskup z Leirie, hlasem lidu nazývaný „biskupem Naší Paní Fatimské", poslal sestře Marii od Matky Bolestné (Lucii) jeden výtisk našeho třetího vydání, aby poznamenala, co by v něm nacházela

méně přesného. Lucie našla pouze „několik malých podrobností, které nutno opraviti, jiné vysvětliti." Opravy byly svědomitě vykonány a vysvětlivky připojeny v poznámce.

Pan biskup vedle toho přikázal Lucii, aby vypsala:

a) jiné věci, na které by si vzpomněla, týkající se dvou druhých důvěrníků nebeské Královny Františka a Hyacinty.

b) Přesné vylíčení zjevení, „aniž by něco zamlčela z toho, co v přítomné době může býti odhaleno".

Tak vznikla jiná dvě pojednání, v celku více než 50 stránek na stroji psaných, jež nám byly s největší laskavostí dány k disposici a z nichž jsme s největší věrností čerpali nové zprávy výjimečného významu, které obohatily ono vydání. Toto pokud se týká historické pravdy.

Poslušnost v této poslední věci byla pro pokornou sestru tvrdou obětí. Též o tom psala njdp. biskupovi z Leirie 8. prosince 1941:

„Věřím, Msgre, že jsem napsala vše to, co mi doposud Vaše Excelence přikázala napsati.

Doposud jsem učinila vše, abych skryla to, co zjevení Naší Paní na Cova da Iria měla v sobě nejdůvěrnějšího. Kdykoliv jsem byla nucena o tom mluvit, snažila jsem se jen lehce se toho dotknout, tak abych neodhalila to, co jsem si tolik přála udržeti v tajnosti. Ale nyní, když poslušnost mne k tomu zavázala... hle, předkládám vše! A já jsem jako kostra všeho zbavená, dokonce i vlastního života, a umístěna v museu, abych připomínala návštěvníkům bídu a nicotu všeho toho, co pomíjí...

Ať dobrý Bůh a Neposkvrněné Srdce Mariino ráčí přijmout ty nepatrné oběti, o které mne ráčili požádati, aby oživili v duších ducha víry, naděje a lásky."

Páté vydání (10.000) výtisků vyšlo na začátku října.

Zatím uzrály mimořádné události, hlavně poselství Jeho Svatosti na uzavření jubilejních slavností zjevení a vytoužené zasvěcení světa Neposkvrněnému Srdci Mariinu, které se pak slavně opakovalo 8. prosince v basilice knížete apoštolů. Toto bylo nutno vzíti v úvahu.

Nyní vychází deváté vydání, přizpůsobené vývoji poměrů a znovu rozšířené. Když jsme je připravovali, přidrželi jsme se čtvrtého vydání, varujíce se malých nepřesností, které se dostaly do pátého vydání bez vědomí autorova.

Chtěli bychom uspokojiti všechny ty, kteří nám radili uveřejniti všechny jednotlivosti, které máme k disposici, ale za tím účelem by bylo nutno napsati knihu dvojnásobného rozsahu a změnit její ráz s nebezpečím, že by věci podružné zastínily věci hlavní. Proto jsme se tentokráte ještě omezili ve výběru věcí podružného významu a snažili jsme se poskytnouti tak veliký počet milostí (příkladů), který by vystačil na celý měsíc květen.

Kéž Nejsvětější Srdce Ježíšovo a Mariino znovu požehná tomuto vydání, aby bylo plodné a vydalo dobrý užitek ve stále větším počtu duší.

Jim pak buď všechna chvála a čest!

V Římě 6. ledna 1943.

Alois Gonzaga da Fonseca S. J.

ČÁST PRVNÍ

DĚJE ZJEVENÍ

I.

ZEMĚ, KTEROU SI MARIA OBLÍBILA.

Plynul rok 1917. V Evropě stále zuřil požár světové války. Nadarmo veliký papež míru Benedikt XV. použil všech přirozených i nadpřirozených prostředků, aby jej zastavil. Požár se šířil ze země do země, s pevniny na pevninu a hrozil strhnouti do ohnivého víru všechny národy země.

Rok před tím došlo i na malé Portugalsko, které každým dnem přihlíželo k tomu, jak v děsivé propasti hynou jeho nejlepší synové a přicházejí nazmar jeho skrovné zdroje. Všude nářek, ničení, pustošení, smrt. Tu pojednou se v neblahé válečné vřavě začne od severu k jihu v celé zemi šířit zpráva, která zněla jako předzvěst míru. Byla to výzva, která působila radostně jako duha za bouřky: Do Fatimy! Do Fatimy!

Co se stalo ve Fatimě? Ani nejlepší zeměpisci nebo dějepisci o ní nic nevěděli. Nemluvě o Fatimě, zamilované dceři Mohamedově, která zemřela r. 632 (od níž v 10. stol. odvozuje své jméno proslulá dynastie fatimovců), nevěděli o žádném historicky významném městě nebo osobě téhož jména.

A dnes, po třiceti letech, jméno Fatimy jde od úst k ústům nejen v Portugalsku, ale skoro ve všech národech v Evropě a v mnohých částech Asie a Ameriky, Afriky a Oceanie. Všude je známo, velebeno a oslavováno s nadšením, které stále roste.

Fatima je farnůstka 2.700 duší v diecési Leiria, zastrčená na jednom výběžku Serra d'Aire, přibližně 100 km na sever od Lisabonu, skoro v zeměpisném středu Portugalska.

Je to staré městečko, se jménem čistě arabským, jako stovky jiných městeček v této krajině. O jeho počátcích vypráví pěkná legenda, jejíž dokonalou hodnověrnost nemohu zaručiti, ale nechtěl bych ji též úplně popřít.

R. 1158 (vypráví stará kronika), kdy Portugalsko jižně od Taga úpělo ještě pode jhem mohamedánským, vyjela si 24. června nádherná skupinka skvostně oděných arabských dam a šlechticů na koních z hradu „Alcacer do Sal" a ubírala se k řece Sadu slavit tam svátek sv. Jana.

Ujížděli vesele, když jim tu vpadla do zad jako blesk četa portugalských šlechticů pod vedením obávaného „maurojeda" (Traga Moiros) Dona Gonçala Herminguesa. Průvod takto

neočekávaně napadený je rozprášen. Většina šlechticů padne v udatném boji. Ostatní s několika dámami jsou zajati a odvedeni do Sarantému, kde tenkráte dlel Don Alfonso Henriques, zakladatel portugalské monarchie, který právě vedl válku proti půlměsíci.

Král pochválil statečnost svých věrných a ptal se velitele, jakou odměnu žádá:

„Čest, že jsem vám prokázal službu, pane; a jako památku na dnešní den bych si vás dovolil požádat o ruku Fatimy."

Fatima byla nejurozenější z dam, dcera Valiho z Alcaceru.

„Budiž," odpověděl monarcha — „s podmínkou však, že se dívka obrátí na svatou víru a bude chtít stát se vaší manželkou."

Fatima souhlasila. Byvši dobře vyučena ve víře, přijala při křtu jméno Oureana. Slavila se svatba a král daroval Donu Gonçalovi svatebním darem městečko Abdegas, které se od toho dne jmenovalo Oureana, dnes Ourem.

Rychle plynula léta v boji s půlměsícem. Oureana zemřela v květu mládí a válečník Don Gonçalo nenalézaje útěchy ve svém žalu, hledal útěchu u Boha a stal se řeholníkem svatého Bernarda v opatství Alcobaca, které nedávno zbudoval král Alfons 30 km od Ouremu.

Několik let poté dal opat tohoto kláštera přenésti tělesné pozůstatky Ourcaniny do vesničky vzdálené 6 km od Ouremu a zbudoval tam kostel a malý klášter ke cti Panny Marie. Od tohoto dne se vesnice nazývala Fatimou.

Potud legenda.

Klášter trval až do konce 16. stol. a kostelík stojí dodnes. Historického významu Fatimy však stále ubývalo. Před 30 léty bylo toto jméno neznámo i nejvzdělanějším zeměpiscům. Přece však okolní krajina je z nejvýznačnějších v dějinách Iberského poloostrova.

Tam se ve 12. století odehrálo několik nejskvělejších válečných událostí, které posvětily Portugalsko na rytíře Kristova v křížové výpravě proti islamu.

Tam v den před Nanebevzetím roku 1385 přemohl král Jan I. a „Svatý podkoní" blahoslavený Don Nuno Alvares Pereira, národní hrdina portugalský, s hrstkou mužů, posilněných pomocí Mariinou, mocné vojsko, které shromáždil král kastilský pro vpád do Portugalska. Na památku tohoto

znamenitého vítězství, které zajistilo nezávislost a umožnilo budoucí rozmach Portugalska, dal král Jan zbudovati nádherný chrám Panny Marie Vítězné s přilehlým konventem, který je klenotem gotického umění, a svěřil jej péči dominikánů, kteří s obzvláštní horlivostí šířili úctu k posvátnému růženci.

Tato pobožnost se tak zakořenila, že se zachovala až do našich dnů a konají ji nejen v každé rodině, nýbrž i děti samy. Byla to krásná příležitost zasloužiti si onu jedinečnou milost, kterou Panna Maria vyznamenala své ctitele.

A nyní, čtenáři, nečtěte, ale dejte se unášeti rozkoší nad těmi divy, které Maria vykonala v onom zapomenutém koutku Starého světa.

II.

PRVNÍ ZJEVENÍ.

Neděle, 13. května 1917.

V neděli 13. května 1917 — byla to neděle prosebná před Nanebevstoupením Páně — vypravili se tři pasáčci z Aljustrelu, vesničky přifařené k Fatimě, jako obyčejně, aby na horách pásli rodinná stáda. Byli to: Lucie od Ježíše, její bratranec František a sestřenice Hyacinta Martovi. Lucii bylo deset let, Františkovi devět, Hyacintě sedm.

Byli tak prostí jako ty ovečky, které pásli. Nikdo z nich neuměl čísti, ale zbožně se modlili a učili se pilně katechismu. Lucie jediná již byla u prvého svatého přijímání.

Jako každý sváteční den, tak i dnes byli zbožně účastni mše svaté ve farním kostele. A proto bylo již dopoledne, když se setkali venku za vesnicí na stanoveném místě. Shromáždili ovce do jednoho stáda a dohodli se, kam poženou. Náhodou, je-li možná náhoda v řízení Prozřetelnosti, se rozhodli, že poženou na „Cova da Iria“[1]), vzdálenou 2½ km od Fatimy, kde rodiče Luciini vlastnili malý pozemek s několika skalními duby a několika olivami.

[1]) T. j. mušle nebo dolina Iria, jméno naznačující vzhled terénu, který tvoří rozhlehlý amfiteatr o průměru přibližně 500 m.

K poledním děti přerušily své nevinné kratochvíle a na kolenou se modlily jak obyčejně svatý růženec. Pak, neztrácejíce se zřetele ovečky, pokračovaly ve své nejoblíbenější hře: stavěly domek z kamení, které měly po ruce, na svahu, právě tam, kde dnes se zdvíhá basilika. Sotva začaly, najednou je oslnil blesk. Poděšeny hleděly na oblohu. Nikde ani mráčku, slunce krásně svítilo.

„Že by se za kopcem schylovalo k bouřce? Bylo by lépe vrátit se domů,“ navrhuje Lucie.

Bratránek i sestřenka měli větší strach než ona, souhlasili a všichni tři ženou ovečky dolů se svahu.

Uprostřed svahu, když šli kolem velkého skalního dubu, který tu stojí dodnes, nový blesk ještě oslnivější než první...

Dvojnásob poděšeni zrychlují kroky, ale sotvaže dospěli na dno kotliny, zastavují se nemohouce dále pro překvapení a údiv. Na dva kroky před sebou, na malém, zelenajícím se dubě, vysokém nemnoho přes metr, spatřují překrásnou paní oděnou světlem, jasnější než slunce, která jim s půvabným pokynutím pravila:

„Nebojte se, neublížím vám“.

A dítky na ni hledí u vytržení.

(Byly tak blízko, že byly zachyceny do svatozáře, která ji obklopovala.)

Zdá se, že oné podivuhodné paní je 15—18 let. Roucho bílé jako sníh, u krku stažené zlatým provazcem, splývá až k nohám, které se zlehka dotýkají listí dubu. Plášť, rovněž bílý a zlatem protkávaný, halí její hlavu a celé tělo. S rukou sepjatých na prsou k modlitbě, visí růženec se zrny bílými, podobnými perlám.

Je zakončen křížkem z lesklého stříbra. Obličej, na němž lze pozorovati nejčistší tahy a nevýslovnou jemnost, je obklopen svatozáří, ale zdá se, že je zastřen stínem smutku.

Lucie se odvážila otázati: „Odkud jste?“

„Mojí domovinou je nebe.“

„A co ode mne chcete?“

„Přišla jsem vás požádat, abyste se sem dostavili v tuto hodinu vždy 13. dne v každém měsíci, šestkrát po sobě až do října. V říjnu vám řeknu, kdo jsem a co od vás chci.“

Po chvíli mlčení navázala Lucie opět rozhovor:

„Vy přicházíte z nebe... a přijdu já do nebe?“

„*Ano,*“ odpověděla paní.

„A Hyacinta?“

„*Ona též.*“

„A František?“

Oči Zjevení se obracejí směrem k chlapci, zadívají se naň s výrazem dobroty a zároveň mateřské důtky:

„*On též, ale musí se napřed pomodlit mnoho růženců...*“

Lucie se ptá, kam přišly dvě dívky, s kterými se přátelila a které před časem zemřely. Zjevení odpovědělo, že jedna je v nebi a druhá v očistci. Pak pokračovalo:

„*Chcete se obětovat Pánu Bohu, hotovi přinášet oběti a přijímati s ochotou všechny těžkosti, které vám pošle, jako smírnou oběť za nesčíslné hříchy, kterými je urážena Božská Velebnost, za obrácení hříšníků a jako náhradu za rouhání a všechny urážky, které se dějí Neposkvrněnému Srdci Panny Marie?*“

„Ano, chceme!“ — odpovídá s nadšením Lucie jménem všech tří.

Zjevení projevilo mateřské uspokojení a ukázalo, jak je mu milá velkodušnost těchto nevinných dětí a oznámilo jim, že brzy budou mít hodně trápení, ale že jim milost Boží bude vždy nápomocná a bude je sílit.

Při těchto slovech rozevřela ruce[2]), které měla sepjaté, vylévajíc tak na dívky proud tajemného světla, které bylo tak silné a pronikavé, že „vstupujíc v hrudi do nejhlubšího nitra duše“ (to jsou slova Luciina), „dalo nám viděti se v Bohu jasněji, než se vidíme v tom nejčistším zrcadle. ... Tu jsme pod neodolatelným popudem padli na zem a opakovali jsme ze vší síly: „Ó Nejsvětější Trojice, klaním se Ti! Bože můj, Bože můj, miluji Tě!...“

Za několik okamžiků Zjevení doporučilo maličkým, aby se každý den zbožně modlili růženec, jak to dělali před chvílí, aby vyprosili světu mír.

Dořeknuvši to, začala se Paní polehounku vznášet, míříc směrem k východu. Zdá se, že nepohybuje nohama, ale podle prostoduchého výrazu dětí „jde úplně zpříma“, až zmizí ve slunečním světle.

[2]) „Učinila pohyb podobný, jako když kněz říká „Dominus vobiscum.“ (Lucie.)

Když se probrali z vytržení,

první jejich starost byla, co je se stádem. František totiž, který snad proto, že jej přílišná záře oslňovala, musel co chvíli během zjevení zavřít nebo odvrátit oči, si všiml, že jim zatím ovce zašly na hrachové políčko, přivábeny křehkými rostlinami. Chtěl je hned běžet zahnat, ale Lucie jej zastavila slovy:

„Nechej toho! Ta Paní říká, že ovce nežerou hrách.“

„Jakže? Šly se tam napást a nežerou jej?“ — odpověděl, ale zastavil se už také proto, že by se byl nerad zřekl těch rajských chvil.

Potom všichni tři běželi, aby zjistili způsobenou škodu, která pro ně mohla mít nepříjemné následky. Na štěstí „nebylo vidět snědený hrách“, prohlašovala prostoduchá Lucie.

Zbaveni této starosti, spokojeni a šťastni si sdíleli své dojmy. Všichni tři viděli zjevení dokonale. František však slyšel pouze hlas Luciin a nezpozoroval, že ona krásná Paní mluvila. Hyacinta vše zřetelně slyšela, ale neúčastnila se rozhovoru. Lucie jediná vedla rozhovor, který trval asi deset minut.

Lucie pak uvážila, co by se mohlo stát. Proto doporučila bratránkovi a sestřence, aby nehovořili o události, která se jim přihodila, a aby nikomu neříkali, že viděli Pannu Marii:

„Stejně by nám nevěřili a mohli by se nám smát a hubovat.“

Teď už nikomu z nich se nechtělo do hry. Stačilo jim jejich štěstí, které chovali v duši, stýkající se bezprostředně s nebem. Pohrouženi do hluboké usebranosti překvapením a údivem ani nemluvili a oddávali se rozkoši z toho, co viděli a slyšeli.

Hyacinta první přerušila náladu plnou kouzla, hopsala a s nadšením opakovala:

„Ach, ta krásná Paní! Ach, ta krásná Paní!“

„Vsadila bych se, že to někomu řekneš,“ napomínala Lucie.

„Nic nepovím! Nic nepovím! Neboj se!“

Když se schylovalo k západu, dohnali stádečko do Aljustrelu. Ještě než se rozešli, připomenula Lucie znovu naprosté mlčení.

„Dobrá, dobrá, dohodnuto,“ — odpověděl maličcí.

Hyacinta událost prozradila. Protivenství začíná.

Hyacinta byla doma jako na trní. Jak by mohla nesděliti ostatním radost, kterou překypovalo její srdce? Vždyť byla zvyklá říci mamince vše, co se jí během dne přihodilo. Konečně přece jen to nevydržela. „Cítila jsem ve svém nitru neodolatelné nutkání, které mi nedovolilo být zticha," říkala... Běžela k matce, chytila ji kolem krku a zvolala:

„Maminko, dnes jsem na Cova da Iria viděla Pannu Marii."

„Co povídáš?... Blázníš?... Copak jsi svatá, abys viděla Pannu Marii?"

„Viděla jsem ji, maminko!" — trvala na svém a zklamána sklonila hlavu.

Po chvilce dodala:

„Mami! Jdu se s Františkem modlit růženec. Panna Maria nás k tomu vybízela."

Když se pomodlili, vrátila se k matce:

„Maminko, musíme se modlit růženec každý den; Panna Maria si to přeje."

Při večeři pak před celou rodinou vyprávěla na matčino vyzvání podrobně o mimořádné události a zdrželivější František jenom stále přisvědčoval.

Druhého dne se chtěla paní Olympie Martová zeptat matky Luciiny, co její dcera vyprávěla. Ale Lucie, věrna slibu, se chovala tak, aby nevzbudila nejmenšího podezření a teprve nyní na otázku matčinu vyprávěla věrně o celé události, potvrzujíc tak a doplňujíc vyprávění svých druhů.

Kéž by to bývala neučinila! Paní Marie Rosa, poděšena, rozzlobena, chvíli mlčela. Potom však se jí zmocňovala stále více myšlenka, že vše je pouhý klam, takže si o několik dní později stěžovala panu faráři, že právě ji musí potkat takové neštěstí.

„A jaké neštěstí?"

„Ale ta dcera člověku dělá ostudu před lidmi!"

„Ale kdyby bylo pravda to, co ona vypráví, bylo by to pro vás velkým požehnáním, které by vám všichni záviděli!"

„Kdyby to bylo pravda... Ale nemůže tomu tak být. Děvče se mi chce naučit lhát. Je to po prvé, ale já ji naučím, že se lhát nesmí."

Vrátila se domů a dala dceři slíbené naučení, ne ovšem jenom ústní.

Zpráva se opravdu rychle rozšířila a druhého dne o ní věděli všichni obyvatelé Aljustrelu a celá farnost fatimská. Jak se dalo předvídat, dětem nikdo nevěřil, mnozí však se jim začali posmívat, označovat je za podvodníky a ostře kritisovat rodiče, že si „s nimi nedovedou poraditi".

Jednoho rána se Luciina matka probudila a rozhodla se, že to skoncuje s povídačkami sousedů a s vlastními pochybnostmi. Budí dceru. Ať hned vstane a pěkně se přizná k tomu, že lže a klame lidi. Rozhodné rozkazy, laskání, hrozby, držadlo od smetáku — všeho toho použila, aniž však obdržela jinou odpověď, než uctivé mlčení nebo potvrzení toho, co řekla.

Nakonec jí nařídila, aby hnala na pastvu a aby za celý den dobře uvážila to, co jí říká:

„Neodpustila-li jsem nikdy svým dětem žádnou lež, tím méně tobě odpustím lež tohoto druhu. Dnes večer půjdeš ke všem, které jsi oklamala a přiznáš se, že jsi lhala a poprosíš za odpuštění."

Dívka odešla na horu s ovcemi a se svým zármutkem. Obě děti na ni už čekaly. Když ji viděly, jak přichází se slzami v očích, ptaly se jednohlasně:

„Co je ti? Co se ti stalo?"

„Maminka chce za každou cenu, abych řekla, že jsem lhala; a jak to mohu říci?"

„Podívej se, co jsi provedla. Proč jsi povídala?" — poznamenal František, obraceje se na sestřičku.

Hyacinta sklopila hlavu a plakala, pak na kolenou s rukama sepjatýma je prosila za odpuštění:

„Chybila jsem, ale slibuji, že už nikomu nic neřeknu."

*

Dítky takto v protivenství všeho druhu stále trvaly na pravdivosti svých tvrzení a činily předsevzetí, že se neopominou dostavit na schůzku s krásnou Paní, bude-li jim to dovoleno.

III.

DRUHÉ ZJEVENÍ.

Středa, 13. června 1917.

Bylo 12. června, předvečer svátku svatého Antonína, jehož svátek se velice slaví v celém Portugalsku a ve Fatimě zvláště, poněvadž tento světec je hlavním patronem farnosti.

Navečer Hyacinta přišla k matce, mazlila se s ní a říkala:

„Maminko, zítra nechoď na pouť svatého Antonína. Pojď s námi na Cova da Iria podívat se na Pannu Marii."

„Ale ty tam nepůjdeš... Ostatně je to zbytečné: Panna Maria se ti nezjeví."

„Ale zjeví! Panna Maria řekla, že se zjeví a jistě se zjeví."

„Tak ty nechceš jít na pouť k svatému Antonínu?"

„Svatý Antonín není hezký!"

„A proč?"

„Protože Panna Maria je mnohem, mnohem krásnější!"

„Já půjdu s Lucií a Františkem na Cova da Iria, a jestliže nám Panna Maria řekne, abychom šli na pouť k svatému Antonínovi, půjdeme."

Druhého dne rodiče Martovi, aniž něco dali na prosby obou dětí, — což právě dokazuje, že jejich vyprávění nebrali příliš vážně, — brzo zrána se odebrali na výroční trh do Pedreirasu (Porto de Mos), ponechávajíce dětem volnost, aby mohli jít na Cova da Iria. Proto se tedy odebrali kolem jedenácté hodiny zároveň s Lucií na místo nebeské schůzky, doprovázeni asi 50 osobami, u nichž více než co jiného rozhodovala zvědavost.

Poslyšme, co jedna z těchto osob vypráví:

„Ve stanovenou hodinu se dostavily tři děti a klečíce pod velikým dubem, (který stojí asi o 50 m výše od místa zjevení), modlily se růženec. Když se domodlily, Lucie vstala, upravila si vlněnou roušku a bílý kapesník, který měla na hlavě[1]), upravila se celá, jako by šla do kostela, pak se obrátila k východu a čekala na zjevení. Kolemstojící se ptali, bude-li to ještě dlouho trvat a ona odpověděla, že ne. Obě menší děti naléhaly, že by se mohly pomodlit ještě jeden růženec, ale Lucie najednou překvapeně praví:

„Už bylo vidět blesk. Teď přichází Paní," — a běží směrem k malému dubu a obě děti utíkají za ní.

Slyšela jsem otázky Luciiny a jak hovořila se Zjevením, ale neviděla jsem nic, ani jsem neslyšela odpovědi. Pozorovala jsem však zvláštní věc. Bylo to v červnu. Dub měl listy nové a dlouhé. Když zjevení skončilo a Lucie prohlásila, že Paní odešla směrem k východu, všechny listy toho dubu byly obráceny a ohnuty v ten směr, jako by lem roucha té Paní při jejím odchodu je za sebou stáhl."[2])

[1]) V Portugalsku, právě tak jako v Italii, se dbá na to, aby se žena neúčastnila náboženských úkonů, zejména v kostele, prostovlasá. Místo šátku nebo klobouku leckdy používají kapesníků, který si rozprostrou na hlavu. (Pozn. překl.)

Nebeský rozhovor.

Rozhovor trval přibližně 10 minut.

„Co si ode mne přejete?" — ptala se opět Lucie.

Zjevení odpovědělo, aby se tam vrátili třináctého příštího měsíce, vyzývalo znovu ke každodenní modlitbě svatého růžence a dodalo:

„Chci, abyste se naučili čísti; pak vám řeknu, co si přeji."

Lucie prosila za jednoho nemocného, který jí byl doporučen.

„Ať se obrátí a do roka bude zdráv."

A pokračovala svěřujíc všem třem tajemství, lépe řečeno „první tajemství". Jelikož František neslyšel — jako tomu bylo po prvé — co hovořila Paní, dověděl se to, co se jeho týkalo, potom od Lucie.

Oč běželo? Děti, pokoušené vším možným, to nikdy nevyřekly. Prohlásily pouze, že to bylo pro dobro všech tří, ale že to neznamená, že se stanou bohatými, nebo šťastnými na tomto světě.

Činily se dohady, že zjevení nebeské Paní se týkalo budoucnosti všech tří. Ne právě jejich věčné spásy, ježto o té byly ujištěny již 13. května, ale spíše, že Panna Maria vyzvala Lucii, aby opustila svět a stala se řeholnicí, čemuž by nasvědčoval příkaz naučit se číst. Maličké Hyacintě a

[2]) Broteria XII., 5 (1931), 279 n.

Františkovi snad oznámila jejich blízkou smrt, s níž pak s takovou jistotou počítají.

První tajemství odhaleno.

Dnes víme, že dohad byl správný, ale týkal se pouze méně důležité části nebeského sdělení.

Máme hodnověrný opis dopisu, který Lucie napsala z poslušnosti svému duchovnímu vůdci, v němž vypráví, že se „17. prosince 1927 obrátila na Pána Ježíše ve svatostánku s otázkou, jak bude moci vyhověti příkazu zpovědníkovu", který ji vybízel vypsati některé milosti, které jí Bůh vyjevil, když mezi nimi je i tajemství, které jí svěřila Nejsvětější Panna.

A Pán Ježíš jí jasným hlasem odpověděl: „Napiš, dcero má, vše, co se ti přikazuje; napiš též vše to, co ti Nejsvětější Panna prozradila ve zjevení, ve kterém ti hovořila o této pobožnosti (k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie), ale o tom, co zbývá z tohoto tajemství, nadále pomlč!"

Pak máme poslední dokument, který dívka sepsala na rozkaz pana biskupa z Leirie, a ten potvrzuje to, co je o této podrobnosti v listě předcházejícím, a tak můžeme zrekonstruovati celý rozhovor.

Lucie pokračovala:

„Chtěla bych Vás poprosit, abyste nás tři vzala všechny do nebe!"

„Ano. Pro Hyacintu a Františka si přijdu brzy. Ty však musíš zde na zemi zůstat déle. Pán Ježíš tě chce použít jako nástroje, aby mne uvedl ve známost a naučil lidi mne milovat."

„Musím tedy osaměti?" — ptala se smutně, zatím co se jí v mysli vybavovalo pronásledování, které již po tři týdny proti ní zuřilo.

„Ne, dcerko. Máš mnoho trápení? Neztrácej odvahu. Já tě nikdy neopustím. Mé Neposkvrněné Srdce bude ti útočištěm a cestou, která tě dovede k Bohu."

Když Panna Maria pronášela tato poslední slova, otevřela ruce a po druhé již na ně rozlila ono nesmírné světlo, ve kterém se viděli jako ponořeni v Boha. Zdálo se, že František a Hyacinta stojí v onom proudu světla, který vystupoval k nebi (kam měli brzo přijíti), Lucie v proudu, který zaplavoval zemi. Před pravou rukou Zjevení bylo vidět Srdce sevřené trním, které je bodalo se všech stran. Pochopili, že to bylo Neposkvrněné Srdce Panny Marie, zarmoucené tolika hříchy světa a žádající pokání a smír.

A Lucie končí: „O toto běželo, když jsme říkali, že nám Panna Maria zjevila v červnu tajemství. Ona nám tentokrát vlastně neporučila, abychom mlčeli, ale my jsme cítili, že Pán nás k tomu vedl."

Jakmile se Zjevení začalo vzdalovat, bylo slyšet jakoby vzdálený výbuch rakety, nebo, jak se jiní vyjadřovali v procesu, jakoby pod zemí úder hromu, vycházející od dubu, a v prostoru se vznášel bílý obláček. Děti dychtivě sledovaly očima svatou Pannu, která vystupovala světlou drahou, kterou, jak se zdálo, jí do nebe otevíral její vlastní jas, a Lucie volala:

„Chcete-li ji vidět, podívejte se, tam je!..."

A ukazovala prstem právě na obláček, který okolostojící viděli. Když konečně úplně zmizel, zvolala:

„Konec. Nebe je zavřené!"

Pak se všichni vrátili do Fatimy, právě ke konci slavné mše svaté. Cestou Lucie doporučovala, aby se modlili v rodinách každý den růženec, poněvadž to Panna Maria chtěla.

IV.

TŘETÍ ZJEVENÍ.

Pátek, 13. července 1917.

Tentokrát, hlavně proto, že se do Fatimy sešlo velké množství lidí u příležitosti svátku sv. Antonína, zpráva o nebeských zjevech překročila hranice farnosti a rozšířila se do nejširšího okolí. Možno říci, že ve Fatimě se to stalo oblíbeným předmětem všech rozhovorů. Někteří, kdo znali blíže omilostněné děti a nemohli pochybovati o jejich upřímnosti, připouštěli pravost zjevení. Většina však se k tomu stavěla nedůvěřivě nebo přímo nepřátelsky. K lidem tohoto druhu patřilo všechno duchovenstvo a zvláště P. Emanuel Marques Ferreira, fatimský farář (1913—1919), který učinil prozíravě všechna opatření, aby mohl sledovat vývoj událostí, a nijak se netajil svým přesvědčením úplně odmítavým.

Proto v domácnostech omilostněných dětí rostly obavy. Rodiče Martovi, ačkoliv byli přesvědčeni o upřímnosti svých dětí, si kladli otázku, zda se snad nestaly obětí nějakého klamu.

Jednoho dne jim matka řekla:

„Dejte si pozor, abych vás pořádně nevyplatila, poněvadž klamete lidi. Vaší vinou chodí tolik lidí na Dolinu Iria."

Ale děti se dovedly bránit:

„My nikomu neříkáme, aby tam chodil. Kdo chce, ať tam jde, kdo nechce, ať tam nechodí. My tam jdeme. Kdo pak tomu nechce věřit, ať čeká, že jej Bůh potrestá. Také ty, maminko, budeš potrestána, neuvěříš-li."

Pro tentokrát byla bouřka zažehnána.

Matka Luciina však neskládala zbraně tak snadno. Byla stále více přesvědčena, že dcera lže, že uvádí v blud polovinu zeměkoule. Proto ji hubovala, bila ji pro každou maličkost, takže farář musil zakročit a vyzývat k umírněnosti. Když ji koncem června k sobě s dcerou pozval, „Má matka pocítila úlevu," píše Lucie, „ježto se domnívala, že pan farář na sebe vezme celou odpovědnost za události a proto mi řekla: „Zítra ráno půjdeme na mši svatou. Pak půjdeš k panu faráři, ať tě potrestá, ať dělá co chce. Jsem tomu ráda, jen když tě donutí, aby ses přiznala, že jsi lhala".

Mé sestry se zařídily podle matky a vynašly si hrozeb bez konce, aby mne zastrašily návštěvou u pana faráře... Zpravila jsem Hyacintu a Františka o tom, co se dělo a oni odpověděli:

„My tam půjdeme také. Pan farář vzkázal naší matce, aby nás k němu přivedla, ale ona nám o tom nic neřekla. Nic nevadí! Budou-li nás bít, budeme trpět z lásky k Pánu Ježíši a za hříšníky."

„Druhého dne," pokračuje Lucie, „šla jsem s matkou k panu faráři. Cestou na mne slůvkem nepromluvila. Při mši svaté jsem obětovala Pánu Ježíši své utrpení. Když jsem pak stoupala po schodech, které vedou do fary, řekla mi má matka: „Už mne nezlob! Řekni panu faráři, že jsi lhala, aby mohl příští neděli lidi vyvésti z bludu a skoncovat to. Copak je možné, aby všichni běhali na Dolinu Iria, aby se tam modlili před nějakým dubem"?

A pak beze všeho zaklepe na dveře.

„Pan farář proti všemu očekávání a hrozbám mé matky a sester," vypráví Lucie, „mě přijal laskavě a úplně klidně se mne ptal, jak to bylo. Pak skončil s odměřenou vážností:

„Nezdá se mi, že to pochází z nebe. Po většině, když se Pán Ježíš ukazuje duším, poroučí jim, aby ze všeho kladly počet zpovědníkovi nebo faráři; toto děvče však se uzavírá do svého mlčení. Mohl by to býti ďábelský klam. Budoucnost ukáže, jak je tomu doopravdy".

„Pán Ježíš jediný ví, jaké utrpení mi způsobila tato úvaha," ujišťuje Lucie. „Začala jsem pochybovat, nepocházejí-li ona zjevení od ďábla, který mne chce zatratit. Řekla jsem o svých pochybnostech bratránkovi a sestřence a Hyacinta odpověděla: „To není ďábel. To není on. Říkají, že ďábel je strašně ošklivý a že je pod zemí, v pekle. Ale ona Paní naopak je tak krásná a viděli jsme, jak stoupá do nebe"! Pán použil těchto slov, aby poněkud zaplašil mé pochybnosti."

Ale během měsíce a v tísnivém ovzduší domácím se obnovily její obavy a Lucie přemýšlela, že se již nevrátí na Cova da Iria. Ba ztratila i nadšení pro umrtvování a oběti a kladla si otázku, zda by nebylo dobře, kdyby řekla, že lhala a tak to konečné již jednou skoncovala. Ale obě děti ji od toho zrazovaly:

„Nedělej to! Nevidíš, že právě takhle bys lhala a že lež je hřích?"

V tomto duševním rozpoložení se jí zdál sen, který ještě zvýšil její duchovní temnotu. „Viděla jsem ďábla, jak se chechtá, že mne oklamal, a jak mne chtěl strhnout do pekla. Když jsem se viděla v jeho spárech, křikem jsem vzývala Pannu Marii tak silně, že se má matka probudila a zarmoucena se ptala, co mi je. Nevzpomínám si, co jsem odpověděla, ale pamatuji se dobře, že celou tu noc jsem už nemohla usnout, jsouc ochromena hrůzou."

Hrůza se stala jakoby ovzduším, které ji obklopovalo. Jedinou její úlevou bylo skrýti se někam do kouta, kde byla sama a kde nikým nerušena usedavě plakala. I společnost obou menších dětí jí byla nepříjemná a kolikráte se skryla, když ji hledaly; a když ji volaly, neodpověděla, i když byla zcela blízko.

12. července k večeru, když viděla, jak se shromažďuje mnoho lidí k účasti na událostech příštího dne, oznámila

oběma dětem, že je rozhodnuta tam nejít. Ony odpověděly:

„My půjdeme. Ta Paní nám přikázala, abychom přišly."

„Kdo ví, zdali já s ní budu mluvit," dodala Hyacinta a propukla v pláč.

„Proč pláčeš?"

„Protože ty nechceš jít"...

„Ne! Nepůjdu! A jestli ta Paní se na mne bude ptát, řekněte, že jsem nepřišla, protože jsem se bála, aby to nebyl ďábel."

A utrhla se od nich a utíkala se schovat, též proto, aby unikla četným osobám, které ji hledaly.

Ale druhého dne, když se blížila hodina, kdy měli odejít, cítila, jak ji najednou pudí nadlidská síla, které nemohla odolati. Šla k Hyacintě a Františkovi, které našla v jejich komůrce na kolenou, jak pláčí a se modlí.

„Jak to přijde? Vy jste nešli? Vždyť je již čas."

„Neměli jsme odvahu jíti bez tebe."

„Já už tam jdu."

A všichni tři se vydali na cestu. Lidí tam bylo tolik, že se stěží dostali až k dubu. Sešlo se totiž 13. července na Dolině Iria více než dva tisíce osob; podle jiných čtyři až pět tisíc.

Nový rozhovor s nebem.

Když se dítky dostaly ke stromku, klekly si a Lucie se začala modlit růženec a lid na kolenou jí zbožně odpovídal.

Jako již dvakrát předtím, přesně v poledne se ukázalo zjevení. Lucie, snad pod dojmem přetrpěného protivenství, hleděla beze slov.

Malá Hyacinta zakročila:

„No tak, Lucie, mluv!... Nevidíš, že Ona je už tady a chce s tebou mluvit?"

A Lucie:

„Co si přete ode mne?"

Krásná Paní, když je vyzvala, aby neopominuly přijít 13. příštího měsíce, po třetí naléhala na každodenní modlitbu růžence k poctě Panny Marie, s úmyslem vyprositi brzký konec války, ježto — jak tvrdila — jen Ona jim může přispěti ku pomoci.

Lucie ji prosila, aby „řekla své jméno a aby učinila nějaký zázrak, pro který by všichni uvěřili v pravost zjevení."

Tato otázka dobře ukazuje duševní rozpoložení dítek a ještě více obecenstva. Myslely, že zázrak by zaplašil všechen odpor a že by už nemusely trpět další soužení. Ubohá neviňátka! Bouře sotva začala a ony viděly pouze počátek toho utrpení, které na ně čekalo.

V Lurdech též Bernadetta žádala Pannu Marii, aby dala rozkvést šípkovému keři, který měla pod nohama, a Panna Maria se tenkrát jen pousmála.

Na Luciinu otázku zjevení odpovědělo, aby [illegible] přišli každý měsíc. V říjnu řekne kdo jest a učiní veliký zázrak, aby všichni uvěřili.

„Měla bych ještě několik proseb. Neuzdravila byste jednoho chudého mrzáka, neobrátila byste jednu rodinu z Fatimy, nevzala byste co nejdříve do nebe jednoho nemocného z Autouguie?"

Paní odpověděla, že neuzdraví mrzáka, ani ho nezbaví chudoby. Spíše ať každodenně se modlí s rodinou růženec[1]). S tím nemocným to nespěchá. Ona ví lépe, kdy proň má přijít. Ostatní osoby dostanou žádané milosti během příštího roku, ale je třeba, aby se modlily růženec.

Pak, „aby oživila mou zvlažnělou horlivost", přiznává se pokorně Lucie, „nám znovu zdůrazňovala: „Obětujte se za hříšníky a říkejte často, ale zvláště, když přinášíte nějakou oběť: „Ó Ježíši, z lásky k Tobě, za obrácení hříšníků a na smír za urážky, páchané proti Neposkvrněnému Srdci Panny Marie."

V průběhu řeči slyšeli přítomní, jak Lucie zvolala: „Aj!" a zároveň se jí v obličeji zračil veliký smutek. Konečně se zeptala:

„Nechcete už nic ode mne?"

„Ne, dnes již nechci nic."

„Já též ne."

„Díky Bohu, toto zjevení mi vyhnalo z duše všechny mraky a vrátil se mi znovu klid," končí Lucie.

---

[1]) Oním mrzákem je Jan, syn Manuela Carreiry, který před několika lety zemřel, a Marie do Rosario Carreira, „sakristánky P. Marie", jak ji obecně nazývají. Matka i syn se uplatnili ve svatyni fatimské, kde žijí v chudobě, ale šťastni.

Když vidění zmizelo a když se děti vzpamatovaly z vytržení, vrhl se na ně celý zástup a zasypával je otázkami. Pan Marto v obavě, že by malou Hyacintu umačkali, ji vzal do náručí a stěží se prodíraje, odnesl si ji domů.

Lucie se snažila zodpovědět, jak jen mohla, otázky zvědavců, jako na příklad:

„Proč se zjevila tak smutná?"

„To je tajemství."

„Dobré, nebo špatné?"

„Je to pro dobro nás tří."

„A pro národ?"

„Pro některé dobré, pro některé špatné."

Při tomto zjevení totiž Panna Maria svěřila třem dětem tajemství a výslovně jim zakázala je někomu prozradit. Zajisté netušily, jak veliké zkoušce tím jsou podrobovány, ale Prozřetelnost měla své cíle.

Druhé a hlavní tajemství.

Po uplynutí 25 let příslušná církevní autorita shledala, že je vhodný okamžik, aby tajemství bylo vyjeveno k prospěchu duší a proto též my o tom můžeme zpraviti své čtenáře.

Poslyšme tedy, co o tom píše Lucie „z pouhé poslušnosti a s dovolením nebe":

„Tajemství se skládá ze tří rozličných částí," ale vnitřně spjatých. Z nich dvě nyní vyložím, ježto třetí musí zatím zůstati zahalena rouškou tajemství.

„První věcí bylo vidění pekla.

Když Panna Maria pronášela shora zmíněná poslední slova, opět otevřela ruce, jako při obou předchozích zjeveních. Zdálo se, jako by odražený proud světla pronikal zemi a my jsme spatřili jakési veliké ohnivé moře a v něm ponořené černé a ohořelé ďábly a duše v lidské podobě, vypadající jako průhledné rozžhavené uhlíky, které jsouce zvedány do výše plamenů, padaly dolů se všech stran jako popel při velikém požáru, bez tíže a rovnováhy. Nešťastníci křičeli, bolestně a zoufale bědovali, což naháněl takovou hrůzu, že jsme byli strachem ztrnulí a chvěli jsme se (pravděpodobně při tomto pohledu jsem vykřikla ono „Ach", které prý bylo slyšet). Ďáblové měli hrozné a obludné podoby děsivých a neznámých živočichů, ale byli průhlední, a vypadali jako černé, rozžhavené uhlí.

Toto divadlo trvalo jen okamžik a musíme děkovati své dobré nebeské Matce, která nás na to připravila slibem, že nás vezme do nebe. Jinak, myslím, bychom byli zemřeli hrůzou a zděšením."

Druhá část se týká pobožnosti k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie.

Dívka pokračuje:

„Pozvedli jsme oči k Panně Marii, jako bychom ji žádali o pomoc a ona nám řekla s výrazem dobroty a smutku:

„Viděli jste peklo, kde skončí duše hříšníků. Pán je chce uchránit a proto si přeje, aby se ve světě zakořenila pobožnost k mému Neposkvrněnému Srdci. Bude-li se konati to, co vám řeknu, mnoho duší se spasí a bude mír.

Válka[2]) brzo skončí, ale nepřestanou-li urážet Pána Boha, nebude trvat dlouho a za příštího papeže (Pia XI.) začne jiná, horší. Až uvidíte noc ozářenou neznámým světlem, vězte, že toto je veliké znamení, které vám dává Bůh[3]), že se blíží potrestání světa za tolik zločinů, a stane se tak válkou, hladem a pronásledováním Církve a svatého Otce.

Abych tomu zabránila, budu žádati zasvěcení světa mému Neposkvrněnému Srdci a smírné svaté přijímání o prvních sobotách v měsíci. Bude-li slyšeno mé přání, Rusko se obrátí a bude mír. Jinak bezbožná propaganda bude ve světě šířit své bludy, podněcujíc válku a pronásledování Církve. Mnoho dobrých lidí bude umučeno. Svatý Otec bude muset mnoho trpět, některé národy budou zničeny..."

Temnoty zahalují obzor... A hle, paprsek světla: „Konečně mé Neposkvrněné Srdce zvítězí."

Jakým způsobem? Toto snad již patří k oné části tajemství, která svým časem bude lépe odhalena. Zatím se nám dává na srozuměnou, že zasvěcení Srdci Panny Marie bude pro-

[2]) První světová válka 1914 až 1918.

[3]) Lucie poznala „znamení Boží" v mimořádné polární záři, která svítila v noci z 24. na 25. leden 1938; proto, jsouc přesvědčena, že světová válka, „která bude ukrutná a děsná", brzo vypukne, učinila vše možné, aby uspíšila uskutečnění toho, co jí bylo sděleno. Brzo se však musela přesvědčiti, že nenadešla ještě hodina Prozřetelnosti, totiž hodina milosrdenství. Dej Bůh, aby přišla brzo a abychom se sami, pokud je na nás, snažili ji uspíšiti.

vedeno a v důsledku toho že se obrátí Rusko, světu bude popřáno oddechnouti si v míru atd.[4])

— — — — — — — — — — — — —

Zjevení skončilo: „Neříkejte to nikomu, Františkovi to říci můžete."

Několik okamžiků poté dodalo: „Když se modlíte růženec, říkejte na konci každého desátku: „Ó Ježíši, odpusť nám naše viny, uchraň nás pekelného ohně, přiveď do nebe všechny duše, zvláště ty, které tvého milosrdenství nejvíce potřebují[5])."

Vyložili jsme téměř vlastními slovy Luciinými větší část tajemství, tu část totiž, která, jak se zdá, se skutečně splnila.

A vskutku ti, kteří viděli hrůzy španělské války (1936 až 1938) a jsou zpraveni o tom, co se dělo ve světě od vypuknutí této války[6]), nepotřebují vysvětlivek, aby změřili dosah onoho tajemství. Všimněme si však, že jeho podstatným bodem není válka, ani nebylo jeho účelem nasytit naši zvědavost, ale starost o věčnou spásu duší. Běží vlastně o velikou pravdu katolického náboženství, které učí, že časné pohromy jsou často projevy Boží spravedlnosti, vyvolané lidskými nepravostmi a zároveň výzvou k polepšení, bez něhož by se časné pohromy mohly státi děsnou předehrou pohrom větších. Běží též o to, aby nám bylo vštípeno přesvědčení o nutnosti a účinnosti přímluvy přesvaté Panny Marie za tím účelem, abychom naklonili milosrdenství Boží sobě samým, Církvi svaté a všem duším.

[4]) Je zajímavé všimnouti si, že Hyacinta, která, jak se zmíníme na příslušném místě, měla před očima budoucí válku, opakovala (v lednu až únoru 1920): „Nepolepší-li se lidé, Pán Bůh pošle na ně trest, jemuž rovný nikdo neviděl; a především na Španělsko." A mluvila o velikých světových událostech, „které se mají stát kolem roku 1940". Potud představená sirotčince, který hostil děvčátko v posledních dnech jejího života. Dopis je z 19. a 30. listopadu 1937.

[5]) Střelná modlitba, která byla dětem v tomto zjevení sdělena, se rozšířila v poněkud jiném znění: „Ó můj Ježíši, odpusť nám naše viny, uchraň nás pekelného ohně a vysvoboď z očistce duše, zvláště ty nejvíce opuštěné." — Změnu provedla osoba, která první zachytila tuto modlitbu a která její část vztahovala na duše v očistci. Děti však, které ji slyšely po vidění pekla, ji vztahovaly na obrácení hříšníků, t. j. „na duše, které žijí v největším a nejkrajnějším nebezpečí zavržení" (Lucie).

[6]) Kniha je psána za poslední světové války.

Takto se nám stane jasným význam a vnitřní souvislost dvou prvních podstatných částí tajemství: Vidění pekla a úcty k Neposkrněnému Srdci Panny Marie.[7])

*

Vraťme se k svému vyprávění. Tentokráte, 13. července 1917, kolem stojící neviděli ani neslyšeli nebeský zjev a tím méně tušili, o jaké vznešené tajemství běželo. Všichni však mohli pozorovat bílý obláček, který se snesl na ono místo hned na začátku zjevení, což bylo doprovázeno značným úbytkem slunečního světla. Oba tyto zjevy přestaly s koncem zjevení.

V.

ČTVRTÉ ZJEVENÍ.

Neděle, 19. srpna 1917.

Postoj tisku.

Církevní autorita z opatrnosti na události nic nedala. I katolický tisk zachovával nutnou zdrženlivost, spokojuje se sotva letmou zmínkou a doporučoval věřícím, aby se měli na pozoru před možnými podvody anděla temností nebo před špatnými úmysly zednářů.

Ne tak tisk liberálně-zednářský. Události z 13. července mu poskytly novou látku k zesílení kampaně již předtím započaté. Mluvilo se o epileptických záchvatech dětí, které však ve skutečnosti se těšily vždy výbornému zdraví; mluvilo se o sugescích, o klerikálních atrakcích, dovedně nastrojených k vybičování fanatismu lidu proti republikánským zřízením; přicházely na přetřes domněnky sebe více za vlasy přitažené, jen

[7]) Ale proč čekati tak dlouho s vyjevením těchto věcí? Mohl bych se spokojit odkázáním tazatelů na poznámku str. 31. Ale odpověď dává Lucie sama: „Někomu se může zdáti, že jsem měla již před lety vyjeviti tyto věci, poněvadž tak by byly měly dvojnásobnou cenu. Tak by tomu bylo, kdyby mě Bůh chtěl poslat jako proroka. Ale to nebylo úmyslem Páně. Jinak místo příkazu mlčení, potvrzeného později i jeho představiteli, by mi byl poručil mluvit. Myslím, že Pán mne chtěl použít k tomu, aby připomněl světu nutnost útěku před hříchem a k smírné oběti za tak mnohé urážky Boha, k oběti, spojené s modlitbou a pokáním." Vedle toho, ježto nedovedu nalézt přesných slov, abych se vyjádřila, byla bych způsobila takový zmatek, že bych byla snad zničila dílo Boží... Mlčení bylo pro mne velikou milostí. Proto za to děkuji Pánu Bohu a věřím, že co on činí, dobře činí".

aby se popřela třeba jen možnost jakéhokoli nadpřirozeného zásahu. V „Sierra d'Aire" prý byl v poslední době objeven bohatý pramen minerálních vod. Vychytralý vlastník prý nastrojil celou tuto komedii, aby pramenu dodal větší hodnoty. Běželo o peněžní spekulaci, směřující k tomu, udělati z „Cova da Iria" továrnu na zázraky a na... peníze, jako v Lurdech.[1])

Kladný výsledek: Články zednářsko-liberálního tisku přispěly k tomu, že známost o Fatimě se roznesla po všech částech Portugalska. Nelze se tedy diviti, jestliže 13. srpna se hrnuly na Dolinu celé obrovské zástupy lidu.

Všemi směry přicházelo lidí bez počtu. Povozy všeho druhu a všech velikostí přijížděly jeden za druhým. Přicházeli lidé pěšky, přijížděli na koních a na kolech. Pohled na kočáry a vozy rozestavené na kopci a dlouhou řadu automobilů na silnici, hory kol, to vše skýtalo jedinečnou podívanou.

K polednímu byly na tom místě tisíce lidí. Noviny odhadovaly 15.000 i více. Nebyli to jenom zvědavci, z větší části to byli věřící a zbožní lidé. Tísnili se kolem posvátného skalního dubu, s něhož zbožné ruce otrhaly listí a větve, a ukracovali si dlouhé čekání modlitbou růžence a zpěvem nábožných písní.

Ke schůzce nedošlo.

Poledne! Děti nepřicházejí. V davu se jeví nepokoj, nelibost, úzkostlivé očekávání, které chvíli trvá, když tu se rozletí zpráva, že děti nepřijdou, poněvadž byly zavřeny starostou z Villa Nova di Ourem.

Těžko si představit rozhořčení davu. Ti horkokrevnější hovořili již o tom, že půjdou požádat starostu o vysvětlení, když tu bylo lze pozorovati mimořádné úkazy, které uklidnily pobouřený lid.

Očitý svědek o tom píše: „Já a moji přátelé jsme se dali na zpáteční cestu... Tu nás dohonilo několik mužů, kteří radostí celí bez sebe říkali, že se zjevila Panna Maria. Vrátil jsem se ihned na Dolinu. Cesty byly plné lidí, kteří hovořili o zázračné události. Všichni tvrdili, že slyšeli jako ránu hromu a viděli blízko u dubu blesk, za nímž se snesl překrásný oblak, který obestřel strom a asi za deset minut se zvedl do vzduchu a

[1]) Tak sděloval Seculo, nejrozšířenější partugalský deník v čísle z 23. července 1917.

zmizel. Slovem, všichni byli uspokojeni a tato okolnost vysvobodila starostu z vážného nebezpečí."

Dnes nutno poznamenati, že mimořádné úkazy zčásti pozorované 13. dne obou předchozích měsíců byly tentokráte značně výraznější. Tak na př. „hrom", který, jak se zdá, byl znamením odchodu Nebeské Paní. Svědkové v procesu svorně doznávají, že bylo slyšet dva silné výbuchy, takže se část davu dala na útěk, ježto myslela, že to jsou pumy nebo rány z pušky. Brzy se však zastavili a pozorovali mraky, které se najednou zaskvěly v zářivých duhových barvách, takže „listí stromů vypadalo jako kvítí". Při této podívané mnozí říkali, že je to zázrak Panny Marie a začali se modlit. Proto P. Marques Ferreira, farář fatimský, mohl napsati: „Ti, kteří byli přítomni (a bylo jich podle odhadu několik tisíc), mohou dosvědčiti mimořádné zjevy, které pozorovali a které je tolik utvrdily ve víře. Nyní vydávají svědectví nejenom děti, nýbrž celý zástup lidu všech tříd a společenských vrstev a z různých částí země."[2])

„Zjevila se Panna Maria!" — nikdo ji neviděl, ale ty mimořádné zjevy samy o sobě by stačily dokázat, že Panna Maria neopominula se dostaviti.

Děti však se nedostavily, ne vlastní vinou, nýbrž proto, že nadešla hodina zkoušky. Je tomu vždycky tak: veliké milosti bývají vyvažovány velikými kříži. A právě to je poznávacím znamením působení nebe.

Děti ve vězení.

Události se vyvíjely takto: Starostou ve Villa Nova di Ourem, do jejíhož obvodu patří Fatima, byl v té době Artur d'Oliveira Santos, vyložený zednář a antiklerikál. Dbal horlivě zachovávání zákona, který zapovídal jakoukoli náboženskou manifestaci mimo kostel. Byl přesvědčen, že události ve Fatimě byly komedií sehranou od kněží a proto považoval za nutné zakročiti.

Již v sobotu 11. srpna dal k sobě předvolati děti s jejich rodiči. Lucie vypráví: „Několik dní před třináctým srpnem jsme byli já, můj bratránek a sestřenka zavoláni k panu starostovi. Můj strýc tam šel sám bez dětí. Já jsem tam šla se svým

[2]) V obraně, kterou sám napsal proti obvinění, že byl spoluvinníkem na zavření dětí. Uveřejněna v časopise A Orden 15. srpna 1917.

otcem. Mnozí, ať s dobrým nebo špatným úmyslem, využili příležitosti, aby nám nahnali strachu. Proto, když jsem se loučila s oběma dětmi, jsem je objala, ježto jsem nebyla jista, zda je opět uvidím. Tehdy mi řekla Hyacinta:

„Budou-li tě chtít zabít, řekni jim, že já a František jsme jako ty a že i my chceme zemřít. Teď jdeme na vaši zahradu a budeme se za tebe hodně modlit."

Starosta ostře vytýkal panu Martovi, že nevyhovuje přesně obsílce. Lucii dal několik otázek a naléhal, aby mu řekla tajemství, což ona stále odmítala. Po sepsání protokolu je propustil se slovy, že on dosáhne svého cíle, i kdyby měl vzít život těm třem uličníkům.

„Když jsem se k večeru vrátila domů," pokračuje Lucie, „běžela jsem hned na zahradu a našla jsem své druhy, jak klečí s hlavičkou v dlaních opřenou o okraj studně a hořce pláčí. Jak mne spatřili, ustrnuli úžasem."

„Jak! Jsi to ty?... Přišla sem tvá sestra pro vodu a řekla nám, že tě zabili. Tolik jsme se za tebe modlili a plakali!"

Třináctého ráno se se zástupy poutníků, které se valily všemi cestami, dostavil do Fatimy i starosta a pustil se do Aljustrelu a zastavil se u Martů, poněvadž jejich dům byl z nejprvnějších v té vsi. Našel tam pouze paní Olympii, která z nečekané návštěvy dostala nemalý strach. Brzy se však vrátil s pole její manžel, zpravený o příchodu starostově. A starosta hned na něho uhodil:

„Víte, proč jsem dnes k vám přišel? Chci jít na Cova da Iria, abych viděl ten zázrak. Jsem jako svatý Tomáš: Chci vidět, abych uvěřil."

„To jste dobře udělal, pane starosto."

Pak dal zavolat děti a podrobil je více méně předstíranému výslechu ohledně tajemství. Pak je chtěl vzít do svého kočáru, aby je odvezl, jak říkal, na místo zázraků.

Ale děti, kterým nebyla zvláště příjemná jeho společnost, prohlásily, že nepotřebují povozu, aby se dostavily na Dolinu. A konečně bylo ještě brzy. (Bylo kolem 10. hodiny.)

Vida, že takto nedosáhl svého cíle, nařídil, aby přišli k němu na fatimskou faru, kde jim ještě chtěl dát nějaké otázky.

Přišli skutečně v doprovodu rodičů a tam na balkoně vyčnívajícím na náměstí se s nimi přátelsky bavil. Pak vyzval

pana faráře, aby je v jeho přítomnosti vyšetřoval. Pan farář řekl Lucii:

„Víš, že ten, kdo říká takovou zhoubnou lež, jakou ty nyní roztrušuješ, přijde do pekla?"

A ona pohotově:

„Jestli ten, kdo lže, přijde do pekla, pak já tam nepřijdu, protože nelžu a říkám pouze to, co jsem viděla a slyšela od oné Paní. A pak, jestli lidé chodí na Cova da Iria, chodí tam proto, že sami chtějí. Já jsem nikoho nevolala."

„Paní ti řekla nějaké tajemství?"

„Ano, řekla, ale já to neřeknu."

Farář dále naléhal. Lucie:

„Hleďte: chcete-li, já tam půjdu a požádám Paní, dá-li mi dovolení říci to tajemství a pak je řeknu."

„Toto jsou věci nadpřirozené," mínil starosta. „Pojďme již!"

A vyzval děti, aby vstoupily do vozu. Ježto se nehýbaly, řekl jim pan Marto: „Běžte, běžte!" Ve své prostotě byl dalek toho, aby podkládal starostovi špatné úmysly.

Děti poslechly a vůz odjel. Když však ujeli několik metrů, zahnul a uháněl rovnou do Villa Nova di Ourem.

Malí hned upozornili, že „Cova" leží opačným směrem a starosta jim odpověděl s laskavostí: „Vím to. Dříve však pojďme k faráři v Ourem, který vás chce vidět a na něco se vás zeptat. Pak vás dám odvézt automobilem a dostanete se na „Cova" ještě včas."

Nevinné děti, kterým vyhlídka na svezení v autu nebyla nepříjemná, se upokojily. Když dojely do Ouremu, naléhaly, aby byly hned dovedeny k panu faráři. Bylo jim řečeno, že napřed se musí najíst... Zatím minula hodina zjevení, což děti pozorovaly s velikou bolestí, ale zato starosta byl nesmírně spokojen, ježto se mu tento první tah plně povedl.

Výslechy a hrozby.

Když se děti chtěly vrátit domů, starosta znovu naléhal, aby vyjevily tajemství, které jim svěřila Paní, která se jim podle jejich slov zjevila. Když děti důsledně odpíraly, prohlásil, že jsou zatčeny a dal je zavřít do jedné místnosti, „odkud nevyjdou, dokud neposlechnou".

A opravdu tam zůstaly až do druhého dne, kdy se začalo znova. Jedna stařena, která na chvíli vešla do místnosti, snažila se vyzvědět tajemství, ale marně. Byly tedy uvedeny do

starostovy kanceláře a podrobeny řádnému výslechu. Dělali vše možné, aby je přiměli k mluvení. Nejdříve jim dávali záludné otázky, pak je děsili strašnými hrozbami. Nakonec je vábili zlatými penězi. Děti vypravovaly upřímně a souhlasně o tom, co se jim přihodilo, ale „tajemství nemohly vyzradit, poněvadž Panna Maria jim přikázala, aby o tom nikomu neříkaly".

K poslednímu byly uvedeny zpět do domu starostova, jehož žena, jíž bylo líto malých mučedníků, jim podala trochu občerstvení. Odpoledne mučení začalo znova. Nejdříve je zavřeli do veřejného žaláře a řekli jim, že o něco později si pro ně přijdou, aby je za živa upálili.

Vězňové je dobře přijali. Hyacinta však se oddělila od druhů a šla k oknu. Plakala. Lucie se jí snažila dodat mysli.

„Hyacinto, pojď sem! Proč pláčeš?"

„Protože musíme umřít a nebudeme už moci obejmout své rodiče. Ani vaši, ani naši za námi nepřišli. Nestarají se už o nás. Já bych chtěla vidět alespoň maminku!"

„Neplač," praví František, „nebudeme-li se už moci shledat s maminkou, co na tom! Přinesme tuto obět za obrácení hříšníků. Horší by bylo, kdyby se už Panna Maria nevrátila. To by byla pro mne větší oběť, ale já obětuji i toto za hříšníky." A spínaje ruce: „Ó můj Ježíši, z lásky k tobě a za obrácení hříšníků."

Hyacinta plačíc s ručkama sepjatýma a hledíc k nebi dodala:

„A také za svatého otce a na smír za urážky Neposkvrněného srdce Panny Marie!"

Vězňové, dojati tímto výjevem, je chtěli potěšit:

„Ale proč neřeknete panu starostovi to tajemství? Co na tom záleží, že ta Paní nechce?"

„To zas ne!" odpověděla živě Hyacinta; „raději zemřeme!"

Tu si vzpomněli, že se ještě nemodlili růženec. Hyacinta vzala medailku, kterou nosila na krku, a poprosila jednoho z vězňů, aby ji pověsil na hřebík ve zdi. Pak si klekli a začali se modlit před tímto improvisovaným oltářem. Vězňové si klekli a modlili se s nimi.

Za několik hodin byli odvedeni z vězení zpět do kanceláře, kde je starosta mučil novým a naléhavějším výslechem, plným slibů a hrozeb.

Když viděl, že jimi nelze pohnout, uchýlil se k poslednímu úskoku, o jehož účinnosti se již prve přesvědčil, když oznámil dětem, že budou za živa upáleny.

Vyskočil plný vzteku a zuřivosti a křičí:

„Když nechtějí poslechnout po dobrém, poslechnou po zlém."

A obraceje se na jednoho ze svých nohsledů, poroučí připravit velikou pánev s vařícím olejem, aby ti odbojníci byli usmaženi. A zatím zavírá děti do sousední místnosti.

Chvíle úzkostiplného očekávání pro ubohá neviňátka!... Otevrou se dveře a starosta volá jménem malou Hyacintu:

„Nebudeš-li mluvit, budeš první upálena. Pojď se mnou!"

Děvčátko (kterému sotva bylo sedm let), které před chvilkou plakalo, že nebude moci obejmout maminku, nyní se suchým zrakem a pevným rozhodnutím nezradit příkaz Panny Marie, „šlo za ním hned, aniž by se s námi loučilo," vyprávěla Lucie v procesu.

Byla ještě vyšetřována, laskali ji, bylo jí vyhrožováno, nakonec zavřena v jiném pokoji.

Zatím František klidně a vesele povídal:

„Jestliže nás zabijí, jak říkají, budeme za chvíli v nebi. Jaká rozkoš! Umřít... Nezáleží mi na tom!" — a po chvilce mlčení: „Dej Bůh, aby Hyacinta neměla strach; pomodlím se za ni Zdrávas Maria." Snímá čepici, spíná ruce a modlí se.

Tu se znovu otvírají dveře.

„Tak, tamta už je mrtva. Teď ty!" — křičí starosta, ukazuje na Františka: „Tvé tajemství!"

„Nemohu je nikomu vyzradit."

„Ne? Uvidíme!" A vzav jej za rameno, táhl jej za sebou.

Chlapec šel za ním. Byl stejně rozhodný jako sestřička a ještě klidnější. I on odolal laskání i hrozbám a octl se nakonec ve stejném pokoji s ní.

Došlo na Lucii.

„Jak ti bylo?" — ptali se jí později.

„Byla jsem přesvědčena, že vše dělá doopravdy a že je se mnou konec. Neměla jsem však strach a poroučela jsem se do ochrany Panny Marie."

Na štěstí starosta to nedělal doopravdy a Lucie se shledala se svými druhy živými a zdravými, i když se ještě plně nevzpamatovali ze strachu.

Patnáctého byly ještě předvedeny před starostu a podrobeny poslednímu výslechu, podobnému, jako byly předchozí. Konečně, poněvadž to k ničemu nevedlo, starosta sám je odvezl na faru do Fatimy a daroval jim svobodu na balkoně, odkud je dva dny předtím zrádně unesl.

Dovedeme si představit radost rodičů, když po slavné mši svaté mohli stisknout v náručí své dítky. Rodiče dvou menších dítek poslali předešlého dne jednoho jejich bratra, aby se něco o nich dověděli. Ale energické matky Luciiny jako by se to ani netýkalo. A osobě, která jí dala zprávu, že její dcera byla uvězněna, odpověděla:

„Nechte ji být! Zasloužila si to!"

„Jak to, že si to zasloužila?"

„Ano, ujišťuji vás! Je-li to, co říká, lež, má za to nyní trest. Je-li to pravda, pak se Panna Maria postará o její ochranu."

A přesvatá Panna ji opravdu ochránila.

Takto tedy tragicky minula hodina nebeské schůzky a děti počítaly, že uvidí krásnou Paní až příštího měsíce. Ale dopadlo to jinak.

Nečekané zjevení.

V neděli 19. srpna Lucie a bratranec František se svým větším bratrem Janem pásli stádo na místě zvaném „Valinhos" (Údolíčka). Najednou vidí, že ovzduší se zbarvuje podobně, jako na Cova da Iria během zjevení. Zatím co plni úžasu pozorovali tento úkaz, vidí Lucie obvyklý blesk, posla to, oznamujícího příchod Panny Marie. Jsouc jista, že se opravdu zjeví, prosí Jana, aby hned zavolal Hyacintu, která zůstala doma s maminkou. Sotvaže přišla, Lucie jim řekla, že viděla druhý blesk a že Paní jistě brzo přijde. Opravdu za několik okamžiků ji viděli na stromě podobném dubu na Dolině, ale mnohem vyšším.

Především si stěžovala na toho, jenž jim znemožnil dostaviti se na Dolinu v den jí stanovený a dodala, že proto bude zázrak slíbený na měsíc říjen méně skvělý. Znovu je povzbudila k modlitbě růžence a aby přišli na Dolinu dva příští měsíce ve stanovený den a hodinu.

Ježto pak u kořene dubu bylo složeno mnoho peněžitých darů, ptala se Lucie, jak by se s nimi mělo naložit. Zjevení

odpovědělo, aby jich použili k pořízení dvou přenosných sošek s nosítky, z nichž jednu by nesly Lucie a Hyacinta s dvěma jinými dívkami bíle oblečenými, druhou František se třemi chlapci stejně starými, oblečenými též v bílý plášť. Zbytek darů by se použil ke svátku Panny Marie růžencové a ke stavbě kapličky. Lucie prosila ještě za uzdravení některých nemocných, kteří jí byli doporučeni a Zjevení odpovědělo, že některé z nich uzdraví během roku. Ale toto vše se Nebeské Panně zdálo podružným. Proto s mateřskou starostí, zastíněnou smutkem, je znovu vybízela k modlitbě a sebezáporu a dodala:

„Modlete se, modlete se hodně a přinášejte oběti za hříšníky. Vězte, že přemnohé duše přicházejí do pekla proto, že není, kdo by se za ně obětoval a modlil."

Zjevení trvalo jako obyčejně, Paní se rozloučila s dětmi, které se těšily na příští setkání 13. září.

Jako již po třikráte, tak i nyní Zjevení se ukázalo pouze třem vyznamenaným důvěrníkům nebeské Paní.

Když se večer ptala matka Jana, co viděl na „Valinhos", odpověděl upřímně:

„Viděl jsem, jak si Lucie, František a Hyacinta klekli u dubu, pak jsem slyšel to, co říkala Lucie. Když řekla: „Hle, už odchází; podívej se, Hyacinto!", slyšel jsem ránu, jako by vybouchla raketa, ale neviděl jsem nic. Ještě mě bolí oči od toho, jak jsem koukal do vzduchu."

Jiná zajímavá okolnost: děti, které nechtěly, aby se někdo dotýkal dubu na „Cova da Iria", nyní neváhaly uříznout větévku, rozbíhající se ve dvě listnaté větévky menší, na níž se zdály spočívati neposkvrněné nohy Zjevení. Hyacinta a František se hned vrátili domů s větví a šli k tetě, kterou našli ve dveřích domku, jak hovoří s nějakými osobami.

„Teto," křičela Hyacinta, „zase jsme viděli Pannu Marii."

„Vy neděláte nic jiného, než že pořád vidíte Pannu Marii; vy prolhanci!"

„Ale jistě jsme ji viděli! Pohleďte teto: měla jednu nohu na této a druhou na této," — a ukazovala větévky, které byly ohnuté do pravého úhlu.

„Vy lháři!... Ukaž!"

Sotva paní Marie Rosa vzala větévku do ruky, všichni kolem stojící cítili, jak z ní vychází líbezná vůně, jako z nějaké

neznámé voňavky. Tento zjev na ni zapůsobil a po prvé zapochybovala, zda není pravda to, co děti vyprávěly. V její pochybnosti ji též utvrdila zpráva o mimořádných zjevech, které byly dosvědčeny tolika svědky 13. toho měsíce. I otec se začal zastávat Lucie a když na ni matka nebo starší sestry hubovaly, okřikl je:

„Nechte děvče na pokoji. Nevíme, je-li to, co říká, pravda, ale nevíme též, zda je to lež."

Takto Lucie měla o něco méně trápení. Rostly však potíže vnější. Návštěvy, výslechy osob, nejen dobrých, ale i zvědavých a zlovolných se netrhly.

Jednoho dne tři páni, když vykonali policejní výslech, se rozloučili s těmito slovy:

„Rozmyslete si dobře, řeknete-li ono tajemství. Ne-li, je pan starosta hotov vzíti vám život."

„Dobrá," vykřikla Hyacinta plna radosti. — „Mám tolik ráda Pána Ježíše a Pannu Marii a takhle se k nim dostaneme dříve."

Když se tyto nechutné záležitosti stále množily, pomýšlelo se na to, poslati děti do jiného okresu a vymanit je tak z pravomoci starosty z Villa Nova di Ourem. Ale děti nechtěly a vždy odpověděly:

„Zabijí-li nás, tím lépe! Dostaneme se dříve do nebe!"

VI.

PÁTÉ ZJEVENÍ.

Čtvrtek, 13. září 1917.

Četli jsme na předchozích stránkách o soužení, které našim hrdinům z Fatimy připravil starosta z Villa Nova. Ale mělo to zcela opačný účinek, než jaký si on sliboval. Od té doby již nikdo nepochyboval o upřímnosti dětí a mnozí z těch, kteří o všem věděli, nabyli přesvědčení, že tu musel být opravdu nějaký nadpřirozený zásah, bez něhož si nedovedli vysvětlit hrdinnou neoblomnost, kterou děti ukázaly ve smutných dnech svého žalářování.

Se všech stran se ozývaly protesty proti násilnému zákroku civilní autority a toto smýšlení se projevilo zvýšenou vírou a zbožností, která se překvapujícím způsobem ukázala při událostech 13. září.

Popřejeme znovu sluchu očitému svědku, známému nám již z předešlého vypravování. Čteme v jiném jeho soukromém dopise: „Tohoto měsíce jsem neměl v úmyslu jíti do Fatimy. Ale večer 12. přijel sem přítel F. s obrovským automobilem se 16 jinými osobami, které toužily být přítomny zjevům, které se zde opakují 13. každého měsíce.

Příštího dne ráno mne F. vyzval, abych zasedl do jeho vozu a já jsem s radostí přijal nabídku. Předešlého dne, když jsme byli ještě doma, jsme viděli, jak k Fatimě směřují celé zástupy lidu z pobřežních krajin... Během cesty se mne zmocňovalo nevýslovné pohnutí a několikráte jsem zaslzel, když jsem viděl víru a vroucí zbožnost tolika tisíců.

Cesty a pěšiny byly plné lidí. Nebylo sebemenší pěšinky, po níž by se neubírali muži a ženy, směřujíce k hlavní silnici. Byla to pouť hodná tohoto jména a již při pohledu na ni se plakalo pohnutím. Neviděl jsem nikdy ve svém životě tak veliký a slavný projev víry. Nebylo vidět, ani slyšet nic, co by nasvědčovalo sebemenší lehkomyslnosti nebo i zcela nevinnému povyražení.

K jedenácté hodině jsme dospěli k cíli své cesty. Zástup v onu hodinu byl již obrovský. Všichni se blížili s největší úctou k místu zjevení. Muži snímali klobouky. Skoro všichni si klekli a vroucně se modlili. Jakmile jsme dojeli, F. a já jsme se odebrali domů k dětem, abychom je vyfotografovali a něco se o nich dověděli. To byl výjev, který na mne nejvíce působil. Byl jsem opravdu okouzlen. Jejich andělská prostota je zárukou, že nelžou.

Odtud jsme šli na faru, kde jsme si s panem farářem a několika přáteli vyměnili své dojmy toho dne. Po půl hodině jsme se vrátili na místo zjevení.

Přesně v poledne začalo ubývat sluneční záře. Nebylo nikoho, kdo by nebyl pozoroval tento zjev, který se od května opakuje 13. každého měsíce v touž hodinu.

Tři děti před chvílí přišly. Ale s jakými potížemi! Sestra Lucie píše: „Hodina se blížila a já, Hyacinta a František jsme šli, obklopeni množstvím lidu, které nám sotva dovolovalo jít. Cesty byly plné a všichni s námi chtěli hovořit. Nebylo tu lidských ohledů. Mnozí, i osoby významné prorazily zástup, který se kolem nás tlačil, padly na kolena a prosily nás, aby-

chom předložily jejich prosby Panně Marii. Jiní, kterým se nepodařilo se protlačiti, křičeli z dálky, dokonce i se zídek a se stromů, na něž si vylezli, aby nás viděli: „Pro lásku Boží! Poproste naši Paní, aby uzdravila mého syna, který je mrzák!“ — Jiný zas: „Ať mi uzdraví mého syna, který jest slepý!“... „ať mi vyprosí, aby se vrátil můj syn... můj manžel, který je na frontě!“... „ať mi vyprosí obrácení jednoho hříšníka!...“

„Ukazovala se zde celá bída ubohého lidstva. My jsme jednomu řekli, že ano, jinému jsme zas podali ruku, aby se zvedl, a postupovali jsme kupředu dík několika pánům, kteří nám razili cestu zástupem.“

„Když nyní čtu v Evangeliu o těch okouzlujících výjevech, jak Pán Ježíš jde mezi zástupy v Palestině, vzpomínám si na tyto výjevy, které mi Pán Bůh popřál vidět na těch ubohých cestách, které vedou z Aljustrelu do Fatimy a na Dolinu. A děkuji Pánu Bohu a obětuji mu víru našeho dobrého lidu a myslím si: Jestliže tento lid padá na kolena před třemi chudými dětmi jenom proto, že jim bylo dopřáno milosti hovořit s Matkou Boží, co by teprve udělal, kdyby viděl před sebou Ježíše samotného?...“

„Když se konečně dostali k dubu,“ — pokračuje shora uvedený dopis, — „Lucie přikázala kolemstojícím, aby se modlili. Nikdy nezapomenu na hluboký dojem, který jsem zažil tehdy, když jsem viděl na kolena padat tolik tisíc věřících (počet přítomných se odhadoval na 15 až 20 tisíc, i více), kteří se s pláčem nahlas modlili a plni víry vzývali Královnu nebes o mateřskou ochranu...

Na to, co jsme zažili v oné čtvrthodině, nelze zapomenout, ale není snadné to popsat. Pohled na nespočetný zástup klečících, toužebné a nepokojné očekávání, zbožnost, s jakou vzývali Královnu nebes, slavnostní vznešenost té chvíle, to vše skýtalo podívanou obdivuhodnou a dojemnou.“

Aeroplán ze světla.

„Lidé se ještě modlili“ — a zde dejme slovo jinému očitému svědku, generálnímu vikáři z Leirie, který, vzdálen několik set metrů od zástupů, pozoroval během událostí ještě se svým přítelem knězem, — „tu najednou je slyšet výkřiky jásotu a tisíceré paže se zvedají k nebi: „Hleď, podívej se! Tam... Blíž sem! Nevidíš?“ „Ano, ano! Vidím; jak je to krásné!“

„Na modrém nebi ani lehounký mraček. Pohlédnu vzhůru a očima těkám prostorem...“

„Což i ty se díváš do vzduchu?“ — zvolal můj přítel.

„S velikým překvapením zřetelně vidím světlý kotouč, který se pohybuje směrem k západu, pluje pomalu a vznešeně prostorem. I můj přítel se podíval a i on se mohl těšiti z nečekaného a okouzlujícího zjevu.

Náhle však nám kotouč se svou zvláštní září zmizel před očima. Vedle nás stála dívenka, oblečena jako malá Lucie a více méně stejně s ní stará, která plna radosti nepřestávala křičet:

„Já ji vidím! Ještě ji vidím!... Nyní sestupuje dolů.“

„Když uplynulo 10 minut, přesně doba, po kterou trvala zjevení, počala dívenka znovu křičet:

„Hle, hle! Zase stoupá vzhůru!“ — a křičela neustále a očima sledovala kotouč, dokud nezmizel směrem k slunci.

„Co myslíš ty o tom kotouči?“ — zeptal jsem se přítele, který ještě byl pln nadšení nad tím, co viděl.

„Byla to Panna Maria,“ odpověděl bez váhání.

Též jsem o tom zcela přesvědčen. Pasáčci v nebeském vidění hleděli na Matku Boží tváří v tvář. Nám bylo dopřáno viděti, abychom tak řekli, vůz, který ji dopravil s nebe na nehostinnou Sierra d'Aire. Cítili jsme se šťastni, s jakým nadšením chodil pak můj kolega od skupiny po skupině od Doliny Iria nebo kolem cesty a informoval se o tom, co viděli ostatní. Osoby, kterých se ptal, patřily do nejrůznějších společenských vrstev a všechny svorně potvrzovaly, že i ony skutečně viděly ty úkazy, které jsme pozorovali my.“

Pátá audience u Panny Marie.

U dubu Lucie, přerušivši modlitbu, vykřila zářic radostí: „Hleďte, podívejte se, přichází!“ Byla to pátá rozmluva, kterou nebeská Paní popřála pasáčkům z Fatimy.

Nebeská Panna řekla dětem, aby vytrvaly v modlitbě růžence za vyprošení konce války a slíbila, že v říjnu přijde opět se svatým Josefem a Ježíškem. Uložila jim, aby tam přišly zcela jistě třináctého příštího měsíce.

Někteří prosili, aby doporučily jejich nemocné Panně Marii. Lucie prosila za jejich uzdravení.

Paní odpověděla, že některé uzdraví, jiné ne, poněvadž Pán Ježíš těm druhým nedůvěřoval; — bezpochyby proto, že neshledával všechny stejně dobře připraveny nebo proto, že pro některé byl kříž prospěšnější než uzdravení.

„Lidé by si zde přáli postavit kapličku" — pokračovala Lucie.

Zjevení souhlasilo s tímto návrhem, dodávajíc, že polovina sebraných peněz by mohla sloužit na úhradu prvních stavebních nákladů.

Zástup, který je zbožně obklopoval, neslyšel tajemného hlasu. Všichni však viděli, že Lucie vede rozhovor s nějakou neviditelnou bytostí. Konečně Lucie řekla:

„Už odchází!"

Slunce zase zazářilo svým obvyklým jasem, děti se vrátily domů v doprovodu rodičů, kteří šli za nimi z povzdálí. A obrovský zástup se pomalu rozešel.

Mimo světelný kotouč a zastření slunečního světla (bylo takové, že „bylo vidět na obloze měsíc a hvězdy") před tajemným rozhovorem i po něm bylo možno viděti i jiné úkazy.

Ovzduší se zbarvilo do žlutava. Bílý obláček, viditelný i do určité vzdálenosti, obklopoval dub a zahaloval děti. S nebe padaly jakoby bílé květy nebo sněhové vločky, které zmizely dříve, než se dotkly země, i když je chtěly chytit do klobouků, nebo polapit rukama.

Tento zjev se pak opakoval i jindy o různých poutích, což dosvědčují osoby naprosto hodnověrné, jako na př. pan biskup z Leirie, který to jednou zřetelně viděl na vlastní oči.

Ale všechny tyto zjevy, i když tak neobyčejné, měly být zastíněny velikým zázrakem, který se udál 13. října.

VII.

PASÁČCI VYPOVÍDAJÍ.

Všechna tato znamení i přesnost, s jakou se objevovala, získávala dětem stále větší důvěru. Ale též ještě více podněcovala zvědavost veřejnosti a stále rostl počet lidí zbožných i zvědavých kritiků a nepřátel (bylo tam od každé barvy trochu), kteří se scházeli do Aljustrelu, aby s dětmi mluvili. Hyacinta a František museli již koncem srpna přenechat jiným pasení ovcí, aby se mohli věnovat návštěvám, Z téhož důvodu byla matka Luciina nucena v druhé polovině září prodati stádo. „Přichází sem tolik osob ptát se jich," — prohlašoval 25. října farář fatimský, — „je velký div, že se ještě nerozstonaly."

Nepudila však tyto všechny návštěvníky do Aljustrelu jenom indiskrétní zvědavost a zbožnost, nebo zaujetí dobře neb špatně míněné. Byly mezi nimi též osoby oprávněné, které přicházely s úmyslem studovat věci vážně. Mezi jinými to byl jeden vzdělaný kněz, profesor theologie na patriarchálním semináři, který se stal kronikářem Fatimy s pseudonymem Visconte di Montelo. Ten si svým zdvořilým chováním hned při první návštěvě získal důvěru dětí i jejich rodin, takže byl vždy vítaným hostem a bez obtíží dostával upřímné a úplné odpovědi na všechny otázky. Záznam, který hned pořizoval, je vždycky zajímavý, i když děti opakují věci, které již předtím několikráte řekly, poněvadž odpovědi zachycují s fotografickou přesností jejich bělostnou a upřímnou duši. Bylo by to však příliš rozvláčné, kdybychom chtěli opakovat všechny záznamy o výpovědích. Vybereme z nich pouze nejvýznamnější části, které nám pomohou doplnit a dotvrdit naše vyprávění.

První výpovědi: 27. září 1917.

Dvacátého sedmého září odebral se Visconte po prvé k Lucii, aby si doplnil zprávy, sebrané 13. září. Paní Marie Růžena jej přijala zdvořile a když zvěděla, jaký je účel jeho návštěvy, odpověděla, že dcera sklízí hrozny na jedné jejich vinici vzdálené 20 minut a hned pro ni poslala.

Zatím se vrátili s pole Hyacinta s Františkem a když slyšeli od sousedů, že na ně čekají doma u Lucie, hned tam šli. Malá Hyacinta jde napřed. Je dcerou Manuela Pedra a Olympie Martových, kteří požívají veliké vážnosti ve vesnici. Je jí sedm let a na svůj věk je dosti veliká. Má pravidelné rysy, pleť osmahlou a je skromně oblečena. Sukénka splývá až na lýtka. Z celého zjevu vyzařuje zdraví jak tělesné, tak duševní.

Překvapena přítomností osob, jež nezná, jeví nejprve rozpaky a odpovídá jen jednoslabičně a hlasem sotva slyšitelným. Příchod jejího bratra ji vytrhl z rozpaků.

Ten vkročí s čepicí na hlavě. Jeho sestra mu dává znamení, aby smekl, ale chlapec tomu nechce rozumět a beze všech obřadností si sedne a ochotně a nenuceně odpovídá na otázky návštěvníkovy.

František vypovídá.

„Koho jsi viděl na Dolině Iria v posledních měsících?“
„Viděl jsem svatou Paní.“
„Kde se zjevila?“
„Na malém dubu.“
„Zjevuje se náhle, nebo jí vidíš odněkud přicházet?“
„Vidím ji, jak přichází od strany, kde vychází slunce a jak se zastaví na dubu.“
„Přichází pomalu nebo rychle?“
„Přichází vždycky rychle.“
„Rozumíš tomu, co říká Lucii?“
„Ničemu nerozumím.“
„Mluvil jsi někdy s tou Paní? Řekla Ona něco tobě?“
„Ne; já jsem se jí na nic neptal. Ona hovoří jenom s Lucií.“
„Na koho obrací své zraky, na všechny tři a nebo na Lucii?“
„Na všechny tři, ale její zrak převážně spočívá na Lucii.“
„Též někdy plakala, nebo se usmívala?“
„Ani jedno, ani druhé; je vždycky vážná.“
„Jak je oblečena?“
„Má dlouhý šat a přes něj plášť, který kryje její hlavu a splývá až k okraji šatu.“
„Jaké barvy je šat a plášť?“
„Jsou bílé a se zlatými ozdobami.“
„Jaký výraz má ta Paní?“
„Vypadá jako člověk, který se modlí; má ruce sepjaté nahoře na hrudi.“
„Má něco v ruce?“
„Má v dlani a na hřbetě pravé ruky růženec, který splývá na šaty.“
„Má něco na uších?“
„Uši není vidět, poněvadž je kryje plášť.“
„Jakou barvu mají růžencová zrnka?“
„Jsou též bílá.“
„Je ta Paní krásná?“
„Ó ano, je!“
„Krásnější než ona dívenka, kterou tamhle vidíš?“
„Krásnější!“
„Ale jsou některé paní mnohem krásnější než ona dívenka.“

„Ona je krásnější než kterákoli osoba, kterou jsem kdy viděl.“

Vypovídá malá Hyacinta.

Zatím co byly kladeny otázky Františkovi, Hyacinta si šla hrát na cestu s děvčátky stejného věku jako sama. Byla brzo zavolána, posadili ji na lavici a její odpovědi byly neméně úplné a podrobné, než odpovědi jejího bratra.
„Vidělas ty svatou Pannu třináctého každého měsíce, počínajíc květnem?“
„Ano, viděla jsem ji.“
„Odkud přichází?“
„Přichází s nebe, se strany slunce.“
„Jak je oblečena?“
„Má šat bílý, zdobený zlatem a na hlavě také bílý plášť.“
„Jakou barvu mají její vlasy?“
„Vlasů není vidět, poněvadž jsou zahaleny pláštěm.“
„Nosí náušnice?“
„Nevím, poněvadž jí není vidět uši.“
„Jak drží ruce?“
„Ruce má sepjaty ve výši hrudi a proto obráceny vzhůru.“
„Růženec je v pravé nebo v levé ruce?“
Na tuto otázku děvče hned odpovídá: „V pravé ruce.“ Naléhali na ni ještě, aby ji uvedli do rozpaků. Bylo na ní vidět zmatek a zahanbení, ježto nedovedla příliš dobře určit, která její ruka odpovídá té ruce, v níž Zjevení drželo růženec.
„Co doporučovala Lucii s největší naléhavostí?“
„Modlit se růženec každý den.“
„A ty se ho modlíš?“
„Ano, modlím se ho každý den s Františkem a Lucií.“

Lucie vypovídá.

Na Lucii museli čekat půl hodiny. Konečně přišla. Je vyšší a vyvinutější než druhé děti, je silná a kypí zdravím. Vystupuje s přirozenou nenuceností, která se ostře odráží od bázlivosti Hyacintiny, ale její přízvuk nejeví žádný příměsek marnivosti. Dvacátého března jí bylo deset let. Její otec Antonín dos Santo je hodný člověk, ale ne příliš zbožný. Její matka však, Marie Růžena, je vzorem křesťanské ženy, která se cele věnuje výchově dětí ve svaté bázni Boží a v lásce

k povinnostem. Tato zbožná žena neví, co si má myslet o viděních své dcery.

Nejistě váhá mezi nadějí, že Panna Maria se jí opravdu zjevila a mezi strachem, že by se mohla stát obětí sebeklamu, a nebyla úplně klidná, když do jejího domu každou chvíli přišla nějaká návštěva. Tvrdí, že v době po zjevení nepozorovala žádnou změnu ve zbožnosti Luciině, která se stále modlila s touže horlivostí a týmž způsobem, jako dříve, jako její sestry.

Přes únavu, kterou jí působí četné výslechy, dívka s největší myslitelnou ochotou odpovídá na otázky Visconta di Montelo.

„Je to pravda, že se ti Panna Maria zjevila na místě, zvaném Cova da Iria?"

„Ano, je to pravda."

„Kolikrát se ti již zjevila?"

„Pětkrát; vždy po měsíci."

„Kterého dne v měsíci?"

„Vždy třináctého, s výjimkou měsíce srpna, kdy jsem byla zavřena do žaláře a odvedena do města k panu starostovi; toho měsíce jsem ji viděla o několik dní později na „Valinhos"."

„Říká se, že se ti Panna Maria zjevila též loňského roku; je to snad pravda?"

„Není to pravda; ani loňského roku, ani letos dříve než květnu. Nikdy jsem to neřekla, poněvadž to není pravda."

„Odkud přichází? Se strany východní?"

„Já nic nevím. Nevidím ji přicházet odnikud. Když odchází, ubírá se směrem k nebi, tam, kde vychází slunce."[1])

„Jak dlouho se zdrží? Dlouho nebo krátce?"

„Krátce."

„Tak dlouho, kolik stačí k tomu, aby se člověk pomodlil Otčenáš a Zdrávas Maria a nebo déle?"

[1]) Lucie píše o „blescích", které předcházely zjevením. „Nebyly to vlastně blesky, nýbrž odraz světla, které se poznenáhlu blížilo... V tomto světle jsme rozeznaly Pannu Marii až v okamžiku, když byla na dubu. To, že jsme se nedovedly vyjádřit a chtěly se vyhnout otázkám, bylo příčinou, proč jsme někdy řekly, že jsme ji viděly přicházet, jindy ne. Když jsme říkaly, že jsme ji viděly přicházet, měly jsme na mysli ono světlo, které jsme viděly se přibližovat a kterým byla sama nejsvětější Panna. A když jsme říkaly, že jsme ji neviděly přicházet, chtěly jsme říci, že jsme Pannu Marii viděly až v okamžiku, kdy byla na dubu."

„Ó, déle, mnohem déle; ale ne vždycky stejně dlouho; nikdy snad tak dlouho, co by se pomodlil růženec."

„Neměla jsi strach, když jsi ji viděla po prvé?"

„Ano, a chtěla jsem s Františkem a Hyacintou utéci, ale ona nám řekla, abychom se nebáli, že nám nijak neublíží."[2])

„Jak je oblečena?"

„Má na sobě bílý šat, který splývá skoro až k nohám, a na něm má plášť téže barvy, dlouhý stejně jako šat a též jí kryje hlavu."

„Jsou na šatech nějaké ozdoby?"

„Vpředu je vidět dva zlaté provazce, které splývají s krku a na životě jsou spjaty třapcem také zlatým."

„Má nějaký opasek nebo stuhu?"

„Nemá."

„Nosí náušnice?"

„Ano, malé kroužky."[3])

„V které ruce drží růženec?"

„V pravé ruce."

„Byla to třetina růžence nebo celý?"

„Nevšimla jsem si toho."

„Byl zakončen křížkem?"

„Ano, na konci byl bílý křížek. Téže barvy byla zrnka a řetízek byl též bílý."

„Neptala ses jí nikdy, kdo jest?"

„Ano; ale odpověděla, že to řekne třináctého října."

„A ptala ses jí, odkud přichází?"

„Ano, a řekla mi: „Z nebe"."

„Kdy ses jí na to ptala?"

„Při druhém zjevení, třináctého června."

„Usmívala se někdy nebo byla smutná?"

„Nikdy jsem neviděla, že by se usmívala nebo byla smutná, ale vždy byla vážná."

„Radila vám modlit se nějakou modlitbu?"

[2]) „Napsala jsem již, že strach, který jsme pocítily, netýkal se vlastně Panny Marie, nýbrž bouřky, ke které, jak jsme myslely, se schylovalo. Proto jsme chtěly utéci. Zjevení Panny Marie nebudí strach nebo obavu, nýbrž překvapení." (Lucie.)

[3]) „Neviděla jsem náušnice. Vzpomínám si, že zlatý pruh, podobný zářivému slunečnímu paprsku, který, jak se zdálo, vroubil plášť, zářil v prostoru, který vznikl tam, kde plášť s hlavy splýval na ramena, čímž se vytvořily tak krásné a rozmanité vlny světla, že mi někdy připomínaly malé kroužky. Tyto jsem musela mít na mysli, když jsem dávala onu odpověď." (Lucie.)

„Vybídla nás, abychom se modlili růženec ke cti Panny Marie za mír ve světě."

„Projevila přání, že by ráda viděla velikou účast lidu při zjeveních třináctého měsíce?"

„O tom neříkala nic."

„Je pravda, že ti svěřila nějaké tajemství s výslovným zákazem prozradit je?"

„To je pravda."

„Týká se jen tebe nebo i tvých druhů?"

„Týká se nás tří."

„Nemohla bys je vyzradit alespoň svému zpovědníku?"

Na tuto otázku se dívka odmlčela a poněvadž bylo vidět, že jí to působí rozpaky, bylo uznáno za vhodné, nenaléhat.[4])

„Říká se, že ses chtěla zbavit nemilých otázek starosty, který chtěl vyzvědět tajemství a proto jsi mu řekla něco, co nebylo pravda, že jsi ho oklamala a pak že ses tím chlubila. Je to pravda?"

„To je lež. Pan starosta chtěl, abych mu prozradila tajemství, ale když jsem nemohla, odepřela jsem mu to. Mimo tajemství jsem mu pověděla vše, co mi Panna Maria řekla. Proto snad pan starosta myslel, že jsem mu vyzradila to tajemství. Já však jsem ho nechtěla oklamat."

„Přikázala ti ta Paní, aby ses naučila číst?"

„Ano, při druhém zjevení."

„Ale, když ti řekla, že si tě vezme do nebe letos v říjnu, k čemuž se budeš učit číst?"

„Není pravda, že mi to Paní řekla, ani mi nenapadlo to někdy tvrdit."

„Co se má podle slov té Paní udělat se všemi těmi penězi, které lidé nechali u dubu na dolině Iria?"

„Řekla, abychom je dali na dvoje nosítka se soškou Panny Marie, z nichž jedny ponesu já, Hyacinta a dvě jiná děvčátka, druhá František se třemi chlapci a to do farního kostela. Jedna část peněz bude určena pro bohoslužbu a k svátku růžencové Panny Marie, druhá část na stavbu nové kapličky."

„Kde si přeje, aby byla zbudována kaplička? Na dolině Iria?"

[4]) „Byla jsem zmatena, nevědouc, co mám odpovědět, poněvadž jsem považovala za tajemství mnohé věci, o nichž mi nebylo zakázáno hovořit. Ale, díky Bohu, že dal vnuknutí tazateli, aby přes to přešel. Vzpomínám si, že jsem si oddechla." (Lucie.)

„Nevím, poněvadž to neřekla."

„Jsi ráda, že se ti zjevila Panna Maria?"

„A jak!"

„Panna Maria přijde třináctého října sama?"

„Přijde se svatým Josefem a s Ježíškem."

„Vyjevila ti ještě něco jiného?"

„Řekla, že udělá veliký zázrak, pro nějž všichni uvěří, že se opravdu zjevila."

„Z jakého důvodu často klopíš oči a nedíváš se na Pannu Marii?"

„Protože někdy oslňuje."

„Naučila tě nějaké modlitbě?"

„Naučila mě té modlitbě, kterou se modlíme na konci každého růžencového tajemství."

„Dovedeš ji opakovat zpaměti?"

„Ano."

„Řekni mi ji."

„Ó, můj Ježíši, odpusť nám naše viny, uchraň nás pekelného ohně a vysvoboď z očistce duše, zvláště ty nejvíc opuštěné."[5])

Jiné výslechy 11. října 1917.

Dva dny před splněním zázraku, který Paní přislíbila, vrátil se Visconte di Montelo do Aljustrelu. Cestou se zastavil ve Villa Nova di Ourem u rodiny Conçalves, jedné z nejváženějších v tom městě, a tam dostal tyto informace:

„Rodiče Františka a Hyacinty jsou oba velice dobří, hluboce zbožní, všemi vážení a ctění. Otec je považován za nejpoctivějšího muže ve vesnici. Nedovede lhát. Otec Luciin málo chodí do kostela, není však špatný. Matka je žena počestná, zbožná a velmi pracovitá."

„Co soudí obyvatelé fatimští o tom, co děti vypravují?"

„Z počátku tomu nikdo nevěřil. Nyní velká část lidí věří, že děti mluví pravdu. Já sám jsem o tom zcela přesvědčen."

„Jest pozorovati ve dnech zjevení nějaké mimořádné úkazy, je někdo, kdo by tvrdil, že něco takového viděl?"

„Úkazů je mnoho. V srpnu je viděli skoro všichni přítomní. Na dub se snesl oblak. Nebylo na tom místě prachu. Oblak zamlžil vzduch, který se zdál ztemnělý. Slunečního jasu ubylo.

[5]) Viz poznámku na straně 32.

V červenci i v srpnu bylo slyšet rány."

„Je snad podezření, že by někdo navedl děti k sehrání nějaké komedie?"

„Ne a není to ani pravděpodobné."

„Přichází sem mnoho cizích osob hovořit s dětmi?"

„Přichází jich bez počtu a se všech stran."

„Přijmou děti peníze, když jim je někdo dává?"

„Přijaly nějakou maličkost, ale po mnohém naléhání a nerady. Dobrovolně nepřijmou nikdy nic."

„Jsou z rodiny chudé?"

„Nejsou chudé, spíše dobře situované. A nedaří-li se rodině Luciině lépe, je to vinou otcovou, který často nedbale obdělává své pozemky."

„Co dělá Lucie při zjevení?"

„Modlí se růženec. Když oslovuje zjevení, mluví hodně nahlas. Já sám jsem ji slyšel v červnu, poněvadž jsem stál blízko ní."

„Je místo zjevení hodně navštěvováno lidmi zbožnými a zvědavými?"

„Hodně, zvláště v neděli. V neděli odpoledne bývá shluk největší. Jsou to lidé ze sousedství i z dálky, mnoho jich přichází z jiných farností. Modlí se růženec a zpívají lidové písně ke cti Panny Marie."

Doma u dětí.

Visconte skončiv tento výslech, odchází do Aljustrelu a jde hned domů k Lucii, jejíž matka jej zdvořile přijme a ochotně mu dovolí ptát se dcery a ona sama odpovídá na některé otázky, které jí klade návštěvník.

„Vaše dcera je příbuzná s Františkem a Hyacintou?"

„Je jejich sestřenice, poněvadž můj manžel je bratrem jejich matky."

„Jak jste se vy dověděla, že se ta Paní zjevila vaší dceři? Řekla vám to ona sama?"

„Dověděla jsem se o tom od rodiny druhých dvou dětí, poněvadž Lucie jim poradila, aby nic neříkaly, poněvadž se bála pokárání. Když jsem se jí sama zeptala, řekla mi, co viděla."

„Nechala jste ji vždy jít na Dolinu Iria každého třináctého v měsíci?"

„Nikdy jsem jí nezakázala tam jít."

„Jak jsou děti oblečeny, když tam jdou?"

„Po prvé nebyly právě v gala, jako to bývá u chudých pasáků.[6]) Potom již šly na Dolinu Iria ve světlých šatech a dívky s bílým šátkem na hlavě."

„Poslali jste někoho pro děti, když byly odvedeny a drženy v domě starosty z Villa Nova?"

„Jeden bratr Františkův a Hyacintin je šel navštívit, ale nešel pro ně. Byly odvedeny domů samotným starostou."

„Přišlo mnoho lidí navštívit vaše dceru?"

„Není dne, kdy bychom neměli návštěvníků."

Lucie znovu vypovídá.

Po tomto rozhovoru matka postoupila slovo dceři.

„Poslyš, Lucie," ptal se jí tazatel — „minule jsi mi řekla, že peníze darované lidmi mají být odneseny do farního kostela na dvou přenosných trůnech. Jak si je máme opatřit a kdy je máme odnést do kostela?"

„Pořídí se za darované peníze a budou odneseny na svátek růžencové Panny Marie."

„Víš s jistotou, na kterém místě si přeje Panna Maria, aby byla zbudována kaplička k její poctě?"

„Nevím to přesně, ale myslím, že chce kapličku mít na Cova da Iria."

„Co to řekla, že učiní, aby se věřilo v její zjevení?"

„Řekla, že udělá zázrak."

„Kdy to řekla?"

„Řekla mi to vícekrát."

„Nebojíš se, že sklidíš posměch, nestane-li se nic mimořádného toho dne?"

„Ničeho se nebojím."

„Cítíš v sobě něco, co tě pudí na Dolinu Iria třináctého každého měsíce?"

„Cítím silnou touhu tam jít a cítila bych smutek, kdybych tam nemohla jít."

„Viděla jsi někdy, že by Paní dělala znamení kříže, že by se modlila, nebo že by přebírala zrnka růžence?"

„Nikdy jsem ji neviděla dělat něco takového."

---

[6]) Nezdá se to zcela přesné. Po prvé to bylo v neděli a ve sváteční den šli pasáčci na pastvu, aniž by svlékli nedělní šaty, ve kterých byli na mši svaté.

„Přikázala ti, aby ses modlila?“

„Ano, několikráte.“

„Řekla ti, aby ses modlila za obrácení hříšníků?“

„To mi neřekla.[7]) Pouze mi přikázala modliti se k Panně Marii růžencové za skončení války.“

„Viděla jsi to, co říkají, že viděli jiní: Hvězdu nebo jak růže padaly se šatů té Paní?“

„Neviděla jsem ani hvězdy, ani žádná zvláštní znamení.“

„Slyšela jsi nějaký hluk, ránu nebo zemětřesení?“

„Nikdy ne.“

„Dovedeš číst?“

„Nedovedu.“

„Neučíš se?“

„Ne.“

„Takto tedy posloucháš a plníš rozkazy Panny Marie?“

Děvče neodpovídá.[8])

„Když vybízíš lid, aby si klekl a modlil se, činíš tak z rozkazu té Paní?“

„Ta Paní mi to nikdy nepřikázala; já sama to chci.“

„Klekneš si pokaždé, když se ti zjeví?“

„Někdy též stojím.“

„Když mluví, je její hlas líbezný a milý?“

„Ano.“

„Jak se zdá býti stará?“

„Přibližně patnáct let.“

„Závoj kryje její čelo?“

„Ne, čelo je vidět.“

„Jaká je ta záře, která ji obklopuje?“

„Je krásnější a zářivější než světlo sluneční.“

---

[7]) A skutečně „přikázala nám, abychom za hříšníky přinášely oběti.“ (Lucie.)

[8]) „Hleděla jsem mlčky, abych nedávala vinu své matce, která mi ještě nedala dovolení jít do školy. Doma se říkalo, že chtít se naučit číst je u mne marnivostí. Až do té doby se stávalo zřídka, že by děvčata chodila do školy; ta byla pouze pro chlapce. Později byla ve Fatimě otevřena škola i pro dívky.“ (Lucie.)

„Nikdy tě nepozdravila pokynem hlavy nebou rukou?“

„Nikdy.“

„Neusmála se na tebe nikdy?“

„Ne, nikdy.“

„Slyšíš snad hovor, hluk a křik zástupu, když vidíš tu Paní?“

„Nic neslyším.“

A zase malá Hyacinta.

Visconte di Montelo přešel ihned k výslechu Hyacinty:

„Doporučila ti ta Paní modlit se růženec?“

„Ano.“

„Kdy?“

„Když se po prvé zjevila.“

„To tajemství bylo také pro tebe nebo jenom pro Lucii?“

„Pro mne také.“

„Kdy ti to řekla?“

„Při druhém zjevení na svátek svatého Antonína.“

„To tajemství snad se týká toho, že se stanete bohatými?“

„Ne.“

„Ne, týká se toho, že se stanete hodnými a šťastnými?“

„Ano, pro dobro nás tří.“

„Týká se toho, že přijdete do nebe?“

„Ne.“

„Nemůžeš mi to prozradit?“

„Nemohu.“

„Proč?“

„Protože ta Paní řekla, abychom to nikomu neříkali.“

„Kdyby lidé znali toto tajemství, měli by důvod k zármutku?“

„Ano.“

„Jak drží ta Paní ruce?“

„Drží je zdvižené. Často obrací dlaně k nebi.“

„Má kolem hlavy svatozář?“

„Ano.“

„Můžeš se jí upřeně dívat do obličeje?“

„Nemohu, poněvadž by mne bolely oči.“

„Rozuměla jsi vždy tomu, co říkala ta Paní?“

„Posledně jsem nerozuměla všemu dobře, protože zástup dělal hluk.“

Nový výslech Františka by nás neseznámil s žádnými novými podrobnostmi.

VIII.

ŠESTÉ A POSLEDNÍ ZJEVENÍ.

Sobota, 13. října 1917.

Napjaté očekávání.

Ale věnujme pozornost poslednímu velkolepému dni.

Celá země se chvěla v neuvěřitelném očekávání. Zásluhu o to měli poutníci i liberální tisk, který vyprávěl o událostech, čině o nich poznámky ve své nevěřící libovůli a oznamoval opětovaný příslib, že 13. října se stane veliký zázrak.

V Aljustrelu, rodné vsi dětí, panovalo opravdové rozčilení. Na adresu dětí kolovaly hrozby: „Jestliže se nestane nic, budete vidět! To si odpykáte!“ Dokonce se rozšířila zpráva, že civilní autorita zamýšlela způsobit výbuch pumy vedle dětí v okamžiku zjevení.

V příbuzných obou rodin v tomto nepřátelském prostředí s nadějí roste zároveň i strach a se strachem pochybnost: „A jestli se děti mýlily?“

Někteří radili manželům Martovým, aby nechodili s dětmi, nýbrž aby je 13. nechali jít samotné na Cova da Iria: „Nikdo jim neublíží, poněvadž jsou příliš malé. Rodičům by však zástup mohl něco udělat...“

Matka Luciina byla z toho více zmatena. V jejím nitru zápasila touha věřit tomu, co dcera vyprávěla, se stále rostoucím strachem, že se stala obětí nějakého ďábelského klamu.

Blížil se předpověděný den... Někteří jí radili, aby se s dcerou schovala na nějakém vzdáleném místě, kde by je nikdo nenašel. Jinak jak její dcera, tak i dvě druhé děti budou nepochybně zabity, nestane-li se ten zázrak...

Dobrá žena se 12. října brzo ráno probudila celá ustaraná, vzbudila dceru a řekla jí:

„Dcerko, nejlépe, půjdeme-li se vyzpovídat. Říká se, že zítra na Cova da Iria budeme muset zemřít. Neudělá-li Panna Maria slíbený zázrak, lidé nás zabijí. Proto je lepší se vyzpovídat, abychom byly připraveny na smrt.“

Lucie odpověděla klidně, neboť její vnitřní přesvědčení ji nenechávalo na pochybách:

„Chcete-li, maminko, jít ke svaté zpovědi, půjdu také, ale ne proto, jak vy jste říkala. Nebojím se, že budu muset umřít. Jsem úplně jista, že Panna Maria zítra splní to, co slíbila.“

A o svaté zpovědi už se dále nehovořilo.

Jenom naše tři děti nebyly nijak zmateny. Nevěděly, jaký bude ten zázrak, ale stane se jistě. A ty pumy? „Ach, jaké štěstí, kdybychom tamodtud mohly s Pannou Marií odejít do nebe!“, říkaly.

Nesčetný zástup zvědavců a poutníků.

Již v ranních hodinách 12. října i z nejvzdálenějších koutů Portugalska nastával příliv do Fatimy. Odpoledne cesty, které vedou na Dolinu Iria, byly doslova zataraseny povozy všech druhů a skupinami lidí, z nichž mnozí šli bosi a modlili se růženec. I když bylo vlhké počasí, byli rozhodnuti strávit noc pod širým nebem, aby měli zítra lepší místo.

Třináctý říjen se probouzí chladný, melancholický, deštivý. Co na tom? Množství roste, stále roste. Přicházejí z okolí i z dálky, přemnozí z nejvzdálenějších měst provincie, nemálo je jich z Oporta, z Koimbry, z Lisabonu, odkud nejrozšířenější deníky vyslaly své zpravodaje.

Pršelo bez přestání. Cova da Iria se proměnila v jedinou obrovskou blátivou kaluž. Poutníci a zvědavci byli na kůži promočeni.

Co na tom! Kolem půl dvanácté bylo na místě shromážděno na 50 tisíc, podle jiných výpočtů a zpráv více než 70 tisíc lidí, všichni v trpělivém očekávání.

Před polednem přišli naši pasáčkové, oblečeni pečlivěji než jindy, v nedělních šatech.

Zástup uctivě dělá cestu a oni doprovázeni svými chvějícími se matkami, jdou se postavit před strom, s kterého nyní již zbývá pouhý kmen. Okolo se tísní dav. Všichni chtějí stát blízko nich.

Hyacinta, tísněná se všech stran, pláče a volá: „Netlačte se na mne!“ Obě větší děti si ji berou mezi sebe, aby ji uchránily.

Lucie káže zavřít deštníky. Všichni poslechnou a modlí se růženec.

Přesně v poledne Lucie dala najevo překvapení a přerušujíc modlitbu zvolala:

„Teď se zablesklo“ — pak hledíc do výšky volala: „Hleďte! To je ona!“

„Dceruško, podívej se dobře! Dej pozor, ať se nemýlíš“ — napomínala matka, zřejmě plna úzkosti a nejistoty, jak skončí celé to drama.

Lucie však ji již neslyšela: Přišla do vytržení. „Obličej děvčete se stal krásnějším než byl, nabyl růžového zbarvení a rty se zúžily,“ vypovídal v procesu (13. listopadu 1917) jeden očitý svědek.

Zjevení se ukázalo třem šťastným dětem na obvyklém místě a přítomní třikrát po sobě vidí, jak se kolem nich tvoří bílý oblak, jakoby z kadidla, který se pak zvedl do výše pěti až šesti metrů.

Lucie opakuje ještě otázku:

„Kdo jste a co ode mne chcete?“

A Zjevení konečně odpovědělo, že jest Paní svatého růžence, a že si přeje, aby na tom místě stála kaplička k její poctě. Doporučila po šesté, aby se stále modlili růženec každý den, dodávajíc, že válka již brzo skončí a co nevidět vojáci se vrátí do svých domovů.

Tu Lucie, která byla mnoha osobami požádána, aby předložila Panně Marii různé prosby, řekla:

„Měla bych k Vám mnoho proseb...“

A Ona, že některým vyhoví, jiným ne. A vracejíc se hned k ústřednímu bodu svého poselství, pravila:

„Je nutné, aby se polepšili, aby prosili za odpuštění svých hříchů!“

A její vzezření zesmutnělo, hlas stal se prosebným:

Ať již neurážejí Pána Boha, kterého se již tolik nauráželi.“[1])

To byla poslední slova, jádro fatimského poselství. Když se loučila (děti byly přesvědčeny, že toto zjevení je poslední)

[1]) „Slova Panny Marie, která se mi nejhlouběji vryla do srdce, jsou ta, jimiž naše Nejsvětější nebeská Matka prosila, aby lidé již neuráželi Boha, našeho Pána, kterého se již tolik nauráželi! Jaký láskyplný stesk a jaká něžná prosba se skrývá v těchto slovech! Ach, jak bych chtěla, aby tento hlas zněl po celém světě a aby všichni synové nebeské Matky tohoto hlasu poslechli!“ (Lucie.)

otevřela ruce, které se zaleskly ve slunci, nebo, jak to líčily dvě menší děti, ukázala prstem na slunce.

Sluneční zázrak.

Lucie automaticky onen pohyb tlumočila lidu výkřikem: „Hleďte na slunce!“[2])

Úžasná, jedinečná, nevídaná podívaná!

V okamžení přestalo pršet, mraky se trhají a ukazuje se sluneční kotouč. Vypadá jako stříbrný měsíc. Pak se závratnou rychlostí začne točit kolem své osy, podobajíc se ohnivému kolu. Na všechny strany chrlí proudy světla žlutého, zeleného, červeného, modrého, fialového..., které dodávají fantastických barev mrakům, obloze, stromům, skalám, zemi, nesčetnému zástupu. Pak se na několik okamžiků zastaví a začíná znovu svůj světelný tanec jako vířivý ohňostroj, sestrojený největšími odborníky. Zastavuje se znovu, aby po třetí zahájilo ještě rozmanitější, ještě barvitější, ještě skvělejší světelnou hru.

Dav u vytržení ani nedýchá, pozoruje.

Najednou všichni mají pocit, že se slunce utrhlo s oblohy a řítí se na ně. Jediný ohromný výkřik se dere ze všech prsou. Je výrazem všeobecné hrůzy a různé pocity se jeví v různých výkřicích. „Zázrak! zázrak!“, volají jedni. „Věřím v Boha,“ křičí jiní. „Zdrávas Maria“, modlí se někteří. Nejvíce jich volá: „Bože můj, milosrdenství!“, vrhají se na kolena do bláta a hlasitě se modlí vzbuzení lítosti.

A toto divadlo, zřetelně se dělící na tři doby, trvá dobrých deset minut a vidí je přibližně 70 tisíc osob věřících i nevěřících, pozorují to prostí rolníci, i vzdělaní lidé z měst, vědci, zpravodajové novin, a nemálo tak zvaných svobodomyslníků. Tito všichni bez jakékoliv přípravy, bez jakékoliv sugesce, na pouhou výzvu děvčete, které volá: „hleďte na slunce“, vidí tytéž úkazy stejně probíhající, v téže době, v den a hodinu slíbenou a oznámenou několik měsíců napřed.

Vedle toho se dovídáme z procesu, že zázrak viděly i osoby 5 i více kilometrů vzdálené, které nemohly podlehnout žádné

[2]) Úmyslem děvčete nebylo upoutati pozornost kolemstojících na sluneční úkaz, „ježto vůbec nevnímala jejich přítomnost“. Vykřikla „pod vlivem vnitřního popudu, který ji k tomu nutkal“.

sugesci. Jiní pak dosvědčují, že se po celou tu dobu upřeně dívali na děti a pozorovali každý sebemenší jejich pohyb a mohli na nich sledovati ony obdivuhodné proměny slunečního světla.

A v procesu se hovoří i o jiné okolnosti, kterou nelze pominout mlčením. I ta je dosvědčena přečetnými osobami, kterým byly v tomto smyslu položeny otázky. Po onom slunečním zázraku si s překvapením všimli, že jejich oděvy, před chvílí promočené, úplně uschly.

Proč všechny tyto divy? Zřejmě proto, aby nás přesvědčily o pravosti zjevení a o mimořádném významu nebeského poselství, které Matka Milosrdenství přišla zvěstovat... Buďme tedy tohoto poselství poslušni!

U slunce.

Zatím co nesčetný dav s úžasem pozoroval první fázi slunečního úkazu, děti se těšily docela jiné podívané.

V pátém zjevení jim Panna Maria slíbila, že se v říjnu vrátí se svatým Josefem a Ježíškem. A nyní, když se rozloučila, děti za ní hleděly neustále, jak mizela do pozadí, tvořeného slunečním světlem. A když zmizela v nesmírné dálavě, ukázala se jim vedle slunce Svatá Rodina.

Na pravé straně Panna Maria, bíle oblečená s modrým pláštěm a její obličej svou září předčil slunce. Na levé straně svatý Josef s Ježíškem, vypadajícím na jedno neb dvouroční děcko. Zdálo se, že všichni žehnají světu dělajíce rukou znamení kříže. Když pak zmizelo toto vidění, viděla ještě Lucie Pána Ježíše, jak žehná lidu, a znova zas Pannu Marii v různých podobách: „Vypadala jako Matka sedmibolestná, ale bez meče v hrudi, a myslím, že jsem viděla ještě jinou podobu: Pannu Marii Karmelskou."

Neobyčejné uzdravení.

Téhož dne se mluvilo o jednom uzdravení, které se stalo na místě zjevení a které má do sebe mnoho mimořádného. 47letá Maria do Carmo, provdaná za Jáchima dos Santos, narozená v Arnalu (Maceira) v diecési Leiria, již pět let trpěla velmi těžkou chorobou, která jevila všechny příznaky tuberkulosy a která byla od začátku roku 1916 doprovázena neustálými prudkými bolestmi v celém těle a ještě jinými zlověstnými příznaky, které dávaly tušit zhoubný nádor. Nemohla spát, nemohla jíst a tak v červenci roku 1917 se octla na okraji hrobu. Tu však uslyšela o mimořádných událostech na Dolině Iria, která je vzdálena 35 km od Maceiry.

V její duši svitla jiskérka naděje. Učinila slib, že půjde bosa čtyřikrát do Fatimy, aby si vyprosila na Panně Marii žádoucí zdraví. 13. srpna chtěla vykonat první pouť, ale manžel se proti tomu postavil: „Jsme chudí, na povoz nemáme a pěšky nemůžeš: mohla bys umřít cestou; měj strpení, na cestu se vydat nemůžeš." Ona však trvala na svém a v jednu hodinu po půlnoci se za pomoci mužovy vydala na cestu a došla do Fatimy po mnohahodinové hrozně namáhavé cestě, úplně zničena, „jediná bolest od hlavy k patě", jak říkala. Za několik málo okamžiků jí k jejímu velikému překvapení bylo mnohem lépe. Cesta domů byla méně namáhavá a mohla požíti trochu pokrmu.

13. září vykonala již snáze druhou pouť a stále se její stav poznenáhlu lepšil.

13. října, když tam šla po třetí, vyšla z domu a nebyla ještě daleko, když ji překvapil veliký lijavec, v němž došla na místo zjevení se šaty úplně promočenými. I tak jí bylo výborně, zmizely bolesti, kašel, otoky na údech i ostatní příznaky té choroby. Vrátila se chuť k jídlu a síla. Uzdravení bylo úplné. Rok poté prohlašovala, „že jí v životě nebylo tak dobře jako nyní".

Ještě o slunečním zázraku.

Na potvrzení historické skutečnosti přečtěme si střízlivý popis slunečního úkazu, který podal pan biskup z Leirie v Pastýřském listu o úctě Panny Marie Fatimské.

„Sluneční úkaz z 13. října 1917, o kterém se zmiňovaly a který popsaly deníky z té doby, byl nadmíru obdivuhodný, a u těch, kteří měli to štěstí býti přítomni, zanechal nezapomenutelný dojem.

Děti stanovily předem den a hodinu, kdy se měl uskutečnit. Zpráva ta se rychle roznesla po celém Portugalsku a ačkoliv den byl nevlídný a silně pršelo, sešly se tisíce a tisíce lidí, kteří jsouce přítomni poslednímu zjevení, stali se diváky

všech úkazů krále hvězd, které se udály k uctění královny nebe i země, která je jasnější než slunce na vrcholu svého jasu (Velepíseň 6, 9).

Tento úkaz, který nezaznamenala žádná hvězdárna a který tedy nebyl přirozený, byl pozorován osobami všech tříd a vrstev sociálních, věřícími i nevěřícími, žurnalisty předních portugalských listů a též jedinci vzdálenými několik km od místa, kde se odehrával, což činí směšným jakékoli vysvětlení pomocí kolektivního klamu."

Svědectví povolanějšího těžko si přáti...

Uvedeme ještě svědectví Dra Almeidy Carreta, profesora na universitě v Koinbře:

„Přišel jsem tam k poledním. Od rána vytrvale, drobně pršelo. Pak přišel zuřivý vítr a dešť změnil se v lijavec, hrozící zatopit všecko. Zastavil jsem se na cestě, která vede poněkud výše nad místem zjevení. Bylo to o něco více než 100 m...

Dešť lil se na hlavy a stékaje v potůčcích, promáčel šaty. Byly již skoro 2 hodiny odpoledne (nějakou chvíli po astronomickém poledni). Slunce několik okamžiků předtím svým jasem prorazilo hustý závoj mraků, který je zahaloval, a zraky všech jako by k němu byly přitaženy magnetem.

I já jsem zkusil podívat se na ně a viděl jsem, že se podobá kotouči jasných obrysů, zářivému, ale neoslepujícímu.

Již ve Fatimě jsem slyšel přirovnání, které se mi nezdálo přesné: ke kotouči z matného stříbra. Nebylo tomu tak. Slunce svítilo čistou a měňavou září, takže vypadalo jako perleťové.

Nikterak se nepodobalo měsíci za jasné noci, ježto nemělo ani takovou barvu, ani míst světlých a tmavých.

Vypadalo jako lesklý kotouč, vyříznutý ze stříbrných stěn nějaké mušle. Není to žádná poetická nadsázka: viděl jsem to na vlastní oči.

Též nebylo možné másti to se sluncem, zahaleným mraky; po mlze nebylo stopy a kromě toho onen sluneční kotouč nebyl nejasný nebo nějak zahalený, ale jasně se svými obrysy odrážel od svého pozadí.

Zdálo se, jako by tento měňavými barvami zářící kotouč konal závratné pohyby. Nebylo to jiskření živého světla hvězdy. Točilo se kolem své osy závratnou rychlostí. Najednou se ozve z celého zástupu výkřik úzkosti.

Slunce, otáčejíc se stále stejnou rychlostí, se utrhne od oblohy a krvavě zbarvené se řítí k zemi, hrozíc nás rozdrtit tíhou své obrovské ohnivé hmoty.

To jsou vteřiny hrůzyplného dojmu... Všechny tyto úkazy, které jsem uvedl a popsal, jsem pozoroval chladnokrevně, klidně, bez jakéhokoliv pohnutí.

Vysvětlit a vyložit je, jest úkolem jiných."

Ostatně všecek denní tisk se obšírně zabýval událostmi toho dne, zvláště „slunečním zázrakem". Veliký rozruch způsobily dva články deníku „Século" (z 13. a 15. října 1917): „Na půdě nadpřirozena: zjevení ve Fatimě" a „Úžasné věci: sluneční tanec v pravé poledne ve Fatimě", poněvadž autor, šéfredaktor Avellino d'Almeida, přes svou zatvrzelou nevěru a sektářství musel vydat svědectví pravdě, což mu pak vyneslo útoky „Volné myšlenky".

Pokud jde o pozorování slunečního úkazu na vzdálených místech, uvádíme několik odstavců z dopisu, ve kterém P. Ignác Vavřinec Pereira, misionář v Indii, na žádost Msgra Antonína M. Teixeiry, tehdejšího biskupa meliaporského, popsal dojmy vlastní a lidí ze své vesnice, kteří vše pozorovali ve vzdálenosti asi 11 km od Fatimy:

„Uplynulo od oné události již 14 let, ale mám stále v živé paměti hluboké dojmy, které v mé mladé mysli zanechala podivuhodná podívaná na slunce 13. října 1917.

Bylo mi tenkrát pouze 9 let a navštěvoval jsem obecnou školu ve svém rodišti, v malé to vesnici hnízdící na osamělém pahorku, který stojí právě naproti fatimské hoře ve vzdálenosti 10 nebo 11 km.

...Bylo asi tak kolem poledne, když jsme byli vyplašeni křikem a povykem několika mužů a žen, kteří šli po veřejné cestě kolem školy. Naše učitelka, slečna opravdu dobrá a zbožná, ale velmi přístupná dojmům a velmi bázlivá, běžela první na ulici, aniž mohla zabránit, aby děti neutíkaly za ní. Venku, pod širým nebem, zástup lidu plakal a hlasitě křičel a ukazoval na slunce, aniž dbal otázek, které kladla naše zarmoucená učitelka. Byl to ten veliký zázrak, který bylo zřetelně vidět s vrcholu pahorku, na němž stojí naše vesnice. Byl to ten sluneční zázrak se všemi svými obdivuhodnými úkazy.

Nepovažuji se za schopna popsat to, co jsem tenkrát viděl a slyšel. Díval jsem se upřeně na slunce, které se mi zdálo

bledé, bez obvyklé oslňující záře. Vypadalo jako sněhový kotouč, točící se kolem své osy. Pak najednou se zdálo, jak klesá křivolakou drahou, hrozíc spadnouti na zemi. Zděšen, úplně zděšen, běžel jsem schovat se mezi lidi. Všichni plakali, očekávajíce každým okamžikem konec světa.

Vedle nás stál jeden nevěrec, který ráno nedělal nic jiného, než se posmíval prostým lidem, „kteří vážili takovou cestu do Fatimy, aby se tam šli podívat na nějakou holčičku...", díval jsem se na něho. Byl jako ochromený, ztrnulý úžasem, oči vypoulené na slunce. Pak jsem viděl, jak se chvěje od hlavy k patě a konečně zdvíhaje ruce k nebi, padl na kolena, nedbaje zablácené cesty a křičel: „Panno Maria! Panno Maria!" A ubohý nevěrec, konečně obrácený na lepší cestu, nemohl nic jiného ze sebe vypravit.

Zatím lidé neustále křičeli a oplakávali své hříchy... Pak jsme se ubírali se všech stran k oběma malým kapličkám, které brzy byly přeplněné a nemohly všechny pojmout.

Během těchto dlouhých minut, kdy se odehrával sluneční úkaz, na předmětech kolem nás se odrážely všechny duhové barvy. Když jsme se navzájem na sebe podívali, viděli jsme, jak jeden z nás je modrý, druhý žlutý, třetí červený a tak dále. Všechny tyto zvláštní úkazy zvětšovaly hrůzu lidu.

Asi po 10 minutách se slunce vrátilo na své místo. Když se lidé přesvědčili, že nebezpečí minulo, znovu se rozzářili radostí. Všichni propukli v jediný hymnus díků a volali: „Zázrak! Zázrak! Buď chvála Panně Marii!"

V Mangalore, v semináři svatého Josefa 13. července 1931.

Ignacio Lourenco Pereira, očitý svědek.

(Dopis byl uveřejněn v Catholic Register v červenci 1931 a znovu otištěn v revui Our Lady of Fatima: her Wonders in India, č. 7., str. 1.—3., Cochim, 1934.)

IX.

PO VELIKÉM ZÁZRAKU.

Když skončil velkolepý sluneční úkaz, propuklo nadšení zástupu nepopsatelným způsobem. Většina lidu chtěla vidět děti, jejichž předpovědi se tak skvěle splnily, chtěla si na ně sáhnout, zeptat se jich na něco... Hyacinta ze strachu pláče a jeden dobrý muž ji bere na ruku, nese ji na cestu a odevzdává ji rodičům. František si razí cestu sám s obvyklým klidem a odvahou. Lucie, k níž se soustřeďuje téměř všechna pozornost, „byla v okamžiku vyzvednuta nad moře lidských hlav, spočívajíc na rameni jednoho obra..., který, nemoha se dívati na cestu, zakopl o hromadu kamení a natáhl se jak široký tak dlouhý; dívka však zůstala ve vzduchu, podpírána vlnícím se davem..."

Konečně se mohly ubírati k domovu. „Vzpomínám si dobře," píše Lucie, „že onoho dne jsem přišla domů bez copů, které byly dlouhé, a vidím ještě rozhořčení své matky, když zpozorovala, že mám vlasy kratší než František." V tlačenici zmizel nejenom šátek, nýbrž i vlasy jí byly ustříhány nešetrnými zbožnými osobami.

Stovky zvědavců šly za nimi a nešetrně až do půlnoci a pak i příštího dne jim neustále dávaly otázky. Po nich pak budou přicházet jiní po celé týdny a měsíce, takže ony nekonečné návštěvy ne vždycky přátelské se staly pro děti opravdovou přítěží a utrpením.

Lucie vypráví o zjevení.

Nebylo tedy snadné pro Visconta di Montelo dostati se téhož dne 13. října do domu Martových, aby dal dětem nové otázky, které by doplnily jeho informace.

„Je pravda, že se ti dnes zjevila Panna Maria na Dolině Iria?" — ptal se Lucie.

„Ano."

„Byla oblečena jako jindy?"

„Měla tentýž šat."

„Je pravda, že se ti zjevil také sv. Josef a Ježíšek?"

„Ano, je to pravda."

„Viděla jsi ještě jiná zjevení?"

„Viděla jsem též našeho Pána, jak žehná lidu, a Pannu Marii ve dvou podobách."

„Co chceš říci těmito slovy: ve dvou podobách?"

„Chci říci, že se zjevila jako Matka Bolestná, ale bez meče v hrudi, a pak v šatu, který nedovedu dobře popsat: přibližně jako Panna Maria Karmelská."

„Měla jsi všechna tato vidění současně?"

„Ne: nejdříve jsem viděla Pannu Marii Růžencovou, sv. Josefa a Ježíška, pak Pána Ježíše samotného a konečně Pannu Marii Karmelskou."

„Ježíšek stál, anebo spočíval v náručí sv. Josefa?“
„Byl v náručí sv. Josefa.“
„Měl podobu již většího dítka?“
„Ne, byl maličký.“
„Kolik mu mohlo být let?“
„Přibližně jeden rok.“
„Oni se také zjevili na dubu?“
„Ne, zjevili se blízko slunce, jakmile Panna Maria zmizela s dubu.“
„Pán Ježíš stál?“
„Viděla jsem pouze jeho poprsí.“
„A všechny postavy, které jsi viděla u slunce, zůstaly tam dlouho?“
„Ne, krátce.“
„Řekla ti ta Paní, kdo je?“
„Řekla mi, že je Panna Maria Růžencová.“
„Ptala ses jí, co chce?“
„Ovšem, že jsem se jí ptala.“
„A co ti odpověděla?“
„Řekla, aby se lidé obrátili, aby neuráželi Pána Ježíše, kterého se již tolik nauráželi, aby se modlili růženec a aby prosili za odpuštění svých hříchů.“
„Neřekla nic jiného?“
„Dala též najevo, že si přeje, aby se postavila kaple na Cova da Iria.“
„Za jaké peníze se má kaple postaviti?“
„Myslím, že za peníze tam sebrané.“
„Řekla něco o našich vojácích zemřelých ve válce?“
„Nemluvila o nich.“
„Řekla ti, abys upozornila zástup, aby hleděl na slunce?“
„Neřekla mi to.“
„Chce, aby lidé dělali pokání?“
„Ano.“
„Řekla přímo slovo „pokání“?“
„Ne; řekla, abychom se modlili růženec, abychom se polepšili a abychom prosili Pána Ježíše za odpuštění svých hříchů, ale neřekla slovo „pokání“.“
„Kdy začal sluneční zázrak? Hned po tom, jak Paní zmizela?“

„Ano.“
„Viděla jsi ji přicházet?“
„Ano.“
„S které strany?“
„Z východu.“
„A jindy?“
„Nikdy jsem tomu nevěnovala pozornosti.“
„Viděla jsi ji odcházet?“
„Ano.“
„Kterým směrem?“
„Směrem k východu.“
„Když odcházela, ustupovala nazad, nebo se obrátila zády k lidu?“
„Obrátila záda k lidu.“
„Trvalo dlouho, než zmizela?“
„Ne, krátce.“
„Byla obklopena nějakým jasem?“
„Vždycky se zjevila zářící, ale tentokrát přímo oslňovala; musela jsem si několikrát mnouti oči.“
„Myslíš, že se ještě zjeví?“
„Nepočítám s tím, že ji ještě někdy uvidím; neřekla mi o tom nic.“
„Máš v úmyslu vrátit se na Cova da Iria třináctého příštího měsíce?“
„Ne.“
„Učiní Panna Maria ještě nějaké zázraky? Neuzdraví nemocné?“
„Nevím.“
„Neptala ses jí na něco?“
„Dnes jsem jí řekla, že bych k ní měla nějaké prosby. Odpověděla mi, že některým vyhoví, jiným ne.“
„Neřekla ti kdy?“
„Ne.“
„Pod jakým názvem se má zříditi kaple na Cova da Iria?“
„Dnes řekla, že jest Růženco vou Madonou!“
„Chce snad, aby sem putovalo se všech stran mnoho lidí?“
„Nedala o tom žádný příkaz.“
„Viděla jsi nějaké úkazy na slunci?“
„Ano, viděla jsem, jak se točí!“
„Viděla jsi nějaké jiné úkazy u dubu?“
„Neviděla jsem nic jiného.“

„Kdy se ti ta Paní zdála krásnější, dnes a nebo jindy?“
„Viděla jsem ji vždy stejně krásnou.“
„Jakou barvu měl její šat, když se ukázala u slunce?“
„Plášť byl modrý a šat bílý.“
„A oblek Pána Ježíše, sv. Josefa a Ježíška?“
„Byli oblečeni červeně.“
„Kdy ses ptala Panny Marie, co učiní, aby se věřilo jejímu zjevení?“
„Zdá se mi, že po prvé v měsíci červnu. Konečně ptala jsem se jí na to vícekrát.“
„Kdy ti řekla tajemství?“
„Myslím, že při druhém zjevení!“
Tyto všechny informace Luciiny byly potvrzeny odpověďmi malé Hyacinty. Jako při všech ostatních zjeveních, tak také při tomto pouze ony dvě slyšely slova té Paní.
František byl pouze divákem, i když byl často nucen zavřít oči. Slyšme některé jejich údaje z 13. října a potvrzené pak 19. října.

Hyacinta vypovídá.

„Koho jsi dnes viděla mimo Pannu Marii na Dolině Iria?“
„Viděla jsem sv. Josefa a Ježíška.“
„Kde jsi je viděla?“
„Viděla jsem je u slunce.“
„Viděla jsi u slunce též Pána Ježíše, Matku Bolestnou a Pannu Marii Karmelskou?“
„Ne.“
„Ale jedenáctého jsi mi říkala, že se mají zjevit!“
„Řekla jsem to. Lucie viděla jinou Madonu, já ne.“
„Ježíšek byl po pravici nebo po levici sv. Josefa?“
„Po pravici.“
„Stál a nebo byl v náručí sv. Josefa?“
„Stál.“
„Viděla jsi pravou ruku sv. Josefa?“
„Ne.“
„Jak byl veliký Ježíšek?“
„Ježíšek nedosahoval k opasku sv. Josefa.“
„Jak starý vypadal Ježíšek?“
„Byl jako Deolinda di Giuseppe das Neves.“[1])

[1]) Asi dvouleté děvčátko z té vesnice.

„Co řekla Panna Maria?“
„Řekla, abychom se modlili růženec... aby se postavila kaple na Dolině Iria.“
„Slyšelas to od ní anebo ti to řekla Lucie?“
„Slyšela jsem to přímo od ní.“
„Odkud přišla Panna Maria?“
„Od východu.“
„A když mizela, kterým směrem se ubírala?“
„Směrem k východu.“
„Vzdálila se tak, že šla zpátky anebo se dívala na lid?“
„Ne; obrátila se zády.“
„Řekla vám, že se vrátí na Dolinu Iria?“
„Již předtím řekla, že dnes se zjeví naposledy. A dnes opakovala, že to je naposledy.“
„Neřekla vám Panna Maria nic jiného?“
„Dnes mi řekla, že je nutné se modlit růženec každý den k Panně Marii Růžencové!“
„A kde řekla, že je nutné se modlit růženec?“
„Neřekla kde.“
„Řekla, aby se tato modlitba konala v kostele?“
„Nikdy to neřekla.“
„Kde se raději modlíš růženec, doma nebo na Dolině Iria?“
„Na Dolině Iria.“
„A proč?“
„Jen tak...“
„Za jaké peníze řekla Panna Maria, že se má postavit kaple?“
„Řekla, aby se postavila kaple, ale o penězích nehovořila.“
„Dívala jsi se na slunce?“
„Ano.“
„Co jsi viděla?“
„Viděla jsem slunce červené, zelené a jiných barev, a viděla jsem též, jak se točí!“
„Slyšela jsi, jak Lucie upozorňuje lid, aby hleděl na slunce?“
„Ano, slyšela jsem to. Ona řekla velmi hlasitě, aby hleděli na slunce. Slunce se již točilo.“

„Panna Maria sama nařídila, aby se upozornil lid?“
„Panna Maria neřekla nic.“

František vypovídá.

„Viděl jsi Pannu Marii také tentokrát?“
„Ano.“
„Jak se nazývala?“
„Panna Maria Růžencová.“
„Jak byla oblečená?“
„Byla oblečena bíle a držela v ruce růženec.“
„Viděl jsi také svatého Josefa a Ježíška?“
„Ano.“
„Kde jsi je viděl?“
„U slunce.“
„Ježíšek byl v náručí svatého Josefa, nebo stál vedle něho?“
„Stál vedle něho.“
„Byl velký nebo malý?“
„Byl maličký.“
„Byl jako Deolinda di Giuseppe das Neves?“
„Zrovna jako ona.“
„Jak měla ruce Panna Maria?“
„Měla je sepjaté.“
„Viděl jsi ji pouze na dubu nebo též vedle slunce?“
„Viděl jsem ji též vedle slunce.“
„Co zářilo víc, slunce, nebo tvář Panny Marie?“
„Tvář Panny Marie byla jasnější.“
„Slyšel jsi, co říká?“
„Neslyšel jsem nic.“
„Kdo ti řekl tajemství? Panna Maria?“
„Ne; Lucie.“
„Můžeš mi je svěřit?“
„Nemohu.“
„Ty nechceš mluvit, protože se bojíš Lucie; bojíš se, že tě bude bít, viď?“
„Ó ne.“
„Tak proč mi to nechceš říci? Snad proto, že by to byl hřích?“
„Možná, že je to hřích, prozradit tajemství!“
„Tajemství se týká dobra tvé duše a duše Luciiny a duše Hyacinty?“

„Ano.“
„Je to také pro dobro duše pana faráře?“
„Nevím.“
„Byli by lidé smutní, kdyby se to dověděli?“
„Ano.“
„Od které strany přišla Paní?“
„Od východu.“
„A zmizela v tutéž stranu?“
„Ano.“
„Ustupujíc na zad?“
„Ne; obrátila se zády.“
„Pomalu nebo rychle?“
„Pomalu.“
„Kráčela jako my?“
„Nekráčela, nýbrž vzdalovala se zcela vzpřímena, aniž by hýbala nohama.“
„Kdy se ti zdála krásnější, dnes nebo jindy?“
„Zdá se mi vždy stejně krásná.“
„Také jsi viděl sluneční úkazy?“
„Ano, viděl jsem, jak se slunce točí, vypadalo jako ohnivý kotouč.“
„Onen zázrak se stal před nebo po odchodu té Paní?“
„Ihned, jakmile odešla.“
„Paní řekla Lucii, aby upozornila lid, aby hleděl na slunce?“
„Neřekla to, ale dala jí znamení prstem, ukazujíc před svým odchodem směrem ke slunci.“
„A zázrak začal hned?“
„Ano.“
„Jaké barvy jsi viděl ty na slunci?“
„Viděl jsem krásné barvy: nebeskou, žlutou a jiné.“

*

Výroky malých důvěrníků nebeské Královny mluví samy a vrhají jasné světlo na události. Měli bychom zdůrazniti některé okolnosti: na př. podivuhodný, postupný soulad zjevení až k nebeskému poselství, které bylo jejich dovršením; důkazy věrohodnosti viditelně se hromadící; různé podoby, které na sebe vzala Panna Maria Růžencová, když se loučila při posledním zjevení atd.

Všimněme si pouze této skutečnosti: Panna Maria, která se vždy zjevila v téže podobě, nyní se v rychlých změnách ukazuje především s celou svatou Rodinou, pak v podobě Matky Bolestné a konečně Panny Marie Karmelské.

Proč? Aby naučila prosté věřící, že ona je vždycky táž Matka Milosrdenství, k níž se oni obracejí pod různými těmito názvy? Bez pochyby; ale snad ještě více proto, aby nás účinně vybídla k modlitbě posvátného růžence a ke konání ctností, kterým nás v jeho tajemstvích učí!

Vskutku růženec nás svými radostnými tajemstvími povzbuzuje ke křesťanskému životu, uzpůsobenému podle příkladu skrytého života Páně: a tu se nám jeví Panna Maria ve svaté Rodině. Pak nás přivádí k lítosti nad hříchy a k pokání tajemstvími bolestnými: to je to hlavní povzbuzení, které nám dává Matka Bolestná. Konečně v tajemstvích slavných nás naděje na blaženost, do níž Pán Ježíš a Panna Maria nás předešli, nutí k lásce k Bohu a k dokonalosti, vede nás k tomu, abychom se varovali pekla a abychom si zkrátili očistec: žádný jiný název Panny Marie nás neutvrzuje v této svaté naději účinnější, než název Panny Marie Karmelské. Takto toto trojnásobné zjevení nebylo ničím jiným, než zřetelnějším a hmatatelnějším objasněním názvu Královny posvátného růžence.

ČÁST DRUHÁ

OMILOSTNĚNÉ DĚTI

X.

TŘI DŮVĚRNÍCI NEBESKÉ KRÁLOVNY PŘED ZJEVENÍMI.

To, co jsme čtli, jsou jistě stránky plné divů, kterými byla zjevení fatimská, ať si všimneme jejich okolností, jejich obsahu i jejich zaměření. Obrátíme list a budeme čísti jinou stránku, neméně podivuhodnou: o třech pasáčcích, nerozlučně spjatých s poselstvím Madony Růžencové. Je to jeden z největších fatimských divů. Musíme se zastaviti, abychom je navštívili a budeme se snažit překvapit je v jejich soukromém životě omilostněných důvěrníků nebeské Královny. Bude to půvabný objev; budeme obdivovati zázraky milosti a budeme se učit pravému duchu pobožnosti Panny Marie Fatimské.[1])

Těchto jest Království nebeské.

Před událostmi r. 1917 plynul život tří dětí v klidu a radosti a v patriarchálním a hluboce křesťanském prostředí jejich rodin. Zvláštní přitažlivost již od dětství cítily obě menší děti k sestřenici Lucii, takže dávaly přednost i její společnosti před přátelstvím s kýmkoli jiným. Dokonce říkaly, že nemají rády společnost jiných dětí a tak přečasto chodívaly k Lucii, prosily ji, aby šla s nimi až k jedné studni, kterou měli její rodiče v koutě zahrady, skrytou mezi mandloněmi, olivami a kaštany a přikrytou velkými kamennými deskami. Zde obyčejně přenechaly Hyacintě, aby zvolila hry, které se jí nejvíc líbily a pak si vesele hrály nebo si vzájemně vyprávěly historky, které večer slyšely v rodinném kruhu a tak jim čas rychle ubíhal.

[1]) Již jsme se zmínili, že Lucie od Ježíše, hlavní osoba ve zjeveních, se narodila 22. března 1907 jako poslední ze 7 dětí (1 chlapec a 5 děvčat Antonína dos Santos. [† 31. 7. 1919] a Marie Růženy dos Santos [† 16. 7. 1942]). Dva bratranci, František, nar. 11. 6. 1908, a Hyacinta, nar. 11. 3. 1910, byli též nejmenšími z jedenácti dětí, které měla paní Olympie; dvě z prvního manželství s Josefem Fernandesem Rosou, zemř. 10. X. 1895, a 9 z druhého manželství s Emanuelem Petrem Martem (jejich sestřička Terezie, nar. 1909, byla již mrtva). Kolikrát poslední děti početné křesťanské rodiny bývají pro ni nejlepším požehnáním.

Později ve dnech utrpení tam též budou chodit — a kolikrát! — ale aby se tam vyplakaly a aby se modlily...

Nyní je všechno radostné, všechno se kolem nich směje a zpívá, jako v jejich nevinných srdcích. A děti se tam skrývají, aby nerušeně užívaly své radosti.

Nezřídka však byla jejich samota rušena křikem ostatních dětí. Sousedky, které musely z domu za svými záležitostmi, často nechávaly své děti na dvoře paní Marie Růženy dos Santos, svěřujíce je Lucii a dozoru dvou jejích větších sester, které doma pracovaly jako švadleny. A tak se proměnil dvůr s přilehlým mlatem v improvisovanou mateřskou školu a Lucie v necelých osmi letech jim dělala opatrovnici. V těch dnech František a Hyacinta, když se nemohli skrýt s Lucií v obvyklé poustevně, s velikou nelibostí se smířili se společností ostatních dětí a zúčastnili se jejich her.

Po obědě, zejména v postě, paní Marie Růžena, která „nechtěla, aby její děti si udělaly ostudu u pana faráře při zkoušce z katechismu", obyčejně je učila modlit se modlitby a katechismus. Byly-li tam jiné děti, všechny musely poslouchat výklad.

Stalo se jednou, že jeden chlapec obvinil svého druha, že nadával. Paní Marie Růžena dala vinníkovi přede všemi důtku: „Takové ošklivé věci se nemají říkat. Jsou to hříchy a Ježíšek pro ně plakal a On pak posílá do pekla nehodné chlapce, kteří hřeší a nevyzpovídají se z toho." Děti poslouchaly a dělalo to na ně hluboký dojem, zvláště na malou Hyacintu.

Několik dní poté přišla Hyacinta jak obyčejně s bratříčkem a viděla na dvoře skupinu dětí. Zastavila se, trochu přemýšlela a pak řekla Lucii:

„Dnes tě tvá maminka nenechá jít s námi?"

„Ne."

„František a já půjdeme na náš dvorek."

„Ale ne! Zůstaňte tady... Tady si také můžete hrát."

„Maminka nechce, abychom tu byli s ostatními dětmi. Nechce, abychom se naučili říkat ošklivá slova, která jsou hřích a která se nelíbí Ježíškovi."

A vzala za ruku bratříčka a vrátili se domů.

Jednou z jejich nejoblíbenějších her byla hra na zástavy: Kdo prohraje, musí vykonati jakýkoli příkaz vítěze. Hyacinta obyčejně přikazovala druhým, aby běželi za motýly, nebo aby trhali na louce květiny, které měla ráda. Jednou, když

se osud usmál na Lucii, přikázala Hyacintě, aby objala a políbila jednoho svého bratra, který seděl v místnosti u stolu a psal; ale děvčátko odpovědělo živě:

„To ne! Poruč něco jiného: proč mi neporučíš políbit spíše Pána Ježíše?“ a ukazovala na kříž pověšený na zdi.

„Dobrá. Vylez na židli a přines ho sem. Pak si klekni a třikrát ho polib: jednou za Františka, jednou za mne a jednou za sebe.“

„Pánu Ježíši dám hubiček kolik chceš!“

A vzala kříž, políbila a objala jej s takovou zbožností, že Lucie ještě dnes prohlašuje, že na to nikdy nezapomene.

Pak děvčátko upřeně hledí na kříž a ptá se:

„Proč je Pán Ježíš přibit takovými hřebíky?“

„Protože za nás zemřel.“

„Vyprávěj mi, jak se to stalo!“

Za zimních večerů vypravovala obyčejně paní Marie Růžena svým dětem některé události z Biblické dějepravy; a tak jim nejednou vyprávěla o utrpení Pána Ježíše. Jelikož Lucie měla výbornou pamět a dovedla vyprávět týmiž slovy věci, které jen jednou slyšela, nebylo jí těžké vyhověti sestřeničce. Malička poslouchala s pohnutím a plakala soucitem. Pak často prosila sestřenici, aby opakovala „o utrpení Pána Ježíše“ a pokaždé plakala a říkala:

„Ubohý Pán Ježíš!... Nikdy neudělám žádný hřích; nechci, aby Pán Ježíš trpěl.“

Jinou jejich oblíbenou zábavou bylo pozorovati krásné západy slunce a o závod pak počítati hvězdy na nebi. Noci se zářícími hvězdami a zalévané měsíčním světlem je přiváděly téměř do vytržení a naplňovaly je nadšením. Pro ně byly hvězdy lucernami, které zapalovali andělé v nebeských oknech; slunce pak bylo lucernou Pána Ježíše a měsíc lucernou Panny Marie. Byly však také noci, kdy se do lucerny Panny Marie nedostávalo oleje a proto ji nebylo vidět... a Hyacinta říkávala:

„Lucerna Panny Marie se mi líbí ještě více, než Pána Ježíše, protože nepálí a neoslepuje.“

František však odporoval:

„Ach ne, Hyacinto! Žádná lucerna není tak krásná, jako lucerna Pána Ježíše.“

On pak se nemohl nikdy nasytiti pohledem na poslední paprsky slunce, které se večer zrcadlily v oknech domů, nebo se zalíbením se díval ráno na tisíce malých světélek, která se jiskřila v kapkách rosy.

Květy pro Pána Ježíše.

Jednou byla Lucie vybrána, aby při slavnosti Božího těla šla v procesí před nebesy oblečena za anděla a aby sypala květy na cestu svátostnému Spasiteli. Jakmile se to dověděla Hyacinta, prosila sestřenici, aby mohla jít s ní.

„Já také bych chtěla sypat květy Pánu Ježíši.“

Nebylo těžké ji upokojit. Dělaly se zkoušky. Učitelka jí vysvětlovala, jak se mají házeti kvítka Ježíškovi.

„A budeme ho vidět?“ — ptala se Hyacinta.

„Zajisté, ponese jej pan farář.“

Děvčátko skákalo radostí a ptalo se několikrát za den, jak daleko je ještě ten svátek.

Konečně přišel vytoužený den. Oba andělíčci, zářící zlatem, každý s košíčkem květin, jdou před velebnou Svátostí.

Na stanovených místech Lucie házela své květy a dávala znamení Hyacintě, aby házela také. Ta však upírala své krásné oči na pana faráře a na nic jiného. Průvod skončil a její košíček byl ještě plný.

„Proč jsi neházela květy Pánu Ježíši?“

„Protože jsem ho neviděla.“

Když vyšly z kostela, ptala se Lucie:

„A ty jsi viděla Ježíška?“

„Ne; ale ty nevíš, že Ježíška ve svaté Hostii není vidět? Je skrytý. Je to On, jehož přijímáme ve svatém přijímání.“

„A ty, když jdeš ke svatému přijímání, mluvíš s ním?“

„Jistěže.“

„A proč ho nevidíš?“

„Protože je skrytý.“

„A jak to, že tolik lidí najednou přijímá skrytého Ježíška? Každý ho dostane kousek?“

„Ale ne; nevidíš, že je tolik svatých Hostií? V každé z nich je Ježíšek skrytý.“

Theologické znalosti Luciiny v té době by byly vzbudily úsměv některého theologa, ale Pán Ježíš se ještě více usmíval s božským zalíbením... a Hyacinta pokračovala:

„Požádám maminku, aby mě připravila k prvnímu svatému přijímání!“

„Pan farář ti je nedá, dokud ti nebude 10 let.“

„Ale tobě ještě není 10 let a už jsi byla u svatého přijímání.“

„Protože jsem uměla dobře katechismus, ale vy ho neumíte.“

Obě nevinné děti prosily Lucii, aby je učila katechismu a daly se do učení s jedinečným nadšením, které způsobilo, že úplně zapomněly na své hry. Za několik dní se naučily všemu, co jim mohla podat jejich učitelka.

„Nauč nás ještě něčemu jinému, poněvadž to, co jsi nám řekla, už víme...“, a chtěla, aby Lucie často mluvila o skrytém Ježíškovi.

Na horách u stád.

Zatím Lucie dovršila osmý rok. Byl čas, aby začala pracovat. Paní Marie Rosa svěřila dceři péči o stádo. Lucie oznámila tuto zprávu svým malým přátelům:

„Teď už si nebudeme moci spolu hrát...“

Ale obě děti nemohly si zvyknout na odloučení a prosily maminku, aby jim dovolila jít se sestřenicí na hory pást stádo. Dovolení jim bylo odepřeno, ale ony tolik naléhaly, až se paní Olympie Martová rozhodla jim vyhovět a svěřila jim též dozor nad několika svými ovečkami. Od toho dne tři maličcí pasáčci každé ráno sehnali dohromady stádo a s radostí a spokojeni odcházeli jako na nějakou slavnost. Půvabná okolnost, která nám dává nahlédnout, jak dobrou výchovu dovedla dávati paní Olympie svým dětem. Bratříček se sestřičkou nikdy nešli pást stádo, aby se předtím nepomodlili Otčenáš a Anděle Boží. S novým způsobem života se změnily i hry. Hyacintě se velmi líbilo naslouchati ozvěně vlastního hlasu, odrážejícího se v údolích. Jednou seděli na nejvyšší skále na vrcholku hor a opakovali všechna jména, která znali: „Jméno, které znělo nejlépe, bylo jméno Maria“. Hyacinta často říkala nahlas Zdrávas Maria, slovo za slovem a ozvěna opakovala.

František se nejraději bavil s ptáčky, jimž velkodušně rozdílel část své svačiny, a pak s nimi závodil ve zpěvu a trilkování, když oni odlétli na stromy a švitořili dále. Nedovolil, aby se někdo dotkl jejich hnízd; jednou, vida jednoho chlapce, jak drží v ruce stehlíka, velkodušně jej koupil za 20 haléřů — celý svůj majetek — a když jej pustil na svobodu, volal za ním: „Dej si pozor a nedej se po druhé chytit!“

Dobrota jeho srdce se však jevila nejenom vzhledem k ptákům. Často na pastvě potkávali stařenku, které její rodina svěřila malé stádečko. To se nezřídka rozprchlo a ona, poněvadž měla stářím nohy již ochromené, sháněla je dohromady s velikou námahou. Když viděli, jak ji to rmoutí, František jí hned běžel na pomoc, zahnal jí ovce zpátky na pastvu, nečekal na děkování a odešel. Dobrá stařenka jej nazývala svým strážným andělíčkem.

Hyacinta si hrála spíše s bílými beránky, tiskla je k hrudi a navečer je nosila v náručí, aby se neunavili.

Jednoho dne, při návratu domů, nechala své druhy vzadu a postavila se doprostřed stáda a jednoho beránka držela v náručí.

„Hyacinto, co děláš mezi těmi ovcemi?“

„Chci být jako Pán Ježíš, který na onom obrázku, jejž jsem dostala, kráčí mezi ovečkami a jednu drží v náručí.

Doporučovali jim, aby se každý den po svačině modlili růženec a oni tak činili pravidelně. Někdy však se jim nedostalo času ke hře... Jak si pomoci? Vynechat růženec? To nedovolovalo svědomí. Jak tedy? Konečně našli geniální řešení, které smířilo pobožnost se živelnou touhou po hře. Vzali do ruky růženec, pěkně se pokřižovali a pak jeden z nich říkal při prvním zrnku pouze dvě slova: Zdrávas Maria; druzí dva při dalším zrnku odpovídali podobně: Zdrávas Maria. Na poslední větší zrnko všichni říkali Otčenáš a takto pokračovali až do konce. A zase se pěkně pokřižovali a růženec byl ukončen ve chvilce. Mohli pokračovati ve hře a byli klidní ve svědomí.

Rozmluva s anděly.

Takto rostli tři pasáčci na horách, nevinní a dobří jako beránci a ptáčci, nebo ještě spíše jako andělíčci, kterým scházejí pouze křídla.

A není divu, že andělé sestoupili a hovořili s nimi, aby je připravili na veliké poslání, které jim Prozřetelnost určila.

Sestoupili vskutku a nejednou.

Snad již r. 1915 prvním náznakem, matným a nepřesným, který byl dán Lucii. Když jí bylo osm let, začala se starat o malé rodinné stádo. Jednoho dne, když se třemi jinými kamarádkami[2]) pasačkami dlely na „Cabeço", na kopci to, na němž stál větrný mlýn v blízkosti Aljustrelu, se po svačině začaly modlit růženec, viděly náhle nad stromovím, které bylo v údolí, rozprostírajícím se před jejich zraky, ve vzduchu postavu, která se podobala soše ze sněhu a kterou paprsky posledního slunce činily průhlednou.

„Co je to?" — ptali se navzájem se strachem. Odříkávali dál modlitbu s očima upřenýma na sochu, sledujíce všechny její pohyby. Ale, jakmile skončila modlitba, socha zmizela.

Tento zjev se opakoval za těchže okolností ještě dvakráte po několikatýdenní přestávce.

Lucie o události mlčela, ale kamarádky o tom hovořily, takže matka se o tom dověděla z různých stran a jednoho dne poněkud rozzlobeně zeptala se své dcery:

„Poslouchej, Lucie, říká se, že se chodíte dívat nevím na co. Co je to?"

„Nevím, maminko," — a popsala onen zjev jak nejlépe dovedla; když pak chtěla vylíčit, že pro vzdálenost nebylo lze dobře vše rozeznat, řekla:

„Vypadalo to jako člověk, zabalený v prostěradle."

Matka potřásla hlavou s pohrdáním, což mělo znamenati dětské výmysly.

Měsíce plynuly. Vzpomínka na zvláštní zjev již zanikla a žila jenom v paměti některých lidí, kteří si rádi dobírali Lucii s člověkem v prostěradle, když tentýž případ se opakoval za okolností mnohem působivějších a určitějších.

Bylo to r. 1916 koncem jara.[3])

František a Hyacinta, když dostali dovolení pásti stádo, se opět stali zamilovanými a stálými druhy Luciinými.

Jednoho dne, když začalo krápati, hledali skrýš a našli ji uprostřed svahu v malé jeskyňce pod skalou, schovanou mezi stromy, se vchodem obráceným k východu. Tam se

[2]) Lucie nám zachovala jejich jména: byla to Terezie Matiasová, její sestra Marie Růžena a Marie Justinová.

[3]) „Nemohu si přesně vzpomenouti na datum, poněvadž v té době jsem ještě nedovedla počítat léta, ani měsíce, ani dni týdne." (Lucie.)

uchýlili a zůstali tam, i když přestalo pršet. Když se nasvačili a pomodlili růženec, dali se znovu do hry. V tom zadul prudce vítr, i zvedli hlavu, aby viděli, co se děje... A tu na olivě, na úpatí pahorku viděli, jak se rýsuje ve vzduchu táž podoba nebo sněhobílá socha, průhledná jako sklo ve slunečních paprscích. Nezůstala však na témž místě, nýbrž dala se k nim.

Čím více se blížila, tím lépe mohli rozeznati její podobu, která odpovídala jinochu 14—15letému, nadlidské krásy... Když se přiblížil k dětem, uklidnil je slovy:

„Nebojte se! Jsem anděl míru. Modlete se se mnou!"

A klekl si na zem, sklonil čelo tak, že se dotýkal země a třikrát opakoval:

„Můj Bože, věřím v Tebe, klaním se Ti, doufám v Tebe a miluji Tě! Prosím za odpuštění pro ty, kteří v Tebe nevěří, Tobě se neklaní, v Tebe nedoufají a Tebe nemilují."

Povstal a dodal:

„Modlete se takto! Nejsvětější Srdce Ježíšovo a Mariino se dají pohnout hlasem vašich pokorných proseb."

Zmizel; ale jeho slova se „tak vtiskla do naší mysli, že jsme je již nikdy nezapomněli; a od té doby často jsme se takto dlouho klaněli a opakovali jsme ta slova, až jsme někdy padli únavou." (Lucie.)

Jindy v létě, v červenci nebo v srpnu, když si tři děti v době poledního odpočinku hrály u studně v zahradě Luciině, viděly, jak se vedle nich náhle objevil tentýž jinoch nebo anděl, který jim řekl:

„Co děláte?... Modlete se, modlete se mnoho! Nejsvětější Srdce Ježíšovo a Mariino mají s vámi milosrdné plány... Obětujte bez ustání Pánu Bohu modlitby a oběti na smír za tolik hříchů, kterými je urážen a na vyprošení obrácení hříšníků. Urychlete takto příchod míru pro svou vlast. Já jsem jejím andělem strážným... Zvláště přijímejte a snášejte s odevzdaností utrpení, která vám Pán pošle."

„Tato slova," poznamenává Lucie, „se nám vryla do duše jako světlo, které nám dávalo jasně pochopit, jak Bůh nás miluje a jak velice chce být milován; ukázala nám cenu oběti a jak Pán Ježíš skrze oběti obrací hříšníky. Jali jsme se teď obětovati Pánu Bohu vše, v čem jsme se mohli umrtvovati.

Přece však jsme nehledali jiných umrtvování než to, že jsme po celé hodiny klečeli na zemi a opakovali modlitbu andělovu."

Uplynuly další dva nebo tři měsíce; honili stále stádo na pastvu na svah zmíněné hory. Jednou po obědě se uchýlili do jeskyně, modlili se růženec a pak modlitbu andělovu. Opakovali ji již několikrát, když tu je obklopilo zvláštní světlo. Vstanouce vidí anděla, jak drží v ruce kalich a nad ním hostii, z níž kanou krůpěje krve do kalicha... Anděl pak nechal kalich a hostii státi ve vzduchu, klekl si vedle nich a vybízel je, aby třikrát opakovali:

„Nejsvětější Trojice, Otče, Synu a Duchu svatý, hluboce se ti klaním a obětuji ti nejdražší Tělo, Krev, Duši a Božství Pána našeho Ježíše Krista, přítomného ve všech svatostáncích, na smír za potupy, jimiž je urážen; pro nekonečné zásluhy jeho Nejsvětějšího Srdce a na přímluvu Neposkvrněného Srdce Panny Marie prosím za obrácení ubohých hříšníků."

Pak vstává, bere hostii a dává ji Lucii a obsah kalicha rozděluje mezi Hyacintu a Františka se slovy:

„Přijměte Tělo a Krev Ježíše Krista, hrozně uráženého nevděčnými lidmi! Přinášejte smír za jejich zločiny a potěšujte svého Boha!" — a znovu padnuv na zem, opakoval několikrát touž modlitbu: „Nejsvětější Trojice, Otče, Synu i Duchu Svatý..." a zmizel.

Děti zůstaly v téže poloze a neustále opakovaly táž slova, až si František všiml, že se schyluje k večeru a že je čas vrátit se domů.

V těchto zjeveních jsouce v zajetí nadpřirozena, které vyzařovalo z anděla, zůstávaly jako bez sebe a téměř o sobě nevěděly; i potom se zdálo, jako by jejich smysly byly otupeny a svázány.

„Nevím, co se děje," říkala Hyacinta. „Nemohu již mluvit, ani zpívat, ani si hrát; nemám k ničemu síly."

„Já také ne," potvrzoval František. „Ale co na tom? Anděl je mnohem krásnější než toto všechno."

Tato nálada trvala několik dní a jenom pozvolna se dostavoval normální stav. Později budou mít příležitost pozorovat, že zjevení Panny Marie mělo zcela jiné účinky: mír a štěstí duše soustředěné k Bohu byly tytéž, ale tělesně čilost, radost a sdílné nadšení.

Jaký význam měly tyto první schůzky? Je zřejmé, že byly přípravou k jiným; přípravou a orientací. Neukazují nám jaksi pod mlhavou rouškou budoucí novopohanství, hordy zuřících bezbožníků, kteří nevěří, Bohu se neklaní, v něho nedoufají, jej nemilují, jak ženou útokem proti nebi, hnáni ďábelsky svatokrádežnou nenávistí proti velebné Svátosti Boží lásky?

XI.

TŘI DŮVĚRNÍCI NEBESKÉ KRÁLOVNY PO ZJEVENÍCH.

Konečně nastaly požehnané dni zjevení, které měly přetvořiti Dolinu Iria v nevyčerpatelný pramen milostí. Kdo první pil z toho pramene, byly malé důvěrnice nebeské Královny.

Den po prvním zjevení přihnaly na pastvu a Hyacinta si šla sednout na jednu skálu.

„Hyacinto, pojď si hrát!"

„Dnes se mi nechce!"

„A proč?"

„Poněvadž myslím na onu Paní, která doporučila, abychom se modlili růženec a abychom přinášeli oběti za obrácení hříšníků. Když se teď budeme modlit růženec, budeme muset vždy říkat celé Zdrávas Maria a celý Otčenáš. Ale jak přinášet oběti?"

Otázka svízelná pro jejich asketické svědomí. Nikdo nedovedl dáti odpověď.

„Už vím!" vzkřikl konečně František. — „Dejme svou svačinu ovcím a udělejme oběť, že nebudeme jíst!"

Hned se zařídili podle této rady. Toto byl první den postu. Hyacinta však ještě seděla zamyšlená na skále.

„Ona Paní nám také řekla, že mnoho duší přichází do pekla. Co je to peklo?"

„Peklo," vysvětlovala Lucie, která z nich byla nejvzdělanější v theologii, „je hluboká jáma plná divokých zvířat, kde hoří veliký oheň a jsou tam házeni ti, kteří dělají hříchy a nezpovídají se z nich: budou tam hořet vždycky."

„A nikdy se odtamtud nedostanou?"

„Ne."

„Ani za mnoho, mnoho let?“

„Ne! Nikdy! Peklo nikdy neskončí, podobně jako nebe. Kdo se dostane do nebe, nikdy odtud nevyjde.“

„A také kdo přijde do pekla, nikdy odtud nevyjde?“

„Již jsem ti řekla, že ne. Nevidíš, že peklo i nebe jsou věčné? To znamená, že nikdy neskončí a vždycky trvají.“

„Aniž bychom si to uvědomili,“ poznamenává Lucie, „vykonali jsme toho dne prvně rozjímání o pekle a o věčnosti.“

Myšlenka na věčnost.

Na Hyacintu nejvíce působilo pomyšlení na věčnost. Vícekrát uprostřed hry se najednou zastavila a ptala se:

„Ale poslyš... peklo neskončí ani za mnoho, mnoho let?“

A jindy zas:

„A ti lidé, kteří tam hoří, nezemrou?“... A neshoří na popel?... A když my se hodně modlíme za hříšníky, pak už je Pán Ježíš nepošle do pekla? A také když děláme oběti?... Ubožáci! Musíme se za ně hodně modlit a hodně obětovat.“

A po chvilce:

„Ach, jak dobrá je ta Paní, která nám už slíbila, že nás vezme do nebe!“

Po vidění pekla byl tento dojem ještě silnější, „takže ji téměř stravoval“.

Často seděla zamyšlená a opakovala:

„Peklo, peklo!... Jakou bolest mi působí duše, které přicházejí do pekla! Ó, ti lidé, kteří tam žijí, hoří jako dříví v ohni!...“ A chvějíc se klekala si na zem se sepjatýma rukama a modlila se: „Ó můj Ježíši, odpusť nám naše viny, uchraň nás pekelného ohně, vezmi do nebe všechny duše, zvláště ty nejpotřebnější!“

Tak se modlila dlouho opakujíc tuto modlitbu. Pak pomalu, jako by se probouzela, volala druhé:

„Lucie, Františku, vy se se mnou nemodlíte?... Musíme se hodně modlit, abychom zachránili duše před peklem. Tolik jich tam padá!“...

Jindy se ptala:

„Proč Panna Maria neukáže peklo hříšníkům?... Kdyby je viděli, nehřešili by a nespadli by tam... Ty musíš říci té

Paní, aby ukázala peklo všem těm lidem (kteří se shromažďovali na Dolině Iria), uvidíš, jak se obrátí!“

Ale vidění pekla jí stále tkvělo na mysli a znovu se ptala:

„Ale jaké hříchy to dělají ti lidé, že přijdou do pekla?“

„Nevím. Snad že nechodí v neděli na mši svatou, že kradou, že říkají ošklivá slova, že se rouhají, že přísahají a kdovíco?“

„A to za jedno slovo se dostanou do pekla?“

„To víš, že ano! Vždyť je to hřích!“

„Copak mlčeti nebo jíti na mši svatou jim připadá tak za těžké?... Jakou bolest mi působí hříšníci! Kdybych jim mohla ukázat peklo...“

Jindy, věsíc se na svou sestřenici, říkala:

„Já jdu do nebe, ale ty zůstaneš tady. Jestli ti Panna Maria dovolí, řekni všem, jaké je to peklo, aby už nehřešili a nepřišli tam.“

A pohroužena v sebe opakovala:

„Tolik lidí přichází do pekla! Tolik lidí!“

„Neboj se, ty půjdeš do nebe.“

„Vím, ale chtěla bych, aby tam přišli také všichni tito lidé.“

Když se umrtvovala a nechtěla jíst, Lucie jí říkala:

„Hyacinto, najez se!“

„Ne! Přináším tuto oběť za hříšníky, kteří jedí přespříliš.“

Když byla Hyacinta již na smrt nemocna a Lucie šla v týdnu na mši svatou, chtěla jít s ní.

„Ne, Hyacinto; ty nemůžeš jít se mnou; a pak, dnes není neděle.“

„Na tom nezáleží; chci jít na mši svatou místo těch hříšníků, kteří ani v neděli nechodí.“

Slyšela-li nepěkná slova, zakrývala si obličej rukama a říkala:

„Můj Bože! Tito lidé nevědí, že za taková ošklivá slova mohou přijít do pekla: Ježíši, prosím Tě za ně.“ — A opakovala modlitbu, které ji naučila Panna Maria: „Ó Ježíši, odpusť nám...“

„Vidění pekla ji naplnilo tak velikou hrůzou, že všechno pokání a umrtvování se jí zdálo ničím, jen kdyby se tím alespoň některá duše před peklem zachránila.“

„Těšit Pána Ježíše."

František, klidnější a zdánlivě chladnější než sestřička, byl také hluboce dojat viděním pekla; byl však více ovládán myšlenkou na Boha, kterého okusil v onom nesmírném světle, do něhož třikrát se viděli ponořeni, a často říkával:

„My jsme stáli v plamenech onoho světla, kterým je Bůh a nehořeli jsme! Jaký je Bůh?!... To nikdy nebudeme moci říci: Ale jak to bolí, že On je tak smutný! Kdybych Ho mohl potěšit!"

Těšit Boha v jeho božském smutku, který mu působí hříchy světa, toto se stalo myšlenkou, která ho ovládala.

Když jednou přihnali na pastvu, vylezl na velkou skálu a řekl svým družkám:

„Nechoďte sem za mnou. Nechte mne o samotě!"

Děvčata si hrála tím, že běhala za motýly, chytala je a pak je zase pouštěla, „aby přinesla oběť, že je zase pustí", a až o svačině si na něho vzpomněla a šla ho zavolat:

„Františku, nechceš jít na svačinu?"

„Ne, najezte se samy."

„A modlit se růženec?"

„Růženec se přijdu pomodlit. Zavolejte mne pak!"

Když jej zavolaly, chtěl, aby vystoupily k němu, ale místo bylo tak úzké, že tam stěží mohli klečet.

„Ale co tu děláš takovou dobu?"

„Myslím na Pána Boha, který je tak zarmoucen pro veliké množství hříchů... Ach, kdybych Jej mohl potěšit!"

Za tímto účelem strávil den o hladu a na modlitbách.

„Vidění anděla se mi hodně líbilo," říkal potom, „ještě více Panna Maria, ale nade všechno se mi líbilo, jak jsme viděli Pána Boha v onom velikém světle, které nám Panna Maria dala do hrudi. Pán Bůh se mi tolik líbí! Ale je velmi zarmoucen nad přemírou hříchů!... My se nikdy nedopustíme žádného hříchu!"

„Františku, co se ti líbí více," ptala se ho jednoho dne Lucie: „těšit Pána Boha, nebo obracet hříšníky, aby nepřišli do pekla?"

„Chtěl bych spíše těšit Pána Boha. Nevšimla sis, jak Panna Maria ještě poslední měsíc tak zesmutněla, když pravila, aby již neuráželi Pána Boha, který je již příliš urážen? Chtěl bych těšit Pána Boha a pak obrátit hříšníky, aby Ho již neuráželi."

Později, až onemocní, řekne:

„Je Pán Bůh ještě tak zarmoucen? Bolí mne to tolik. Přináším mu oběti, jak nejvíce mohu. Někdy se již nevyhýbám návštěvám, abych přinesl oběť."

Za obrácení hříšníků.

Od prvního zjevení tři nevinné děti přinášely četné oběti za obrácení hříšníků. Zdá se, že nejmenší Hyacinta byla také nejpozornější, aby nepropásla žádnou příležitost.

Jednoho dne potkali na cestě děti dvou chudých rodin, které žily z almužny.

„Dejme svou svačinu těm chudáčkům za obrácení hříšníků," vybídla Hyacinta a ihned jim ji donesla. Pak se rozhodli, že totéž učiní, kdykoliv potkají ty chudé děti. Ty byly celé šťastné z nečekaného daru a neopominuly běžet naproti svým velkodušným dobrodincům, když je viděly jít po obvyklých cestách, takže pro malé apoštoly hříšníků trvaly postní dny téměř bez ustání. Když se navečer ozýval hlad, snažili se jej zahnat kořínky, morušovými plody a žaludy skalních dubů. Ale i zde malá Hyacinta přišla na nový způsob přinášení obětí. Když po prvé František vylezl na skalní dub, aby natrhal žaludů, dívka mu nadhodila, že by mohl jísti spíše žaludy obyčejných dubů, poněvadž jsou hořké. Pak sama často opakovala toto umrtvování.

„Hyacinto, nechej ty žaludy! Nevíš, že jsou tak hořké?"

„Jím je právě proto, že jsou tak hořké; tak se obrátí více hříšníků."

Když běželo o chutné ovoce nebo o nějaký jiný pamlsek, samozřejmě příležitost k oběti byla nasnadě. Když si jednou hráli u studny, matka přinesla několik hroznů. Přijali je s velikou radostí, ale jakmile matka odešla, Hyacinta řekla:

„Nechme je. Přineseme tuto oběť za hříšníky!" A hned běželi je odnést svým „starým známým", kteří v tu chvíli šli kolem.

Jindy jim přinesli košík čerstvých fíků, s pobídkou, aby si vzali. A když ochutnali, maličká zvolala:

„Hleďte, dnes jsme ještě nepřinesli žádnou oběť za hříšníky. Musíme nějakou přinést!"

A hned sepjavši ruce přinesla za všechny tři Pánu Bohu oběť, že se zřekli fíků.

František byl nejen ochoten přinášet oběti, které děvčata navrhovala, ale sám k nim ještě přidával, jako když je jednou kmotra Luciina pozvala na medovinu a dala sklenici Františkovi. On ji podal Hyacintě:

„Napijte se nejdříve vy!“

On se zatím nenápadně ztratil a neukázal se, ač jej několikrát volali. Konečně děvčata se rozloučila a běžela rovnou ke studni, poněvadž věděla, že jej tam najdou.

„Františku, ty ses nenapil medoviny. Kmotra tě několikrát volala a ty ses ani neukázal.“

„To proto, že když jsem vzal do ruky sklenici, napadlo mi, abych přinesl tu oběť a potěšil tak Pána Boha, i utekl jsem sem.“

Takové případy se dály bez ustání a „kdybych o všech chtěla hovořit,“ pokračovala Lucie, „nemělo by to konce.“

Tyto oběti někdy byly přímo hrdinné, na příklad:

Bylo palčivé vedro. Vyšli brzo zrána a hnali stádo na pastvu, na místo dosti vzdálené a bylo jim přikázano, aby zůstali ve stínu stromů až do večera, aby se nemuseli vraceti domů za žhoucího poledního slunce. Po cestě potkali „své malé přátele“ a Hyacinta jim s radostí dala vše, co měli k jídlu: oběd a svačinu.

Byl nádherný den. Slunce nadmíru pálilo. Kolem desáté hodiny vyprahlá a skalnatá krajina se proměnila v rozpálenou pec. Žízeň je trápila více než hlad, ale na místě nebylo kapky pitné vody.

„Z počátku,“ vypráví Lucie, „jsme svou oběť přinášeli velmi velkodušně za obrácení hříšníků. Ale odpoledne již to nešlo. Navrhla jsem tedy svým druhům, že dojdu do sousední vesnice pro trochu vody. Rádi souhlasili a já jsem se vydala na cestu. Zaklepala jsem na jedny dveře, vyšla dobrá stařenka, dala mi džbán vody, přidala kus chleba, který jsem vděčně přijala a rozdělila se se svými druhy. Pak jsem podala Františkovi džbán:

„Pij!“

„Nechci.“

„A proč?“

„Abych trpěl za obrácení hříšníků.“

„Pij ty, Hyacinto!“

„Já také chci přinést oběť za hříšníky.“

Lucie neříká, zdali ona první či poslední z nich přináší tu oběť, ale vypráví, že vylila všechnu vodu do jamky v kamení, aby se napily ovce, a pak odešla odevzdat džbán a poděkovala stařence za její dobrotu.

Ale dusné horko nechtělo přestat. Cikády a cvrčkové pořádali se žabami sousední louže ohlušující koncert.

Hyacintě zesláblé od hladu a žízně se udělalo špatně a ona s dětskou prostotou, kterou si zachovávala až do smrti, řekla sestřenici:

„Běž říct těm žabám a cvrčkům, ať mlčí. Bolí mě tolik hlava, už to nemohu vydržet.“

„Nechceš to vytrpět za hříšníky?“ ptal se František sestřičky.

„Ano... Chci... Ať pokračují!“

Byl to den hrdinný a jiné ještě hrdinnější přišly. Když vyzkoušeli, jak krutá je žízeň, „navykly si občas týden nebo měsíc nic nepít mimo dobu jídla“ — oběť, „kterou jednou přinesli v měsíci srpnu, kdy bylo vedro k zalknutí“.

Nechyběly ani oběti bolestné. Když se jednou odpoledne bavili trháním květů, sáhla Hyacinta nedopatřením do kopřiv. Když cítila, jak pálí, stiskla rostlinu rukama a řekla druhým:

„Hleďte, hleďte, zas jedna věc k umrtvování!“

A používali také tohoto druhu oběti a občas si šlehali nohy kopřivami.

Jindy, bylo to právě na konci srpna, nedlouho po čtvrtém zjevení, v němž Nejsvětější Panna opětovně doporučovala přinášení obětí za hříšníky, když šli směrem ke kopci, našli na cestě provaz. Lucie si jej ze žertu uvázala na ruku a když pocítila bolest, řekla svým průvodcům:

„Víte, že to bolí? Mohli bychom si jej uvázat kolem pasu a přinést Pánu Bohu tuto oběť.“

František a Hyacinta jako obyčejně ochotně svolili. Zaostřeným kamenem rozdělili provaz na tři kusy a každý z nich si jej uvázal kolem pasu na holé tělo.

„Tento kající nástroj,“ píše Lucie, „nám působil strašnou bolest, poněvadž to byl provaz tlustý a drsný a proto, že jsme jej někdy příliš utahovali.“

Hyacinta často nemohla zadržet slzy. Když však jí řekli, aby provaz sňala, hned odpověděla:

„Ne, chci přinést tuto oběť Pánu Bohu na smír za urážky, které mu lidé působí a za obrácení hříšníků.“

Z počátku nosili provaz ve dne v noci. Snadno si lze představit, jaké to byly muky, a jaká škoda pro zdraví. Proto Nejsvětější Matka sama jim dělala duchovního vůdce.

Při příštím zjevení 13. září, po tom, co jsme vyložili na jiném místě, dodala s mateřskou dobrotou:

„Pán Ježíš je velmi spokojen s vašimi obětmi, ale nechce, abyste měli provaz ve spánku. Noste jej pouze ve dne!"

Nevinné děti poslechly. Omezily své pokání, ale konaly je ještě s větším zápalem, poněvadž věděly, že se líbí Bohu a Panně Marii. Bratříček se sestřičkou nosili provaz dokonce ve své poslední nemoci, během níž se provaz zbrotil krví.

A kolik jiných podobných obětí přinášely nevinné děti, věděl po nich pouze Bůh, z lásky k němuž je přinášely.

Zajímavá okolnost: Děti vždy mlčely, již od prvního zjevení, o tom, že je Panna Maria vyzvala, aby přinášely oběti za spásu hříšníků. Až po mnoha letech Lucie, která se stala sestrou Marií od Matky Bolestné, z poslušnosti je vyjevila na vyzvání pana biskupa z Leirie, aby svými osobními vzpomínkami přispěla k sestavení životopisu malé Hyacinty.

„Ale proč jste o tom nechtěli hovořit?"

„Poněvadž jsme nechtěli, aby se nás někdo ptal, jaké oběti přinášíme."

Okouzlující pokora. Neklamné znamení působení Božího. Ale neméně dojemná je ona žízeň po utrpení za spásu duší. Blahoslavené děti, které se v krátké době naučily tak dokonale znát tajemství kříže, tu nejtěžší a nejvznešenější kapitolu z vědy svatých.

Vše pro Pána Ježíše a Svatého Otce.

Brzo nadešly dni utrpení a k dobrovolným obětem se připojily zkoušky mnohem těžší. Při každé takové zkoušce se ptávala malá Hyacinta svých druhů:

„Řekli jste Pánu Ježíši, že je to všechno z lásky k Němu?"

Jestliže odpověděli že ne, sepjala s andělskou prostotou ruce, pohlédla k nebi a řekla:

„Ó Pane Ježíši, je to z lásky k Tobě a za obrácení hříšníků."

Nejvíce z nich tělesně a mravně musila trpět Lucie. Stalo-li se, že jevila nespokojenost s pronásledováním, které ji stíhalo doma i mimo rodinu, František jí dodával odvahy a říkal:

„Nic si z toho nedělej! Což nám neřekla naše Paní, že budeme muset mnoho trpět na smír Pánu Ježíši a jejímu Neposkvrněnému Srdci za tolik hříchů, jimiž jsou uráženi? Jsou tak smutni!... Můžeme být spokojeni, dokážeme-li je tímto utrpením potěšit."

Jednoho dne dva hodní kněží řekli našim dětem, aby se modlili za svatého Otce. Hyacinta chtěla od nich věděti, kdo je to svatý Otec a proč potřebuje jejich modliteb. Ochotně jí byly zodpověděny její otázky.

Od té doby všichni tři projevovali k svatému Otci takovou oddanost, že když obětovali Pánu Ježíši své oběti, neopominuli nikdy dodati: „A za svatého Otce."

Navykli si pak modliti se na konci růžence třikrát Zdrávas Maria za svatého Otce a Hyacinta často opakovala:

„Ach, jak ráda bych viděla svatého Otce! Chodí sem tolik lidí a svatý Otec nikdy nepřijde!"

Někdo jim řekl, nevím při které příležitosti, že by se mohlo stát, že by byla Lucie zavolána do Říma k svatému Otci, aby mu podala o všem zprávu. Nikdo jí nemohl udělat větší radost, ani větší bolest dvěma menším dětem, které říkaly se slzami v očích.

„Jak jsi šťastná! My k svatému Otci nepůjdeme, ale přineseme za něho tuto oběť!"

Ohledně oddanosti k svatému Otci setkáváme se v pamětech týkajících se Hyacinty s dvěma pozoruhodnými událostmi.

Když jednou zůstala u studny, zatím co Lucie a František šli na lesní mech do blízkého křoví, bylo slyšet, jak volá:

„Lucie, Lucie, viděla jsi svatého Otce?"

„Svatého Otce?... Ne!"

„Nevím, jak se to stalo, ale já jsem ho viděla ve velmi velikém domu, jak klečí před stolkem, s obličejem ve dlaních a pláče. Venku bylo mnoho lidí; někteří házeli kamením, někteří nadávali a říkali mnoho ošklivých slov. Ubohý svatý Otec!..."

Když pak oni dva kněží jim vyprávěli o papeži, děvčátko pravilo svým druhům:

„Je to ten, jak jsem ho viděla plakat, a o němž nám ona Paní mluvila v tajemství, není-liž pravda? Ona Paní ho také

jistě ukázala těmto důstojným pánům. Vidíte tedy, že jsem se nemýlila a že se tedy musíme mnoho modlit."

Jindy zas, zatím co se v jeskyni na hoře modlili andělovy modlitby, Hyacinta vyskočí a volá na sestřenici:

„Podívej se, Lucie!... Nevidíš ty cesty, ty pěšiny, ty pláně plné lidí, kteří hladem pláčí a nemají co jíst?... A jak se svatý Otec modlí v nějakém kostele před Neposkvrněným Srdcem Panny Marie? A jak se tolik lidí modlí zároveň s ním?..."

Pak se ptala, může-li říci, že viděla svatého Otce, ale Lucie ji od toho zrážela, poněvadž tak by si lidé mohli domysleti část tajemství.

Na cestě svatosti.

Zároveň se zcela mimořádným duchem oběti se projevoval neméně nápadně růst v ostatních ctnostech, zejména v pokoře, která byla u všech tří jakoby vrozená a často hrdinná, v poslušnosti a v duchu modlitby.

Čím více viděli, že jsou vyhledáváni lidmi všech tříd, kteří je chtěli poznati, tím více se snažili skrýti.

„A proč?" — ptají se dnes Lucie.

„Poněvadž tolik chvály mě rozmrzovalo. Sama jsem cítila, že nebylo pravda to, co dobrého o mně říkají."

Jednoho dne šli klidně směrem k okresní silnici. Asi sto metrů před nimi zastavil veliký automobil, z něhož vystoupila skupina elegantně oděných pánů a dam.

„Hleďte, že jdou k nám!..."

„Máme utéci?!"

„Tím bychom se prozradili. Jděme raději dále, uvidíte, že nás nepoznají."

Návštěvníci však je zastavili:

„Jste z Aljustrelu?"

„Ano."

„Znáte tři pasáčky, jimž se zjevila Panna Maria?"

„Ano, známe je."

„Mohli byste nám říci, kde bydlí?"

„Běžte touto pěšinkou a pak se dejte vlevo..."

A podrobně popsali své domky. Návštěvníci s díky jeli dál a oni, veselí jako tři skřivánci, běželi se schovati do houštiny u sousedního pole. Výborně se jim to podařilo a Hyacinta dodala:

„Musíme to dělat po každé tak."

Jak jsme se zmínili, po určitou dobu, zatím co Lucie se ještě musila věnovati pastvě, obě menší děti musily pasení nechat, aby se mohly věnovat návštěvníkům. Přes to však občas zmizely a po celé hodiny je nebylo možno najít. Kde se schovávaly? Nikdo nevěděl.

Lucie nám podává zprávu, že dvě menší děti, když čekaly, že přijde mnoho návštěv, uchylovaly se do jeskyně na horu a tam trávily celé hodiny v modlitbě růžence, opakovaly andělovy modlitby a přinášely oběti, o nichž věděl jediný Bůh.

Když chodili do školy do Fatimy, často navštěvovali svátostného Spasitele v blízkém kostele. Zejména Hyacinta by bývala ráda dlouho hovořila se „skrytým Ježíšem". Jakmile však vkročili do kostela, obklopili je lidé, kteří jim vyprávěli o svých trampotách a doporoučeli se do jejich modliteb.

„Zdá se, že nás stopují," stěžovala si Hyacinta, „a nenechají nás napokoji s Pánem Ježíšem."

Ale když běželo o obrácení nějakého hříšníka, dávala najevo veliký soucit a pak povzbuzovala své dva druhy:

„Musíme se modliti a přinášeti mnoho obětí, jinak ten ubožák přijde do pekla."

Ani Františkova láska k svátostnému Spasiteli nebyla menší. Vícekrát, když přišli do Fatimy, řekl Lucii:

„Poslyš, Lucie! Ty běž do školy a já zůstanu zde v kostele se skrytým Ježíšem. Pro mne to stejně nemá význam učit se; brzo odejdu do nebe... Až půjdeš zpátky, stav se pro mne."

A tak jej našla v koutečku, blízko u oltáře s velebnou Svátostí.

Když se u něho již jevila nemoc, která jej měla připravit o život, dělala mu chůze někdy potíže:

„Tolik mě bolí hlava! Zdá se mi, že upadnu..."

„Tak nechoď do školy! Zůstaň doma!"

„Ne, ne! Raději zůstanu v kostele se skrytým Ježíšem a ty půjdeš do školy."

A když mu konečně nemoc nedovolila vyjíti z domu, působilo mu velikou bolest, že nemůže navštěvovati Pána Ježíše:

„Nejvíce mne bolí, že nemohu být chvilku se skrytým Ježíšem. Lucie, běž do kostela a řekni Pánu Ježíši všechno za mne."

A Panna Maria je často nápadně vyslyšela. Lucie svými slzami a modlitbami dosáhla téměř okamžitého uzdravení umírající matky. Jedné letité paní vyprosila Hyacinta uzdravení z nemoci, která ji trápila. Jindy zase se doporučoval do jejích modliteb jakýsi voják, který plakal jak dítě: dostal rozkaz, že se má odebrati na vojnu a měl opustiti těžce nemocnou ženu se třemi dětmi. Chtěl, aby mu Panna Maria buď vyprosila uzdravení ženy, nebo zrušení rozkazu, který jej posílal na frontu. Děti jej vyzvaly, aby se s nimi pomodlil růženec a pak dodaly:

„Neplačte již. Panna Maria je tak dobrá, že nám jistě prokáže tu milost."

A od toho dne se vždy na konci růžence modlily Zdrávas Maria za svého vojáka. Několik měsíců po tom se voják vrátil se svou ženou a s dětmi. Všichni přicházeli poprosit naše malé druhy, aby poděkovali Panně Marii, že jim prokázala obě milosti: vojáka v předvečer odjezdu zachvátila velká horečka a proto byl propuštěn domů na neurčitou dobu; žena pak byla uzdravena „zázrakem na přímluvu Panny Marie", prohlašoval vděčný voják.

Ještě dvě události, které jsou zcela mimořádné a týkají se Františka a Hyacinty.

Jednu rodinu ze sousední vesnice potkalo neštěstí. Zavřeli jim syna pro obžalobu, která by jej byla přivedla do káznice, kdyby nemohl prokázat svou nevinu. Zarmoucení rodiče poslali Terezii, starší sestru Luciinu, aby se přimluvila, aby Lucie vyprosila na Panně Marii osvobození jejich syna. Lucie to vyprávěla svým druhům cestou do školy. Když došli do Fatimy, František řekl:

„Poslyšte: Vy běžte do školy a já zůstanu zde se skrytým Ježíšem a budu prosit za tu milost."

Po škole se ptá Lucie bratrance:

„Prosil jsi Pána Ježíše o tu milost?"

„Ano. Můžeš říci Terezii, aby vzkázala, že za několik dní bude doma."

Opravdu, 13. téhož měsíce přišel mladík s celou rodinou poděkovat Panně Marii v Dolině Iria.

Jedna rodina příbuzná s našimi dětmi měla syna, který opustil otcovský dům. Zmizel jako marnotratný syn a nedal o sobě nic vědět. Matka prosila Hyacintu, aby jej doporučila Panně Marii. Za několik dní se mladík vrátil domů, prosil

rodiče za odpuštění a vyprávěl své tragické dobrodružství: Když utratil to, co ukradl, byl jako tulák zatčen a zavřen do vězení. Za jedné bouřlivé noci se mu podařilo prchnouti a na útěku se dostal do neznámých lesů, kde brzo zabloudil. Nevěda, kterou stranou se dáti, s pláčem poklekl a modlil se... Tu spatřil Hyacintu, která se k němu blížila, vzala jej za ruku, dovedla jej až na cestu; tam jej nechala a ukázala mu, aby šel po ní dále. Na úsvitě dospěl na místa, kde již to znal a odebral se domů. Tak vyprávěl mladík. Když se ptali Hyacinty, zdali jej opravdu šla hledat, odpověděla, že ne; jakpak ona by se vyznala v těch lesích? Pouze se vroucně modlila k Panně Marii, ze soucitu k tetě Viktorii, matce onoho mladíka.

Prozřetelnost vše dobře řídí.

Ale děti se setkávaly i s jinými lidmi. Ve vesnici žila jedna chudá žena, která, kdykoliv je potkala na ulici, je hubovala a osočovala. Jednoho dne, když vycházela z hostince, se setkala s našimi dětmi a rozehřáta vínem, nespokojila se s obvyklými nadávkami, nýbrž začala je bít. Když nevinné děti vyvázly z jejích rukou, řekla malá Hyacinta:

„Musíme se hodně modlit a přinášet mnoho obětí za obrácení této ženy; má tolik hříchů a jestli se z nich nevyzpovídá, jistě přijde do pekla."

Několik dní poté obě děvčata skotačila na cestě. Hyacinta se náhle zastavila a ptala se Lucie:

„Poslyš, to zítra se půjdeme podívat na tu Paní?" (zjevení).

„Ovšem, zítra je třináctého."

„Tak už si nehrajme, přineseme tuto oběť za obrácení hříšníků."

A nevědouc, že je pozorována, učinila s andělskou prostotou obvyklý úkon obětování tím, že zvedla ruce a oči k nebi a pravila:

„Ó, Ježíši, z lásky k Tobě a za obrácení hříšníků."

Dívky byly právě před domem oné ženy, která je pozorovala pootevřeným okénkem a onen úkon toho nevinného dítěte na ni tak zapůsobil, že sama přiznala, že nemá již zapotřebí dalších důkazů, aby věřila tomu, co děti vyprávěly. Od toho dne nejen je neohrožovala, nýbrž často je prosila o modlitbu, aby jí vyprosily od nejsvětější Paní odpuštění jejích hříchů.

Jindy k nim zase Prozřetelnost poslala jednoho svatého kněze, všeobecně váženého pro jeho ctnosti. Říkaly mu: „doktor Cruz“, „svatý otec Cruz“ (pod tímto prostým názvem je znám v celém Portugalsku). Přišel do Fatimy jen za tím účelem, aby vyslechl malé pasáčky a učinil si jasnou představu o událostech, které budily údiv v zemi.

Ach, jak tajemné je vyzařování ctnosti. Děti byly brzo okouzleny svatým mužem a s nejdůvěrnější upřímností mu otevřely svá srdce.

On poznal ruku Páně a byl více než přesvědčen o dokonalé prostotě a upřímnosti nevinných dětí. Pak chtěl, aby ho odvedly na místo zjevení. Cestou, kterou ctihodný stařec konal na oslíku „tak malém, že jeho důstojnost skoro táhla nohy po zemi“, šla Hyacinta po jedné straně, Lucie po druhé, hovořili o Panně Marii, modlili se růženec... Konečně otec Cruz je naučil celou řadu střelných modliteb, aby je během dne opakovaly.

Hyacintě se líbily zejména tyto dvě: „Ó, můj Ježíši, já Tě miluji“ a „Sladké Srdce Mariino, budiž mou spásou.“

Jiný ctihodný kněz řekl jednoho dne Lucii:

„Mé dítě, ty musíš velice milovat Pána Ježíše za ty milosti a dobrodiní, která ti prokázal a stále prokazuje.“

Tato slova se jí tak hluboce vryla do duše, že si zvykla ustavičně opakovati:

„Můj Bože, miluji tě na poděkování za milosti, které jsi mi udělil.“

S touto střelnou modlitbou se pak svěřila dvěma menším dětem a ony též se ji modlily s takovou vroucností, že se Hyacinta ptala často, když byla hra v nejlepším:

„Nezapomněli jste říci Pánu Ježíši, že jej milujete za milosti, které vám udělil?“

Hyacinta často opakovala:

„Miluji tolik Pána Ježíše a Pannu Marii, že mě nikdy neomrzí jim říkat, že je mám ráda.“

Jednou, bylo to brzo předtím, než odešla do nemocnice, se svěřila Lucii:

„Tak ráda říkám Pánu Ježíši, že ho mám ráda!... Když mu to mnohokrát opakuji, zdá se mi, jako bych měla v hrudi oheň; ale ten oheň mne nepálí.“

Ach, jak by bývala ráda zapálila všechny tímto ohněm! Říkala Lucii:

„Již brzo odejdu do ráje; ty zůstaneš zde, abys oznamovala, že Pán Ježíš chce ve světě založiti pobožnost k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Když o tom budeš mít mluvit, neskrývej se! Řekni všem, že Pán Bůh nám udílí své milosti prostřednictvím Neposkvrněného Srdce Panny Marie. Chce, aby ji lidé o ně prosili. Že Srdce Ježíšovo chce, aby s jeho Srdcem bylo uctíváno Neposkvrněné Srdce Panny Marie, aby lidé prosili Neposkvrněné Srdce Panny Marie o mír, poněvadž Pán jej jí svěřil. Kdybych tak mohla zapálit v srdcích všech ten oheň, který cítím ve svém nitru, oheň, který mi dává nacházeti takovou rozkoš v Srdci Ježíšovu a v Srdci Mariinu!...“

Lucie jí dává pěkný obrázek Srdce Ježíšova:

„Chceš tento obrázek?“

Hyacinta jej vzala do ruky, pozorně se naň podívala a pak zvolala:

„Jak je ošklivý!... vůbec se nepodobá Pánu Ježíši, který je tak krásný; ale chci jej: je to vždycky On.“

A nosila jej stále s sebou; v noci a pak v nemoci si jej dávala pod polštář, až se úplně rozpadl. Často jej líbala a říkala:

„Líbám to Srdce, které se mi tolik líbí; chtěla bych také Srdce Panny Marie, abych je měla obě pohromadě.“

Jsou to prostinké události, zdánlivě bezvýznamné, ale jak veliké ctnosti jsou projevem! Malí důvěrníci Nebeské Královny od prvního zjevení dělali závratné pokroky na cestě ctnosti. Jejich náboženská výchova byla velmi prostá. Vlastně znali pouze základy. Asketickou výchovu neměli žádnou. A přece se zdá, že od onoho dne znají stále jasněji ta nejvyšší tajemství křesťanské dokonalosti a pracují den ze dne a každou hodinou, aby si ji vydobyli. Nic neztratili ze své dětskosti, ze své nevinnosti a veselosti. Mluví, hrají si, smějí se, zpívají jako předtím. Oko povrchního pozorovatele by si stěží všimlo nějakého rozdílu, tím spíše, že oni žárlivě skrývají úkony ctností, oběti, všechno to, co by mohlo k nim poutat pozornost. Když byli sami, mluvili nenuceně; když se k nim někdo přiblížil, sklopili hlavu a zmkli.

„Pozorovala jste velikou změnu u svých dvou dětí?“

„Nic zvláštního, byly hodné jako dříve,“ odpovídá se slzami v očích paní Olympie Martová.

Jenom ten, kdo se dovedl vcísti do těch malých srdcí anebo komu se podařilo získat nějakou zprávu o jejich vnitřním ži-

votě, nad tím užasl. Jedinou jejich učitelkou bylo nebeské zjevení a působení Ducha svatého v hlubinách jejich duše. Výjimečně dvakrát nebo třikrát to řídila Boží Prozřetelnost tak, že se setkali s některým dobrým knězem, který, aniž o tom příliš uvažoval, jim v přátelské rozmluvě prozradil nějakou zásadu křesťanské dokonalosti, a dítky, žíznící po ctnosti, se jí chopily celou duší. V těchto malých srdcích, zahřívaných nebeským světlem, i to nejmenší seménko vydává užitek stonásobný. Opravdu *krásné květy ctnosti se objevily v zemi fatimské: přiblížil se čas sklizně!*

Pro Františka a Hyacintu se blížila hodina, kdy Nebeská Matka přijde je zavolat a vezme je s sebou do ráje. Předtím však je chtěla očistiti, ještě vytříbiti v ohni utrpení.

XII.

V OHNI UTRPENÍ.

23. prosince 1918 obě menší děti těžce onemocněly, zachváceny hrozným zánětem průdušek a plic, tak zvanou „španělskou chřipkou", která tehdy konala své zhoubné dílo po celé Evropě. V téže době onemocněli všichni příslušníci rodiny, vyjma otce. Tomu pak některé soucitné osoby pomáhaly dělat starostlivého ošetřovatele. U obou nevinných dětí, ačkoli byly nemocné, nikterak neochabla horlivost v přinášení obětí, a to tím spíše, že nyní se jim příležitost naskytovala sama a ustavičně. Lucie k nim chodila, kdykoli měla volno od domácích prací a od školy. Když přišla nejdříve k Hyacintě, říkala jí malá nemocná:

„Běž napřed k Františkovi; já nyní přinesu oběť, že budu sama."

Jindy zas:

„Přinesla jsi dnes mnoho obětí? Já tolik! Maminka šla ven a já jsem se chtěla jít podívat na Františka, ale nešla jsem tam."

Nebo zas:

„Kolik obětí jsi dnes v noci přinesla pro Pána Ježíše?"

„Třikrát jsem vstala, abych se modlila andělovy modlitby."

„Já jsem jich přinesla mnoho. Nemohla jsem je spočítat. Měla jsem ohromné bolesti a nenaříkala jsem."

Měla krajní nechuť k jídlu. Jednoho dne přes naléhání matčino odmítla požít trochu mléka. Jakmile osaměly, Lucie jí řekla:

„Takhle neposloucháš maminku? Proč nepřineseš Pánu Ježíši tuto oběť?"

„Nevzpomněla jsem si na to," odpovědělo děvčátko se slzami v očích.

Zavolala zpátky maminku, poprosila ji za odpuštění a slíbila, že bude jísti cokoli. Opravdu pila mléko, aniž by dala najevo nějaký odpor, ale svěřila se sestřenici:

„Kdybys věděla, jaká to byla pro mne oběť!"

Několik dní po tom prohlašovala:

„Den ze dne cítím větší odpor k mléku a k polévce, ale neříkám nic a jím všechno z lásky k Pánu Ježíši a k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie."

Když se jí jednou Lucie zeptala, je-li jí lépe, odpověděla:

„Ty víš dobře, že se neuzdravím. Mám veliké bolesti na prsou! Ale neříkám nic a trpím za obrácení hříšníků!"

Stoupání k výšinám.

Nemoc prošla příznivě krisí a Hyacinta, ačkoli slabá, mohla vstát.

Též František po 14 dnech, „po kteroužto dobu jej nemoc poutala na lůžko," jak pravila jeho matka, mohl vstát; ale nemoc dále hlodala na jeho organismu a chlapec slábl den ze dne. Byl povahy méně sdílné než sestřička, ale od doby zjevení neméně horlivý. Modlil se, trpěl jako Lucie a Hyacinta, přinášel všechny oběti, které ony navrhovaly. Zřídka však sám předcházel nějakým novým návrhem.

„V nemoci," píše Lucie, „trpěl s hrdinnou trpělivostí, aniž by sebeméně zasténal nebo si jen lehce postěžoval. Jedl to, co mu přinesla matka, a nikdy se od něho nedověděla, cítí-li k něčemu odpor.

Jednoho dne, bylo to nedlouho před jeho smrtí, jsem se ho ptala:

„Františku, trpíš mnoho?"

„Ano, mnoho. Ale snáším všechno z lásky k Pánu Ježíši a k Panně Marii."

Jednou mi odevzdával provaz (o němž byla zmínka již dříve) a řekl mi:

„Vezmi ten provaz a odnes jej, aby jej maminka neviděla. Teď už ho nemohu nosit."

Ten provaz měl tři uzly a byl zbrocen krví."

Vzácné památky na dva andělíčky, obětující se za hříšníky. Škoda, že Lucie je spálila před svým vstupem do ústavu.

*

Vraťme se k Františkovi. Čtenář si vzpomene, že při prvním zjevení Lucie se ptala Paní, přijde-li též on do nebe a že Paní odpověděla kladně. Ale řekla, že se napřed musí pomodlit mnoho růženců. Když hned poté mu byla tato slova sdělena, František zářil radostí nad tímto slibem a s rukama skříženýma na prsou hlasitě zvolal:

„Ó, moje drahá Paní! Růženců se pomodlím kolik budeš chtít!"

Od té doby neuplynulo dne, aby neprokázal Nebeské Královně tímto způsobem svůj hold. Často žádal sestřičku nebo sestřenici, aby se jej modlily s ním. Snad častěji se jej modlil sám.

Často, zatím co děvčata si hrála, odešel opodál a mlčky se procházel.

„Františku, co děláš?"

Místo odpovědi zdvihl ruku a ukazoval růženec.

„Pojď si teď hrát! Pak se budeme modlit všichni tři!"

„Pak? — Nyní i potom! — Nepamatuješ se, že Panna Maria řekla, že se mám pomodlit mnoho růženců?"

Jindy se zase někam schoulil do kouta a když jej dívky volaly, ozvala se odpověď za nějakou zídkou nebo z nějakého křoví, kde se v kleče modlil.

„Proč nás nezavoláš, abychom se modlily s tebou?"

„Raději se modlím sám, abych mohl přemýšlet a utěšovat Pána Ježíše, který je velmi zarmoucen tak velikým množstvím hříchů..."

Modliti se a přemýšleti. Opravdu se může říci, že Pán Bůh mu dal nevšední dar kontemplace. K objasnění této věci je zvláště významná jedna událost, na kterou vzpomíná Lucie. Šli pást stádo do malého lesíka, který na obou stranách sousedil s poli.

„Vy zůstanete na této straně," řekla Lucie, „a já půjdu na druhou stranu."

„Ty ne!" zvolala Hyacinta, táhnouc ji k sobě. „Ať jde František! Já chci, abys tu byla se mnou."

„Já bych rád také zůstal s vámi, ale půjdu tam a přinesu tuto oběť Pánu Bohu za hříšníky."

Když uplynula určitá doba, řekla Lucie sestřenička:

„Hyacinto, běž nyní také k Františkovi! Je tam chudáček úplně sám!"

A ona se tam rozběhla. Uprostřed lesíka začne volati na bratříčka, ale on neodpovídá. Dojde až do konce, volá na něho a hledí na všechny strany. Když jej nenašla, vrací se s pláčem:

„František se ztratil."

„Zůstaň tady! Půjdu ho hledat."

„Šla jsem," to jsou slova Luciina, — „a když jsem došla na místo, neviděla jsem ho. Volala jsem ho a neodpověděl. Hledala jsem ho všude. Konečně jsem ho našla, jak klečí za jednou zídkou a čelem se dotýkal země. Přiblížila jsem se k němu a položila jsem mu ruku na záda a zvolala jsem:

„Františku!"

Tu se probral, jako když se probouzí z hlubokého spánku.

„Modlil ses?"

„Ano. Začal jsem s modlitbami andělovými a pak jsem se zamyslil."

„Neslyšel jsi Hyacintu, jak tě volala?"

„Ne, nic jsem neslyšel."

„Vstaň! Pojďme k ní! Pláče, poněvadž myslí, že ses ztratil."

Šli jsme, ale když uplynulo několik minut, chtěl se vrátit na dřívější místo, řka, že chce býti sám a obětovat Pánu Bohu tu oběť.

Není to duše kontemplativní, která, jsouc násilně ze svého střediska vychýlena, cítí potřebu vrátit se tam?

*

Nyní však byla jeho slabost tak veliká, že již neměl síly modlit se růženec celý a melancholicky se svěřoval matce, že se nemůže pomodliti více než polovinu. Dobrá žena se ho snažila uklidnit a říkala mu, že nemůže-li vyslovovat slova, že je může opakovat v mysli a že to Panna Maria také přijme.

Občas si stěžoval, že se nedovede modlit tak dokonale jako ostatní, šťastnější než on, a to mu působilo velikou bolest.

Přes svůj neutěšený zdravotní stav šel občas na krátkou procházku, někdy dokonce i do „Cova da Iria“. Při pohledu na ono požehnané místo v něm jistě ožívala mnohá vzpomínka na Nejsvětější Pannu, a opakoval, že jeho největším přáním je odebrati se co nejdříve k Panně Marii.

Když někdo tvrdil, že se uzdraví, jeho odpovědí bylo „ne“, které pronesl s tajemným vzezřením a hlasem, který zanechával hluboký dojem.

Jednoho dne, kdy kmotra v jeho přítomnosti činila slib, že obětuje Panně Marii tolik obilí, kolik on váží, uzdraví-li se, František prohlásil, že ten slib je úplně zbytečný a že tu milost nikdo neobdrží.

Přes svůj věk a nedostatečné vzdělání měl svědomí neobyčejně jemné. Jednoho dne, když chtěli, aby hnal na pastvu na okraj luk kmotry, která by bývala jistě proti tomu nic nenamítala, nedal se přesvědčiti, aniž by předtím získal její výslovné dovolení, poněvadž se bál, aby se nedopustil krádeže.

*

Bylo to na konci února a chlapec viditelně chřadl. Musil ulehnout. Hyacinta celé dni u něho vysedávala. Jednou poslali pro Lucii, aby rychle přišla. Jakmile vkročila, Hyacinta řekla:

„Panna Maria se na nás přišla podívat a praví, že si brzo přijde pro Františka, aby ho odvedla do nebe. Mne se ptala, chci-li ještě obraceti hříšníky. Odpověděla jsem, že ano, a Ona dodala, že půjdu do nemocnice a že tam budu mnoho trpět, ale abych vytrpěla všechno za obrácení hříšníků, na smír urážek Neposkvrněného Srdce Panny Marie a z lásky k Pánu Ježíši. Ptala jsem se jí, půjdeš-li tam se mnou. Odpověděla mi, že ne. To mě velice bolí. Řekla, že maminka mne bude doprovázet, ale pak zůstanu sama.“

Zůstala několik okamžiků zamyšlena a pak pokračovala:

„Kdybys tak mohla jít se mnou!... Kdoví, zdali nemocnice není nějaký tmavý dům, kde není vidět. A já tam zůstanu sama a budu trpět! Ale na tom nezáleží. Budu trpět z lásky k Pánu Ježíši, na smír urážek Neposkvrněného Srdce Panny Marie, za obrácení hříšníků a za svatého Otce!...“

František stavěl na první místo úmysl těšiti Pána Ježíše a Pannu Marii. Když jednoho dne přišly do jeho komůrky Lucie a Hyacinta, řekl jim:

„Dnes mluvte málo, poněvadž mě velice bolí hlava.“

„Nezapomeň obětovat všechnu tu bolest za hříšníky,“ připomínala mu Hyacinta.

„Ano, ale především to obětuji, abych potěšil Pána Ježíše a Pannu Marii a pak za hříšníky a za svatého Otce.“

Několik dní potom, téměř bezprostředně před svou smrtí, řekl Lucii:

„Lucie, je mi velmi špatně. Již přijdu brzy do nebe.“

„Tak dej pozor a nezapomeň se tam hodně modlit za hříšníky a za Svatého Otce, za Hyacintu a za mne.“

„Ano, budu se modlit. Ale poslyš, je lepší, když tyto věci doporučíš Hyacintě, poněvadž mám strach, že na to zapomenu, až uvidím Pána Ježíše, a pak, já ho chci spíše utěšovati.“

Svatá smrt Františkova.

Dne 2. dubna byl jeho stav takový, že se rozhodli poslat pro pana faráře, aby jej vyzpovídal. Nebyl ještě u prvního svatého přijímání, a měl strach, že nebude moci před smrtí přijmout Pána Ježíše, což mu působilo velikou bolest, jak řekl své matce.

Ale dejme slovo Lucii, která znala lépe než kdo jiný taje této andělské duše:

„Časně zrána přišla pro mne jeho sestra Terezie:

„Pojď rychle, Františkovi je velmi špatně a říká, že ti chce něco říci.“

Rychle jsem se oblékla a běžela jsem. On prosil matku a sourozence, aby opustili místnost, poněvadž mi chtěl říci nějaké tajemství. Jakmile odešli, pravil mi:

„Dnes se mám vyzpovídat, abych mohl k svatému přijímání, a pak umřít. Chci, abys mi řekla, jestli jsi mě viděla dělat nějaký hřích, a pak abys šla k Hyacintě zeptat se jí, jestli ona mě viděla hřešit.“

„Několikrát jsi neposlechl maminku, když ti říkala, abys zůstal doma, a ty jsi utekl za mnou, nebo ses schoval.“

„Je pravda, to jsem udělal. Teď běž k Hyacintě a zeptej se jí, jestli si vzpomene na něco jiného.“

Hyacinta po chvilce uvažování odpověděla:

„Hleď, řekni mu, že ještě předtím, než se nám Panna Maria zjevila, ukradl tatínkovi padesátník, aby si koupil harmoniku,

a když chlapci z Aljustrelu házeli kamením na chlapce z Boleiros, že i on několikrát hodil."

Když jsem mu sdělila, co řekla sestra, odpověděl:

„Z těchto hříchů jsem se již zpovídal, ale budu se z nich zpovídat znova. Kdoví, jestli jsem těmito hříchy nezpůsobil, že Pán Bůh je tak smutný! Ale já bych se jich již nikdy nedopustil, i kdybych neměl zemřít. Teď jich lituji. A sepjav ruce modlil se:

„Ó, můj Ježíši, odpusť nám naše viny, uchraň nás pekelného ohně a vezmi do nebe všechny duše, zvláště ty nejpotřebnější. Lucie, popros také Pána Boha, aby mi odpustil mé hříchy."

„Ano, poprosím, ale kdyby ti je nebyl již odpustil, Panna Maria nebyla by řekla Hyacintě ještě před několika dny, že si brzo pro tebe přijde, aby tě vzala do nebe. Nyní jdu na mši svatou, a tam budu za tebe prosit skrytého Ježíše."

„Lucie, popros jej, aby mi pan farář dal svaté přijímání..."

„Dobrá."

Když jsem se vrátila, Hyacinta seděla na posteli u nemocného. Jakmile mne spatřil, ptal se:

„Poprosila jsi skrytého Ježíše, aby mi pan farář dal svaté přijímání?"

„Ano, prosila."

„V nebi zase budu prosit já za tebe."

Nechala jsem je a šla jsem za svou denní prací a za učením. Když jsem se večer vrátila, zářil radostí. Vyzpovídal se a pan farář mu slíbil, že mu přinese Tělo Páně příštího jitra.

Chtěl zůstat lačný, a když přišel kněz s Velebnou Svátostí, chtěl se posadit na posteli, aby se znovu vyzpovídal a přijímal v uctivější poloze.

Nebylo mu to dovoleno pro jeho krajní slabost.

Když přijímal Tělo Páně „s jasnou myslí a zbožností", nemohl zatajit svou radost a sotva pan farář odešel, ptal se matky, nemohl-li by Pána Ježíše přijmouti znova.

Sestřičce řekl:

„Dnes jsem šťastnější než ty, poněvadž mám ve svém srdci skrytého Ježíše."

Později, když jej kmotra přišla navštívit, prosil, aby mu požehnala a aby mu odpustila vše, čím ji snad zarmoutil.

Lucii a Hyacintu, které téměř celý den zůstaly u něho, prosil, aby se za něho modlily růženec, poněvadž on se ho již nemůže modlit. Pak jim řekl:

„Odcházím do nebe, ale tam budu hodně prosit Pána Ježíše a Nejsvětější Pannu, aby si vás tam také co nejdříve vzali."

Již pozdě v noci se rozloučili:

„Františku, s Bohem! Přijdeš-li dnes v noci do nebe, nezapomeň na mne, rozuměl jsi?"

„Nezapomenu, ne! Buď klidná."

„Tak s Bohem, v nebi na shledanou!"

„V nebi na shledanou!..."

*

Příštího dne, v pátek 4. dubna, kolem šesté hodiny ranní, řekl matce:

„Pohleď, maminko, jaké krásné světlo je tam u těch dveří!"

Za několik okamžiků:

„Již je nevidím..."

Tu se jeho obličej rozzářil andělským úsměvem a bez agonie, bez záchvěvu, bez hlesu, klidně vydechl.

„Umírati s úsměvem je výsadou miláčků Mariiných."

Nebylo mu ještě jedenáct let, neboť se narodil 11. června 1908.

XIII.

POSLEDNÍ DNI HYACINTY.

Na bolestné cestě.

Hyacinta nesmírně trpěla bratrovou smrtí. Dříve než odletěl do nebe, dala mu svá doporučení:

„Pozdravuj moc a moc Pána Ježíše a Pannu Marii! Řekni jim, že budu trpět v š e c h n o c o c h t ě j í za obrácení hříšníků a na smír za urážky Neposkvrněného Srdce Panny Marie."

Často bylo vidět děvčátko zamyšlené. Když se jí ptali, nač myslí, odpovídala:

„Na Františka. Jak ráda bych ho viděla." A oči se jí zalévaly slzami.

Uvidí jej brzy, ale nejdříve vystoupí na tvrdou bolestnou Kalvarii.

Nedlouho po smrti bratrově, následkem španělské chřipky nebo krajní slabosti, přihlásil se hnisavý zánět pohrudnice, doprovázený jinými komplikacemi. Na rozkaz lékařů byla odvezena do nemocnice ve Villa Nova di Ourem a tam byla podrobena po určitý čas léčení (červenec a srpen 1919), ale bez valného výsledku.

Na její prosbu tam maminka přivedla s sebou na návštěvu dvakrát Lucii. Když ji Hyacinta po prvé viděla, objala ji s velikou radostí, prosila matku, aby ji tam nechala, než si obstará nákup. Když se jí Lucie ptala, trpí-li mnoho, odpověděla:

„Ano, trpím, ale všechno za obrácení hříšníků a na smír urážek Neposkvrněného Srdce Panny Marie."

Mluvila pak s velikým nadšením o Pánu Ježíši a Panně Marii a pravila:

„Jak ráda trpím z lásky k nim! Oni velmi milují toho, kdo trpí za obrácení hříšníků."

„Po druhé," píše Lucie, „byla stejně veselá v utrpení z lásky k Bohu a k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie, za hříšníky a svatého Otce. Toto byl její ideál, o tom stále hovořila."

Hyacinta se vrátila domů nemocná téměř tak, jak odjela, a s velikou ranou na hrudi, kterou bylo nutno ošetřovat každý den. Tento andílek snášel neustálé mučednictví, aniž si někdy stěžoval. Velmi pravděpodobně pro nedostatek hygieny v ošetřování se dostavila progresivní nákaza, která se stávala utrpením den ze dne hroznějším. K tomu si přimysleme neustále návštěvy a dotazy, kterým nyní nemohla uniknouti. Se steskem vzpomínala na dny, kdy se s bratříčkem uchylovala na horu do jeskyně:

„Jak ráda bych šla na horu a modlila se růženec v naší jeskyni! Ale... již nemohu," říkala Lucii, a slzy jí stékaly po tvářích.

„Až půjdeš na Dolinu Iria, modli se za mne. Já už se tam jistě nevrátím."

Snažila se skrýti toto všechno utrpení očím nezasvěcených, i očím své matky, aby nezvyšovala její utrpení, a proto říkala Lucii:

„Nikomu neříkej, že trpím; ani mé matce, poněvadž nechci, aby se příliš trápila."

Snažila se pak sama potěšovati matku:

„Maminko, neplač, daří se mi dobře!"

Jindy zase:

„Maminko, nebuď smutná; já jdu do nebe a budu se za tebe hodně modlit."

Ale v tom všem bylo také vroucí přání ukrýti své oběti a zachovati je jedině pro Pána Ježíše a Pannu Marii.

Když se jí ptali, potřebuje-li něco, odpovídala:

„Děkuji, nepotřebuji nic."

Jakmile se však vzdálili, přiznala se Lucii:

„Mám velkou žízeň, ale nechci píti. Obětuji to Pánu Ježíši za hříšníky."

Věru, s tak velikým utrpením v malé mučednici neuhasla žízeň po obětech. Když matka věděla, jak veliký odpor chová k mléku, zároveň s mlékem jí jednou přinesla krásný hrozen:

„Vezmi si, dceruško, a když nebudeš moci mléko, nechej je a vezmi si hrozen."

„Ne, maminko, nechci hrozen! Odnes jej a dej mi raději mléko!"

Matka odešla spokojená, myslíc, že děvčátko začíná dostávat chuť k jídlu. Jakmile však odešla, Hyacinta řekla sestřence:

„Měla jsem takovou chuť na ten hrozen a byla to pro mne veliká oběť vypíti to mléko. Ale chtěla jsem přinést tuto oběť Pánu Bohu."

Jednou zrána našla Lucie nemocnou přepadlejší než obvykle a ptala se jí, je-li jí hůře.

„Dnes v noci jsem měla veliké bolesti a rozhodla jsem se přinésti Pánu Ježíši tu oběť, že nebudu měniti polohu v posteli. Proto jsem nemohla spat."

Při jiné příležitosti řekla sestřence, že když byla sama, opustila vícekrát lůžko, aby se modlila andělovy modlitby.

„Nyní však nemohu již sklonit čelo až k zemi, poněvadž upadnu. Modlím se pouze v kleče."

Nedlouho potom, když se Lucie ptal na nemocnou vikář z Ouremu[1]), vyprávěla, že je tak slabá, že sotva si může klek-

[1]) Don Faustino Jose Jacinto Ferreira, farář v Olivalu, kněz vynikající ctnosti a apoštolské horlivosti, který se zvláštním způsobem staral o duši Luciinu. „Mohu říci, že to byl můj první duchovní vůdce, i když jsem tenkráte nerozuměla ničemu z duchovního vedení." (Lucie.)

nout k modlitbě. Vikář jí vzkázal, že se jí za tímto účelem zakazuje opustit lůžko. Ať se modlí v leže a ať se příliš neunavuje.

„A bude s tím Pán Ježíš spokojen?", ptalo se děvčátko.

„Ale ano," odpověděla Lucie. — „Pán Ježíš chce, abychom dělali to, co chce pan vikář."

„Tak dobře, už nebudu vstávat."

Často ji viděli s obličejem v dlaních, nehybnou, zamyšlenou:

„Hyacinto, nač myslíš tak dlouho?", ptala se matka.

Dceruška na ni pohlédla a usmála se; nedlouho po tom upadla do téže usebranosti. Lucii se svěřila:

„Myslím na Pána Ježíše a na Pannu Marii, na hříšníky a na válku, která má přijít. Zahyne v ní mnoho lidí! A tolik jich přichází do pekla!... Bude mnoho domů zbořeno, — mnoho kněží bude usmrceno!... Jaká bolest!... Kdyby přestali urážeti Pána Boha, válka by nepřišla a nepřišli by lidé do pekla. Poslyš, Lucie: Já jdu do nebe a ty, až budeš vidět v noci ono světlo, o němž Paní mluvila, utec a přijď tam také!"

„Ale ty nevíš, že do nebe není možno utéci?"

„Je to pravda; nemůžeš utéci... Ale neboj se. V nebi se budu hodně modlit za tebe, za svatého Otce, za Portugalsko, aby sem nepřišla válka, a za všechny kněze."[2])

Jindy byly její úvahy klidnější a říkala:

„Ráda hodně přemýšlím."

Nepraví Duch Svatý, že má zalíbení v nevinných a prostých a že s nimi vede rozkošné rozhovory?

Při jednom z těchto rozjímání se jí opět zjevila Panenská Matka (pro Hyacintu tyto návštěvy Nebeské Matky byly zcela přirozené), aby ji připravila na poslední část její křížové cesty. Hyacinta o tom pravila Lucii:

„Panna Maria mi řekla, že půjdu do Lisabonu do jiné nemocnice a že neuvidím už ani tebe ani rodiče; že po velikém utrpení zemru úplně sama... ale abych neměla strach, protože Ona sama si pro mne přijde a vezme mne do nebe..."

A s pláčem objímala sestřenici a opakovala:

[2]) Všimněme si, že za poslední světové války Portugalsko bylo uchráněno válečného požáru.

„Už tě nikdy neuvidím. Už mě nebudeš moci přijít navštívit! Lucie, modli se za mne hodně, poněvadž zemru úplně sama...!"

Pomyšlení, že zemře sama, ji sužovalo.

Jednoho dne viděla Lucie, jak tiskne k hrudi obrázek Panny Marie a praví:

„Ach, má nebeská Maminko, je možné, že mám zemřít sama?"

„A co ti na tom záleží, když Panna Maria si pro tebe přijde?"

„Je pravda, nezáleží mi na tom, ale nevím ani sama... Někdy si nevzpomenu na to, že Panna Maria si pro mne přijde, myslím jen na to, že zemru sama a že ty nebudeš se mnou."

Jindy zase objímala sestřenici a s pláčem opakovala:

„Nikdy už neuvidím ani maminku, ani tatínka, ani své sourozence, nikoho. Zemru sama."

„Ale nemysli na to!"

„Nechej mne, ať na to myslím; protože čím více na to myslím, tím více trpím, a já chci trpět z lásky k Pánu Ježíši a za hříšníky, a jinak... mi na tom nezáleží!"

A Lucie slyšela ji, jak ještě opakuje:

„Ach, Pane Ježíši, nyní můžeš obrátit mnoho hříšníků, poněvadž tato oběť je velmi veliká!"

Poslední údobí.

Zatím nepředvídaná okolnost způsobila, že se naplnila předpověď Nejsvětější Panny. Kolem poloviny ledna 1920 přišel na pouť do Fatimy slavný specialista Dr. Eurico Lisboa. Využil příležitosti, aby se seznámil s oběma děvčaty. Když shledal malou Hyacintu v tomto stavu, naléhal, aby ji dopravili do Lisabonu, doufaje, že ji zachrání chirurgickým zákrokem. Rodina namítala, že děvčátko, i když je mu špatně a mnoho trpí, nikomu nepřekáží, ježto jeho největší touhou bylo odebrati se co nejdříve k Panně Marii. A to také bylo přání Nejsvětější Matky, která si již k sobě vzala Františka. Proto všechna péče měla býti zbytečnou, jak bylo zřejmo již v nemocnici ve Villa Nova di Ourem.

Laskavý lékař naléhal dále a maličká odcestovala v doprovodu matčině. Počínal výstup na Kalvarii.

„Odjezd," píše Lucie, „byl drásající. Dívenka mi dlouho visela kolem krku a říkala s pláčem:

„Modli se za mne hodně, než přijdu do nebe! Pak se budu modlit já za tebe. Tajemství neříkej nikomu, i kdyby tě chtěli zabít. Miluj hodně Pána Ježíše a Neposkvrněné Srdce Panny Marie, a přinášej hodně obětí za hříšníky."

V Lisabonu ji chtěli ubytovat u jakési bohaté rodiny, ale když viděli, v jakém je stavu, žádné dveře se jí neotevřely. Z této tísně jim pomohla Prozřetelnost zcela mimořádným způsobem: maličká byla přijata do sirotčince „Panny Marie Divotvůrkyně" (Rua da Estrela č. 17).

Zde se cítila ihned jako doma; pro ni byl sirotčinec „Domoven Panny Marie Fatimské" a představená se stala její „kmotrou". Věnovala jí svou celou důvěru a bezmeznou vděčnost. Dobrá představená, Matka Godinbo od Očišťování Panny Marie, hned poznala, jaký poklad jí Nebeská Matka poslala. Její nevinnost a skromnost, její nepřekonatelná trpělivost a poslušnost, onen duch modlitby, který zářil z této dívky, Madonou vyznamenané, již od prvního dne blahodárně působil na ostatní dívky. Hyacinta jedné z nich, o niž se více zajímala, často doporučovala, aby byla poslušná, aby se varovala lenosti, aby vždycky mluvila pravdu a aby všechno snášela s trpělivostí, chce-li přijít do nebe.

Zejména byla šťastna proto, že smí žít pod jednou střechou se Svátostným Ježíšem. Často o Něm hovořila. Projevovala velikou touhu po svatém přijímání, kterého se jí též po dobu pobytu v sirotčinci dostalo každého dne.[3])

Často, dokud mohla chodit, ji našli v kapli, jak sedí na židličce a modlí se s očima upřenýma na svatostánek.

Pozornosti nebes.

Tělesné utrpení pokračovalo, ale pokračovaly i nebeské milosti.

Panna Maria se jí nejednou zjevila a maličká o těchto zjeveních vyprávěla nyní „kmotřičce" s touže důvěrností a prostotou, s jakou se o ně sdílela dříve s dvěma druhými omilostněnými dětmi.

Jednoho dne, když dívenka ležela v posteli, představená ji přišla navštívit, a ona jí řekla:

„Přijďte později, kmotřičko, poněvadž nyní čekám Pannu Marii." A jako proměněna hleděla upřeně směrem, odkud přicházela Panna Maria.

Zdá se, že někdy neviděla Pannu Marii, nýbrž pouze světelný kotouč:

„Tentokráte nebyla jako tam (ve Fatimě), ale já jsem věděla dobře, že je to Ona."

Pozoruhodné je, co dívka říkávala po těchto nebeských rozmluvách. Jsou to věci, které vysoko převyšují její dětský věk a její primitivní vzdělání.

„Kmotřička" pozorně zaznamenávala některé její nejvýraznější výroky. Na př.:

Nejvíce duší přichází do pekla pro hříchy nečistoty.

Přijdou různé módy, které budou velmi urážet Pána Boha. — Osoby, které slouží Pánu Bohu, se nemají říditi módou. — Církev nezná módy. Pán Bůh je stále stejný.

Hříchy světa jsou velmi veliké.

Panna Maria řekla, že ve světě je mnoho válek a nesvárů: — války nejsou ničím jiným než trestem za hříchy světa.

Panna Maria nemůže již udržeti ruku svého milovaného Syna, aby nedolehla na svět.

Je nutné dělat pokání; jestliže se lidé polepší, Pán Bůh jim ještě odpustí ale nepolepší-li se, přijde trest.[4])

Zdá se, že když Panna Maria tyto věci říkala, vypadala zarmoucena, poněvadž děvčátko dodávalo:

„Ubohá Panna Maria! Ach, jak je mi líto Panny Marie! Jak je mi jí líto."

Kdyby lidé věděli, co je to věčnost, učinili by vše, aby se polepšili.

Lékaři nemají světla, potřebného k léčení nemocných, poněvadž nemilují Pána Boha. Kdyby vláda nechala na pokoji Církev a popřála svatému náboženství svobodu, Pán Bůh by jí požehnal.

[3]) „Kmotřička" několikráte prohlásila — naposledy 30. 11. 1937: „Myslím, že byla u sv. přijímání soukromě již doma."

Otec též tvrdí, že byla u sv. přijímání v květnu r. 1918 a že je vykonala „se zbožností mnohem větší než ostatní děti". (L. M. Fischer, Hyazintha, str. 108.) Lucie však prohlašuje, že u sv. přijímání nebyla. Otec si to snad plete se sestrou Terezií, která šla zároveň s Lucií k společnému prvnímu sv. přijímání.

[4]) Kmotřička" píše (1937) o této větě: „Týká se to velikého trestu, o němž se mi v soukromí zmínila. Bůh nám buď milostiv. Za několik let uvidí svět mnoho věcí. Je pravda, že Panna Maria řekla: „Kéž by se lidé polepšili . . ." Všechno je v našich rukou. Můj Bože, smiluj se nad námi!"

Má drahá kmotřičko:

modlete se hodně za hříšníky...
modlete se hodně za kněze...
modlete se hodně za řeholníky...
modlete se hodně za vlády...

Kněží by se měli zabývati pouze věcmi církevními a záležitostmi duší.

Kněží musí býti čistí, velmi čistí.

Neposlušnost kněží a řeholníků k představeným a svatému Otci působí velikou nelibost Panně Marii.

Drahá kmotřičko, utíkejte před přepychem, nehledejte bohatství, milujte velice svatou chudobu a mlčení.

Buďte velmi laskavá i ke zlým lidem, nemluvte o nikom špatně a varujte se těch, kteří hovoří špatně o bližním. Mějte velikou trpělivost, poněvadž trpělivost nás vede do nebe.

Umrtvování a oběť se velmi líbí Pánu Ježíši.

Ráda bych vstoupila do kláštera, ale ještě raději půjdu brzo do nebe. Aby se některá osoba mohla státi řeholnicí, musí být velmi čistá na duši i na těle.

„A ty víš, co to znamená býti čistý?“ — zeptala se jí „kmotra“.

„Vím to! Vím to! Býti čistý na těle znamená zachovávati čistotu, býti čistý na duši znamená nedopouštět se hříchů, nedívat se na to, nač se nemáme dívat, nekrást, nelhat, vždycky mluvit pravdu, i když nás to něco stojí.“

„Ale kdo tě tomu všemu naučil?“ — zeptala se jí jednoho dne kmotra.

„Panna Maria. Na některé věci však přijdu sama. Velice ráda přemýšlím.“

*

Panna Maria! — A opravdu, nejevila ona dívka znalost světa a věcí Božích takovou, že daleko převyšovala její věk? A neodhalovaly její výroky podivuhodným způsobem největší nemoci současné doby?

Neméně svědčí o nebeském původu rozličné předpovědi, které Hyacinta v oněch dnech pronesla, předpovědi, které se přesně splnily. Uvedeme pouze dvě nebo tři:

Jednoho dne, kdy paní Olympie přišla navštívit dceru, ptala se jí představená, zdali by byla ráda, kdyby se dvě její

dcery, Florida a Terezie, staly řeholnicemi. Dobrá matka odpověděla: „Bůh chraň!“

Hyacinta neslyšela tento rozhovor, nicméně však později řekla kmotřičce:

„Panna Maria by si přála, aby se moje sestry staly řeholnicemi. Má matka však nechce. Proto Panna Maria si brzo pro ně přijde a vezme si je do nebe.“

Obě sestry vskutku brzo zemřely.

*

Matka od Očišťování Panny Marie již delší dobu si přála odebrati se do Fatimy, ale uskutečnění tohoto přání se zdálo nemožné. Jednoho dne jí řekla Hyacinta:

„Kmotřička se podívá do Fatimy, ale až po mé smrti.“

Vskutku zvláštní shodou okolností musela velebná matka doprovázeti zemřelou dívenku a při této příležitosti se splnila tato její zbožná touha.

Dva výborní lékaři v Lisabonu ji léčili s velikou pečlivostí a křesťanskou láskou. Hyacinta dávala najevo velikou vděčnost. Jeden z lékařů ji prosil, aby jej doporučila pod ochranu Panny Marie, až přijde do nebe. Malička odpověděla, že ano, ale aby se pan doktor modlil také za ni. Pak, upřevši na něho oči, dodala:

„Přijdete za mnou brzo.“

Tento výjev se opakoval ještě s jiným lékařem, který doporučoval sebe a jednu svou dceru do modliteb malé nemocné. Hyacinta slíbila; několik okamžiků se na něho upřeně dívala a řekla:

„Také vy za mnou přijdete, nejdříve vaše dcera a pak vy, pane doktore.“

Obě předpovědi se splnily.

Andělská smrt.

Zatím se podařilo přijetí malé nemocné do nemocnice Dra Estefania, aby tam byla operována.

Opakovala kmotřičce, že se jí Nejsvětější Panna znovu zjevila a že jí řekla, že si pro ni brzo přijde a vezme ji do nebe a že operace je zbytečná.

Snad o tomto zjevení se zmiňuje Lucie, když píše:

„Dala mi napsati z Lisabonu, že ji Nejsvětější Panna již přišla navštívit a že jí řekla hodinu a den, kdy zemře a přikazovala mi, abych byla velice hodná.“

Lékař však naléhal a bylo nutné poslechnouti. Ještě jednu oběť za obrácení hříšníků! Život malé mučednice byl již jen jedinou přebolestnou obětí!

Dne 2. února 1920, po svaté zpovědi a přijímání, se šla rozloučit, více slzami než slovy, se svým Ježíšem, skrytým v kostele ve svatostánku. Pak v doprovodu kmotřičky opustila za hořkého pláče pohostinný dům „Panny Marie Fatimské" a odebrala se do nemocnice.

Zde bylo docela jiné prostředí! Předpověď Panny Marie a chmurné její předtuchy se naplňovaly: zemře sama...

Ale ne zcela sama. Dvě nebo tři útrpné duše, které měly k dívce úctu a zvláště její dobrá „kmotřička" ji neopustily a každý den k ní přicházely na několik hodin.

K operaci došlo 10. února. Pro krajní ochablost nemohla býti uspána. Dali jí pouze místní umrtvení. Proto děvče vědělo o všem, co se děje. Velice plakala, když se octla svlečená v rukou lékařů.

Zdálo se, že se operace úplně podařila, ale byly to klamné naděje, které se brzo rozplynuly.

Vyňali jí dvě žebra na levé straně, kde zůstala rána jako ruka široká. Bolesti byly křečovité, zejména při ošetřování rány, ale trpělivost malé mučednice byla obdivuhodná.

„Ach, Panno Maria! Ach, Panno Maria! —" To byl jediný její nářek v nejkrutějších bolestech.

Často povzbuzovala sama sebe i druhé slovy:

„Jen trpělivost! Všichni musíme trpět, abychom se dostali do nebe!"

A jistě v hloubi svého srdce dodávala:

„Ó Ježíši, všechno z lásky k Tobě a za obrácení hříšníků! Nyní budeš moci obrátit mnoho hříšníků, poněvadž tato oběť je tak bolestná!"

Když si čtyři dni před smrtí stěžovala na veliké bolesti, povzbuzovala ji „kmotřička", aby je snášela trpělivě, poněvadž tím udělá velkou radost Pánu Bohu.

Příštího dne maličká odpověděla:

„Slyšte, kmotřičko, teď už si nestěžuji. Panna Maria se mi znovu zjevila, řekla mi, že si pro mne brzo přijde a již od nynějška mne zbavila bolestí."

Od té doby vskutku si již nepostěžovala, ani se na jejím obličeji nejevily známky utrpení.

Když „kmotřička" šla kolem, nebo se posadila na postel, do nohou nedaleko místa, kde Hyacinta viděla Pannu Marii, dívenka zvolala:

„Kmotřičko, běžte jinam, tam byla Panna Maria."

A totéž dělala, když některá ošetřovatelka šla přes ono místo.

V pátek 20. února kolem 18 hodin prohlásila, že je jí špatně a prosila o zaopatření svatými svátostmi. Ve 20 hodin se naposledy vyzpovídala faráři u kostela Sv. andělů dru Pereirovi dos Reis a požádala, aby jí přinesl Tělo Páně, ježto již brzo umře. Mysleli však, že to tak nespěchá a kněz odešel se slibem, že jí přinese svaté přijímání příštího dne.

Ale krátce potom, ve 22 hodin 30 minut, přišla Nejsvětější Matka splnit svůj slib a vzala si ji do nebe.

Hyacinta vydechla svou duši v největším klidu, za přítomnosti ošetřovatelky. Bylo jí sotva deset let.

Jako světice.

To nevinné tělíčko, které tolik trpělo za obrácení hříšníků, bylo oblečeno do bílých šatů od prvního svatého přijímání, kolem beder jí byl dán bledě modrý pás, jak si děvčátko přálo.

V rakvi pak byla odvezena do blízkého farního kostela a čekalo se na převoz do rodného kraje.

Shluk lidu, „který chtěl vidět andělíčka", políbit ho, dotknouti se různých předmětů, mít od něho něco na památku, byl neuvěřitelný.

„Ležela v malé rakvičce, vypadala jako živá, měla rty a tváře růžové, byla krásná... Když lidé přicházeli k nebožce, budilo to nadšení, obdiv, opojení! Bylo cítit příjemnou vůni jako z nejvoňavějších květin. Ani ten největší nevěrec by o tom nemohl pochybovat!"[5]) Vezmeme-li v úvahu druh nemoci a okolnost, že rakev zůstala otevřena tři a půl dne, je to věc zcela podivuhodná.[6])

24. února k poledni mu byla rakev zavřena a ve velikém průvodu odvezena na nádraží a vlakem dopravena do Villa Nova di Ourem, kde byla pochována ve hrobce jedné vzne-

[5]) Z dopisu p. Antonína Rebela de Almeida, který byl pověřen hlídáním zemřelé a jejím převozem.

[6]) Dr. Eurico Lisboa ve svých „Poznámkách o nemoci a smrti Hyacinty Martové".

šené rodiny, která od toho okamžiku považovala malou důvěrnici Panny Marie za svého anděla strážného a s vděčností přiznává, že od ní dostala mnoho mimořádných milostí. Konečně 13. září 1935 po částečném ohledání těla, které bylo nalezeno neporušené, bylo slavnostně přeneseno na hřbitov ve Fatimě a bylo pochováno zároveň s tělesnými pozůstatky bratříčka Františka v jednoduché, ale vkusné hrobce, která byla zhotovena pro jejich poslední odpočinek, dokud se Pánu nezlíbí je oslaviti.

XIV.

LUCIE — SESTRA MARIE OD MATKY BOLESTNÉ

Ze tří pasáčků, kteří pásli stádo na Dolině Iria 13. května 1917, byla v květnu 1920 na živu již jen hlavní důvěrnice Panny Marie Fatimské. Bylo ji viděti často na místě zjevení, vždy skromnou a zbožnou, jak se modlí se zástupem růženec. Jednoho dne i ona nečekaně zmizela z rodné vesničky. Vzbudilo to podiv, bylo o tom mnoho řečí mezi dobrými i zlými, takže horlivý starosta z Villa Nova di Ourem považoval za nutné ještě jednou zakročit.

Dal zavolati matku toho děvčete a žádal ji o vysvětlení. Ale ona s obvyklou rozhodností odpověděla:

„Moje dcera je tam, kde chce sama a ne, kde chci já. Nemám, co jiného bych vám řekla."

Starosta nenaléhal a v pokoji ji propustil. Dívka byla 17. května 1921 odvezena do katolického ústavu ve Villaru (Oporto), který byl pod správou řeholnic svaté Doroty, kde brzo potom uslyšela hlas Boží, který ji volal k životu řeholnímu. Odebrala se do Tuy, starého španělského města na pravém břehu Minhu, který ji dělí od severní hranice portugalské, a vstoupila do noviciátu, který tam otevřela portugalská provincie Ústavu Blah. Pavly Frassinetti po vypuzení z Portugalska r. 1910. S řeholním šatem přijala jméno Marie Lucie das Dores, t. j. od Bolestné Matky Boží, a byla určena k domácím pracím jako pomocnice. Již od počátku byla a stále je pro svou hlubokou pokoru, dokonalou poslušnost, pro neustálé veselí, mimořádného ducha modlitby a dokonalé zachovávání řehole povzbuzujícím příkladem pro ostatní sestry.

Časné sliby složila 3. října 1938 a po šesti letech 3. října 1934 složila sliby věčné.

Říká se, že Panna Maria ji i nadále zahrnuje svou přízní a milostmi, které jednou, bude-li to vůle Boží, budou předmětem povzbuzujícího životopisu k slávě Boží a Panny Marie, Paní Fatimské.

Zatím „jest dobré ukrývati tajemství královo".[1])

(Právě před tiskem tohoto českého vydání knihy došla zpráva, že sestra Lucie přestoupila z kongregace sv. Doroty do řádu P. Marie Karmelské. Jistě se nerozhodla bez podnětu shůry. Tím bude uchráněna všech návštěv a jsouc doživotně v přísné klausuře neuzří již nikdy milovanou Dolinu Iria. Jistě přinesla i tuto oběť s hrdinnou myslí.)

[1]) Mnoho věcí odhaluje slavný portugalský spisovatel Antero di Figueiredo ve své na výsost zajímavé knize „Fatima: Gracas, segredos, mistério" (milosti, tajemství, podivuhodné úkazy); 7. vyd. 1936, Lisabon.

Události, o nichž se tam s takovým uměním vypráví, jsou v podstatě hodnověrné. V jednotlivostech výroky, připisované Lucii, jsou přesné, jak nám potvrdila vel. matka provinciálka, Eugenia Monfalim, krátce před svou svatou smrtí. Autor se omezil na to, že jim dal někdy vybranější literární formu.

ČÁST TŘETÍ

ÚCTA PANNY MARIE FATIMSKÉ

XV.

ODEZVA UDÁLOSTÍ V PORTUGALSKU.

Zpráva o fatimských událostech, které vyvrcholily v mimořádných zjevech 13. října 1917, roznesla se během 24 hodin do nejvzdálenějších koutů Portugalska, byvši tam zanesena nejen od nesčetných očitých svědků, nýbrž hlavně nejrozšířenějšími deníky. Účinek byl nevypočitatelný. Na Dolině Iria bylo přesné místo zjevení brzo označeno hrubým obloukem, a později (1919) tam byla od venkovanů zbudována malá chudičká kaplička. Od té doby se lidé stále více dívali na „Cova da Iria" jako na nějakou svatyni, jako na nové Lurdy. To místo se stalo cílem poutí, a poutníků tam nikdy nechybělo. V pracovní dny přicházeli ojediněle nebo v malých skupinách, v neděli a o svátcích se zástupy množily, a třináctého dne každého měsíce, zvláště v květnu a říjnu, tam byly desetitisícové zástupy.

Nikdo nikoho nenutil, poutníci přicházeli sami, přivábeni nadějí, že i jim se dostane z těch milostí, které tam Panna Maria Růžencová hned od počátku tak štědře začala rozdílet, anebo přicházeli poděkovat za milosti, kterých se jim již dostalo, nebo též prostě ze zbožnosti, jíž dávali průchod modlitbou růžence a zpěvem nábožných písní. Někdy způsobem opravdu originálním, ale vždy důstojným a upřímným.

Vděčný pyrotechnik.

Bylo to 13. října 1919. Kolem nově vystavěné kapličky se modlilo s příkladnou usebraností více než 600 osob, zatím co četné a husté zástupy poutníků odpočívaly ve stínu stromů, roztroušeny tu a tam na hoře a občerstvovaly se svými zásobami. Zcela neočekávaně, nějakých 50 m od kapličky, vyletí do vzduchu obrovská raketa a ozve se praskot, podobný ráně z děla velkého kalibru. Po této ráně druhá, třetí, čtvrtá, celkem jich bylo 21: byla to salva podle všech pravidel.

„Kolem mne," — vypráví Visconte di Montelo — „někteří zbožní lidé dali najevo svou nelibost nad tím znesvěcením místa zjevení, znesvěcením tím žalostnějším, čím více bylo v rozporu s mlčením a usebraností v zástupu; stěžují si, že

kněží se vůbec nezajímají o to, co se tu děje. Kdyby bylo trochu dozoru, nedály by se takové věci.

Se zápisníkem a tužkou v ruce jdu k muži s těmi raketami a ptám se ho:

„Řekl byste mi laskavě své jméno?"

On překvapením zbledl, postavil se do pozoru a suše odpověděl:

„Jste-li vy zástupcem veřejné moci a přicházíte-li mne zavřít pro to, že jsem pouštěl bez dovolení rakety, beze všeho to učiňte! Splnil jsem svůj slib a teď je mi jedno, budu-li za to pykat nebo budu-li zavřen. Jsem hotov ke všemu!"

Uklidnil jsem ho ujištěním, že jsem chtěl pouze vědět, nebyla-li ona salva 21 ran právě splněním nějakého slibu.

A tu onen dobrý muž oživl. Jeho obličej se rozzářil a pln nadšení mi prostými slovy, ale s opravdovou výmluvností vypráví svou dojemnou historku.

Je povoláním pyrotechnik a má svou továrnu v jednom z nejvýznačnějších městeček v okresu Porto di Mos. V červnu byl zachvácen těžkou žaludeční a střevní nemocí. Lékařské umění a námaha dvou význačných lékařů nemoc nezdolaly. Když ztratil všechnu lidskou naději a působila mu hrůzu myšlenka, že by zanechal v bídě své děti, obrátil se s důvěrou k Té, která je Potěšením zarmoucených, a složil slib, že se odebere do Fatimy na místo zjevení a že tam vypálí salvu 21 obrovských raket, zvlášť připravených k tomuto účelu.

Ihned po složení slibu pociťuje zlepšení a v krátké době se úplně uzdravil. A nyní se do Fatimy dostavil s rodinou, aby Panně Marii poděkoval a splnil svůj slib."

*

Tři věci přispěly k tomu, že úcta k Panně Marii fatimské se šířila jako povodeň a dravá lavina: válka, kterou proti Fatimě vedlo peklo, zákrok církevní autority a ještě více neustálé zjevnější působení nebe.

Nepřátelé v činnosti.

Nepřátelé církve brzo rozpoutali násilnou protiklerikální kampaň proti „rostoucí fatimské pověře", a nestačily jim jen potupy a pomluvy, které rozšiřoval všude pronikající zednářský tisk počínaje červencem 1917, což trvalo několik let; použili též ohavných násilností, zneužívajíce veřejné moci, která tenkrát se cele kořila oné sektě. Vzpomeňme krátce:

Zatčení a věznění dětí (13.—15. srpna 1917).

Propagační a protestní schůze proti klerikálním machinacím, která byla organisována zednářskými lóžemi za přispění veřejné autority a která se konala ve Fatimě příští neděli 19. srpna. Tato schůze skončila úžasnou porážkou a nesmazatelnou ostudou samotných organisátorů dík opatrné předvídavosti farářově a dobrému rozmaru věřících.

Znesvěcení a svatokrádežné drancování náboženských předmětů, umístěných na „Cova da Iria" (v noci z 22. na 23. září) a hned nato parodie nočního procesí, doprovázeného nemravnými zpěvy a rouhavými řečmi, kterými asi stovka příslušníků tajných společností znesvětila ulice vznešeného města Santaremu.

Zlovolné a násilné pronásledování kleru ve Fatimě a okolí, které zesílilo právě v letech 1918—1920.

Rozhodné příkazy vícekrát zaslané farářům a místním veřejným činitelům, aby zakázali jakékoliv pouti na Dolinu Iria.

Opatření vládní v letech 1920, 1922, 1923, 1924, která měla zabrániti poutím v květnu a říjnu.

Nejvýznamnější událost jak pro moc, které bylo použito, tak pro neúspěch, s kterým se potkala, se stala 13. května 1920. Předcházela předehra, sehraná starostou sousedního města Torres Novas. Jeden mladík v onom městě, který se nedávno obrátil, dal zhotovit sochu Panny Marie podle přesných údajů dětí a chtěl ji postavit do kapličky v Dolině Iria. Když socha byla dopravena do toho města na počátku května, vzbudilo to mezi zbožnými lidmi obrovské nadšení, a zástupy se na ni chodily dívat. Ale poplach mezi jakobíny byl nemenší, a vyzvali starostu, aby zakročil. On vzkázal dárci, aby si sochu nechal a nedopravoval ji do Fatimy. A aby rozkaz byl účinnější, dal dům obklopit četníky. Socha však se i tak dostala ven, projíždějíc klidně řadou stráží na voze, taženém voly, schována mezi nástroji a jiným rolnickým příslušenstvím, a triumfálně vjela na Dolinu Iria, kde ještě dnes přijímá pocty a obohacuje zázračnými milostmi miliony věřících.

V druhé události byla hlavním činitelem sama vláda. Dala starostům okolních vesnic příkaz, aby zastavili všechny vozy, jedoucí do Fatimy. Ráno třináctého byly rozestavěny silné

stráže jízdy a pěchoty republikánské gardy kolem Doliny Iria, aby tam nikoho nepouštěly. Ale svatá urputnost poutníků nade vším zvítězila. Když byly vozy zastaveny, šli dále pěšky. Opřeli se kordonu vojáků, kteří byli povětšině dobrosrdečnými sedláky a kteří se rychle a ochotně vzdali. Dokonce někteří požádali a dostali od důstojníků povolení, aby se šli též do kapličky pomodlit.

Jeden z nich vysvětloval svůj názor na celou věc fatimskému historikovi Viscontovi di Montelo:

„Kdyby Vaše Excelence věděla, jak nerad tu stojím! Dělám to, co mi poroučejí... věřte, že všechno se ve mně bouří. Já jsem věřící člověk a nechápu, co tím získají, když zakáží těmto lidem, aby se tam šli pomodlit... Je to k pláči..." A dodával se slzami v očích: „Mám sestru, jíž Panna Maria fatimská zachránila život!"

Onoho dne několik tisíc poutníků se dostalo až na Dolinu Iria a vraceli se s ještě pevnějším rozhodnutím, že zesílí protestní propagandu.

Toto ještě více rozdráždilo zednáře a v noci 6. března 1922 vyhodili malou kapličku dynamitem do povětří.

Při tom se stala zvláštní věc, ve které lid viděl znamení s nebe. Z pěti pum, které tam byly dány, nevybuchla pouze jedna a to právě ta, kterou dali ke kořeni stromku, na němž se ukázala Madona. Zpráva o této svatokrádeži se rozšířila po celém Portugalsku a v tisku to bylo rozhodně odsuzováno.

Se všech stran se ozývaly hlasy nevole, dokonce i v parlamentu, ačkoliv ministerstvo hrozilo ještě přísnějšími opatřeními. Byly organisovány smírné pouti. Již týden po tom, třináctého onoho měsíce, se odebralo na výzvu fatimského faráře smírné procesí přibližně 10.000 lidí ke zříceninám kapličky, aby tam složili hold své pocty.

Ale to nestačilo. Bylo nutné uspořádat národní smír, k němuž došlo 13. května.

Civilní guvernér toho okresu z vlastní iniciativy se chtěl postavit na odpor tomuto projevu, v němž viděl „rozpoutání všech reakcionářských sil v zemi." Ale starosta ve Villa Nova di Ourem, na němž závisí Fatima, měl tentokrát lepší nápad, považoval za rozumnější neposlechnout svého bezprostředního představeného, jehož zásah ostatně nebyl schválen ministrem.

Účastníků této pouti bylo asi 60.000 a byly zastoupeny všechny provincie, příslušníci všech tříd a povolání z celé portugalské společnosti. Zbožnost zástupu, již tak veliká, ještě vzrostla při pohledu na zříceniny kapličky, zbudované na přání Nejsvětější Panny. Od toho dne byl tak veliký příliv darů, že netrvalo dlouho a byla zbudována druhá kaplička, jakmile to dovolila církevní autorita.

Rozhodně všechno nepřátelství a všechny násilnosti dopomáhaly Fatimě k větší slávě.

Pomluvy, šířené tiskem, neměly jiný účinek.

Dokonce se někteří opovážili tvrdit, že tři pasáčci byli navedeni, aby sehráli komedii, a že ti, kteří celou věc pořádali, je v pravý čas odstranili z obavy, aby nevyzradili, že byli nástroji jejich nekalých cílů.

Je pravda, že během tří nebo čtyř let děti zmizely. Ale ne záhadným a záludným způsobem. Lidé měli čas a možnost je vidět, dávat jim otázky a o všem se dobře informovat. Všichni ti, kteří se s nimi setkali bez předsudků a kterým běželo pouze o to, aby poznali pravdu, (a takových bylo tisíce), jednomyslně prohlašovali, že po rozmluvě s nimi bylo nemožno pochybovat o jejich upřímnosti.

Ostatně celý jejich vnitřní život po zjeveních, který je nepřetržitým řetězem zázraků milosti, je jedním z nejpřesvědčivějších důkazů jak jejich upřímnosti, tak pravosti nadpřirozeného zásahu.

XVI.

ZÁKROK CÍRKEVNÍ

Zatím církevní autorita, pozorujíc neustálý růst a mimořádný užitek náboženského hnutí, které se samovolně utvářelo na Dolině Iria, usoudila, že nastala vhodná chvíle, aby se přerušilo mlčení a aby se veřejně zakročilo. Sledujme hlavní údobí tohoto zákroku:

R. 1917 byla diecése Leiria pod pravomocí kardinála patriarchy z Lisabonu, J. Em. Antonína Mendese Bella (zemř. 4. 8. 1929).

Jakmile se kardinál dověděl o prvních mimořádných událostech, naprosto zakázal svému duchovenstvu vměšovati se do toho jakýmkoliv způsobem. Zákaz byl plněn věrně, takže

horliví faráři z Fatimy a okolí byli od věřících podezíráni, že se spolčují s nepřáteli náboženství a Církve.

3. listopadu téhož roku nařídil arcibiskup mitylenský Msgre Lima Vidal, generální vikář lisabonský, za nepřítomnosti kardinála, který byl ze svého sídla vypovězen, vykonati první provisorní šetření, které bylo ihned vykonáno, ale až dne 28. dubna 1919 byla o něm odevzdána příslušná relace.

První stavby.

Příštího roku byla obnovena diecése leirijská a Msgre Correia da Silva se ujal její správy 5. 8. 1920. Na počátku se i on choval obezřetně vůči událostem ve Fatimě a chtěl se věnovat jejich pozorování zblízka. Čím více se vším seznamoval, tím jasněji viděl, že je zde prst Boží, takže, aniž učinil nějaké oficielní prohlášení, rozhodl se, že se sám ujme řízení kultu v budoucí svatyni. Za tímto účelem koupil „Cova da Iria" a rozkázal upraviti gigantické prostranství (více než 125.000 m čtv., dvojnásobek Svatopetrského náměstí ve Vatikáně.[1])

Nyní je již dokončena stavba veliké nemocnice, exercičního domu, kde mají sídlo i různé sekce Katolické akce, kaple, kde se mohou sloužit mše svaté a kde lze zpovídat, pokračuje stavba veliké basiliky, která je téměř dokončena, a stavba druhé nemocnice Pracuje tam nepřetržitě více než 150 dělníků a ohromné náklady jsou kryty jedině dobrovolnými dary věřících.

V říjnu 1921 dala Jeho Excelence povolení k sloužení polní mše svaté pro poutníky, kteří doposud chodili na mši svatou a přijímali svaté svátosti ve farním kostele ve Fatimě, odkud pak se ubírali v průvodu na „Cova da Iria".

Zázračná voda.

Zdá se, že Nejsvětější Panna dala najevo své uspokojení nad tímto významným povolením. Několik dní potom dal pan biskup rozkaz, aby byla vystavěna nádrž na vodu vzadu v údolí, právě na místě, kde dlely děti v okamžiku prvního zjevení. Měl v úmyslu shromáždit tak dešťovou vodu.

---

[1]) Plán na celkové uspořádání Fatimy nakreslili inženýři Corrodi a Cristino. Stavby v obvodu svatyně řídí inženýr města Lisabonu Joao Antunes, pocházející z Leirie.

Sotva odstranili první kameny, objevil se tenounký pramének vody. K němu se pak přidaly jiné, které tryskaly několik metrů opodál. Vzbudilo to veliký údiv u těch, kteří znali tento pórovitý vápenitý terén, kde se nedrží vlhkost, a kteří věděli, že se nikdy v okolí do vzdálenosti dvou nebo tří kilometrů nenašel nejmenší pramen. Místní lidé jsou přesvědčeni, že je to zázrak, který udělala Panna Maria nebo biskup.

Tímto způsobem Nejsvětější Panna vyřešila životní problém Fatimy. Jak by se mohly konat veliké pouti, zejména v letních měsících, kdyby tam nebylo pitné vody?

Od onoho dne tam nikdy nebyl vody nedostatek. Sbírá se do velké nádrže, která nyní slouží za podstavec pro pomník Božského Srdce, a poutníci ji mohou čerpat z patnácti kohoutků,[2]) a používají jí jak k obyčejným účelům, tak i jako prostředku k nabytí zázračných milostí.

Kanonický proces.

13. května 1922 vyšel dekret, který zahajoval kanonický proces o fatimských událostech a za tím účelem pan biskup jmenoval sedmičlennou komisi, složenou z osob vesměs vynikajících vědomostmi a ctnostmi.

„Hlas Fatimy."

13. října téhož roku vyšlo s církevním schválením první číslo měsíčníku „Voz da Fatima" („Hlas Fatimy"), který hlásá a zaznamenává slávy naší Paní Fatimské.

Z počátku vyšlo 3.000 výtisků, v květnu 1929 vyšlo 100.000 výtisků, na konci roku 1934 214.000, o rok později 323.000, v prosinci 1937 380.000 výtisků.

Bratrstvo „Služebníků Naší Paní Fatimské".

R. 1924 a 1926 byly církevními úřady ustaveny dvě družiny, nejdříve mužská a pak ženská, pro pomoc nemocným, kteří přicházejí do Fatimy, družiny, které jsou dnes spojeny v bratrstvu „Služebníků Naší Paní Fatimské", které se dělí na čtyři sekce:

[2]) Nebo spíše ze 30 kohoutků, počítáme-li také 15 jiných, které jsou několik metrů opodál instalovány napravo i nalevo na podpěrných zdech.

1. kněží — pro pomoc duchovní,
2. lékaři — k léčení nemocných,
3. služebníci Naší Paní, kteří se zabývají nošením nemocných a udržováním pořádku ve svatyni,
4. služebnice Naší Paní, které jsou ošetřovatelkami a obstarávají jiné služby, které jsou jim svěřeny.

Všichni konají svou službu s povzbuzujícím sebezáporem, zdarma a z lásky k Nejsvětější Panně.

Svatá Stolice obdařila 11. března 1931 bratrstvo hojnými odpustky.

Ještě r. 1926, z rozkazu a se schválením biskupovým, vyšlo první vydání (10.000 výtisků) „Příručky pro poutníky do Fatimy", po němž následovala další vydání.

Křížová cesta.

Ale teprve deset let po zjeveních Msgre Correia da Silva vykonal veřejně oficiální akt posvěcení Křížové cesty. Věřící sousedních farností chtěli pouť zpříjemniti a učiniti ji zbožnější pro ty, kteří ji konají pěšky (je jich většina) a proto na vlastní útraty opatřili veliké kamenné kříže, které dali postavit u okresní silnice. Tyto kříže se brzo táhly do dálky přibližně 13 km, což je vzdálenost první železniční zastávky od svatyně. U příležitosti otevření Křížové cesty dne 26. června 1927 byla uspořádána početná pouť, kterou vedl J. Exc. njdp. biskup, který posvětil jednotlivá zastavení, první o 8. hod., poslední ve 14 hod., a pak sloužil mši svatou, při níž asi 400 poutníků přistoupilo k svatému přijímání. Je to jeden z četných příkladů zbožnosti a oběti, kterým se lze obdivavati každým rokem ve Fatimě.

15. ledna 1928 bylo církevně založeno „Bratrstvo Fatimské Panny Marie Růžencové". 13. května, u příležitosti největší národní pouti, která od té doby tam přišla, arcibiskup evorský Msgre Emanuel Mendes da Conceiçao Santos požehnal a umístil základní kámen k nové basilice, která, až bude dostavěna, bude nejrozsáhlejším portugalským chrámem.

Exerciční hnutí.

Příštího roku 1929 byla otevřena nemocnice, čili „Útulek Naší Paní Fatimské", který má zvláštní předpisy pro obsluhu nemocných v čas poutí. Brzo potom začaly se konati exerci-

cie, které působí, že Cova da Iria se stala mohutným ohniskem, vyzařujícím svatost a duchovní život po celém Portugalsku. Stále rostoucí význam tohoto jedinečného díla lze posuzovat podle počtu a kvality exercitantů. V prvním roce (1930) o málo více než 200, potom 831, 905, přes tisíc v posledních letech. Jsou zde pravidelné kursy nejenom pro různé sekce Katolické akce a pro členy Třetích řádů a členů Konferencí sv. Vincence z Pauly, ale i pro universitní studenty, profesory, advokáty, lékaře a duchovenstvo různých diecésí, kterému předchází příkladem portugalský episkopát, který tam od r. 1934 koná svou každoroční duchovní obnovu.

Schválení církevní autoritou.

Komise, pověřená kanonickým procesem, pracovala svědomitě, ale pomalu. Teprve 14. dubna 1930 se konalo poslední sezení, aby se zkoumalo ještě jednou 31 kapitol dlouhé relace, která měla být předložena biskupovi. J. Ex. Msgre Correia da Silva čekal dalších šest měsíců, studoval důkladně doklady, aby připravil konečné rozhodnutí. Konečně vydal pastýřský list o úctě Panny Marie Fatimské, v němž slavnostně „prohlašoval za hodnověrná zjevení na Cova da Iria od 13. května do 13. října 1917 a dovoloval veřejnou úctu Panny Marie Fatimské".

Tento významný dokument byl uveřejněn v Dolině Iria před očima více než 100.000 poutníků 13. října 1930, přesně 13 let po posledním zjevení.

Nesmírná byla tenkráte radost milionů ctitelů Panny Fatimské. Hned došlo k návrhu veliké národní děkovné pouti, která se vykonala 13. května 1931, v čele s J. Em. kardinálem patriarchou, celým portugalským episkopátem a za účasti asi 300.000 poutníků, kteří přišli ze všech míst Portugalska, a byl to v dějinách svatyně fatimské vrcholný bod nesnadno překonatelný.

Katolická akce a Fatimští

Po této významné pouti byla v Portugalsku r. 1933 úředně zorganisována katolická akce pod záštitou Krista Krále a Madony Fatimské, která svým zázračným zásahem připravila půdu a nejlepší bojovníky pro nové Boží vojsko.

To zřejmě uznával papež Pius XI., když v odpovědi portugalskému episkopátu z 10. listopadu 1933 napsal:

„Bezpochyby ve vašem národě, kde tolik kvete křesťanský duch, který je tak bohatý na slavné památky katolické Církve a jemuž v novější době dala Panenská Matka Boží najevo svou přízeň mimořádnými dobrodiními, nebude nesnadno najíti dobré občany, kteří by dobrovolně a radostně vstoupili do tohoto svatého vojska Ježíše Krista."

Významná slova. Jak pro to, co zjevně tvrdí, tak i proto, že je v nich obsaženo předpokládané uznání zázračných událostí fatimských, uznání nejvyšší autority, i když pronesené s veškerou obezřetností, s kterou si Sv. Stolice v podobných případech počíná.

18. února 1934 bylo založeno, a pak 28. dubna kanonicky zřízeno, jakožto pomocné dílo Katolické akce, „Bratrstvo Fatimských křižáků". Zřízení velice šťastné, řízené Prozřetelností, které vzbudilo živé nadšení, takže za necelé 4 roky čítalo více než 500.000 členů.

Zlatá kniha.

Když mělo připadnouti dvacáté výročí zjevení, nařídil p. biskup z Leirie výnosem z 20. července 1937 sestavení „Zlaté knihy", která by obsahovala jména ctitelů Panny Marie, kteří se podepíší a tak vezmou na sebe čestný závazek modliti se každý den v rodině — nebo s lidem v kostele — nebo alespoň soukromě sv. růženec. Jakmile svazky budou plné, budou obětovány Panně Marii Fatimské a umístěny na čestném místě v její svatyni. První svazek s 23.000 podpisů byl předložen Matce Boží u příležitosti veliké národní pouti 13. května 1938 a později jí byly předloženy jiné dva svazky s 50.000 podpisů.

25. výročí zjevení.

Stojíme před nejslavnějšími a nejvelkolepějším veřejným úkonem episkopátu v dějinách Madonny Fatimské. Je to oslava 25. výročí zjevení, které šťastnou shodou okolností se ztotožňovalo s biskupským svěcením Jeho Svatosti Pia XII., 13. května 1917—1942.

Od prvních dnů se jevilo na celém portugalském území vroucí a činorodé nadšení pro důstojné oslavení dvojnásobného výročí a to nejenom vnější slávou, nýbrž ještě spíše obrodou křesťanského života, aby lépe odpovídal fatimskému poselství.

Živým výrazem tohoto nadšení byly přípravné sjezdy katolické mládeže mužské i ženské. Před sjezdem ženské mládeže a po něm se konal triumfální průvod. Z fatimské svatyně byla do Lisabonu převezena zázračná socha, aby čestně předsedala tomuto sjezdu.

Ale přední oslavný akt, to, co oslavám dalo jejich pravý ráz, byl velkolepý společný pastýřský list: „K 25. výročí zjevení ve Fatimě a biskupského svěcení Jeho Svatosti Pia XII.“, uveřejněný 11. února. V tomto listě biskupové především podávají přehled časných i duchovních, soukromých i národních zázraků, které nepřetržitým tokem proudí s hory Fatimské na Portugalsko: „Kdo by byl zavřel oči před 25 lety a nyní je znovu otevřel, nepoznal by Portugalsko; tak hluboká a rozsáhlá proměna byla způsobena oním nevtíravým a neviditelným činitelem, kterým bylo zjevení Panny Marie ve Fatimě.“

Pak s apoštolskou horlivostí stanoví, co je ještě nutno činiti, aby se lépe vyhovělo mateřské výzvě Panny.

Konečně nastiňují v hlavních rysech jubilejní slavnosti: a) 3.—11. května ve všech farnostech a možno-li ve všech kostelích každé farnosti kázání na způsob misií; b) v neděli 10. května v těchže kostelích slavné děkovné bohoslužby, skládající se ze mše svaté, společného svatého přijímání a adorační hodiny; v katedrálách slavnostní pontifikální mše svatá s „Te Deum“ za dvojí výročí; c) večer 12. května velkolepý světelný průvod na Cova da Iria a, možno-li, ve všech farních kostelích na území celého národa; d) 13. května slavná pontifikální mše sv. ve svatyni na Cova da Iria, kterou bude sloužiti Jeho Em. kardinál patriarcha za přítomnosti celého episkopátu; zasvěcení celého národa Neposkvrněnému Srdci Panny Marie; e) Zorganisování „Ligy slušnosti“, do níž jsou zvány za členky všechny portugalské ženy a všichni otcové rodin. Členství v této lize zavazuje ženy, že se nebudou šatiti dle módy křesťansky málo slušné, jak za normálních okolností tak při koupání; a pro otce to znamená závazek, že nedovolí osobám sobě svěřeným, aby chodily do nemravných biografů, divadel...

Pak se zmiňují o úmyslu opatřiti pro zázračnou sochu zlatou korunu, posázenou brilianty, kteroužto korunovací by byly uzavřeny jubilejní slavnosti a byl by to trvalý doklad vděčnosti portugalských žen Nejsvětější Panenské Matce,

že milostivě navštívila svou „Zemi Panny Marie“. Tento návrh byl přijat s vroucím nadšením a dal příležitost k dojemným skutkům velkodušné zbožnosti.

Když 31. října v největším lisabonském chrámu a s mimořádnou liturgickou nádherou Jeho Em. kardinál patriarcha, obklopený celým episkopátem a přečetnými zástupci všech tříd národa uzavíral jubilejní slavnosti, velkolepý program pastýřského listu byl dokonale splněn za tak veliké účasti věřících, že převyšovala jakékoli i to nejoptimističtější očekávání, takže první jubileum zjevení zůstane nesmazatelně zapsáno v dějinách Madony Fatimské jako rok milostí a nejskvělejších triumfů. Bylo tedy možno zanotovati děkovný chvalozpěv Nejvyššímu, ale ještě scházel ten největší a nejneočekávanější triumf.

Radiové poselství papežovo a zasvěcení světa Neposkvrněnému Srdci Panny Marie.

V touž hodinu se vznešeným tichem chrámu a celou zemí nesl hlas náměstka Kristova, jemuž mnozí naslouchali na kolenou a všichni s mohutným dojetím. On se „spojil s celou láskou své duše“ se svými syny v Portugalsku a v duchu koná s nimi pouť „na svatou horu Fatimskou, kde oni v té vonící oase víry a zbožnosti skládají u nohou panenské Ochránkyně synovský projev nejčistší lásky, hold vděčnosti za nesmírná dobrodiní v poslední době přijatá, kde se s důvěrou modlí, aby Ona milostivě nadále chránila jejich vlast z vnitrozemí i od moře a aby svou ochranu rozšířila na celý svět, stižený tak velikým utrpením“.

Radiové poselství, toto jedinečné vyvrcholení slavností, v krátkosti vypočítává „mimořádná dobrodiní, jimiž panenská Matka ráčila zahrnouti Portugalsko za posledních 25 let,“ dobrodiní, která jsou obsažena v „onom zázračném ovzduší, které se vznáší nad Portugalskem a z něhož prší déšť hmotných zázraků a ještě větších a četnějších zázraků milosti a obrácení a dopřává skvělého rozkvětu jaru katolického života, které dává naději na bohaté ovoce“ a vyvozuje z toho „svatou povinnost“ ustavičné vděčnosti. Když se pak zmínil, jak „věřící národ portugalský krásnými projevy zbožnosti uznal a snažil se splatit svůj nesmírný dluh vděčnosti k Nebeské Královně a Matce“, vidí v tom důvod k nové na-

ději, že „Matka Boží nenechá své dílo nedokončené, nýbrž že bude i nadále prokazovat neúnavnou ochranu, kterou jim doposud prokazovala". Všichni se však musí „snažit býti stále hodnějšími tak něžné pozornosti tím, že přijmou plně poselství, které Ona ve Fatimě zvěstovala, poselství pokání, polepšení života a návratu k svaté přísnosti evangelia, životem čistým, stoprocentním praktickým katolicismem a horlivostí o spásu duší".

V tomto bodu se zdálo, že papežovo poselství bude zakončeno modlitbou za Portugalsko k Fatimské Růžencové Madoně. Zatím však náměstek Kristův, veden mimořádným vnuknutím Ducha Svatého, který osvěcuje nejvyššího Pastýře duší, rozšiřuje svůj zrak a se zrakem i mysl a srdce na celý svět, *„aby svěřil, odevzdal, zasvětil v tuto tragickou hodinu lidských dějin Neposkvrněnému Srdci Mariinu nejen svatou Církev, která trpí a krvácí na tolika místech a v tolika různých souženích, nýbrž i celý svět"*, a jmenovitě nevěrce, jinověrce, rozkolníky, — a zcela zvláště Rusko, — v naději, „že láska a ochrana Neposkvrněného Srdce Mariina urychlí vítězství království Božího, a že všechny národy, smířené mezi sebou navzájem a s Bohem, ji budou blahoslaviti a že s Ní z jednoho konce země na druhý zapějí věčné Magnifikat slávy, lásky, vděčnosti k Srdci Ježíšovu, v Němž jediném mohou nalézt pravdu, život a mír".[1])

Tužby milionů věřících se splnily! Výslovné přání Panny se ve Fatimě uskutečnilo! Vůle Srdce Ježíšova, „které chce být uctíváno zároveň se Srdcem své Nejsvětější Matky", se vyplnila. Neposkvrněné Srdce Mariino konečně začalo vítěziti, jsouc předzvěstí úplného vítězství nové éry mariánské.

Světový dosah fatimského poselství je takto prakticky uznán a proveden.

XVII.

ROZVOJ ÚCTY MADONY FATIMSKÉ.

Jako povodeň.

Mnohem dříve, než se staly shora uvedené události, totiž ode dne, kdy církevní autorita zrušila pro duchovenstvo zákaz účastniti se jich, příliv poutníků na Cova da Iria dosáhl téměř fantastických rozměrů.

[1]) Acta Ap. Sedis 34 (1942) 312—319.

Přirozeně v zimních měsících se jeví poměrný pokles: 2.000, 3.000, 5.000... Uvažme, že doposud spojení není snadné, ježto nejbližší železniční stanice jsou dole na planině ve vzdálenosti 15—16 km, a že na hoře není žádného přístřeší, ani aby se tam dalo přespat. Ostatně poutníci přicházejí do Fatimy pouze proto, aby se zde modlili, činili pokání a vyprosili si od Nejsvětější Panny duchovní a tělesné zdraví pro nemocné na duchu i na těle, jak praví první pravidlo „Příručky pro poutníky do Fatimy". Kdo by tam šel s jiným úmyslem, z pouhé turistiky, vydával by se nebezpečí, že se velice zklame.

Když je pěkné počasí, roste počet poutníků až na 100, 150, 200.000 při národních poutích v říjnu a květnu.

Dr. Ludwig Fischer, profesor dějepisu na universitě v Bambergu, když na vlastní oči viděl zástup 13. května 1929, napsal pln údivu:

„Toto je podívaná jedinečná na celém světě! Byl jsem v Římě při svatořečení sv. Terezie Ježíškovy, viděl jsem ten překypující dav více než 80.000 osob, který naplňoval velechrám sv. Petra a pak zaplavoval obrovité náměstí. Ale co to bylo ve srovnání s tímto množstvím přímo nespočetným a tak naplněným duchem oběti a zbožnosti k Panně Marii a Nejsvětější Svátosti!?"[2])

Jiný povolaný svědek P. Alois Gonzaga Cabral T. J., když se jako slavnostní kazatel účastnil pouti 13. května 1930, napsal o tom jednomu svému příteli:

„Nedávno jsem četl „Fatima, portugalské Lurdy" Dra Fischera. Je to pozoruhodná kniha, myslím, že z dosud uveřejněných ta nejlepší. Ale když jsem tam přišel, musel jsem přiznat, že dojem, který ve mně vyvolala tato četba, nebyl ničím u srovnání s tím, co jsem tam viděl.

Rozdíl je už v přirovnání, které nese název knihy: „Fatima-portugalské Lurdy". Byl jsem vícekrát v Lurdech, byl jsem i v Římě v den, kdy bývá největší příliv poutníků. A prohlašuji, že ani v tomto ani v onom městě jsem si nemohl učiniti představu o tom, co jsem potom uviděl ve Fatimě.

Především to množství: co společného mají zástupy poutníků ve Fatimě s „les foules de Lourdes"? Pouti na Cova da

[2]) Dr. Ludwig M. Fischer: „Fatima, das portugiesische Lourdes" (1930, str. 88.).

Iria se opakují 13. každého měsíce, v květnu a v říjnu se každým rokem opakuje táž podívaná, aniž by se jevil úbytek nebo ochabování, naopak je pozorovat rostoucí příliv.

Onoho dne jsem před sebou viděl přes 260 — snad 300.000 osob."[3])

Podobné dojmy zakusil později Msgre Beda Cardinale, tehdejší apoštolský nuncius v Lisaboně, který vedl národní pouť 13. května 1932 a pak napsal:

„Upřímně se přiznávám, že jsem nikdy nebyl svědkem takové podívané, jaká se mi naskytla ve Fatimě 13. t. m.

Onen nesmírný dav, volající k Panenské Matce v opojení víry a lásky, dav, v němž mizí veškeré sociální rozdíly, poněvadž všichni se cítí syny Mariinými a všichni ji svorně vzývají a uctívají, to vše dojímá až k slzám, zanechává v duši hluboký a nezapomenutelný dojem. Ve Fatimě není nic, co by vábilo pouze s lidského hlediska.

Pouť je opravdovou obětí a přece počet poutníků neustále roste. To nadpřirozená síla je přitahuje k tomuto požehnanému místu, kde Panenská Matka rozdílí své dary, kde se nesčetné duše vracejí k Bohu, kde všichni načerpají duchovní síly, která obnovuje jejich energii, posiluje jejich vůli, zajišťuje vytrvalost v konání křesťanských ctností.

Fatima je pro Portugalsko pravým požehnáním. A já jsem přesvědčen, že Maria bude vždycky chránit tento národ, který má ve své tisícileté historii napsáno tolik stránek o slávě křesťanské, a že jej zachrání z nebezpečí, která v tuto osudnou chvíli ohrožují celou lidskou společnost."

Celkem za jeden rok (1928), bereme-li za základ nejstřízlivější výpočty, které uváděl tisk, se počet poutníků pohyboval kolem 1 milionu, téměř výlučně portugalské národnosti. V Lurdech téhož roku statistiky uvádějí 654.000 poutníků ze všech národů. V květnu 1929 vládní agenti, zvláště tam poslaní, aby spočítali povozy a automobily poutníků ubírajících se do Fatimy jenom 12. května jich napočítali na 11.000.

Při téže pouti r. 1931 jich bylo již téměř 16.000, a při pouti 13. května 1938, která byla doposud největší ze všech, napočítali více než 27.000 vozidel, která mohou obstarati dopravu 260—300.000 osob.

[3]) Mensageiro de Maria, 7 (1930) 52 n.

Ale ještě povzbudivější než počet je duch, který oživuje téměř celou masu poutníků, jak vysvítá z „Doporučení J. Exc. njdp. biskupa z Leirie":

1. Pouti k Růžencové Panně Marii Fatimské mají míti ráz zbožnosti, pokání a lásky.

Do Fatimy mají přicházeti poutníci proto, aby se tam modlili, činili pokání a vyprosili si od Nejsvětější Panny duchovní i tělesné zdraví pro nemocné na duchu i na těle, kteří se tam dostavují v počtu stále rostoucím, aby vzývali tu, která je Uzdravením nemocných.

2. Vždycky, ale zvláště cestou a na Cova da Iria, mají si poutníci navzájem pomáhati, modliti se jedni za druhé a zachovati největší úctu a usebranost během bohoslužeb.

3. Nemocní, ať bohatí nebo chudí, mají vždy přednost. Uděleite jim cestu a pomozte jim, kdykoli potřebují.

4. Modlitbám i dobrým skutkům poutníků doporučuji potřeby Církve svaté, naší vlasti a „Služebníků Naší Paní Fatimské" a předem jim děkuji za jejich obětavost a sebezápor.

† Josef, biskup.[4])

XVIII.

NÁRODNÍ POUŤ.

Pro věřícího člověka se nenaskytne na celém světě podívaná, která by se dala přirovnati k fatimské májové pouti. Již den předtím vypadají všechny cesty a pěšiny vedoucí na horu jako řeky, které vylévají do okolí Doliny Iria vlny poutníků. Kdybyste se zastavili v těch oblacích prachu, které všechno zahalují, a pozorovali jednu z těchto řek, zdálo by se vám, že se díváte na nějaké nekonečné procesí. Tak veliká je vroucnost, s kterou ten dobrý lid putuje, modlí se růženec anebo zpívá nábožné písně. Ale zároveň byste myslili, že vidíte nějakou národopisnou přehlídku, ve které vám chtějí ukázati nejrozmanitější lidové kroje a všechny možné dopravní prostředky historické i předhistorické. Jsou to nekonečné řady lidí všeho věku a všech sociálních tříd. Většina jich putuje pěšky (a někteří jdou již 24, jiní i 48 a více hodin; v květnu 1931 jedna malá skupina urazila pěšky 300 km za 9 dní), mnozí na koni, jiní na vozech, na bryčkách, v ko-

[4]) „Příručka pro poutníky do Fatimy", str. 22 n.

čárech, nákladních automobilech, autobusech, v osobních autech, dokonce i na vozech, tažených flegmatickými voly, kteří postupují s nerušeným klidem ve všem tom hluku.

Když dojdou k ohrazenému posvátnému místu, dají se všechny tyto proudy ke kapli zjevení, aby pozdravily Pannu Marii a splnily své sliby. A Panna Maria tam stojí ve výklenku kaple a přijímá jako dobrá Matka své děti. Všechny je zná a všechny je očekává. Ale i oni znají dobře svou Matku. S jakou vírou, s jakými slzami radosti ji pozdravují, k ní hovoří, ji prosí o pomoc, milosti jí takřka berou z rukou. Rodiče berou děti na ruku, aby se jí ručkama dotkly a políbily ji. Všichni si chtějí dotknout růženec nebo nějaký předmět, který pak, jakoby naplněný nadpřirozenou mocí, si odnesou na památku domů.

Mnoho mužů a žen, často celé rodiny, přejdou po kolenou v modlitbě celou kapli, aby splnili nějaký slib, aby si vyprosili od Panny Marie nějakou milost nebo aby jí poděkovali za milost, které se jim již dostalo. Jaká je to oběť, konati pobožnost v takové tlačenici lidu, který je namačkán více než v čely v roji. Každý poutník musí vytrpět nevyhnutelné, i když nezaviněné strkání, tlačení, šlapání a často leckterý z nich nechává za sebou stopu zbrocenou krví, která prýští z kolen rozedřených o kamení.

Svatá, ozářená noc.

Noc se snáší na krajinu. Kam půjdou všichni ti lidé? Kdopak na to myslí? Pokračují ve své pobožnosti. Všichni mají mnoho věcí, které musí s Pannou Marií projednati, a pak všichni jsou vyslanci, kteří přinášejí přání a modlitby sta jiných.

Bije desátá. Předávám slovo již shora zmíněnému Dru Fischerovi:

„Dlel jsem na místě budoucí basiliky, odkud lze přehlédnout nejenom posvátné ohražené místo, nýbrž i okolí, které se podobá obrovskému amfiteatru.

Najednou tu a tam ve tmě se zajiskří malé světlé tečky. V krátkosti se jejich počet zvětší, jsou jich celé stovky, tisíce, desetitisíce. V několika minutách se tmavé údolí proměnilo v moře živého ohně.

Jedinečná, mimořádná podívaná, kterou nelze spatřit nikde na světě. Viděl jsem světelné průvody v Kevelaeru, v Einsiedeln, v Alttötingu, dokonce i v Lurdech, ale co je to proti tomuto moři světla?

Tato zářivá májová noc na Dolině Iria převyšuje jakoukoli představu. Je to opravdu svatá noc, ozářená světlem, které svítí ve světě, pohřbeném v temnotách hříchu!“

Průvod.

„Přichází biskup z Leirie. To znamená, že začne průvod s pochodněmi. Je to jen t. zv. průvod, ježto, kdyby se měl rozvinout řádný průvod, muselo by se ujíti mnoho kilometrů cesty. Přece však tato záplava shromážděného lidu se pohybuje, jak to dovoluje prostor, modlí se, zpívá, provolává slávu Panně Marii.

Na tribuně, která stojí u pavilonu nemocných, jeden kněz u mikrofonu řídí modlitbu růžence, přerušovanou zpěvem fatimského Zdrávasu.

Hlas, přenášený osmi silnými zesilovači, je jasně slyšet všude. Statisíce hlasů odpovídá sborově a modlitba se koná v dokonalém pořádku.

V půlnoci se průvod skončí zpěvem Credo, Věřím v Boha. Tato píseň, zpívaná tímto obrovským sborem za svitu desetitisíců pochodní je prostě něčím povznášejícím. Vznáší se tam duch katakomb: duch vítězství věčné a svaté víry nad bludy a hanebnostmi zkaženého světa.“

R. 1927 prohlásil se slzami v očích jeden slavný profesor, který byl přítomen tomuto divadlu víry: „Kdyby se byla Panna Maria zjevila viditelně, nemohla by býti přijata lépe!“

„Je půlnoc. Začíná noční národní adorace, kterou obyčejně řídí neúnavný biskup z Leirie. Pomocí zesilovačů vroucími slovy nejprve objasňuje a pak se modlí tajemství růžencová. Nejméně šestkrát přerušuje modlitbu a doporučuje modlitbám věřících sv. Otce, biskupy, vlast, všechny úmysly svěřené fatimským poutníkům. A ty statisíce srdcí tlukou v jednom taktu křesťanskou láskou, modlí se s takovou usebraností a vroucností, jako by se modlily za sebe.

Toto je opravdové obcování svatých.

Pak přichází řada na procesí z různých diecésí. Každé z nich koná svou adorační hodinu, zatím co veliký zástup se snaží trochu si odpočinout. Někteří leží na zemi, jiní šťastnější v automobilech, v nichž přijeli.

Muži, kteří ještě nebyli u svaté zpovědi, se staví do dlouhých řad ke dvaceti zpovědnicím a čekají trpělivě 3—4 hod., než na ně dojde.

Zpovídání v noci je jim vyhrazeno. Jednoho dne po západu slunce vycházel njdp. biskup z Leirie ze zpovědnice, v níž několik hodin zpovídal, když tu jej zastavila jedna žena z těch četných, které ještě čekaly:

„Monsignore, pro lásku Boží, vyzpovídejte mne!"

„Již odzvonilo klekání."

„Nyní se zpovídají pouze muži."

„Jaké to mám neštěstí! Od rána čekám, až na mě dojde řada, abych mohla jíti k svatému přijímání... A musím odejít s nepořízenou..."

„Jste ještě lačna?"

„Ovšem, Monsignore!"

„V takovémto případě církevní právo nezabraňuje!" — zvolal dojatý biskup. Vrátil se do zpovědnice, vyzpovídal onu ženu, která přišla kdoví z jak veliké dálky a pak jí udělil sv. přijímání.

Mohlo by se uvésti veliké množství podobných případů.

Pán Ježíš kráčí zástupem.

Ihned na úsvitě se slouží mše svatá pro bratrstvo „Služebníků Naší Paní", aby pak mohli obstarávat pořádek při bohoslužbách a pečovati o nemocné.

Na různých oltářích pak slouží jednu mši svatou za druhou 200 i více kněží, kteří přišli s poutníky.

Kolem 7. hod. na hlavním oltáři, zřízeném před průčelím budoucí basiliky, slouží mši svatou jeden z biskupů a koná se společné svaté přijímání. Dvě plná ciboria o průměru 25 cm, z nichž každé pojme 6.000 hostií, jsou najednou posvěcena a pak 26 kněží, když si z těchto 2 velkých ciborií naplnili svá menší ciboria, se rozchází všemi směry rozdílet andělský chléb.

Celá Cova da Iria je jediným velikým chrámem.

U mikrofonu zpívá „Schola cantorum" nesrovnatelně krásnou eucharistickou melodii, jejíž kouzlo zůstává pro ty, kdo ji tam slyšeli, nezapomenutelným.

Ó, andělé, archandělé,
dnes radujte se s námi!
A s námi též v písni vřelé
chvalte Chléb s nebe daný!

A zdá se, že andělé se opravdu vznášejí v celých zástupech nad oním místem, když nespočetný dav, jsa si vědom posvátného okamžiku, odpovídá s překypující zbožností:

Viva Jesus Sacramentado,
viva Jesus, Nosso Senhor,
viva Jesus, Pai adorado,
viva Jesus, que é nosso Amor.

V tomto prostředí poutníci, kteří chtějí jíti ke svatému přijímání, v usebranosti a modlitbě trpělivě čekají, až na ně dojde řada.

Profesor Dr Ludwig Fischer píše:

„Četný zástup věřících, kteří na žhavém slunci čekali již dobré 2 hodiny, mne prosil, abych jim dal svaté přijímání. S radostí a štěstím mladého jáhna, který po prvé ve svém životě se smí dotknouti Těla Páně, vystupuji k oltáři. Kde se ve mně bere tato radost? Ach, je to tím, že Fatima je místem milostí. Zde je vše jiné než v každodenním životě.

Nesu ciborium s Velebnou Svátostí. Lid se rozestupuje a dělá cestu. Všichni, muži, ženy, děti, obyvatelé měst a prostí rolníci, všichni padají na kolena do prachu, do bláta, ať jsou kdekoli, když se blíží Eucharistický Bůh.

Mají velikou starost, aby se dostalo svatých hostií a se všech stran přitlumeným hlasem volají: „Otče! Otče!"

Obdivuji se této víře. Obdivuji tento hlad po Ježíši... Obdivuji tuto vzájemnou lásku. Jaká péče, aby nikdo nezůstal bez svatého přijímání.

Onoho dne se udělilo více než 25.000 sv. přijímání, tam, na fatimském kopci. V říjnu jich bylo ještě více. Kolem 30.000."

Ale tato číslice již byla dvakráte překonána: v květnu 1931 udělilo 25 kněží ve třech a půl hodině 33.000 sv. přijímání; a při národní pouti na splnění slibu za záchranu před bez-

božectvím se napočítalo více než 45.000, které rozdílelo 60 kněží z celkového počtu 1.000 kněží tam přítomných.

Přesný počet sv. přijímání, udělených ve svatyni v letech 1930—1933 podle záznamů činí 390.181, v následujícím čtyřletí 1934—1937 stoupl na více než 521.300. Počet neustále rostl: ze 115.977 r. 1933 byla v následujících letech tato čísla: 120.894, 127.462, 133.500, více než 145.500.

Právem psal Dr Fischer: „Nejvíce jsem ve Fatimě obdivoval a nejvíce se mi líbilo, když jsem viděl Pána Ježíše, který kráčel, nesen od kněží, zástupem svých věřících a svých nemocných, kteří hladoví a žízní po jeho lásce a prahnou touhou, aby Jej přijali v Nejsvětější Svátosti."

Největší triumf Panny Marie.

Je astronomické poledne. Je požehnaná hodina zjevení. Jsou to chvíle nejvelkolepějších projevů víry, které můžeme na této zemi spatřit. Koná se průvod, ve kterém se nese milostná socha z kaple zjevení až na oltář, kde se slouží mše svatá pro nemocné. V kapli čtyři „Služebníci Naší Paní" vezmou nosítka na ramena a řadí se průvod. Napřed jdou skauti, kteří stěží razí cestu nekonečným zástupem, který se nahromadil, aby z větší blízkosti viděl a mluvil k Nejsvětější Matce, která se jim nyní znovu má ukázat. Vřazují se do průvodu, ve vzduchu vlají četné korouhve různých procesí. Pak jde duchovenstvo a konečně milostná socha. Kupředu se jde pomalu, velmi pomalu.

„Sotvaže se Panna Maria objeví ve sluneční záři," vypráví Dr Fischer, „začíná se na nás snášet déšť růží, jaký jsem v životě neviděl. Socha a ti, kteří jí jsou nablízku, jsou v okamžiku doslova poseti růžemi...

A přece tyto růže nerostou na tomto nehostinném místě. Poutníci si je přinášejí k tomuto slavnému okamžiku. Tato okolnost má učinit jejich hold příjemnější milujícímu Srdci Panny...

Ještě jsme se nevzpamatovali z pohnutí, které vyvolal déšť růží, když tu hlas jednoho přítele mi šeptá do ucha: „Pohleďte dozadu!" Díváme se a zdá se nám, jako bychom byli přeneseni na nekonečnou sněhovou pláň. Celé údolí od nej-

nižšího bodu, kudy se ubíral průvod, až k nejvzdálenějšímu okraji, se v oslňující záři poledního slunce bělalo záplavou kapesníků, kterými desetitisíce poutníků mávaly na pozdrav Panně Marii. Byla to zase velkolepá podívaná, kterou může poskytnouti pouze Cova da Iria.

„Útočiště hříšníků! Potěšení zarmoucených! Matko milosrdenství! Naše Paní Fatimská!" se ozývá se všech stran.

Nemohou se všichni přiblížiti k milostné soše. Ale jejich pozdravy a srdce přelétají prostor, vznášejí se jako zástupy andělů okolo Matky.

Ach! — Cova da Iria! Kdyby jí nebylo, musili bychom si ji udělat!

Staré pohanství vynalezlo amfiteatr, aby zlo mohlo slaviti své vítězství! Novopohanství, napodobujíc své předky, obnovilo stadion a amfiteatr. Ďábel je vždycky týž a se zvláštní zálibou řídí své útoky na davy.

Stadion, kde Maria dnes slaví svá vítězství, je veliký amfiteatr, zbudovaný přírodou na Dolině Iria. Tam, jako na žádném jiném místě, se k ní volá: „Vítězitelko nad hříchem a nad peklem, Neposkvrněná lilie panenské čistoty, Královno nebe a země, Ty, která jsi zničila všechna bludařství po celém světě!"

Ještě trvala tato nepřirovnatelná podívaná, průvod pomalu pokračoval, sníh kapesníků ještě vířil, když tentýž přítel upozorňuje cizince: „Pozor, teď všechno pláče."

„Vskutku," pokračuje tentýž svědek, „celé to množství, jakoby zelektrisováno magnetickým proudem, cítí v sobě záchvěvy vznešeného dojmu, a nemohouc jinak vyjádřiti své city, pláče...

Hledím kolem sebe, do blízka i dáli, jak daleko jen mohu dohlédnout, a vidím slzy ve všech očích: slzy v očích žen, mužů, kněží, slzy i v očích biskupů, kteří na schodišti očekávají Nejsvětější Matku.

Ať mi někdo vysvětlí, může-li, tento všeobecný pláč. A kdyby plakaly pouze ženy. Ale jsou to i tisíce mužů, kteří se rozplývají v slzách. Nevšední podívaná. Viděl jsem to jen jednou v životě: 13. května 1929 na Dolině Iria.

Fatima je svatyně jedinečná svého druhu. Na světě je jenom jedna Fatima!"[2])

[2]) Citované dílo, str. 91 n.

Mše svatá nemocných.

Požehnaná Matka Boží vstupuje vítězně do oddělení nemocných, kteří leží na svých lehátkách, nebo sedí na lavicích pod provisorními stany a obracejí k ní prosebné zraky. Je umístěna ve výši u oltáře.

Začíná mše svatá vyznáním víry, které zpívá všechen lid. Pak jsou věřící vyzváni, aby sjednotili své modlitby s modlitbami biskupa, sloužícího mši svatou za obrácení hříšníků, na úmysly přítomných nemocných a těch, kteří byli doporučeni modlitbám fatimských poutníků. Na tyto úmysly se koná též modlitba svatého růžence.

Po mši svaté se udílí požehnání Nejsvětější Svátostí jednotlivým nemocným, kteří byli připuštěni do onoho oddělení — jsou to pouze těžší případy. V květnu r. 1931 jich bylo 269, r. 1938 více než 400, z nichž 285 bylo od lékařů prohlášeno za neuzdravitelné. Často lékař, který spravuje toto místo, musí odepřít vstupenku stovkám jiných.

Náš Pán, nesen svým biskupem, prochází řadami nešťastníků, kterým láskyplně pomáhají „Služebníci a služebnice Naší Paní Fatimské", a žehná jim každému zvláště... Jaké vroucí pohledy a modlitby! S nimi a za ně se modlí veškeren lid.

S vyvýšené tribuny předříkává kněz, obyčejně Dr Marques dos Santos, vicerektor kněžského semináře, u mikrofonu modlitby přesně předepsané od biskupa z Leirie: „Pane, my Tě milujeme!"

Mohutná ozvěna, znějící jak rachot hromu, opakuje tutéž modlitbu, která tryská ze tří set tisíc srdcí: „Pane, my Tě milujeme!"

Tato modlitba se opakuje s rostoucí nevypsatelnou vroucností po druhé a po třetí... A pak tímtéž způsobem modlitby další.

Nakonec se udílí požehnání všemu lidu.

Pak je kázání, které jest zároveň promluvou na rozloučenou, a takto se uzavírá den a milostná socha je odnesena znovu do své kaple.

Čest nésti sochu Panny Marie připadá nyní „Služebnicím Naší Paní". Jásot lidu je stejný nebo ještě větší než při příchodu a mění se v opojné nadšení, kdykoli se roznese zpráva o zázracích, které se udály.

ČÁST ČTVRTÁ

ZÁZRAKY

XIX.

UZDRAVENÍ NEMOCNÝCH.

Je jasné, že tak velikou vroucnost a nadšení by nebylo lze vysvětlit a nemohlo by trvati bez třetího činitele, o němž jsme se zmínili výše: bez neustálého a stále jasnějšího působení nebe. Panna Maria Růžencová slíbila, že vyslyší modlitby a uzdraví nemocné, a dostává svému slovu.

Zázraky jsou ve Fatimě na denním pořádku, zázraky tělesné i zázraky mravní, kteréžto snad jsou méně nápadné, ale ještě podivuhodnější.

R. 1917 začal příliv nemocných do Fatimy z celého Portugalska. Za 11 a půl roku, od května 1925 do prosince 1937 bylo zaznamenáno v lékařské kanceláři fatimské svatyně 14.726 nemocných, takto rozdělených:

1926— 965	1930—1195	1934—1069
1927—1546	1931—1151	1935—1206
1928—1639	1932—1162	1936—1074
1929—1336	1933—1092	1937—1290

A kolik jiných, kteří tam přišli, nebylo zaznamenáno? A kolik nemocných se utíkalo o pomoc k Madoně Fatimské a nemohli se tam osobně dostavit?

Na pozemku svatyně stojí dnes veliká a elegantní nemocnice (jsou plánovány nemocnice dvě: jedna pro muže, druhá pro ženy), kde jsou nemocní poutníci s láskou přijímáni a ošetřováni „Služebníky a služebnicemi Naší Paní fatimské". Jakmile se dostaví, hlásí se ve zjišťovací kanceláři, jejímž ředitelem je Dr Pereira Gens. Jemu pomáhají lékaři „Služebníci Naší Paní" a ostatní lékaři, kteří právě jsou přítomni (v květnu na př. jich může býti i kolem třiceti), zkoumají doklady, které si přinášejí, důkladně je vyšetří a nejtěžším pacientům dají vstupenku, která je opravňuje k přijetí do pavilonu nebo do oddělení vyhrazeného nemocným, aby mohli býti přítomni polední mši svaté a dostati osobní požehnání s Nejsvětější Svátostí.

Zachovávají se přesně předpisy pana biskupa z Leirie, uvedené v „Příručce pro poutníky do Fatimy."

Pokyny, týkající se nemocných.

Doporučujeme, aby se každý choval k nemocným s největší láskou.

1. „Služebníci Naší Paní" přepraví na nosítkách nebo na vozíčcích ty, kteří nemohou chodit.

2. Nemocní nechť se obrátí na zjišťovací kancelář, kde budou prohlédnuti lékaři. Přednost při zápisu mají ti, kteří si přinášejí lékařské vysvědčení.

3. Když byla zjištěna nemoc, jsou svěřeni „Služebníkům", kteří se o ně svědomitě a pozorně starají.

4. „Služebníci", lékaři, ošetřovatelé, skauti vykonávají svou službu z oddanosti k Panně Marii bez jakékoli odměny.

„Kdyby ve Fatimě nebylo nic jiného než tato čistá láska k nemocným, která je tím větší a tím nezištnější, čím bezmocnější je ubohý nemocný, ona sama o sobě by byla více než dostatečným důvodem, aby se mohlo říci: Vpravdě zde jest prst Boží." (L. Fischer.)

UZDRAVENÍ.

Je jisté, že se všichni nemocní neuzdraví. Bylo by nerozumné si to mysliti. Ale všem nebo téměř všem se dostává mravní úlevy, dostává se jim milosti, aby nesli s odevzdaností a záslužně kříž, který na ně Prozřetelnost vložila. Velikému počtu nemocných se též dostalo úlevy v jejich tělesném utrpení a mnohým úplného uzdravení.

„Hlas Fatimy" jich zaznamenal více než 800 a mezi nimi jsou uzdravení ze souchotin, slepoty, zánětu mozkových blan, zánětu pohrudnice, ochrnutí, různých vředů, nevyléčitelných nádorů atd. Některá jsou velmi významná a proto se o nich zmíníme.

Uzdraven z Pottovy nemoci.

Dvacetisedmiletý José d'Oliveira Carvalho, narozený v Adaufe (Braga), obchodník v Portu, dva roky stonal na hroznou nemoc Pottovu, jíž byly zasaženy obratle v bederní krajině. Podrobil se opětovnému, ale bezvýslednému, ne-li škodlivému léčení, a dospělo to s ním tak daleko, že (cituji lékařské vysvědčení): „Když jej vyšetřil jeden můj kolega specialista, prohlásil rodině, že nemocný bude živ nejvýše

týden. Místo toho však se za několik dnů dostavilo mimořádné zlepšení, téměř okamžitě mizí horečka, píštěl se uzavírá, může znovu pohybovat nohama, přestávají bolesti v bedrech a pacient může vstát. Za měsíc vypadal již tak dobře jako předtím, neměl žádnou vadu a necítil žádných potíží." Potud ošetřující lékař Dr Soares Junior 20. ledna 1925.

Nepraví však, že téměř náhlá změna nastala, jakmile nemocný začal píti fatimskou vodu a se svou rodinou se modlil k Panně Marii.

Uzdravena z tuberkulosy v posledním stadiu.

Byla to 19tiletá Terezie de Jesus Martins, pocházející z A-dos-Cunhados (Torres Vedras), vdaná a bytem v Lisaboně. V březnu 1922, 3 měsíce po uzavření sňatku, se roznemohla a dostala silné chrlení krve. Po různém léčení byla odvezena do nemocnice, ale indiskretností jednoho úředníka seznala svůj pravý stav (dověděla se, že má tuberkulosu v posledním stadiu), odevzdala se svému osudu a dala se dopravit do svého rodiště, aby, jak říkala, umřela u maminky. Poručila se pod ochranu Panny Marie Fatimské. Každý den se trochu napila vody a modlila se růženec. Již prvního dne pozorovala, že, jakmile skončila modlitbu, za několik hodin se menšily bolesti a bylo jí dobře. Krvácení též postupně ubývalo. Takto uběhly 3 týdny a došla zásoba fatimské vody. Zároveň s tím zmizely bolesti a to již definitivně a s nimi všechny příznaky této hrozné choroby.

„Opravdový" zázrak.

Dvaadvacetiletá Cecilie Augusta Gouveia Prestes, původem z Torres Nova: plicní tuberkulosa se zánětem pohrudnice. Byly tomu již tři roky, kdy se ukázaly první příznaky této choroby. Na radu lékařů přijala sv. svátosti a rodina jí dala dělat rakev. Ona však chtěla být za každou cenu dopravena do Fatimy. Vzali na radu jednoho z lékařů, Dra Augusta Mendesa, výborného katolíka, který odpověděl: „Jako lékař se naprosto rozhodně stavím proti této cestě, která by se mohla státi osudnou, ale má-li opravdovou důvěru v Pannu Marii, nemohu jí to jako katolík zakázati; pouze jí radím, aby to nečinila."

Nemocná neustoupila od svého předsevzetí a 13. července 1923 byla s největší opatrností dopravena na Dolinu Iria. Cesta byla pro ni a pro osoby, které ji doprovázely a které se každou minutou obávaly, že jim zemře, skutečnou cestou křížovou. Ve svatyni jí nebylo lépe, naopak, v okamžiku požehnání nemocných dostala nový záchvat.

Když se po několika hodinách vraceli, zastavili se, aby si trochu odpočinuli. Najednou nemocná cítí dravou chuť k jídlu a vrhne se na všechny zbytky, které její průvodci měli s sebou. Tito ji nejprve nechali, ale když viděli, že chuť k jídlu se nemenší, berou jí zbývající jídlo obávajíce se následků. Tyto následky však byly takové, že se nemocná stala mimořádně hovornou, mluvila, smála se, zpívala, byla uzdravena. Bylo to proti všem lékařským prognosám a ještě více proti všemu očekávání lékárníkovu, který, když k němu jednoho dne přišla osoba, kterou považoval za mrtvou, zaplatit nějaký účet, zvolal:

„To je opravdovský zázrak!"

„Ale vy ještě věříte na zázraky?"

„A jak by ne, vždyť na vlastní oči vidím opravdovský zázrak."

Jedinečné uzdravení lékaře.

Vyprávění, které následuje, se mi zdá dvojnásob zajímavé. Především pro věc samu a pak proto, že zúčastněnou osobou je lékař Dr Acacio da Silva Ribeiro, který jako lékař mohl lépe posoudit, co na tom bylo mimořádného. Přinášíme výňatky z obsažného pojednání, které on sám uveřejnil v „Hlasu Fatimy".

„Jsem naprosto přesvědčen, že jedině zásahem Růžencové Panny Marie fatimské jsem byl zachráněn před smrtí po hrozném neštěstí, v němž jsem si zlomil nohu, klíční kost, zápěstní kost, utržil různé rány tržné a různé zhmožděniny, z nichž zejména jedna byla mimořádně těžká pro místo, které postihla a pro krvácení z ní vzniklé...

Bylo to večer 9. března 1926 kolem půl sedmé na silnici před nádražím v Canas de Senhorim (Beira Alta). Jel jsem na motocyklu s velikou rychlostí. Když jsem se vyhýbal jakémusi vozíku, uslyšel jsem obrovský výbuch a byl jsem vržen do dálky.

Příčinou neštěstí, které jenom zázrakem mě nepřipravilo o život, byla asi prasklá duše a pneumatika, která spadla s kola... Byl to hrozný okamžik. Cítil jsem, že se blíží má poslední hodinka a jako lékař jsem předpokládal, že po onom hrozném pádu a ohromném krvácení, které jsem nemohl hned zastavit, nebudu moci žíti déle než několik okamžiků...

Myslil jsem na manželku a na děti, které na mne čekaly 300 až 400 m odtud. Vzýval jsem Růžencovou Pannu Marii Fatimskou a čekal jsem na smrt mysle si: „Byla to vůle Boží."

Minulo takto několik minut svrchované úzkosti. Když jsem viděl, že zůstávám při vědomí, znovu zasvitla naděje, že budu žít a že se ještě shledám se svými drahými. A tu jsem učinil Panně Marii Fatimské slib, a prosil jsem ji s nepopsatelnou oddaností a zbožností, aby mi pomohla a zachovala mě při životě.

Musím se zmíniti o shodě okolností, že má žena, která se dověděla o neštěstí několik okamžiků poté, ještě než mi běžela na pomoc, poklekla na ulici a se sepjatýma rukama a očima upřenýma k nebi prosila Pannu Marii Fatimskou o milost, aby mne zastihla ještě na živu, a také učinila slib.

Když jsem dělal rychlou bilanci svého stavu, zjistil jsem, že pravá noha byla na dvou místech zlomena. Jeden konec zlomené holenní kosti pronikl ven skrze svaly, kůži, skrze spodky, kalhoty a automobilistický úbor, takže ji bylo vidět. Krvácení bylo obrovské a kdybych byl upadl do bezvědomí, bylo by stačilo, aby způsobilo mou smrt. Pravá ruka byla zduřená, bylo cítit ostrou bolest při každém sebemenším pohybu, paže a klíční kost bolely, jakmile jsem se jen trochu snažil pohnout. To vše nasvědčovalo mnohonásobným zlomeninám. Cítil jsem, jak z pravého oka, o kterém jsem myslel, že jsem o ně přišel, se řine hojná krev.

Přiblížilo se několik žen s pláčem a nářkem, lomily rukama a já jsem je prosil, aby mi pomohly. Jedna z nich měla vědro s trochou vody. Levou rukou jsem si vypláchl pravé oko, které jsem myslel, že krvácí a zjistil jsem, že vidím dobře. Dal jsem si pak zavázat kapesníkem hlavu, aby se poněkud zastavilo krvácení, pocházející z rány v týlu na pravé straně, 8 cm dlouhé, která pronikala tkáň až na kost. Prosil jsem je, aby narovnaly zlomenou nohu a aby mi ji zavázaly zástěrou, kterou roztrhaly na obvazy a tak zmen-

šily krvácení, které jsem se snažil zastavit tím, že jsem levou rukou tiskl stehenní tepnu.

Zatím se dostavila má žena a někteří přátelé, kteří mne za strašných bolestí dopravili automobilem do mé pracovny, kam mě následovali dva kolegové Dr. Aurelio Gonçalves a Dr. Giustino Lopes, kteří později než za hodinu po neštěstí provedli první desinfekci a ovázali rány.

Prosil jsem svou ženu, aby došla pro faráře z Oliveira do Conde, aby mě vyzpovídal a udělil svaté přijímání hned po půlnoci. Vzpomínám si dobře, že jsem svatou zpověď začal těmito slovy: „Nevím, budu-li za půl hodiny ještě živ." Byl jsem vskutku přesvědčen, že ten den nepřežiji.

V 7 hodin jsem byl vlakem na nosítkách dopraven do nemocnice university v Koimbře, kde kolem 13. hod. byly rány definitivně ovázány drem Bisaiou Barretem po röntgenologické prohlídce.

Jeden z úlomků holenní kosti, zamazaný zemí, se dotýkal ještě špinavé zástěry, kterou byl proveden první obvaz. Z rány na hlavě byly vytaženy úlomky z kamene a písek.

Přesto, jakoby pro mne neexistovalo nebezpečí nákazy, přes všeobecné očekávání při normálním průběhu případů i mnohem lehčích, k nesmírnému překvapení mému a mých kolegů, nenastala ani nejmenší nákaza a neměl jsem horečku.

Uvažme i okolnost, že nákaza by byla znamenala totéž co sněť a že by tedy měla za následek amputaci nohy, ježto v krajině kolem zlomeniny se již nashromáždil obrovský výron krevní, který Dr. Bisaia Barreto odhadoval na 8—10 dl krve.

Bereme-li věc nestranně a s poctivého vědeckého hlediska, nelze ani vysvětliti, ani dobře pochopiti, jak se to mohlo stát. Při nejmenším je to případ tak mimořádný a výjimečný, že tento šťastný průběh nemohu nazvat jinak než zázrakem. Nenacházím žádného jiného názvu, který bych této události dal, ježto jedině tento výraz vyjadřuje plně to, co cítím a to, co se stalo: a podávám o tom důkazy.

Kromě uvedených důvodů je ještě jiný silnější a přesvědčivější, ale pro svou důvěrnost nemůže býti uveřejněn.

Já, který jsem se považoval za šťastného, budu-li moci zůstat na živu i bez nohy, jak jsem prohlásil Dru Bisaiovi, jsem zdráv a mimo nebezpečí, mám nohu, nekulhám, necítím nej-

menších potíží, mohu vést normální život a vychovávat své děti.

Dej Bůh, aby vzpomínka na tak veliký zázrak zůstala hluboce zapsána v mé mysli.

Zapomněl jsem se zmínit o jedné podrobnosti: prostřednictvím jednoho svého kolegy a přítele jsem dostal do nemocnice láhev vody z Fatimy, kterou jsem používal k pití a k smáčení obvazů.

V Lisabonu 13. září 1929.

Acacio da Silva Ribeiro."

Bleskurychlé uzdravení.

Mimořádné uzdravení, o němž jsme právě vyprávěli, mělo nečekanou dohru v jiném, neméně významném uzdravení. Pan Joaquim Duarte de Oliveira z významné lisabonské rodiny (Avenida Fontes Pereira de Melo) ležel již osm let, čekaje na smrt jako na vysvobození ze své nevyléčitelné choroby.

Radil se s největšími a nejslavnějšími lékařskými kapacitami v Portugalsku i mimo Portugalsko. Ale nemoc, mluvilo se o vředu, o rakovině atd., stále pokračovala, takže způsobila již poruchy duševní. Ubohý nemocný, v zajetí hlubokého smutku, nemohl se na nikoho podívat, takže sami lékaři jej opustili. V ohledu náboženském, on sám to přiznával, jeho víra byla vlažná, náboženský život téměř vyhaslý.

Ošetřovala jej pouze jeho manželka, která ve své víře nacházela sílu k hrdinství, že byla schopna uzavříti se s ním do téhož pokoje a neustále mu dělati „matku, ošetřovatelku, opravdového strážného anděla".

Několik dní před 13. říjnem 1927 zbožná paní se znovu obrátila na Pannu Marii Fatimskou, jíž učinila slib a zároveň nemocnému dala píti, aniž to zpozoroval, několik kapek zázračné vody; pak nechala na polštáři nemocného jedno číslo „Hlasu Fatimy", právě to číslo, v němž se vyprávělo o uzdravení Dra Acacia Ribeira. Nemocný, který kolik let se varoval jakékoli četby, nyní se cítí nutkán neobvyklou zvědavostí, dá se do čtení, a četbou, zdá se, ožívá jeho víra. 12. října, ještě aniž by si plně uvědomoval, co dělá, prosí Madonu Fatimskou, aby jej uzdravila jako uzdravila onoho lékaře. „Tentokrát odpověď na prosbu mou a mé manželky přišla okamžitě. Uzdravení se stalo bleskurychle." V okamžiku cítil, že je znovuzrozen tělesně, mravně, duševně a nábožensky, a příštího dne znovu začal normální život i ve vyřizování svých záležitostí, což již 8 let nedělal. Měsíc potom vykonal s rodinou děkovnou pouť do Fatimy a v časopise Fatimské svatyně uveřejnil pojednání o milosti, které se mu dostalo.

Když pak Dr. Acacio Ribeiro, který se odstěhoval do Lourenço Marques, četl dojat ono pojednání, hned napsal p. Joaquimovi Duarte de Oliveira a začala vzájemná povzbudivá korespondence obou uzdravených. Některé výňatky: „Se slzami v očích jsem četl skvělé pojednání o vašem uzdravení... Já jsem ten lékař, o němž se zmiňujete... Jaká to byla pro mne radost, když jsem viděl, že čtení zprávy o mém případu přispělo k oživení Vaší víry a povzbudilo Vás k tomu, abyste se obrátil k Té, která všechno může. Toto byl můj úmysl, když jsem uveřejňoval svůj případ, způsobiti, aby i jiní nešťastní lidé, když o tom budou číst, se rozhodli prositi Pannu Marii o uzdravení ve svých nemocech... Kolika nemocným (je to lékař, který mluví) jsem již hovořil o Panně Marii, a budu o Ní hovořit stále, abych je povzbudil, znovu je přivedl k víře a abych sám se stal méně nehodným tak velkého zázraku." (11. února 1928.)

Druhý uzdravený odpovídal: „Je pravda, že četba Vaší zprávy, když jsem byl ještě nemocen, přispěla k tomu, že v mé duši zasvitlo znovu světlo rozumu a víry, umožňujíc takto zázrak, jímž mě Nejsvětější Panna ráčila oblažiti... Nyní jest na nás, jak velmi dobře pravíte, abychom se ukázali hodnými přijatého dobrodiní tím, že budeme hrdě vyznávat svou víru a že se budeme snažit oživiti ji i v druhých... A v tomto směru nebudeme moci říci, že jsme dělali příliš mnoho a bude to naše daň vděčnosti dobrotě Boží." (11. března 1928.)

„To by byla sebevražda!"

Paní Emilii de Jesus Marques, původem z Lousady (Porto) bylo 32 let. Od dvého 15. roku stůně, a 6 měsíců již leží a nemůže se ani hnout. Její lékař, Dr. Joaquim Hermano Mendes de Carvalho, marně bral na pomoc všechno své umění a vědu. Nemoc se horší den ze dne, bolesti se stávají nepřetržitými, naprostá nechuť k jídlu. Velmi zřídka a pouze

za přítomnosti a na naléhání lékařovo přijala trochu pokrmu. Vypadala jako mrtvola...

V tomto stavu uslyšela, že jedna žena z jejich obce se uzdravila ve Fatimě a proto se rozhodla odebrati se tam, ale lékař jí to rozhodně zakázal, říkaje, „že by to byla její sebevražda".

Ona však přece odjela 11. května 1929. Cesta, jak bylo lze předvídati, byla pravým mučednictvím. Dvě noci ve Fatimě bez odpočinku za ukrutného utrpení, agonie, která nebrala konce. 13. byla hned zrána odnesena do pavilonu nemocných, zůstává tam několik hodin, čeká na mši svatou nemocných a na požehnání. „Zdálo se, že je mrtva," prohlásila pak „Služebnice", jíž byla svěřena.

V poledne, jakmile milostná socha se octne v pavilonu, umírající cítí nepopsatelný pocit, který si nedovede vysvětlit. Bolesti mizí, cítí, jako by vlna života proudila pravou stranou těla, která byla ochrnuta, nabývá vědomí, že může chodit. Po závěrečném průvodu se zvedá a sama odchází do zjišťovací kanceláře.

Zatím co lékaři, mezi nimiž byl i Dr. Mendes de Carvalho, diskutují o případě, vcházejí do místnosti dvě osoby, na nichž se udály největší zázraky posledních měsíců: její krajanka pí Margarida Maria Teixeira Lopes a pí Maria dos Santos Nunes z Lisabonu, vzájemně se objímaly, blahopřály si za všeobecného pohnutí. Asi za dva roky po tom, 5. března 1931, na dotaz prof. P. Joaquima da Silva Tavares, redaktora revue Broteria, podává takouvouto zprávu Dr. Mendes de Carvalho: „S největší radostí Vám sděluji, že v pravdě a naprosto trvá uzdravení pí Emilie de Jesus Marques, kterého se jí dostalo ve Fatimě 13. května 1929."

Čtenář by snad nyní chtěl vědět, jak probíhala uzdravení dvou druhých omilostněných osob. Zmiňme se o tom několika slovy.

Uzdravení 500 otoků a vředu.

Pí Margarida Maria Teixeira Lopes, příslušnice význačné rodiny z předměstí města Lousady, trpěla již 10 let nemocí, která jí způsobila na 500 otoků. Od hlavy k patě „zdálo se, že je pokryta korkem", jak prohlásil lékař. Zároveň se utvořil žaludeční vřed, který vzdoroval veškeré léčbě nejvýznačnějších kliniků Oporta. 13. října 1928 se odebrala do Fa-

timy a v okamžiku, kdy přijímala požehnání s Nejsvětější Svátostí, se uzdravila. 20. listopadu prohlašoval Dr. Mendes de Carvalho, že na jeho pacientce nezbylo ani stopy po bývalých nemocech.

Uzdravena z nádoru na mozku a ze souchotin.

Druhou omilostněnou osobou byla 28letá Maria Josè dos Santos Nunes, původem z Alcochete, ale již delší dobu bydlela v Lisaboně. V květnu 1914 pocítila první příznaky plicní tuberkulosy. Přes všechno léčení nemoc pokračovala a od r. 1925 se přidružily nové nemoci střevní, v lednu 1929 se dostavily těžké příznaky mozkové choroby. Slavný specialista Dr. Egas Moniz, který byl narychlo povolán, prohlásil rodině, že stav nemocné je velmi těžký a že nemůže nic podniknout. Když vyšel ven, prohlásil rozhodně jednomu příteli:

„Běží o nádor na mozku. Během několika dní nešťastnice zemře ukrutnou smrtí. Pouze zázrak by ji mohl vysvobodit."

Vskutku, dva dny potom, v pondělí, se dostavily dvě krise. Druhá trvala čtyři hodiny za krutých bolestí a křečí. Ošetřující lékař sám vybízel zarmoucenou rodinu, aby, „bude-li trvati tento stav, se sami z útrpnosti modlili k Bohu, aby co nejdříve přivodil smrt drahé nemocné". Na toto prohlášení se členové rodiny obrátili k Madoně Fatimské a přikládali na hlavu nemocné obklady, namočené v zázračné vodě. Nemocná přišla k vědomí, pak dva dny zůstala v klidu. Ve čtvrtek nemocná skládá slib, že vykoná děkovnou pouť do Fatimy, ráčí-li ji Panna Maria vyslyšet. „Kolem půl sedmé hodiny navečer," vypráví ona sama, „cítila jsem takovou víru, jako nikdy předtím v životě. Zavolala jsem svou sestru, svou neúnavnou ošetřovatelku, a prosila jsem ji, aby se se mnou modlila růženec k Panně Marii Fatimské. Dříve než jsme začaly, řekla jsem ještě s velikou vírou a s úpěnlivým pláčem: „Má Nejsvětější Matko, pomoz mi a uzdrav mne!" Současně jsem se napila trochu vody z Fatimy. Nemohu popsati, co jsem cítila v onom okamžiku... Vyrazila jsem ze sebe dlouhý výkřik... Rodině, která přiběhla k posteli, jsem řekla s úsměvem: „Neplačte! Panna Maria mě vyslyšela. Již nemám bolestí, jsem uzdravena. Křičela jsem na znamení úlevy." A klekla si na posteli a vroucí modlitbou děkovala.

Ošetřující lékař 8. dubna prohlašuje: „V přesvědčení, že nemocná nebude dlouho živa (po druhé prudké krisi), a že jí nebudu moci valně pomoci, týden potom jsem ji přišel znova navštívit. Nemocné, jejíž stav byl již velmi nejistý, se daří dobře, celý organismus je v dobrém stavu a změna je patrna též na dýchacím ústrojí."

Souchotiny ve třetím stadiu.

Dívka Maria Josè Sanchez dlela v nemocnici v Alcobaçe a měla souchotiny v posledním stadiu. Když se dověděla, že věda ji definitivně odsoudila v jaru jejího života, žádala, aby byla dopravena do Fatimy, ale lékaři, ačkoli cesta nebyla dlouhá (méně než 30 km), se rozhodně postavili na odpor. Nemožné! Umřela by! Ona však naléhala: „Umru-li, nebudete míti žádnou odpovědnost. Já sama si to přeji."

A odebrala se tam. Osoby, které ji doprovázely automobilem, se dobře zásobily ručníky a nádobkami, aby byly připraveny na neustálé chrlení krve. Ve svatyni byla odnesena do oddělení nemocných, byla přítomna mši svaté, a když se udílelo požehnání s Nejsvětější Svátostí, podpírána dvěma služebníky Naší Paní, si klekla a vroucně se modlila.

Okamžik po tom, co dostala požehnání, vykřikla, obracejíc se k ošetřovatelce: „Jsem uzdravena!" Ošetřovatelé ji však nechali ležet na nosítkách a pak ji odnesli zpět do automobilu a hned se dali na zpáteční cestu. V Alcobaçe, když nemocniční zřízenci viděli, že se automobil tak brzo vrací, běželi si pro mrtvolu, ale s nesmírným úžasem viděli Sanchezovou, jak hbitě vyskakuje z vozu a běží po schodech, opakujíc: „Jsem uzdravena!"

Vskutku byla hned propuštěna a vrátila se domů.

O několik měsíců později, na přímluvu njdp. biskupa, ji chtěli dáti do „Koleje Naší Paní Fatimské" v Leirii. Velebná matka ředitelka, obávajíc se, aby nenakazila ostatní dívky, ji z opatrnosti dala důkladně a několikrát prohlédnout. Prokle-pávali ji, röntgenovali ji, dělali analysy, ale nezjistili ani nejmenší stopu po chorobě, naopak shledávali, že plíce jsou úplně zdravé.

„Je mrtva!"

42letá Emilia Martins Baptista, původem ze S. Tiago de Aldreu (Barcelos), byla již 6 let v nemocnici, neustále ležela, téměř se nemohla hýbati a v poslední době byla v beznadějném stavu. Žaludek nesnášel žádný pokrm, ani mléko. Plna víry chtěla se odebrati do Fatimy, ale jsouc úplně chudá, neměla k tomu prostředků.

Zbožné osoby daly dohromady potřebnou částku pro přepravu v automobilu a tak byla 12. října 1928 z postele odvedena do automobilu a odjela v doprovodu ošetřovatelky a dvou sester. Když dojely do Oporta, byl její stav takový, že považovaly za rozumné zastaviti se, aby mohla býti zaopatřena. Přijala zbožně sv. svátosti, ale pak naléhala, aby „pro lásku Boží se nevracely zpátky"!

Vícekrát během dlouhé cesty opakovala tutéž prosbu, když se opětovně dostavovaly krise, které se zdály smrtelné. Ve svatyni byla odnesena na nosítkách do nemocnice. Odtud příštího dne do pavilonu nemocných. Tu dostala několik záchvatů.

V jednom okamžiku ji jeden z lékařů rychle vyšetřil a prohlásil: „Je mrtva." „Služebnice Naší Paní" Františka Fitipaldová, původem Italka, která ji ošetřovala, poznamenala: „Promiňte, pane doktore, ale ještě žije."

„Jak to víte?"

„Občas je cítit puls, i když velmi slabý..."

Dávají jí injekce, aby ji přivedli k životu, ale zbytečně. Nedostavuje se nejmenší reakce. Přiblížila se hodina požehnání nemocných s Nejsvětější Svátostí: Jakmile je nemocná dostala, jako by se probrala z hlubokého spánku, otvírá oči, pomalu ožívá a nabývá plného vědomí. Pak náhle cítíc nevypsatelnou úlevu, volá: „Jsem uzdravena!" A zvedajíc ruce: „Buď chvála a dík Naší Paní Fatimské!" Chtěla se zvednouti, ale „Služebnice" obávajíce se indiskrétního nadšení zástupu, ji zadržely až do skončení průvodu a teprve pak ji odvedly, jak bývá zvykem, do zjišťovací kanceláře.

V únoru příštího roku lékař, který ji léčil, vydával osvědčení o uzdravení a v tomto vysvědčení, po přesném popisu průběhu uzdravení, takto končí: „Dnes se může dokonale pohybovati, jí dobře, necítí bolestí žaludku, nejeví známek cho-

roby a toto všechno nastalo okamžitě a případ je klinicky nevysvětlitelný. Na důkaz pravosti vydávám toto osvědčení, které podpisuji.

V Barcelosu 4. února 1929.

J. G. Matos Graça."

Děti.

Nejsvětější Panna je matka, a jaká matka! Její srdce, lépe než kterékoli jiné, chápe utrpení mateřských srdcí, která se chvějí o život svých drahých. Proto často v nejzoufalejších situacích zázračně vyhovuje jejich prosbám.

13. října 1928 stála u zázračného pramene jedna ubohá žena se slepou a němou dcerkou. Najednou dívka zvolala:

„Maminko," a berouc do ruky medailku Panny Marie Fatimské, kterou měla na krku, s údivem se na ni dívá po prvé ve svém životě...

Je nemožné vypsati radost matčinu, která, jásajíc, nepřestávala líbati a objímati svého tvorečka dvojnásob omilostněného. Nemenší bylo nadšení lidu, který obyčejně ve velikém počtu se hromadí kolem pramene: všichni se tlačili, aby viděli zblízka a aby se mohli dotknouti šťastného děvčátka. Konečně jednoho z přítomných napadlo zvednouti ji do výše, aby se upokojili všichni a tím ji zároveň vysvobodil z nebezpečí udušení.

Jeník, synáček Maximiana Correie Sanches da Costa Ferreira a Belmiry Pereirové z Lisabonu, byl ve čtyřech letech zachvácen těžkou chorobou. V listopadu 1924 se dostavily znepokojující příznaky. Hoch ztratil zrak a řeč. Apatický a nehybně ležel na své postýlce a vypadal jako mrtvolka. Lékař prohlásil, že běží o zánět blan mozkomíchových a byl přesvědčen, že smrt přijde brzy. Za těchto okolností k zarmouceným rodičům přišla na návštěvu jakási přítelkyně, která jim dala lahvičku s fatimskou vodou a oni jí pokropili umírajícího.

Během 24 hodin jevil známky života. Spěšně byl zavolán lékař, který myslel, že již je mrtvý, a který s údivem prohlásil, že je mimo nebezpečí a že vyvázl bez následků.

Uzdraven ze zánětu mozkových blan.

Miguel Vieira de Sousa Basto je rozkošný pětiletý chlapeček, narozený v Barcelosu (arcidiecése Braga). Již v tomto útlém věku jeví velikou zbožnost a zvláštní oddanost Madoně Fatimské, kterou ssál již s mateřským mlékem.

Tu jednoho krásného květnového dne r. 1928 chlapec najednou úpěnlivými výkřiky volá na pomoc Pannu Marii Fatimskou, aby jej zbavila nesnesitelných bolestí hlavy, které začal pociťovat. Znepokojená matka volá lékaře. Ten též jeví obavy a radí se s jinými třemi lékaři. Všichni svorně uznávají, že běží o těžký zánět mozkových blan, který je ztížen ještě komplikacemi, které se objevily na plicích, na játrech a na vnitřnostech. Specialista z Oporta, kterého zvláště zavolali, potvrzuje správnost diagnosy a praví matce: „Paní, neztrácejte mysli! Proste některého svatého, kterého zvláště uctíváte!"

Ubohá matka pochopila.

Jakmile odešli lékaři, vrhá se k nohám sochy Panny Marie Fatimské, kterou měla v domácí kapli, a prosila za život svého synka, který v okamžicích nejprudších bolestí neustále křičel: „Maminko moje, Naše Paní Fatimská, pomoz mi!" A nechtěl užívat žádného léku, nepřidalo-li se tam několik kapek zázračné vody. Bůh jediný ví, co se stalo. Víme jenom to, že několik dní potom chlapec seskočil s postele a vesele si hrál. Byl uzdraven. Onen specialista, jakmile se dověděl o uzdravení, které považoval lidsky za nemožné, chtěl se seznámit s celým průběhem nemoci a napsal o tom článek, který poslal do Paříže, kde byl uveřejněn v lékařské revui jako „abnormální případ".

Přešel ze smrti do života.

Gumerzindo Henriques da Silva, osmnáctiměsíční andílek, narozený v Aveiru, onemocněl v březnu 1928 zánětem střev a průdušnice. Přes všechnu lékařskou péči nemoc se horšila. Po čtrnácti dnech, 27. března, propukl zánět průdušnice a plic s takovou silou, že lékař ztratil všechnu naději. Přece však zůstal po celý den u lože toho dítka a činil vše možné, aby je vyrval ze spárů smrti. Těsně před 19. hodinou však opustil pokoj a prohlásil rodině: „Nedá se už nic dělat!" a vyšel.

Dítko bylo v agonii a tělíčko chladlo. V 19 hodin zvoní klekání v blízkém kostele. Zarmoucená matka, které se zdálo, že zvoní umíráčkem, padá na kolena a volá: „Můj Bože, pro milosrdenství, vrať mi mého synka!“

Náhle (odpověď nebe na její modlitbu?) ji napadne spásná myšlenka: „A což voda z Fatimy?“

Několik hodin předtím kmotra dítěti přinesla lahvičku fatimské vody a postavila ji k posteli, kde ve všeobecném zmatku zůstala zapomenuta.

Rozechvělá matka bere lahvičku, namáčí vodou prsty a smáčí jí již chladné rty nemocného a on za všeobecného úžasu otvírá oči. Matka s rostoucí vírou smáčí ještě čelo a tvář maličkého. Při tom se pozvolna vrací normální teplota. Za několik minut potom nemocný byl při vědomí a mluvil jako by se nic nestalo. Posílají pro lékaře, který překvapen volá: „Jaká změna se stala s tímto tvorečkem!“

Příštího dne se vrátil a zjistil, že zánět plic a průdušnice úplně zmizel, ale on nedovedl vysvětlit ono „zmrtvýchvstání“.

Vysvobozena z „temného očistce“.

Bylo to 13. června 1931. Skončil průvod. Milostnou sochu ukládali do výklenku. Tu je zvenčí slyšet výkřik: „Zázrak! Zázrak!“ A se všech stran se lidé sbíhají k pavilonu nemocných.

Co se stalo?

Na posteli po levé straně oltáře stála sedmnáctiletá dívka Carmina da Conceiçao, původem z Almosteru (Santarem), ale již dlouhou dobu bydlící v Lisabonu. Pět měsíců byla již nemocna. Čtyři poslední měsíce strávila na loži v krutých bolestech v celém těle, ale nejvíce na plicích a v ledvinách.

Nemoc se zhoršovala tak, že nemocná nesnášela nejmenší hluk a nemohla viděti ani slabý paprsek světla. Žila v „temném očistci“, říkala zarmoucená matka. Tři lékaři se o ni starali obětavě, ale nemoc nezastavili. V květnu lékař při návštěvě zjistil rychlé souchotiny. Všechna naděje byla ztracena.

Rodina dala zavolati faráře, aby jí udělil duchovní útěchu. Carmina ještě nebyla pokřtěna. Proto přijala křest, svaté přijímání a poslední pomazání. Tu v jejím srdci vzplanula živá víra v Madonu Fatimskou. Chce býti dopravena do svatyně

a říká svým rodičům, aby „nelitovali velkých útrat; že se vrátí zdráva.“

12. června byla tedy posazena do zvláštního lehátka, na němž se dalo též sedět a které bylo provazy zavěšeno v automobilu a za pomoci matčiny a sestřiny ji odvážejí do Fatimy. Její utrpení během dlouhé desetihodinové cesty je nevypsatelné. Několikrát došlo k chrlení krve.

Příštího dne byla od „Služebníků“ přenesena v nosítkách z nemocnice do oddělení nemocných a tam je účastna mše svaté, přijímá požehnání a přihlíží k zakončení bohoslužeb.

Žádná změna.

Milostná socha se vzdaluje a s ní poslední naděje...

Jeden kněz, který ji zblízka pozoroval, hluboce dojat při pohledu na ten nesmírný smutek, se k ní přiblížil, aby ji potěšil.

„Vy byste se chtěla uzdraviti?... Vážně?“

„Ach, ano.“

„Nepřejte si toho. Pro vás je připraveno něco lepšího. Poslyšte, Pán Ježíš je naší hlavou a my křesťané jsme jeho údy. Představte si dvě ruce, jednu zdravou a jednu nemocnou... Kterou z obou miluje více Pán Ježíš?“

„Myslím, že tu nemocnou.“

„Tak vidíte...“

Nemocná skloní hlavu a snaží se odevzdati do vůle Boží a do vůle Požehnané Matky Boží. Tu se jí v okamžiku ulevilo. Posadí se. Pak vstává... Lid se sbíhá, ale je držen ve vzdálenosti „Služebníky“, kteří doprovázejí dívku, omilostněnou Pannou Marií, do zjišťovací kanceláře.

Dr. Pereira Gens, který ji před několika hodinami vyšetřoval a prohlásil její stav za velmi těžký, nyní bledne překvapením a vzrušením a praví kolemstojícím lékařům: „Zdá se to nemožné. Nemocná byla přinesena na nosítkách a nyní se vrací sama.“

Dívka byla znovu vyšetřena a o celém případě byl sepsán písemný protokol. Pak se několikrát prošla po nemocnici a odešla do kaple zjevení, kde se, sedíc zpříma na židli, vroucně modlila za všeobecného pohnutí kolemstojících.

Zpáteční cestu vykonala pohodlně sedíc v automobilu, na jehož střechu bylo naloženo lehátko nyní již zbytečné. Když přijeli domů, představme si překvapení příbuzných a známých... Babička vyhlédla z okna a vidouc lehátko na střeše

automobilu, křičela: „Ubohá Carmina! Je mrtva!“ A vrátila se s pláčem do pokoje. Tím větší byla její radost, když několik minut potom ji uviděla živou a oplývající štěstím z milosti, které se jí dostalo.

Ještě některé význačné milosti z nedávných let.

Slečna Natalia Maria dos Santos, narozená 3. ledna 1917, bytem v Lisaboně, již od dětských let trpěla na levé ucho a přesto, že byla operována, nemoc se rok co rok zhoršovala. R. 1934 po zvláštním šestinedělním léčení byla nucena odebrati se do nemocnice na novou operaci (9.—11. dubna). 19. června se vrátila do téže nemocnice, aby se podrobila nosní operaci. Vrátila se z nemocnice na začátku srpna a doma pokračovala v léčení, aniž se jí však nějak ulevilo. 22. února 1934 byla podrobena znovu operaci. 11. srpna byla opět operována na ucho a též na míchu. Byly provedeny punkce v krajině bederní. Její stav byl beznadějný. Byla zaopatřena svatými svátostmi.

Poněkud se zotavila a v říjnu odešla z nemocnice pokračujíc stále v léčení. Bolesti hlavy se nemenšily. Přidružily se bolesti v očích, závrati, horečky, které ji donutily vrátit se do nemocnice 14. října. 3. listopadu byly provedeny další punkce a to jí působilo prudkou bolest. Několik hodin potom byla jako ochromena, s hlavou obrácenou nazad, aniž se mohla hýbati. Příštího dne se ani nemohla posadit na posteli, ani nesnesla polštáře pod hlavou. Žaludek se bránil jakémukoli pokrmu a bolest v uchu se stávala nesnesitelnou.

8. ledna 1936 další chirurgický zákrok. Její stav se tak zhoršil, že ji museli isolovat od ostatních nemocných a přijala ještě jednou svaté svátosti. Když ji po šesti dnech ošetřovali, bolesti v hlavě a v míše byly tak silné, že nemocná je již nemohla vydržeti a bez přestání křičela. 17. ledna úplně ztratila zrak, sluch a řeč.

Začátkem února bylo pozorovati nepatrné zlepšení, které pokračovalo, takže 11. října mohla býti vzata do domácího ošetření. Pobyt doma ji trochu posílil tělesně i duševně, ale trvalo to krátce, ježto příštího dne se jí přitížilo: ještě silnější bolesti v hlavě a v míše ochromily její pohyb; dokázala pouze trochu hýbat rukama.

Třináctého cítila jakousi úlevu a začala devítidenní pobožnost k Madoně Fatimské, žádajíc zároveň, aby ke kysličníku vodičitému, kterým jí vymývali ucho, přidali fatimskou vodu. 21. října po prudké krisi se její stav trochu zlepšil. Nemohla se však ještě v posteli hýbat. Každý sebemenší pohyb jí působil nesnesitelnou bolest.

V den svých dvacátých narozenin (3. ledna 1937) dostala sedací vozíček, na který ji s velikou námahou naložili a záda jí podepřeli polštáři, když je nemohla snésti pod hlavou. Třináctého téhož měsíce s velikým vypětím vůle se jí podařilo vstát, ale nemohla sedět. Zůstala hodinu na nohou, udělala několik kroků, ovšem opírajíc se zády a hlavou o zeď. Takovýto stav trval ještě do 19. března, kdy ji nová krise donutila zůstati na loži. Poněkud se jí ulevilo v následujících dnech a 27. téhož měsíce mohla se účastniti mše svaté. Po čtrnácti dnech mohla chodit s menšími potížemi, nemohla se však ohnout, aby se posadila, a to trvalo 16 měsíců. Byla nesmírně slabá. Injekce dynamolu, elektrické masáže, nic nemohlo zahnat bolesti hlavy a míchy, ani přispět k vyčištění ucha.

12. května se zúčastnila pouti do Fatimy. Cesta plná útrap. Když dojeli do Fatimy, byla vyšetřena přítomnými lékaři a přijata do nemocnice. Následujícího dne ve velkých bolestech, které budily pozornost u všech přítomných, účastnila se mše svaté nemocných.

„Během průvodu,“ praví Dr. Cursino Dias, z jehož vyprávění máme tuto zprávu, „jedna „Služebnice“ mě prosila, abych se šel rychle podívat na jednu nemocnou, která byla ve vážném stavu. Běžel jsem hned a zjistil jsem, že běží o lipotymii. Snažil jsem se povzbudit nemocnou. Skropil jsem trochou vody její zpocený obličej, ale když jsem se pokoušel trochu ji nadzvednouti, aby mohla spolknout několik doušků vody, nemocná, nejsouc úplně při sobě, vykřikla prudce bolestí. Jedna osoba, která ji doprovázela, mne upozornila, že je nemožné posaditi ji na nosítkách, ježto již po 18 měsíců tak nemohla učiniti. Podařilo se mi, i když zůstala stále ležet, dosáhnouti toho, že požila několik kapek vody.“

Pak lékař nařídil, aby ji odnesli do nemocnice, ale nemocná prosila: „Nechte mne zde!“ A lékař se vzdálil a nic již nepodnikal.

Milostná socha se vracela do kaple zjevení. Nemocná prosila ty, kteří ji ošetřovali, aby jí pomohli, poněvadž se chtěla posadit. Nadešla hodina milosti.

„Několik okamžiků potom," pokračuje Dr. Cursino Dias, „se obrátila má pozornost na Natalii dos Santos, která se posadila a pak s lehkostí sestoupila s nosítek a chodila. To samozřejmě vzbudilo veliký údiv u těch, kteří znali stav nemocné, a přivábilo to ihned mnoho lidu, který se obdivoval zázraku. Chtěl jsem zabránit tomu, aby nebyla povalena hrnoucím se zástupem, ale viděl jsem, jak bez potíží jde směrem k nemocnici. Později jsem ji viděl seděti v nemocnici a neměla bolestí... Navštívila mne pak v mé ordinaci v Lisabonu, a vím, že vede život úplně normální, bez jakéhokoli příznaku choroby. To mohu a musím prohlásit jako lékař a katolík."

Jiná mimořádná milost se udála téhož dne, 13. května 1937 pí Glorii Ferreirové da Rocha Malheiro, provdané za Dra Antonína Malheira de S. Freire, advokáta v městě Paredes (Douro). R. 1929 byla operována na vřed na dvanácterníku. Za několik let, snad v důsledku nemoci a operací, onemocněla na játra, dostavovaly se prudké záchvaty, silné bolesti v játrech a hlavě, které ji několikráte přivedly na okraj hrobu: po prvé 27. února; byla již v agonii a lékaři svorně měli za to, že musí zemříti ještě té noci.

V listopadu téhož roku röntgenologický snímek ukazoval snížení pravé ledviny, celkové snížení útrob, doprovázené tyfoidním zánětem střev a podrážděním slepého střeva. Po nějakém čase se dostavil zánět vaječníku, který žádal chirurgického zákroku, ale ten byl nemožný pro naprostou vyčerpanost organismu.

Vedle toho bylo jasno, že zde byly i jiné přidružené choroby, též nevyléčitelné. Lékařské umění se snažilo pouze zmenšiti hrozné bolesti nemocné. Tento stav neustálého střídání zlepšování a zhoršování pokračoval k horšímu, takže věda přiznala, že je neschopna ji zachránit. Rostla ochablost tepen, stále hůře se jí chodilo, přijímání pokrmů jí dělalo obtíže...

26. listopadu 1936 ulehla. Dostavilo se hojné krvácení, které zhoršovalo chudokrevnost. Pro krajní slabost — vážila tenkrát 36 a půl kg — nemohla již udržeti hlavu, když seděla na posteli, nesnášela světlo, nemohla chodit, poněvadž

se jí stáhly nervy. Několik nocí po sobě nespala. Sebemenší hluk jí působil utrpení. Zakoušela prudkých bolestí, když požívala nějaký pokrm. Přibývalo nervových záchvatů, doprovázených mdlobami.

Všechno se zdálo nasvědčovat hrozící katastrofě. Ona sama byla přesvědčena, že jí zbývá již jen několik dní života a proto si přála odebrati se do Fatimy, ne aby si vyprosila uzdravení, nýbrž aby svěřila Panně Marii čistotu svých dvou dcerušek, které měly osiřeti. Zároveň však se bála odebrati se tam, poněvadž říkala, že by to pro nevěrce v tom městě, kdyby viděli, že se vrací v témž stavu, mohlo znamenati příležitost k rouhání se Panně Marii. Z pochybností ji vyvedl zpovědník, který jí doporučil, aby jen se tam odebrala a aby prosila o uzdravení, jestliže by mohlo posloužiti k oslavě Blah. Jana Brita.

12. května 1937 se vydali na cestu. Snadno si můžeme představit, jak i při všech opatřeních byla dlouhá cesta pro nemocnou svízelná. Když dospěli ke svatyni, byla v náručí odnesena do nemocnice, kde přítomný lékař snadno poznal „veliké bolesti, které nutně musela cítit" a vykázal jí místo mezi nejtěžšími nemocnými. Když měla býti odnesena na mši svatou nemocných, napila se trochu fatimské vody, a s velikou vroucností a pláčem řekla Panně Marii: „Ó má nebeská Matko! Bylo mi přikázáno, abych prosila za svoje uzdravení, a já za ně prosím z poslušnosti. Je-li to Tvá vůle, uzdrav mne, abys zjevila svou slávu. Já však velmi ráda se zříkám svého uzdravení ve prospěch některého z těchto nemocných a vrátím se ráda v tomto stavu domů, abych dále trpěla, dokud se s Tebou neshledám v ráji." Průvod se ubírá kolem. Když šla kolem milostná socha, mezi Pannou Marií a nemocnou se událo něco mimořádného, o čemž ona prohlásila, že se nemůže veřejně zmínit a což vyložila pouze zpovědníkovi. Zvedla se, posadila se na nosítkách a svíjejíc se v pláči, se sepjatýma rukama, obrácenýma k Panně Marii, prosila: „Ó má nebeská Matko! Starej se o mé dcerušky, které svěřuji Tvé čistotě!" Když to řekla, cítila, „jako by se rozvazovala pouta", která ji svírala od hlavy až k patě a tím jí byla umožněna volnost pohybu.

Rukama zkoušela, bolí-li jí žaludek a břicho. Bolesti zmizely. A ona potichu, ale celou duší třikrát se modlila: „Ó má Nebeská Matko! Raději chci trpět ve své světnici než ve

světě Tě urazit. Sama ze sebe nemohu nic." A byla jakoby duchem nepřítomna, hledajíc Pannu Marii, ale nemohla ji najít. Až ke konci mše svaté ji spatřila na schodišti vedle oltáře.

Uvažujíc však, že by to vše mohlo býti klamem, nechtěla mluvit o novém proudu života, který v sobě cítila, a až v nemocnici řekla mladší dceři: „Myslím, že bych mohla jíti pěšky k automobilu, ale neříkej nic!"

Kolem 17. hod. byla v náručí odnesena do automobilu. Příslušníci její rodiny si všimli, že když ji položili na žíněnku, volně se pohybovala a rovnala pokrývku. Nikdo však nemyslel na uzdravení. „Snad Panna Maria zatemnila naši mysl, abychom svou radostí nerušili mír drahé nemocné, která již byla uzdravena," píše Dr. Ant. Malheiro. Dříve než jsme se vydali na cestu, požádala o vodu ze zázračného pramene a aniž by něco dala na upozornění svých drahých, vypila jí dvě sklenky. Pak se chtěla najíst ze zásob, které s sebou přinesli, a učinila to s chutí a bez nejmenších potíží. Zpáteční cestu vykonala v nejlepším stavu duševním i tělesném. Nemocná se zájmem hovořila, pozorujíc poutníky a zajímajíc se o to, co se děje kolem. Chovala se tedy docela jinak, než při cestě do Fatimy.

Dojeli domů 14. května večer. Nemocná stále v nejlepším stavu jedla a klidně spala. Příštího dne vstala s postele a hbitě chodila, ježto nervy se dostaly do normálního stavu. A pak se slovy, že má zapotřebí pohybu, vrátila se k svému domácímu zaměstnání. Teprve tehdy si její rodina všimla milosti, které se jí dostalo. Později se též zjistilo, že i zánět vaječníku zmizel. Při prohlídce 25. listopadu vážila 45.506 kg a maximální krevní tlak byl 15. Lékař, ačkoliv zázrakům nebyl nakloněn, prohlašoval, že bereme-li v úvahu předchozí stav nemocné, věda by bývala nedokázala tímto způsobem zvýšit krevní tlak. V každém případě může hodně děkovat Panně Marii, ježto samotný její život je zázrakem."

13. října 1937 a pak znovu 13. května 1938 se dostavily obě naposledy zmíněné omilostněné osoby ve fatimské svatyni k lékařské komisi, která mohla ověřiti, že se obě těší neustále úplnému zdraví. Proto se církevní autorita rozhodla zavésti kanonický proces o těchto dvou milostech. Druhá z těchto milostí byla pak zkoumána posvátnou kongregací obřadů a vyšetřování s obvyklou kanonickou přísností a konečně jednohlasně byla uznána zázrakem prvého řádu a jako taková byla schválena svatým Otcem 30. června 1941 ve vztahu k svatořečení portugalského mučedníka blahoslaveného Jana Brita T. J.[1])

*

Třetí milost, o které se v krátkosti zmiňujeme, vynechávajíce mnoho zajímavých podrobností, se stala 13. května 1940. 55letá paní Dulce Magalhaes Moreira de Sa, provdaná za Ferdinanda Moreiru de Sa, podporučíka ženijního pluku, bytem v Portu, ulice Naší Paní Fatimské, trpěla od 16 let těžkou chorobou v levém uchu a všechny pokusy slavných lékařů zůstaly bezvýslednými. Když roku 1935 röntgenologický snímek ukázal, že běží o těžký zánět spánkové kosti, byla podrobena operaci s výsledkem, že po 10 dnech nemohla již hýbati hlavou a měla závrati a silné bolesti. Další opětovné vyšetřování a rozbory dokázaly, že uvnitř je jakési zranění, které však věda nedokázala přesně zjistit a tím méně uzdravit všemi nejrůznějšími prostředky, kterých po 4 roky používala. Nemocná strávila celou tuto dobu téměř v úplné tmě, za prudkých bolestí v hlavě a v míše, trpíc závratěmi a křečemi. K tomu se připojilo zakrnění a smrštění levé nohy. Zdálo se, že bude nutno přikročiti k další operaci, o kterou by se však byl mohl pokusit pouze jeden slavný specialista z Londýna a ještě s malou pravděpodobností na úspěch.

Když nemocná se konečně přesvědčila o neschopnosti lékařské vědy, obrátila se k Panně Marii Fatimské, kterou velmi uctívala, a chtěla být dopravena do její svatyně. Lékaři se stavěli proti tomu, prohlašujíce to za velikou a nebezpečnou neopatrnost. Cesta vskutku byla hrozná. Nemocná ležela stále na nosítkách s ledem na hlavě, aniž pronesla jediného slova a aniž požila jediného sousta během dvou dní, dostávajíc jen časté injekce... Byla donesena do nemocnice fatimské svatyně, odkud 13. května s úzkostlivou opatrností byla přenesena do oddělení nemocných na mši svatou a na požehnání s Nejsvětější Svátostí.

Sotvaže přijala požehnání, poslouchajíc vnitřního popudu, řekla manželu: „Chci vstáti!" „V témž okamžiku," prohlašuje podporučík, „vidím, jak moje žena vstává. Běžím jí in-

[1]) Acta Ap. Sedis 33 (1941) 402 n.

stinktivně na pomoc, ale ona sama již vstala a s klidnou radostí se vroucně modlí..."

Od onoho okamžiku bylo uzdravení úplné a udrželo se, jak zjistili lékaři, z nichž jeden s údivem vyznal, „že musí uznati, že je něco vyššího a mocnějšího, než oni, před čímž oni sami musí vyznati svou vlastní nevědomost".

Tohle se dočítáme v diecésním procesu, který byl proveden příštího roku 25. až 27. srpna 1941.

Uzavřeme tuto řadu mimořádným uzdravením, o němž se již koná diecésní proces. (31. května až 13. června 1942.)

Omilostněnou osobou je 36letá Assunta da Lança Palma, provdaná za Hyacinta Guerreira da Lança, statkáře v Almondovaru (Beja). Od roku 1925 trpěla játrovými poruchami, žloutenkou, pak dostala zánět slepého střeva, na který byla operována. Ale roku 1935 se objevily těžší příznaky: vysoké horečky, studený pot, zimnice, prudký kašel, neustálé bolesti, v kterých jí mohly způsobit úlevu pouze anestetické injekce. Při několikeré prohlídce röntgenem byl zjištěn exudát pod pravým plicním lalokem v části přiléhající k bránici, blízko srdce. Vedle toho zánět na čtvrtém a pátem obratli, s čímž byly spojeny veliké a neustálé bolesti.

Ti nejlepší lékaři z Almondovaru, Beji a Lisabonu zkoušeli vše možné, ale s nepatrným výsledkem. Chirurgický zákrok byl pro nebezpečné umístění exudátu považován za nemožný. Když uplynul nějaký čas, dostavila se silnější krise: nádor praskl a způsoboval hojné chrlení krve. Po dvou měsících strávených na loži se zdálo, že stav nemocné je trochu lepší. Ale nádor se utvořil znovu, krise se staly pravidelnými, opakujíce se po 6 měsících, vždy s větší prudkostí. Krise, která nastala 12. ledna 1941, byla tak těžká, že považovali pacientku za ztracenou a proto byla zaopatřena svatými svátostmi.

Tu se obrátila k Panně Marii Fatimské, s přesvědčením, že „ona jediná ji může zachrániti". Chtěla se pak odebrati do Fatimy v květnu s diecésní poutí a připravovala se na ni tři dny v usebranosti a v modlitbě. Ani se nezmiňujeme o tom, jaké mučednictví vytrpěla na té dlouhé cestě vlakem ve třetí třídě, kde nebylo nejmenšího pohodlí. Dr Manuel Trigueiros Sampaio, který doprovázel pouť a který byl volán k nemocné, aby jí dal morfiové injekce k utišení bolesti, byl toho názoru, že vydávati se na takovou cestu je nerozumné. 13. ledna byla

přenesena v nosítkách z nemocnice do oddělení nemocných, aby tam byla účastna mše svaté, zakoušejíc „stále krajní bolesti", jak ona sama vyprávěla v procesu. Jakmile dostala požehnání s Nejsvětější Svátostí, které jí udělil pan biskup z Leirie, cítila jakoby elektrickou ránu: bolesti zmizely, vyskočila, mávala rukama, což nemohla již tři roky, a chtěla odstranit sádrový korset a choditi, ale pro zástup jí to nebylo dovoleno. „Na zpáteční cestě," vypráví ještě Dr. Trigueiros Sampaio, „její stav byl velmi dobrý a přirozené uspokojení jí nedovolovalo zůstati v klidu. Mluvila, jedla, zajímala se o vše a všem chtěla vyprávěti o své dlouhé nemoci. Její návrat domů vzbudil veliké nadšení a obrovský zástup krajanů šel s ní do kostela poděkovat Pánu Bohu. Od toho dne se těšila vždy úplnému zdraví." „Dvanáctého až třináctého května 1942," pokračuje týž lékař, „jsem ji viděl ve svatyni mezi „Služebnicemi naší Paní", jak pracuje ve dne a po celou noc v ošetřovatelské službě, sloužíc četným nemocným bez nejmenší známky bolesti nebo únavy."

„Röntgenologické vyšetření též dokázalo, že exudát na pravém plicním laloku zmizel," dosvědčuje ošetřující lékař Dr Josef Rodrigues.

*

Myslím, že tyto divy stačí k objasnění mateřské dobroty Madony Fatimské těm, kteří ji vzývají. Kdo se chce seznámit s jinými, může nahlédnouti do „Voz da Fátima", a najde jich v každém čísle hojnost.

Nebudeme již unavovati čtenáře výčtem milostí. Spíše uvedeme předpisy, týkající se přijatých milostí a způsobu, jak je oznámiti fatimské svatyni.

Upozornění, týkající se přijatých milostí.

Prosíme osoby, které mají zprávu o mimořádných milostech, přičítaných přímluvě Panny Marie Fatimské, aby poslaly pojednání o tom administraci časopisu „Voz da Fatima", kněžský seminář, Leirie (Portugalsko).

Takové zprávy mohou býti uveřejněny jako pouhá informace se souhlasem zúčastněných ve „Voz da Fatima" k větší slávě Boží, Jeho Neposkvrněné Matky a k povzbuzení věřících.

V pojednání mají býti podány co nejlepší informace:

1. *O uzdravené osobě:* Jméno a příjmení, věk, místo narození, bydliště s přesnou a úplnou adresou, postavení, chování, zbožnost, tělesný vzrůst a předchozí tělesný stav.
2. *O nemoci:* Název, povaha, vývoj (krátký popis postupu nemoci), pokud možná doložený lékařskými vysvědčeními nebo jinými dokumenty, které by podaly informaci o druhu a závažnosti choroby, o druhu léčení a jeho účinnosti.
3. *O uzdravení:* Přesný popis okolností, použitých duchovních prostředků, modliteb, mší svatých, 9denních pobožností, vody z pramene zjevení atd. Připojte dle možnosti posudek lékaře o uzdravení a též svědectví faráře, zpovědníka nebo jiné vážné a důvěryhodné osoby.
4. *O následcích:* Nynější zdravotní stav, duchovní účinky u osoby omilostněné a její rodiny.

K povšimnutí: Též prosíme, aby zmíněné administraci „Voz da Fatima" bylo posláno sdělení o duchovních milostech a též o věcech, týkajících se dějin a úcty Panny Marie Fatimské.

V Leirii 31. května 1928.

† Josef, biskup.

XX.

ZÁZRAKY MRAVNÍ.

„Fatima byla a stále jest mocným ohniskem duchovního života. Je nepopíratelné, že se zde udály veliké divy, úplná a rychlá uzdravení, která se nemohla státi silami přírodními a která nedovede lidská věda vysvětliti. A slovo „zázrak" mají na rtech všichni, jak lid, tak učenci, kteří důkladně události vyšetřovali. Jest to důkazem, že zde je prst Boží a fatimská zbožnost má na sobě nezaměnitelnou pečeť své moci.

Můžeme však tvrditi, že velkými zázraky fatimskými nenejsou ani zázračná uzdravení ani různé časné milosti, kterých zde tak četní prosebníci dosáhli. Ty největší divy se odehrávají ve skrytu lidských duší, v oboru svědomí, v tajemné sféře, kam neproniká sonda vědeckého pozorování a bádání.

Kdo se účastní dnů velikých slavností ve Fatimě a vidí všechny třídy portugalské společnosti, jak svorně vzývají Pannu Marii a uctívají Svátostného Spasitele, kdo má příležitost pozorovat obrovské zástupy, klečící v prachu a někdy i v blátě, jak přijímají s pokorou Chléb silných, kdo si dovede všimnout vzlyků lítosti a slz v očích tak mnohých, kteří bloudili po cestách hříchu nebo zatvrzele bojovali v šiku nevěry, kdo pozoruje hluboké pohnutí, které se zmocňuje i lidí vlažných při bolestných a vroucných modlitbách, tryskajících z tisíců srdcí, kdo v duchu sleduje putování zástupů, které v Portugalsku i mimo Portugalsko nesou v triumfálním průvodu bělostný obraz Panny Fatimské a poklekají s touže vroucností na cestě jako ve chrámě, a kdo přirovná toto všecko s politováníhodným úpadkem, ve kterém byl v Portugalsku náboženský život, má dojem, že má před sebou nový svět, a nemůže nepřiznati, že mocná záplava božského života a nadřirozena se vlila do duše portugalského lidu. Obrátilo se mnoho hříšníků, smířilo se se životem mnoho těch, kteří ztratili všechnu naději, světlo víry otevřelo oči mnoha nevěrcům, cestu k Církvi našlo mnoho těch, kteří ji úplně ztratili, otvírají se k pokorné a důvěryplné modlitbě rty, které vlažnost učinila nehybnými, velebí jméno Páně mnozí ti, kteří včera se mu svatokrádežně rouhali. Vpravdě v duších probíhá proudění vyššího života!"

Takto doslova praví portugalští biskupové v jednom z největších společných pastýřských listů.

Vskutku mravní zázraky, to jest zázračná nečekaná obrácení, v něž nikdo nedoufal, nad nimiž všichni žasli, „jsou daleko častější a podivuhodnější než zázraky tělesné," dosvědčuje jeden z nejhorlivějších apoštolů Fatimy: „není pouti, při níž by se takové zázraky nedály. Kdyby zpovědnice mohly mluvit!"[1])

„Že jsem sem nepřišel dříve!"

Bylo to 13. října 1928. Pan biskup z Leirie udělil požehnání s Nejsvětější Svátostí poslednímu nemocnému, který byl připuštěn do oddělení, když tu jeden mladík elegantně oděný pokročil kupředu a padaje mu k nohám na kolena, vzlyká v usedavém pláči...

[1]) P. A. M. T. J. v jednom dopise autoru této knihy, z 21. XII. 1931.

Ještě jeden nemocný? Ale neměl vstupenku jako ostatní...

Dr. Pereira Gens, který s ostatními lékaři vždycky doprovází Nejsvětější Svátost, aby zblízka pozoroval účinek na nemocných, se ho ptal, co si přeje. „Jsem nemocný na duši a chtěl bych také dostat požehnání!"

Pan biskup pln soucitu mu žehná s Největší Svátostí. Mladík vstává a objímaje lékaře volá:

„Ach, že jsem sem nepřišel dříve!"

„Milý příteli, nikdy není příliš pozdě," praví lékař.

*

Jindy zas. Noční majestátní průvod s pochodněmi. Tomuto průvodu přihlížela skupina lidí, kteří přišli pouze proto, aby viděli a aby byli viděni. Stáli s kloboukem na hlavě a se vzezřením spíše pohrdavým...

Najednou jednoho z nich se zmocní neodolatelné pohnutí, snímá klobouk, padá na kolena a modlí se.

„Podívejme se, ty se také dovedeš modlit?" praví mu ironicky jeden z druhů.

„Příteli, zde se tomu člověk naučí," bylo mu odpovědí; a konvertita pokračoval ve své modlitbě.

Automobilista apoštolem.

Zmiňme se o jiné události, která je podobná předchozí co do okamžitého působení milosti.

V Cascais, v květnu 1929 (nebo 1930) jedna dobrá paní navrhla pouť do Fatimy a vzala si na starost sehnati automobilistu. Za soumraku se vrátil jeden služebník, kterého poslala do hostince, a pln obav pravil:

„Paní, nejezděte zítra do Fatimy!"

„Proč?"

„Protože automobilista, kterého jste si dnes zjednala, je uličník!"

A vyprávěl, že v lékárně bylo plno lidí kolem jednoho automobilisty, velmi známého ve městě, který se hlasitě chlubil, „že má zítra jeti do Fatimy s nějakými růženečkářkami. Ony prý ho neznají, poněvadž jinak by si ho nebyly sjednaly, ale že jim ukáže, kdo je, než dojedou do Fatimy."

„Pro lásku Boží, paní, raději tam nejezděte. Vidíte, že ten člověk je velmi zlý."

„Je-li zlý, je tu o důvod více, abychom tam s ním jely. Já se nebojím. Jedeme do Fatimy uctít Pannu Marii. Ona nás bude chránit od nebezpečí a možná prokáže dobrodiní oné duši."

„Jak chcete, paní. Mně se zdá lepší odříci to a snažit se najít jiného automobilistu."

Paní stála na svém, ale nechtíc brát na sebe celou odpovědnost, upozorňuje přítelkyně na nebezpečí.

Ony souhlasí s jejím rozhodnutím, důvěřujíce též v pomoc Panny Marie.

Odjíždějí. Po cestě si nemusely stěžovat na chování automobilistovo vyjma nějakou ironickou, ale neurážlivou větu, která mu vyklouzla občas s posměšným přízvukem:

„Tahleta Fatima je daleko... Je tam dnes velká sláva?... Ta pouť je velká zábava?..."

„Ne. Do Fatimy lidé nechodí se bavit, nýbrž modlit se a dělat pokání, přijímat svaté svátosti a děkovat Panně Marii za prokázaná dobrodiní."

Dojeli. Již nekonečná řada automobilů, mezi nimiž musel jeti pomalu, jej nemálo překvapila. Též množství lidí...

„Ach, co je tu lidí!... Co tu všichni dělají?" řekl zastavuje vůz u vchodu do svatyně.

„Modlí se k Panně Marii a plní své sliby. Pojďte s námi! Půjdeme do kaple zjevení."

„Šel bych, ale co s automobilem?"

„To se zařídí." Paní požádala několik osob, které tam byly, aby hlídaly auto, a vzaly s sebou šoféra.

On šel za nimi s kloboukem na hlavě, jako by se ho to netýkalo, ale pozoroval všecko.

Když však došel před kapli, sotva jeho oči spočinuly na milostné soše, cítil vnitřní změnu a jako sražen bleskem padá na kolena, propukáí v pláč a usedavě vzlyká.

„Co se vám stalo? Je vám špatně?"

„To je jedinečné!... Já jsem velmi špatný!"

„To ještě nic není. Později uvidíte průvod s pochodněmi, noční adoraci a zvláště zítra mši svatou, společné svaté přijímání všech těchto lidí... I vy byste měl jíti k svatému přijímání."

„Ale ano, chci."

„Tak se musíte dnes vyzpovídat!"

„Jistě, ale je to již mnoho let, co jsem nebyl u svaté zpovědi, a byl jsem tak špatný!"

„Na tom nezáleží. Lépe pozdě než nikdy. A u Panny Marie není nikdy pozdě. Pojďme vyhledat nějakého zpovědníka."

„Jste příliš laskavé. Jdu se podívat na auto a hned se vrátím."

Horlivé dámy myslely, že je to záminka, aby mohl uklouznout, ale za pět minut byl zpátky.

„Jsem připraven."

Vyzpovídal se, a když se vrátil, zářil radostí. Příštího dne šel k svatému přijímání a účastnil se všech pobožností národní pouti. Vypadal jako proměněný.

Nejpozoruhodnější na tom bylo, že když se vrátil domů, odebral se do hostince, čekal, až se přátelé shromáždí, aby se trochu pobavili na účet „růženečkářek" a prohlásil jim, „že přišel, aby odvolal to, co řekl přede dvěma dny. To, co se děje ve Fatimě, nelze popsat. Je to prostě úžasné. Měli by tam jíti všichni, aby se polepšili, jako jsem si umínil já, že se od nynějška polepším."

Vskutku dlouho docházely o něm zprávy do svatyně: žil neustále jako dobrý křesťan, nechyběl v neděli na mši svaté, často chodil k svatému přijímání.

Ani nebyl pokřtěn.

Jiný případ. 13. května 1930 viděl jeden z kněží, kteří již několik hodin zpovídali, jak se blíží jakýsi pán, jehož rozpačité vzezření svědčilo o tom, že se u zpovědnice příliš nevyzná.

„Důstojnosti, chtěl bych vás poprosit, abyste mě vyzpovídal, dal mi svaté přijímání a pokřtil mě." Jmenoval to přesně v tomto pořadí.

Prohlásil pak, že jest obchodníkem v Lisabonu, a že přišel do Fatimy si trochu oddechnout. Ale když byl svědkem těchto projevů víry a zbožnosti eucharistické a mariánské, vznikla v jeho srdci živá touha, státi se tak dobrým křesťanem jako ti druzí...

Dva následující případy jsem slyšel přímo od jednoho horlivého kněze, který v nich hrál důležitou úlohu.[2])

[2]) P. A. M. T. J. v dopise autoru této knihy z 21. XII. 1931.

Chtěl být uzdraven a obrátil se.

Jakýsi ubohý 27letý mladík, který byl mnoho let nemocný a bydlel v jedné vesnici v Basso Alentejo, kde nebylo kněží, byl nábožensky úplně nevzdělaný. Pouze věděl, že je pokřtěn.

Jednoho dne náhodou slyšel, že ve Fatimě je nějaká svatá, která dělá zázraky, a šel tam v naději, že také nějaký dostane. Když vzali v úvahu jeho zdravotní stav, bez potíží jej pustili do pavilonu nemocných. Při svatém přijímání myslel, že svatá Hostie je nějaká zázračná pastilka a proto ji přijal jako ostatní. Někdo si toho však všiml a káral ho:

„Cos to udělal?... Nevíš, že se nemůže jíti k svatému přijímání bez zpovědi? Dopustil ses velkého smrtelného hříchu!"

Jedinou odpovědí mladíkovou byl usedavý pláč a nebylo možno jej potěšiti. Jeden kněz, který se marně o to snažil, když viděl kolemjdoucího jesuitu, zavolal jej a odevzdal mu ho. Jemu se konečně podařilo vysvětlit mladíkovi, že jeho čin pro nevědomost není hříchem, nýbrž že Pán Ježíš použil jeho omylu, aby ho přivedl k řádnému náboženskému vzdělání, kterého tolik potřeboval.

Mladík se uklidnil, dostalo se mu tam jakéhosi celkového náboženského poučení, vyzpovídal se a pak, oplývaje nevypravitelnou útěchou, děkoval Panně Marii za to, že jej tam přitáhla nadějí na uzdravení a zachránila jeho duši. Vrátil se domů s rozhodnutím, že se odstěhuje někam, kde by byl kněz, u něhož by mohl doplniti své náboženské vzdělání.

U zpovědi po 39 letech.

Jiná událost, nepříliš odlišná, se stala 13. října 1931. Tentýž kněz zpovídal, když tu slyší opětované klepání na dvířka zpovědnice. Byla to jakási žena, která se rozplývala v slzách, ukazujíc na muže, který ji doprovázel a který plakal též jako ona. „Pane velebný," řekla, „můj manžel se dopustil velikého smrtelného hříchu! Pro lásku Boží, vyzpovídejte ho!..."

Stalo se, že onen dobrý muž stál v zástupu jiných, kteří přistupovali k svatému přijímání a proto si myslil, že by šel také.

Žena, která ho viděla, se ho ptala:

„Jak to? Ty jsi také šel k svatému přijímání? Ale zpovídal ses?“

„Jistě, a jak snadno!“

„Ale kdy? Vždyť jsem tě neviděla?“

„Neslyšelas, jak kněz upozorňoval, kdo chce jíti k přijímání, aby říkal vyznání hříchů zároveň s ním? Já jsem to také říkal; stačilo opakovat.“

Žena, v níž vznikla pochybnost, zda jednal dobře, se zeptala jedné sousedky a dověděla se, že nestačí říkat společné vyznání hříchů, nýbrž že je nutné vyznat se ze všech hříchů a dostat rozhřešení, jinak že se člověk dopouští svatokrádeže. Oznamuje to svému manželu a oba dva se dali do bezútěšného pláče.

Šli tedy ke knězi, aby pomohl. Žena ještě vyprávěla, že bydlí ve vesnici, kde není kněze a že se nezpovídali už 39 let, to jest od té doby, co se vzali.

„A proč tedy hledáte pomoci pro svého manžela a nevyzpovídáte se sama?“

„Protože jsme přišli pouze, abychom splnili slib.“

„Dobrá, ale Panna Maria vám chce prokázat dokonalou milost. Klekněte si tam, nejdříve váš muž, pak vy.“

Když se vyzpovídali, oplývali spokojeností, odebrali se před milostnou sochu pomodlit se pokání a poděkovat Panně Marii. Zůstali tam dlouho pohříženi v modlitbu. Zdálo se, že se nemohou odpoutati od toho místa, na němž jim Panna Maria, ačkoli ji neprosili, prokázala milost větší než byla ta, za niž jí přišli poděkovat.

„V tom něco vězí“ — neboli obrácený bezvěrec.

N. N., původem z Porta, zaměstnáním rolník, neměl špatnou povahu ani rodinnou výchovu, ale vliv bezvěreckých agentů ho úplně změnil. Přestal plniti náboženské povinnosti, zuřil, viděl-li, že je plní členové jeho rodiny, na kusy rozbil jakýkoli náboženský předmět, který se mu dostal do ruky. Nikdy nešel do kostela, chodil po hospodách, kde v neděli večer propil to, co vydělal během týdne.

Nutné následky. Doma vše zničené a bída, kterou žena nejenom musela snášet, nýbrž i draze platit, když se manžel vrátil z práce hladový nebo z hospody opilý.

Vedle nich bydlela vážená rodina, s níž udržovali dobré sousedské styky. Stalo se, že těžce onemocněla jedna jejich dcera tak, že lékaři o ní pochybovali. V této úzkosti se poručila do ochrany Panny Marie Fatimské a nečekaně se uzdravila.

Když ji dělník potkal na cestě, nemohl se zdržet údivu: „Ještě jste živa?“

„Vy jste chtěl, abych byla již na onom světě?“

„Řekli mi, že o vás lékaři již pochybovali a že vám hádali několik hodin života...“

„Pravda, bylo mi velmi špatně, ale to, co nedokázali lékaři, dokázala Panna Maria. Pozítří jdu do Fatimy poděkovat Matce Boží.“

„Máte zač. Říká se, že tahleta Fatima je klerikální nesmysl. Ale ne. V tom něco vězí.“

Dívka viděla, že to na něho působí a využila příležitosti.

„Požádám-li vás o něco, uděláte mi to?“

„Jistě, protože mě o to žádáte vy.“

„Rozmyslete si to dobře, abyste toho nelitoval.“

„Ano, slíbil jsem a dodržím slovo.“

„Tak musíte jít se mnou do Fatimy.“

„To zrovna. Požádejte mne o něco jiného!“

„Ne. Dal jste své slovo a každý slib znamená závazek.“

„Dobrá. Slíbil jsem a půjdu tam.“

Vrátil se domů a řekl všechno ženě.

„Víš co? Pozítří jdeme do Fatimy.“

„Nezačínej zase se svými nesmysly... S tímhle se nežertuje.“

„Nežertuji. Slíbil jsem to dnes odpoledne slečně F. Nezbývá než připravit se k odchodu.“

A šli.

Ve Fatimě nespočetný dav, spořádaný a zbožný, docela jiný než ve schůzích, na které byl zvyklý. To, co viděl a slyšel při noční adoraci, zvláště vroucí zpěv a modlitby těch desítek tisíců osob, na něho hluboce působilo.

„Opravdu, v tomhle něco vězí,“ opakoval.

Obdiv příštího dne byl ještě větší. Nadšení 200.000 srdcí, která provolávala slávu Nejsvětější Panně při průvodu s milostnou sochou, zatřáslo i s ním, takže instinktivně vzal kapesník a již se chystal zvednouti paži do výše, aby jím zamával, ale zadržel jej zbytek lidských ohledů. Spokojil se

tím, že zběžně si otřel slzy, které, aniž by chtěl, mu padaly z očí.

„Tak co, pane N., co o tom všem soudíte?“

„Opravdu, v tomhle něco vězí...“

Nezpovídal se, nevím, zda se modlil, ale na zpáteční cestě byl zamyšlen a podobně byl zamyšlen i v příštích dnech, během nichž neztropil žádný z těch výjevů, které obyčejně prováděl, když měl špatnou náladu.

Příští sobotu místo aby šel do hospody, odešel do katedrály a tam hledal nějakého kněze.

„Pane faráři, chtěl bych s vámi mluvit.“

Kněz na něho pohlédne a odvětí:

„Pojďte do sakristie. Tam budeme mít větší volnost.“

„Líbil se mi. Hned mě pochopil,“ prohlásil pak, sděluje své dojmy.

Vyzpovídal se opravdu upřímně a byl tak spokojen, jako by mu sňali se srdce obrovské břímě.

Když po půlhodině se vrátil domů a vyprávěl o tom své rodině, vyzývaje k modlitbě růžence a aby zítra šli všichni společně k svatému přijímání, nelze popsati překvapení a radost všech, a jak děkovali Nejsvětější Panně.

Příštího měsíce se vrátili do Fatimy s F. poděkovat znova Panně Marii a mluvili s každým, kdo je chtěl poslouchat, o svém štěstí. Nyní doma panoval blahobyt. Nejmilejší zábavou otcovou bylo zabývati se dětmi, s nimiž trávil nejradostnější chvíle po práci a sváteční dny.

„Bylo by zlé, kdyby se bezvěrcům podařilo dostat ho do svých tenat,“ pravil kdosi oběma paním. „Ale my ho nepustíme se zřetele. Jakmile vyjde z práce, hned tam je jedna z nás a doprovodí ho až domů: jsme stále ve střehu, abychom jej uchránili špatné společnosti.“

Vskutku, on měl pravdu: ať si říkají co chtějí: „v tomhle něco vězí.“

„Hodně se za mne modlete!“

Při jiné pouti, zatím co se velebná matka ředitelka „Služebnic Naší Paní“[3]) modlila před milostnou Madonou, přiblížila se k ní jakási slečna elegantně oděná, která jí zašeptala do ucha:

„Modlete se za mne hodně!“

„S radostí, slečno,“ a začala se modlit růženec.

O hodinu později se setkala v zástupu s onou slečnou a žertem se jí zeptala:

„Tak co, chcete, abych se ještě modlila?“

„Ach ano, ano. Nevím, co je ve mně... Kdybyste měla, velebná matko, tu trpělivost mě poslouchat, potřebovala bych vám něco říci.“

„Pojďte se mnou.“

Dovedla ji do jednoho pokoje v nemocnici a tam se dověděla, že děvčeti je 22 let. Když byla malá, naučila se od babičky nějaké modlitbičce, ale pak už ničemu. Nikdy nebyla u svaté zpovědi. Neplnila náboženské povinnosti. Přišla do Fatimy ze zvědavosti, ježto o ní slyšela mnoho vyprávět. Ale jakmile tam přišla, všechno se v ní začalo obracet. Cítila potřebu dát průchod tomu, co cítila, chtěla... ona sama nedovedla říci co chce.

„Já to vím, slečno!... Vy cítíte potřebu svaté zpovědi...“

„Máte pravdu; bude to asi to, ale já to nedovedu.“

„Je to velmi snadné; já vás tomu naučím.“

Bylo 10 hodin večer, když na prostranství začínal průvod a noční adorace. Seděly spolu až do 5. hodiny ranní a dívka toužíc po stále větším světle pravdy, nebyla náboženským poučováním ještě unavena. Bývala by mohla pokračovati dalších 24 hodin.

Připravila se pečlivě a vykonala svou první svatou zpověď a svaté přijímání. Nesmírné a nikdy nepocítěné štěstí zaplavilo její duši. Jsouc jako v nebi, trávila celý ten den ve svatyni, chodíc všude za velebnou matkou ředitelkou jako beránek. Pak po dlouhou dobu si s ní dopisovala, vděčna za tak veliké dobro, kterého se jí dostalo, a podávajíc jí pravidelně zprávy o svém pokroku a dobrých předsevzetích.

Z pekla do ráje.

Ještě jeden z tak četných příkladů. Je těžko si mezi nimi vybrat!

Běží o rodinu z diecése Koimbra: otec, matka, chlapec a dvě děvčata. Rodiče nebyli u svaté zpovědi 17 let od své

[3]) Matka Maria da Piedade Lima e Lemos, ředitelka „Koleje Naší Paní Fatimské“ (Leiria), jíž děkujeme za podrobnosti této i jiných událostí.

svatby, poněvadž otec, od přirozenosti zlý a ještě horších zásad, nechtěl, aby mu „kněží koukali do domácnosti...“ Dal pokřtít děti, dovolil jim jít k prvnímu svatému přijímání, ale pak už nic... Místo toho bylo doma hodně hádek, nadávek, bití, špatného zacházení se ženou a dětmi, bylo to hotové peklo. V této škole syn Emanuel očividně prospíval. Nejprve odpovídal nadávkami, ale když mu jednoho dne otec nabil, oplatil mu to.

Z toho vznikla vzájemná nenávist, která trvala dva nebo tři roky, během nichž na sebe nehovořili a téměř se ani nechtěli vidět.

V této době pan Antonín (nazývejme ho takto), těžce onemocněl. Žena, když viděla, že to s ním spěje ke konci, obrátila se k Panně Marii, slibujíc, že půjde pěšky do Fatimy a že se pomodlí určitý počet růženců, uzdraví-li se.

Muži se opravdu ulevilo, ale když se mu žena zmínila o tom, že půjde do Fatimy, aby splnila slib, suše odpověděl: „Proč jsi to slibovala? Do Fatimy nepůjdeš!“

Když naléhala, ostrými slovy jí zakázal k tomu se ještě vracet; jinak že uvidí, co se stane.

Po několika měsících mu zase bylo špatně.

„Vidíš? Nenechal jsi mne, abych splnila slib a nemoc zase začíná.“

„Jen ať se vrátí! Odtud nikdo nepůjde do Fatimy, poněvadž nechci takové pánbíčkářství.“

Nedlouho po tomto výjevu potkala žena jednu svou dobrou přítelkyni, která jí s dojetím oznamovala, že musí příštího dne se odebrati s rodinou do Fatimy a vybízela ji, aby šla také.

„Ach, jak ráda bych tam šla, protože jsem také slíbila, že půjdu poděkovat Panně Marii za uzdravení svého muže, kterého mi zachránila, ale on nechce ani, abych mu o tom hovořila. Kdybyste tak dnes večer k nám přišla a pohovořila s ním...“

Večer paní přišla.

„Pane Antoníne, my jdeme zítra do Fatimy. Připravila jsem oběd. Již je hotov...“ Vypočítala mu jídelní lístek pro příští den. „Také vy, pane Antoníne, musíte jíti s námi!“

„Já? To se vám, paní, něco zdá!“

„Alespoň musíte s námi pustit ženu a dcerky.“

Muž se na tuto nabídku zakabonil, ale protože všichni na něho naléhali, aby se nezdálo, že je nezdvořilý, konečně svolil.

„Když mi tu nechají jídlo na celý den, ať si jdou kam chtějí! Bylo by nejlépe, kdyby se již nevrátily.“

Byl čas ke spaní. Žena a dcerky ještě nedokončily přípravy k cestě, když jim řekl:

„Poslyšte, já také půjdu; chci vidět to vaše pánbíčkářství.“

„Ach, Panno Maria!“ chtěla vykřiknout žena se sepjatýma rukama ve výbuchu radosti, ale udržela se a děkovala ve svém srdci Panně Marii, že začíná působit na srdce jejího muže.

Příštího dne brzo zrána se vydali na cestu s přáteli ve veselém průvodu a za nimi ve vzdálenosti šel syn, který se tam také chtěl podívat, ale nemluvil s otcem.

Cesta byla dlouhá. Čím více plynuly hodiny, tím více přibývalo únavy a tím více ubývalo nadšení. Pan Antonín při výstupu na příkrý svah se rozzuřil a chrlil ze sebe děsť nadávek, jenž nebral konce. Žena stydíc se a zarmoucena, vzývala neustále Pannu Marii, snažíc se jej uchlácholit, i když se jí to nedařilo, dokud nedošli blízko ke svatyni.

„Co je tu lidí! Co je to?“

„To je Panna Maria Fatimská; jsme na místě a zúčastníme se též průvodu. Uvidíš, jak je krásný.“

Kdoví, jak se to stalo, sotva minul nádvoří svatyně, přišla na něho mdloba a svalil se na zem. Přiběhli „Služebníci“, kteří ho v náručí odnesli do nemocnice. Dva lékaři se pokoušeli přivésti ho k sobě: masáže, injekce, všechno marné. Zdálo se, že umřel. Žena celá nešťastná naříkala:

„Ach, můj poklade! Umírá bez svatých svátostí! Již 17 let nebyl u svaté zpovědi,“ křičela vzývajíc všechny svaté a konajíc veřejnou zpověď za svého muže.

Odvedli ji i s dcerkami pryč a na nemocného dohlížela jedna „Služebnice“.[4]) Nedlouho potom se trochu pohnul a ihned křečovitě stáhl údy.

„Je mrtev,“ myslela si „Služebnice“.

On však otvírá oči a ohlížeje se jakoby zděšen se ptá: „Kde to jsem?“

„Ve Fatimě, v nemocnici Naší Paní. Počkejte chvilku, přinesu vám nějaké teplé sousto. Blíží se půlnoc a vy jistě

[4]) Zmíněná Matka Maria da Piedade Lima e Lemos.

zítra budete chtít přistoupit ke svatému přijímání, že ano?", ptá se „Služebnice", jako by neznala jeho vnitřní stav.

„Já? Možná... Ale nezpovídal jsem se."

„Nic si z toho nedělejte; zavolám vám zpovědníka pro vás jako dělaného. Budete vidět, jak budete spokojen."

Vyšla z místnosti a potkala ženu, která neustále naříkala na svůj osud a na osud své rodiny.

„Paní, neplačte! Vašemu manželu je lépe a zanedlouho se vyzpovídá."

„Prosím vás, paní, neříkejte mi to!"

„Je to pravda." A krátce jí vyprávěla o tom, co se přihodilo.

Nyní žena plakala radostí a velebila Pannu Marii.

„Ach, kdyby se vyzpovídal i můj Emanuel, který již tolik let žije v nepřátelství s otcem..."

„Dnes se ve Fatimě vyzpovídají všichni! Dojděte pro něho a přiďte s ním hned sem!"

Zatím co ho hledali v zástupu, dostavil se kněz, aby vyzpovídal pana Antonína. Ten nalezl ve svaté zpovědi nevypsatelnou útěchu a zpovědník sám měl radost z výborného vnitřního rozpoložení kajícníkova.

Zatím přišel chlapec.

„Emanueli, tvůj otec se zpovídá; musíš se vyzpovídat též, abyste zítra šli všichni k svatému přijímání."

„Že můj otec se zpovídá?"

„Právě teď. Zpovědník je ještě uvnitř."

„Tedy... chcete-li.... já také..."

Po svaté zpovědi byl jako beránek a chtěl hovořit s otcem. Uvedli ho do pokoje, ale sotva překročil práh, zahanben se zastavil, držel klobouk v ruce a díval se na špičky u bot.

„Tatínku, nezlob se již na mne... odpusť mi všechno!"

Otec sám se slzami v očích pravil:

„Pojď sem, Emanueli! Ty mně musíš odpustit. Byl jsem na tebe velice zlý."

Na přímluvu Panny Marie se vrátila do této rodiny milost a s ní Boží požehnání.

Příštího dne po prvé všichni přistoupili společně ke Stolu Páně, a jsouce na vrcholu štěstí, účastnili se všech náboženských úkonů.

S jakým steskem odcházeli z tohoto požehnaného místa! Tak se jim stýskalo, že příštího měsíce se tam znovu dostavili, aby Nejsvětější Panně poděkovali za štěstí, kterého nikdy předtím nezakusili a aby projevili oné „Služebnici", která byla nástrojem milosrdenství Panny Marie, svou hlubokou vděčnost.

I v hodinu smrti naší.

Kolika nekajícím, kteří se octli u bran věčnosti, otevřela přímluva Madony Fatimské nebe. Uvedeme pouze dva nebo tři příklady.

První bereme z jednoho dopisu, napsaného v Selubalu (Portugalsko) 18. července 1928.

„Díky časopisu „Hlas Fatimy" a zázračné vodě tohoto místa stalo se zde několik uzdravení a zejména několik obrácení. Jednomu souchotináři, atheistovi, který uzavřel pouze civilní sňatek a o zpovědi nechtěl slyšet, i když byl téměř na pokraji hrobu, jsem poslal trochu vody Panny Marie Fatimské, aby se jí napil. Napil se a příštího dne se chtěl vyzpovídat. Pak přijal svátost stavu manželského a za dva dny zemřel s tak velikou vírou a zbožností, že to bylo pro všechny povzbuzením."

Třicetipětiletý Mario dos Santis, bytem v Oportu, se následkem tuberkulosy octl na pokraji hrobu, ale nechtěl se vyzpovídat a kněze ani vidět. Jedna zbožná dáma, které záleželo na spáse jeho duše, jej s velikou vírou 13. února svěřila ochraně Panny Marie Fatimské a učinila slib, že uveřejní, požádá-li nemocný sám od sebe o svaté svátosti. Ráno 20. února nemocný, aniž by se mu někdo o tom zmínil, žádá, aby zavolali kněze, vyzpovídá se, přijme velebnou Svátost, pláče lítostí a zbožností. Za tři dny zemřel v témže výborném rozpoložení.

Vicerektor „Koleje Antonína Vieiry" (Bahia, Brazilie) zmiňuje se v dopise z 13. září 1930 o různých milostech:

„V říjnu 1928 byl v portugalské nemocnici starý pán, dědeček třech našich chovanců. Bylo to v neděli a konali jsme ve své kapli devítidenní pobožnost k Panně Marii Fatimské. Kazatel mluvil o účinnosti přímluvy Panny Marie, která dovede zatvrzelým nemocným vyprositi milost, že přijmou svaté svátosti. Během kázání přišel ke mně největší ze tří vnoučků nemocného a prosí mne, abych mu ihned dal medailku Panny

Marie Fatimské, aby ji mohl dáti dědečkovi, který, ačkoliv vážně nemocen, odmítal svaté svátosti. Když jsem mu vyhověl, chlapec hned odchází a po skončení kázání jsem všechny požádal o modlitbu, aby se slova kazatelova splnila také v tomto případě.

Úžasný výsledek. Za půl hodiny telefonovali z nemocnice, že nemocný sám od sebe požádal jednoho kněze, který byl jeho přítelem a přišel jej navštívit, o svaté svátosti, a brzo po jejich přijetí vydechl svou duši v polibení míru.

Kolik podobných případů by se mohlo uvésti, kdyby nám to dovoloval rozsah knihy a ohled na čtenáře. Toto jest vlastnost Madony Fatimské: kamkoli vkročí, všude působí jako „misionářka".

Známý portugalský literát Dr. Lopes Vieira z vděčnosti za mimořádnou milost, které se mu dostalo, nejen že se dal zapsat mezi „Služebníky", kterýžto úkol plní s velikou horlivostí a láskou ve službě nemocným, nýbrž dal též zřídit na počest Panny Marie elegantní kapli na břehu Atlantického oceánu ve své vile v S. Pedro di Moel.

Den před vysvěcením kaple přišel k němu na návštěvu jeden pán z toho městečka a praví:

„Pane doktore, zítra se bude konati posvěcení kaple Panny Marie... Říká se, že ji přijede posvětit sám pan biskup."

„Ovšem. Již je zde."

„Pane doktore, chtěl bych vás o něco požádat, nebude-li vás to příliš obtěžovat."

„Prosím, jen mluvte."

„Myslel jsem si, poněvadž jsme se svou ženou oddáni pouze civilně, kdybyste byl tak laskav a poprosil pana biskupa, aby požehnal našemu církevnímu sňatku zde, ve vaší kapličce."

Je zbytečné zmiňovati se, že lékař učinil vše, co na něm bylo, s velikou radostí, když viděl, že Panně Marii byla jeho pobožnost milá.

Ale radost měla se ztrojnásobiti, ježto ještě před večerem přišli dva jiní vážení páni s touž žádostí. Takto Nejsvětější Panna začala v tomto místě svou misii tím, že s křesťanským sňatkem rodičů a křtem jejich dětí přinesla milost Boží třem rodinám. A misie neustále pokračuje s krásnými výsledky.

Nebudeme se tedy diviti, jsou-li četné misijní stanice mezi nevěřícími postaveny pod ochranu Naší Paní Fatimské.

V misiích mezi nevěřícími.

První v pořadí byla misie v Gandě, založená r. 1927 kněžími Kongregace Ducha Svatého v apoštolské prefektuře Cubango (Angola).

Vlivem požehnání Nejsvětější Panny se rozvinula zázračně, takže tam bylo již možno zřídit domorodý seminář. Kostel se stal střediskem neustálých poutí těchto nových křesťanů, kteří každý měsíc se radují z toho, že mohou napodobiti to, co se odehrává ve Fatimě.

Druhá misie tohoto druhu byla zřízena 13. května 1930 v jednom předměstí v Macau (Čína), obývaném pohany.

Třetí patří benediktinům v Zululandii a byla založena apoštolským vikářem P. Tomášem Spreiterem O. S. B. 13. srpna 1931.

Čtvrtá je v Naridenbu (Tanganjika) a založil ji P. Jáchym Ammann OSB, opat z Nedandy, v červenci 1933. Sotva po dvou měsících tato misie byla zbrocena krví svých prvých mučedníků.

Téhož r. 1933 přibyla misie portugalských benediktinů v Moxiku (Angola), příštího roku misie v Cacusu (provincie Malange), zřízená misionáři Ducha Svatého a ještě jiné.

XXI.

NEJVĚTŠÍ ZÁZRAK.

Ale největší misie a nejhmatatelnější zázrak spočívá v něčem jiném.

Chmurné předzvěsti.

26. května 1911, šest a půl měsíce po revoluci, která vytvořila novou vládu v Portugalsku, v jedné všeobecné schůzi zednářů a před zástupcem francouzských zednářských loží, původce svatokrádežného zákona odluky Církve od státu chrlil ze své černé duše tento program, pohrdající zdravým rozumem a vzdorující nebi: „tímto zákonem Portugalsko během dvou generací úplně odstraní katolicismus, který je hlavní příčinou nešťastné situace, ve které se nacházíme". A aby zákon měl větší sílu, aby se proroctví jistě splnilo, nastalo

náboženské pronásledování. Neustálé posílání do vyhnanství, zajišťování, žalářování, soužení všeho druhu.

Když starý nevěřící, ale polepšující se republikán Guerra Junqueiro viděl všechno to ničení, nazval původce bezbožného zákona „velikým národním zločincem".

Po třiceti letech: sjezd ženské katolické mládeže.

30 let uplynulo. Na jeviště dějin vstupuje druhá generace, ta, která měla odstraniti poslední zbytky katolicismu.

Katolická mládež koná u vědomí své síly v opojném nadšení v samotném Lisabonu své sjezdy a ženské mládeži se dostalo té výsady, že Panna Maria Fatimská přišla předsedati jejich sjezdu. (9. až 12. dubna 1942.)

Milostná socha odjíždí z Cova da Iria 7. dubna v autu „Portugalské legie", která si vyhradila pro sebe výsadu, že ji bude doprovázet. Tato cesta 150 km dlouhá byla jediným triumfálním pochodem. Silnice je pokryta kobercem květin. Sbíhá se všechen lid z obvodu 5 až 20 km a klečí kolem cesty. Ve městech čeká lid s představiteli církevními, civilními a vojenskými. Je nutno jeti krokem. A musí se zastavit. Jednou, stokrát, poněvadž všichni chtějí pozdravit, pomodlit se a provolat slávu Nejsvětější Matce. Buďme si vědomi toho, že mnohé z těchto krajin byly silně zpracovávány protikřesťanským sektářstvím, které si z Lisabonu učinilo svou tvrz.

Dojeli do Lisabonu 8. května k večeru. Celé město již několik hodin čeká tam na „Velikém poli". Konečně se blíží nebeská Poutnice. Lisabon je přemožen mocným pohnutím, které zachvělo všemi jeho syny a padá na kolena k nohám Panny, provolává slávu, pláče, modlí se. Nepopsatelná podívaná! Projíždí se mořem lidu k novému kostelu, zasvěcenému Madoně Fatimské. Zde se zastaví. A zde po 4 dny přijímá projevy úcty od půl milionu svých synů...

Pak se konají sjezdová shromáždění v duchu nikdy předtím neviděné vroucnosti a zbožnosti. Slouží se mše svatá na Říšském náměstí a 15 tisíc jinochů jde k svatému přijímání. Zvláště nezapomenutelná je noc z 12. dubna 1942.

„Toto datum," píše španělský kněz D. Martinez Grande ve svém spisku „Una emocion indeleble", „toto datum musí být vytesáno všude do kamene, aby budoucí generace mohly

čísti o víře svých předků. Zástup zaplavuje všecko. 500 tisíc? 600 tisíc osob? Nelze spočítat tak obrovské množství. Je to celé město a tisíce jich přišlo z venkova. Šepot modliteb zní jako hukot vln. Když projíždí Panna Maria, vroucnost stává se nadšením, nadšení mění se v opojení... Prosby, tleskání, zpěv, vzlykot, slzy, nesčetné slzy radosti, lásky, lítosti v očích všech věřících, lhostejných, zvědavců. Ne v očích nevěřících, poněvadž jich tam již není... Průvod s pochodněmi, který vyšel v 10 hodin večer, se vrací do kostela ve 4 hodiny ráno. Ale obrovské množství se ještě nerozcházelo. Panna Maria Fatimská se měla vrátit v pět hodin a Lisabon ji ještě chtěl vidět, obdržeti její poslední požehnání, poslati poslední pozdrav."

„Někteří považovali tento projev víry za nejúžasnější a nejpůsobivější podívanou v portugalských dějinách. Podle toho, co jsme viděli, podle toho, co známe ze svých dějin, jsme přesvědčeni, že je tomu tak."[1])

Den hrdinských obětí.

Ale jsou i jiné projevy stejně významné: Svaté misie, které se konají ve všech kostelích v celé zemi (v samotném hlavním městě se konaly v 60 kostelích) a jubilejní slavnosti (3. až 10. května), které se konaly v duchu potěšitelné zbožnosti a horlivosti. Zejména pak jedinečná národní pouť 13. května, která si právem zasloužila název „Den hrdinských obětí".

Při protibezbožecké pouti roku 1938 se ve Fatimě napočítalo na 28 tisíc automobilů. Nyní nebylo dopravních prostředků. Počasí bylo mimořádně sychravé a deštivé. Tím lépe! Ježto Panna Maria právě vybízela k modlitbě a pokání. A Fatima se právě toho dne stala cílem jedné z nejpočetnějších poutí. Dostavilo se na 300 tisíc poutníků, kteří ponejvíce přišli pěšky, překonávajíce v duchu pokání útrapy, zimu, déšť. Prvních mezi všemi bylo 9 tisíc mladíků mužské katolické akce a mezi nimi zase na prvním místě byli universitní a středoškolští studenti, kteří jako dávní poutníci ze století plných víry, jakmile zdálky spatřili svatyni, padají na kolena do bláta a modlí se růženec. A pak u nohou milostné Panny „přísahají, že budou žíti jako stoprocentní katolíci, za každou

[1]) Domingos Mauricio: Primavera em Portugal, Brotéria 34 (1942) 671.

cenu, i za cenu zdraví a života", a obráceni k biskupům tam shromážděným volají: „Zde jsme! Chceme býti prvními v novém křížovém tažení za spásu duší. Žádejte od nás mnoho a budeme bojovat boj apoštolátu!"

Příklad hrdinství této mládeže působil takovým dojmem, že obyvatelstvo mnoha městeček je na jejich pochodu zdravilo v kleče.

Dítky Panně Marii, svatému Otci a míru.

Do Fatimy 13. května neputovaly děti, ale i ony měly při jubilejních slavnostech vyhrazeny dny. Poslední neděli v květnu a 13. září.

V neděli 31. května se shromáždili všichni členové Eucharistického křížového tažení ve svých městech, aby obětovali Panně Marii duchovní dary — „hold vděčnosti, smíru a modlitby za mír a za svatého Otce" a obnovili zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Mariinu. V Lisabonu na příklad se shromáždění 3 tisíc křižáčků konalo v historickém hradě svatého Jiří, nyní obnoveném, v prostředí, které svými ozdobami připomíná dávné křížové výpravy. Dálo se za účasti Jeho Em. kardinála patriarchy, který četl modlitbu zasvěcení:

„Nejsvětější Panno... Tys odhalila třem malým nevinným dětem z Fatimy podivuhodné tajemství, jak obrátit hříšníky a zachránit svět: To tajemství spočívalo v tom, aby děti přinášely dobrovolné oběti a ochotně přijímaly utrpení, které jim Pán posílá, a to na smír urážek Boha, Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a Neposkvrněného Srdce Mariina... Duchovní dary, které ti dnes podáváme, obsahují vše to, oč jsi žádala: modliteb, svatých přijímání, obětí na tisíce! Co žádáš více? Naše Paní Fatimská, nyní je řada na tobě: Řekni Pánu Ježíši jediné slovo a svět bude zachráněn!

Vezmi si naše srdce. Obětujeme ti je a s ním svůj život, své tělo, svou duši... Jsme přesvědčeni, že tímto darem sebe samých ti podáváme srdce Tvého Portugalska."

Potom byly obětovány květy hmotné, symbol to květů duše. Pak hold svatému Otci, po něm křižáčkové volali: „Do zbraně za mír!"; konala se eucharistická adorace, zakončená požehnáním dětem a městu. Potom se konaly rozkošné divadelní výstupy, které se rozvíjely spíše ve světě andělů, než na této ubohé zemi hříchu a smrti.

13. září se zástupy dětí shromáždily nejdříve v kostelích k příležitostné pobožnosti a pak se rozešly, aby ozdobily květinami kříže, které byly v národním jubilejním roce (1940) v tisících opraveny v celém Portugalsku i v zámořských državách.

Koruna zhotovená z lásky a z obětí.

Ukazatelem nových časů — a svatý Otec to naznačuje ve svém poselství — je obětování zlaté koruny fatimské Madoně. Návrh opatřit pro milostnou sochu zlatou korunu, který se vyskytl v Národním ústředí ženské katolické akce 12. března, ve výroční den korunovace Jeho Svatosti, byl přijat a uskutečněn s nadšením. Do novin byla dána malá zprávička a dary pršely se všech stran ve velkolepém a dojemném plebiscitu lásky k Nejsvětější Panně. Obětovali boháči, ale zejména chudí lidé dávali to, co měli. „Je to jediný zlatý prsten, který mám; je to pro Naši Paní," „To je památka na mou dcerku, která mi zemřela." — „Byl to první prsten mého syna, který je nyní na vojně; aby mi ho Panna Maria chránila." — „Patřil mému otci; stále jej nosil na prstu; chci jej dát Panně Marii." — „Toto je na splnění slibu, který jsem složila za uzdravení své paní," praví s pláčem jedna služka, odevzdávajíc svůj zlatý náhrdelník, a tolik, tolik jiných. Nespočetné prsteny, přívěsky, šperky, nejdražší rodinné památky, první svatební dary atd. atd. Právem pravila Jeho Svatost, že koruna „byla zhotovena ze zlata a drahého kamení, ale ještě spíše z čisté lásky a velkodušných obětí".

Nejlepší klenotník z Lisabonu se podjal tohoto uměleckého díla a nedbaje ztrát, z lásky k Panně Marii nechal všech ostatních prací a po tři měsíce na tom zaměstnával 12 ze svých nejzdatnějších dělníků. Jedinečný tento klenot váží 1.200 gramů. Má 950 briliantů o váze 76 karátů, 1.400 malých démantů o váze 20 karátů, 313 perel, jeden veliký smaragd, vážící 1.97 karátů, 13 malých smaragdů, 33 safírů, 17 rubínů, 200 tyrkysů, jeden ametyst, 4 akvamariny, celkem 313 perel a 2.650 drahokamů.[2])

Koruna byla obětována Panně Marii 13. října o 25. výročí posledního zjevení a slavnostní korunovace byla odložena na

[2]) Ze zprávy, kterou jménem výboru předložila sekretářka Maria do Carmo Ferreira Mesquita.

lepší časy, „až Ona ráčí se státi Královnou míru i nad touto válkou", jak se vyjádřil pan biskup z Leirie.

Nezapomenutelný den.[1])

Nastal napjatě očekávaný konec hrozné války. Koruna s takovou láskou připravená musila ozdobit hlavu nebeské Královny. 18. ledna 1946 vydal portugalský episkopát společný pastýřský list, v němž naznačoval v hlavních rysech pořad zamýšlených slavností a oznamoval, že Sv. Otec prostřednictvím svého legáta bude slavnostně korunovat sochu Madony Fatimské... Lesklé dvoumotorové letadlo, které dala s ochotou k disposici portugalská vláda, přistalo 10. května na lisabonském letišti. Vystoupil z něho papežský legát, který před odjezdem dostal požehnání náměstka Kristova.

12. května J. Eminence kardinál Alois Masella — v hodnosti legáta „a latere" — odejel z Lisabonu do Fatimy. Byla to triumfální cesta. Ve Fatimě jej uvítali nejvyšší státní hodnostáři, celý portugalský episkopát, představitelé katolických organisací. Pak se odebral do svatyně. Tam byl přítomen pobožnosti, která se konala s velikou okázalostí a za ohromné účasti věřících přes to, že bylo špatné počasí. Svatyně tonula v záplavě světel. Krása liturgických zpěvů uchvacovala. Pak celonoční adorace tisíců poutníků.

13. května dopoledne přistoupilo k sv. přijímání na 140.000 poutníků[2]). Byla sloužena slavnostní pontifikální mše svatá. 600 přítomných nemocných toužebně očekává uzdravení (chtělo jich být přítomno 6.000).

Vlastní slavnost začala v 9.30 hod. tím, že milostná socha byla přenesena z kaple Zjevení na místo korunovace. Slavnost se v některých chvílích měnila v jedinečnou a dojemnou apotheosu, přestože po celý den fičel studený vítr a hojně pršelo. Sešlo se tam na 500.000 poutníků z celého Portugalska i z ostatního světa, aby prokázali poctu Nejčistšímu Srdci Panny Marie.

[1]) Článek uveřejněný ve „Voce di Fatima", r. I., č. 2., Řím 1947.

[2]) V české národní mariánské svatyni na Sv. Hoře u Příbrami přistoupilo během celého roku 1947 k sv. přijímání 79.580 poutníků. V některých letech přestoupí tento počet též 100 tisíc.

Přiblížil se slavnostní okamžik korunovace. Jakmile kardinál legát přijal z ruky ministra vnitra drahocennou zlatou, zářivou korunu — symbol lásky Portugalska — a chystal se jí ozdobiti čelo nebeské královny, nadšení národa a katolického světa propuklo nezadržitelnou silou.

Zvedlo se pěnivé moře rukou mávajících kapesníky, rozléhalo se slavnostní vyzvánění, potlesk, provolávání slávy, prosby, vzývání, bylo viděti slzy radosti a vděčnosti, nastalo všeobecné opojení víry. To vše nepřetržitě provázelo slavnostní obřad až do chvíle, kdy se z radia ozval laskavý, srdečný, otcovský hlas svatého Otce.

Za hlubokého ticha okouzleného davu se snášel hlas Náměstka Kristova do zanícených a chvějících se srdcí jako balsám a utišující lék tolika bolestí, vytrpěných v tragické válce, a vléval novou sílu nadčje a víry. Slzy zrosily tváře tisíců, když pravil: *„Vy ji korunujete nejen za Královnu Portugalska, ale za Královnu míru a světa"*...

Hřmění radosti, provolávání slávy uzavřelo radiový projev papežův a tato radost byla zároveň slibem živější víry a větší lásky k Panně Marii.

Po prvé v dějinách Fatimy se obrovská Cova da Iria zdála malou pro ono ohromné množství věřících, kteří tam přišli — značná část pěšky — ze vzdálenosti 50—200 a dokonce i 400 km.

Při této radostné a velkolepé slavnosti nechyběli zástupci cizích států a početné skupiny poutníků z evropských i zámořských zemí. Ti svou přítomností dokazovali *všeobecnost* úcty Madony Fatimské, která toho dne byla papežem korunována *na Královnu míru a světa.*

Početné byly květinové dary. Z nich zvláště zasluhuje zmínky dar holandských katolíků, kteří poslali plné letadlo růží a tulipánů. Ze všech končin světa přišlo tisíce a tisíce písemných poselství biskupů, náboženských komunit a organisací i jednotlivců. Dokazuje to, že bílý ochranný plášť Královny světa se rozprostírá nade všemi kontinenty. Tisíce telegramů. Z nich jeden z Holandska: „Ve Fatimě, tam, kde se nebe dotklo země, začíná křesťanská obroda Evropy!" A jeden poutník ze Španělska výstižně nazval Fatimu „oltářem světa".

Kdo se o to zasloužil?

Ale toto všechno jsou jenom projevy vnějších příznaků hluboké proměny, která se udála za posledních 25 let. „Kdo by byl zavřel oči před 25 lety a nyní je otevřel, nepoznal by Portugalsko."[3])

Nemluvme o obrodě politické, národní a mezinárodní. Vždyť je tak zjevná. Zmiňme se spíše o obrodě mravní a náboženské. Do škol se vrátilo jméno Boží, kříže, vyučování náboženství, náboženský život. Místo neblahého odlukového zákona je uzavřen konkordát se Svatou Stolicí a misijní úmluva. Portugalsko se vrátilo ke svým starým tradicím národa křižáckého, věrně katolického a misionářského.

Kdo se o to zasloužil?

Růžencová Madona, která sestoupila s nebe na „Zemi Panny Marie", na požehnanou horu fatimskou. A nejdříve si podmanila duše (může se říci, že téměř celý národ tam připutoval, aby se obrodil ve víře a lásce). A pak Ona, Misionářka Boží, se pustila do všech krajů, klepajíc na všechny dveře, navštěvujíc všechny rodinné krby. Téměř všude jí otevřeli dveře a víme, že kam vkročí Matka, tam přichází Ježíš. Dnes snad není v Portugalsku kostela nebo kapličky, kde by nebyl nějaký oltář nebo alespoň obrázek Madony Fatimské. A myslím, že by se daly spočítat domácí oratoře, které by nepostavily tento obraz na čestné místo. Probudilo se živelné a slibné, vše zaplavující jaro dobra.

Fatima neřekla ještě Portugalsku a celému světu celé své tajemství. Nezdá se však přehnaným, tvrdím-li, že to, co již odhalila Portugalsku, je náznakem a zárukou toho, co má říci celému světu.[4])

Až do končin země.

Mimo Portugalsko se pobožnost k Panně Marii Fatimské šíří rychle v různých národech, a Madona Fatimská všude štědře udílí své mateřské požehnání a v srdcích budí vlny vděčnosti, jak dosvědčuje portugalský episkopát ve společném pastýřském listě:

[3]) Ze společného pastýřského listu portugalského episkopátu k 25. výročí fatimských zjevení.

[4]) Slova J. Em. kardinála patriarchy z Lisabonu v kázání, které pronesl ve Fatimě 13. května 1942.

„Z nejvzdálenějších a nejodlehlejších částí zeměkoule, z Ameriky, z Oceanie, z Číny, z Indie, dokonce i z Ruska přicházejí do Fatimy almužny, prosby o modlitby, poděkování; jedním slovem projevy důvěry, zájmů a úcty k „Naší Paní Fatimské". Je nepopíratelné, že Panna Maria Fatimská dobyla Portugalska, ale můžeme říci, že dobývá světa."

Bylo to v Římě 13. listopadu 1929. Jeho Svatost laskavě posvětil krásnou sochu Panny Marie, mistrovské sochařské dílo ve dřevě známého portugalského umělce Jose Ferreiry Tedima, která byla zhotovena pro novou kapli portugalské koleje, zasvěcenou Panně Marii Fatimské. Jiná podobná socha se uctívá v portugalském národním kostele svatého Antonína, i v jiných kaplích a domech.

Poselství milosrdenství, které Madona Fatimská zvěstovala, nebylo pouze pro Portugalsko, podobně jako poselství lurdské nebylo pouze pro Francii.

Ona nám ukazuje jedinou cestu spásy:

Tím, že *nás vyzývá k pokání a k útěku před hříchem*, zejména před nečistotou a neslušnou módou.

Tím, že nám naléhavě doporučuje *každodenní zbožnou modlitbu posvátného růžence*, který je klíčem k pokladům Božím.

Tím, že hlásá pobožnost a zasvěcení jejímu Neposkvrněnému Srdci.

Svatá Panno Fatimská, oroduj za nás!

DOSLOV

NEPOSKVRNĚNÉ SRDCE PANNY MARIE.

„Bylo to soucitné srdce Neposkvrněné Panny, které způsobilo zázrak Fatimy."
(Kardinál patriarcha lisabonský.)

Láska — smír — zasvěcení.

Dnes, po odstupu třiceti let, čím více uvažujeme o Fatimě v jejím celku, uvažujeme-li o zvláštních okolnostech, o okamžitém ovoci i o světovém dosahu, tím více se nám jeví jako nečekané odhalení Neposkvrněného Srdce Mariina, hořícího plameny lásky k Bohu, plného soucitu a mateřské něhy k ubohému hříšnému lidstvu.

Láska k Bohu, která vroucně prochvívá všechna zjevení, počínaje první žádostí o smír, a konče v závěrečných slovech podstatou nebeského poselství: „Ať neurážejí Pána Boha, který je již příliš urážen!"

Srdce Panny Marie je plné mateřské něhy k lidem. Proto při pohledu na pohromy, které nás stíhají a nám hrozí v tomto a budoucím životě, pociťuje takové pohnutí, že se božský jas její věčné radosti zahaluje výrazem smutku. Ve svém soucitu chce od nás tyto pohromy odvrátit, nebo lépe, zapřísahá nás, abychom sami chtěli je odvrátit — poněvadž na nás to záleží — modlitbou a pokáním, varováním se hříchu a upřímným polepšením. Aby nám pomohla v naší ubohosti a slabosti, podává nám růženec, klíč k Božím pokladům. Vybízí nás k úctě a zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Mariinu, které žádá jako záruku časného míru mezi národy a duchovního míru národů a jednotlivců s Bohem.

Ale zjevení se stává přímým a jasným v četných zmínkách o Srdci Mariinu, s nimiž se setkáváme v průběhu zjevení.

Již anděl v přípravných zjeveních stavěl vedle sebe Nejsvětější Srdce Ježíšovo a Mariino, mluvě o záměrech Božího milosrdenství, které se měly brzy uskutečniti.

Pak při prvním zjevení tajemná Paní žádá oběti na smír všeho rouhání a vší hořkosti, kterou nevděčné lidstvo zarmucuje Srdce Matky Boží.

Při druhém zjevení narážka na Srdce Mariino se stává názornou při pohledu na Srdce sevřené ostny a děti „chápou,

že je to Srdce Mariino, které žádá pokání a smír". Chápou to, „aniž by jim to někdo říkal", poněvadž úkaz mluvil sám od sebe, ale i proto, že krásná Paní jim o tom předtím řekla, připravujíc je, aby pochopily vidění, které bude následovat. Paní řekla Lucii: „Pán Ježíš tě chce použít za nástroj, aby mne uvedl ve známost a naučil lidi mne milovat. On chce, aby se ve světě rozšířila pobožnost k mému Neposkvrněnému Srdci. Tomu, kdo se jí oddá, slibuji spásu. Tyto duše budou zvláštním předmětem Božího zalíbení jako květy, které zasadím před Jeho trůn." A ještě: „Mé Neposkvrněné Srdce bude tvým útočištěm a cestou, která tě dovede k Bohu." Při pronesení těchto slov Panna otevřela ruce a vylila na děti po druhé onen proud nesmírného světla, které se z jejich rukou rozlévalo. „Zdá se mi," poznamenává Lucie, „že tohoto dne bylo účelem onoho světla vlíti nám zvláštní poznání a lásku k Neposkvrněnému Srdci Mariinu, jako nám při jiných dvou zjeveních, jak se domnívám, vlilo poznání a lásku k Bohu a tajemství Nejsvětější Trojice."

V časovém pořadí následuje třetí zjevení, nejbohatší na naučení a přísliby, v němž převážnou část tvoří pobožnost k Srdci Mariinu. Nejen že se opakuje žádost o smír, nýbrž pobožnost k Srdci Mariinu a zvláště pobožnost prvních sobot v měsíci se jeví jako prostředek v rukou Prozřetelnosti k zajištění spásy mnohých duší a vrácení míru světu. Zasvěcení světa a Ruska Srdci Mariinu bude míti vedle mnoha jiných užitků za následek urychlení míru a obrácení Ruska.

Jedinečným komentářem zjevení je pod tímto zorným úhlem život dětí. Děti od počátku nebeských zjevení se stávají vskutku ideálními vzory pobožnosti k Neposkvrněnému Srdci. Milují je vroucně, hovoří o něm výmluvně, vzývají je, přinášejí mnoho obětí k jeho potěše a na smír rouhání a urážek, jimiž je zarmucováno. A malá Hyacinta, „jíž Pán dal zvláštní světlo, aby co nejzevrubněji a do všech podrobností pochopila smysl nebeských zjevení", jak nás ujišťuje Lucie, nám vysvětluje úmysly Boží, když před odchodem do nemocnice pravila Lucii: „Již brzo přijdu do nebe; ty zůstaneš na zemi, abys rozhlašovala, že Pán Ježíš chce ve světě rozšířit pobožnost k Neposkvrněnému Srdci Mariinu. Když budeš mít o ní mluvit, neskrývej se! Řekni všem, že Bůh nám udílí své milosti prostřednictvím Neposkvrněného Srdce Mariina. Ať je o ně prosí. Řekni, že Srdce Ježíšovo chce, aby zá-

roveň s ním bylo uctíváno Neposkvrněné Srdce Mariino. Ať prosí o mír Neposkvrněné Srdce Mariino, poněvadž Pán jej jí svěřil."

Později nová nebeská vidění ještě více vyjasnila a doplnila předcházející, zvláště pokud se týká praktického způsobu smíru a zasvěcení. Jelikož je nemůžeme všechna uveřejnit, spokojme se zatím tím, co vysvítá z uvedeného dokladu o druhém ze zmíněných pozdějších zjevení. Dnes nám nic nebrání, abychom se seznámili s celým jeho obsahem. V tomto spisu tedy Lucie, vyjadřujíc se ve třetí osobě, nám podává zprávu, že se jí 10. prosince 1925 zjevila Nejsvětější Panna a vedle ní Ježíšek na světlém oblaku. Panna ukazovala své Srdce obklopené trním a Ježíš ukazuje na ně prstem vyzýval dívku, „aby měla soucit s oním Srdcem bez ustání mučeným lidským nevděkem, aniž by bylo někoho, kdo by je utěšoval úkony smíru".

Tu Neposkvrněná Panna dodala: „Pohleď, má dcero, na mé Srdce obklopené ostny, jimiž je nevděční lidé neustále bodají svým rouháním a nevděkem. Alespoň ty se snaž potěšit mě a oznam, že slibuji, že v hodině smrti zprostředkuji milosti potřebné k spáse všem těm, kteří na první sobotu pěti po sobě jdoucích měsíců se vyzpovídají, přistoupí k svatému přijímání, pomodlí se růženec a budou mi po čtvrt hohodiny věnovat pozornost rozjímáním tajemství růžencových s úmyslem přinést mi smír."

Po dvou měsících 15. února 1926 Ježíšek se jí znovu zjevil a povzbuzoval ji, aby šířila pobožnost k Neposkvrněnému Srdci Mariinu, nehledíc na překážky, o nichž jí pověděl zpovědník, ježto s jeho milostí se mohou všechny překonat. Dívka se ptala, „jestli by stačilo vykonat svatou zpověď během týdne, kdyby ji nebylo možno vykonat na první sobotu v měsící", a dostala kladnou odpověď, jen když se k svatému přijímání přistoupí ve stavu milosti a dělá se vše na zmíněný úmysl.

*

Z toho, co jsme stručně vyložili, vyplývá původ, cíl, způsob pobožnosti a láskyplné a smírné úcty k Neposkvrněnému Srdci Mariinu, i požehnání nebes za ně přislíbené.

Hlavní úkoly jsou:

1. *Každodenní modlitba posvátného růžence,* kterou Nejsvětější Panna neméně než šestkrát zdůrazňovala.

2. *První sobota v měsíci zasvěcená Srdci Mariinu* (podobně jako první pátky ke cti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova) se smírným svatým přijímáním, modlitbami a obětmi.
3. *Pobožnost prvních pěti sobot,* která, jak jsme viděli, spočívá ve svaté zpovědi (vykonané i během týdne), svatém přijímání, modlitbě růžence a ve čtvrthodinovém rozjímání růžencových tajemství na první sobotu pěti po sobě jdoucích měsíců, vše s výslovným úmyslem uctívati, těšiti a podávati smír Neposkvrněnému Srdci Mariinu.

Rozjímání možno konati o jednom nebo více růžencových tajemství, odděleně anebo zároveň s modlitbou růžence, že se uvažuje určitou dobu o jednotlivých tajemstvích, nežli se začne modlitba toho kterého desátku. Mohlo by se doporučit rozjímání jednoho tajemství každý měsíc. Takto, kdyby se pobožnost třikrát opakovala, by se v rozjímání probral celý růženec. Rozjímání může býti nahrazeno kázáním, jímž již mnozí horliví kněží slaví první soboty.

Přislíbené milosti: Tomu, kdo vykoná pobožnost pěti prvních sobot, Neposkvrněné Srdce Mariino slibuje zvláštní požehnání a zvláště v hodině smrti milosti potřebné k věčné spáse.

4. *Zasvěcení.* Madona Fatimská výslovně žádala zasvěcení světa a zvláště Ruska svému Neposkvrněnému Srdci. Zřejmě poslední slovo o tomto zasvěcení mohl říci pouze svatý Otec „jakožto společný otec veliké křesťanské rodiny, jako Náměstek toho, jemuž byla dána veškerá moc na nebi i na zemi a který mu svěřil péči o všechny duše na celém světě, vykoupené Jeho krví". A on toto poslední slovo řekl 31. října 1942 na uzavření jubilea zjevení a slavnostně je opakoval 8. prosince téhož roku v basilice a na hrobě knížete apoštolů. Děkujme za to vroucně Nejvyššímu, „Dárci všeho dobra, který v tajemných úradcích své Prozřetelnosti vyhradil pro naše tak bouřlivé časy tak jedinečnou milost."[1])

První podstatný krok byl učiněn. Ale musíme učinit jiné stejně podstatné, chceme-li v hojnosti sklidit slíbené plody. Milost Boží, aby vydala užitek, vyžaduje naši spolupráci.

[1]) E. Roschini, La divina Cooperatrice (Osservatore Romano, 6. list. 1942).

„Srdce Ježíšovo chce být uctíváno a kralovati zároveň se Srdcem své Nejsvětější Matky." Musíme horlivě apoštolovati pro zasvěcení církevních a občanských institucí, diecésí, farností, rodin, jednotlivců Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Zejména však nutno „pochopit jeho široký dosah a intensivně je prožívat".

J. Em. kardinál Dalla Costa, když vysvětloval zasvěcení své arcidiecése, upozorňoval, že je nebezpečí, že by naše zasvěcení mohla býti pouhými slovy, která nic neznamenají, nejsou-li doprovázena tím, že zasvětíme Bohu svědomí, srdce, duši, život. To znamená, že zasvěcení není pouhá četba nějaké formulky, nýbrž že je to program křesťanského života a slavný závazek podle tohoto programu žít pod zvláštní ochranou Panny Marie.[2])

Dějinný vývoj.

Pobožnost k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie v Církvi není nová. Má své nejhlubší kořeny v Evangeliu, které opětovně obrací naši pozornost na Srdce Matky Boží jakožto na poklad Božích tajemství vykoupení (Luk. 2, 19. 51); ukazuje nám její lásku i její vděčnost k Bohu (Luk. 1, 46 n.), starostlivý soucit k bližnímu (Jan 2, 3 n.), její mučednictví ve spojení s utrpením Vykupitelovým (Jan 19, 15 n.; Luk. 2, 34 n.), její neposkvrněnou čistotu, její víru, pokoru, všechny její ctnosti (Luk. 1, 28 n. 45; Mat. 1, 22 n.).

Tento cenný pramen byl prozkoumán církevními Otci a bylo by snadné uvésti citáty, v nichž výmluvně oslavují Srdce Matky Boží, její výsady a neporovnatelnou svatost.

Později mezi velikými mystiky středověkými a pak mezi svatými, theology a asketickými spisovateli následujících století nikdy nechybí významných ctitelů Srdce Mariina, stejně tak jako Srdce Ježíšova.[3])

Ale liturgický kult, který měl tuto pobožnost učiniti společným majetkem věřících, začíná svatým Janem Eudesem (1601 až 1680), který „puzen svou překypující láskou k Srdci Ježíšovu a Mariinu, byl první, který, ne bez Božího vnuknutí, pomyslil na zavedení jejich liturgického kultu. On musí býti považován za otce, učitele, apoštola této útěchyplné pobožnosti".[4]) Tento světec již r. 1643, to jest 20 let dříve, než začal slavit svátek Srdce Ježíšova, slavil se svými řeholníky svátek Srdce Mariina. Tento svátek se stal roku 1648 veřejným a byl zařazen do společné liturgie. Od té doby mnozí biskupové povolili ve svých diecésích kult Srdce Mariina a papežové dali schválení a duchovní výsady bratrstvům a různým pobožnostem k jeho poctě. Přece však Svatá Stolice nevydala žádného závazného nařízení, naopak roku 1729 posvátná Kongregace obřadů zamítla prosbu, kterou předložil P. J. de Gallifet T. J. o zavedení svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a Mariina pro celou církev.

Později, když byly vítězně přemoženy útoky jansenistů, obě pobožnosti získávají půdu, ale mnohem rychleji se šíří pobožnost k Božskému Srdci Páně, která se stává ve všeobecné liturgii Církve svátkem středního rázu[5]), pak svátkem první třídy (Lev XIII., 1889) a slavně triumfuje zasvěcením světa, které vykonal Lev XXIII.[6]) a konečně encyklikou Pia XI. „Miserentissimus Redemptor" (8. května 1928), který svátek povyšuje do kategorie největších svátků.[7])

Může se říci, že i sv. Josef přišel dříve na řadu, byv prohlášen patronem celé Církve se svátkem první třídy s oktávou (31. prosince 1870).

V celé této době nejvýznačnějšími výnosy Svaté Stolice ohledně Neposkvrněného Srdce Mariina jsou rozhodnutí Pia VII. (1805), že tento svátek může býti povolen těm církevním společnostem nebo diecésím, které oň požádají, a zvláštní mše a církevní hodinky schválené Piem IX. (1855), ale pouze „pro aliquibus locis".

Zatím se tyto pobožnosti šíří, o čemž svědčí neustále rostoucí počet církevních institucí, které si dávají jméno Srdce Mariino buď samotné anebo ve spojení se Srdcem Ježíšovým (ve století devatenáctém jich bylo kolem dvaceti), takže lze právem říci, že tato pobožnost zaujala význačné místo v srdcích věřících po pobožnosti k Božskému Srdci Páně.

[2]) Viz A. Magni T. J. La nostra risposta al Messaggio di Fatima (Řím 1942).
[3]) Sv. Jan Eudes: „Le Coeur admirable de la très Sacrée Mère de Dieu, kn. VII. (3. vyd. Paříž 1908). P. Emilio Campana: „Maria nel culto cattolico, sv. II. (1933), str. 172 n.
[4]) Pius X.: „Dekret o blahořečení služebníka Božího" z 11. 4. 1909.
[5]) Duplex maius — Pius IX. 1856.
[6]) Litt. Enc. Annum sacrum z 11. června 1899, Acta, sv. 19, str. 71 n.
[7]) A. A. S. 20 (1928) 165 n.

Nejdříve nevysvítá tak jasně smírný ráz této pobožnosti, jemuž přál již P. de Gallifet v 18. století, ale tento ráz tak jasně vynikl v posledních letech, že P. Campana mohl roku 1933 napsati: „Není daleko doba (netřeba býti velikým prorokem, abychom na to přišli), kdy i smír se stane podstatnou části této pobožnosti." Právě tuto stránku více vyzdvihla fatimská zjevení a následující vývoj.

*

Čím více se mezi věřícími šířila tato pobožnost, tím více rostla touha po zasvěcení světa Srdci Mariinu.

I zasvěcení Matce Boží je věc, která se v Církvi dávno prováděla. Sv. Jan Eudes je považoval za doplněk pobožnosti k Srdci Mariinu. Sv. Grignion z Monfortu byl jejím horlivým propagátorem svým „svatým nevolnictvím".

V dobách, kdy ještě byla víra živější, města a celé národy se o závod dávaly pod její mocnou ochranu. Sv. Štěpán, král uherský (997—1038) nazval Pannu Marii „Královnou Uher" (Regina Hungariae). Portugalsko, které již jeho první král (1039 až 1085) prohlásil za „Zemi Panny Marie", znovu roku 1646 zvolilo státním zákonem Neposkvrněné Početí za patronku a strážkyni, zavázalo se k roční dani 50 zlatých „cruzados" a složilo přísahu hájit vždycky jejích práv. Francie (1638), Rakousko (1647), Polsko (1656) byly od svých panovníků slavnostně zasvěceny Panně Marii. Italských měst, která, jako na příklad Janov, se honosí tím, že jsou městy Mariinými, je bezpočtu.

Ale touha po zasvěcení světa Srdci Panny Marie obživla po roku 1900 a bylo považováno za nutný doplněk zasvěcení Božskému Srdci.

Již téhož roku 1900 P. Alfred Dechamps T. J. začal s požehnáním tamějšího arcibiskupa křížové tažení v Toulouse za tímto účelem a poslal do Říma žádosti doložené miliony podpisů. Roku 1906 přičiněním kardinála Richarda došla nová žádost se 707.845 podpisy. Roku 1908, 1912, 1920 generální představení eudistů sestavili nové seznamy, do nichž se podepsalo velmi mnoho biskupů a statisíce věřících. Téměř všechny mariánské sjezdy propagovaly toto hnutí a lurdský sjezd (1930) s nadšením projevil radost nad „žádostí o zasvěcení světa Neposkvrněnému Srdci Panny Marie", který sestavili přítomní biskupové, kteří je doporučili Jeho Svatosti Piu XI. Zatím se jednotlivé diecése v různých částech světa zasvěcovaly v hojném počtu.

[8]) Op. cit., str. 241.

Ale již roku 1914, u příležitosti mezinárodního eucharistického sjezdu, zmíněné město Neposkvrněné Panny poslalo Piu X. žádost, aby ráčil zasvětit svět Srdci Panny Marie. Žádost byla doručena papežským legátem, vyslaným na tento sjezd. Svatý papež odpověděl, že je vhodnější ponechati tak významný úkon nějaké slavnosti čistě mariánské.

Tato okolnost čistě mariánská byla podle plánu Boží Prozřetelnosti poskytnuta fatimskými zjeveními.

Portugalští biskupové si vzali k srdci přání, které tehdy Panna Maria projevila, a při prvním náporu bezvěrecké propagandy zasvětili své diecése a celou vlast Srdci Panny Marie při národní pouti 13. května 1931 a toto zasvěcení slavnostním způsobem obnovili při pouti roku 1938, která se konala na poděkování za zažehnání revoluce. Při téže příležitosti „plni upřímné radosti a vděčnosti k nebeské Matce za veliké a vpravdě zázračné dobrodiní, že zachránila Portugalsko, podali svatému Otci Piu XI. blahé paměti společnou žádost, „aby ráčil, jakmile to uzná za vhodné, zasvětit celý svět témuž Nejčistšímu Srdci, aby svět byl konečně vysvobozen z tak mnohých nebezpečí, která mu na všech stranách hrozí, a aby prostřednictvím Matky Boží zavládl mír Kristův v království Kristově".[9])

Jako nejdůležitější součást slavností jubilejního roku zjevení bylo obnoveno zasvěcení 13. května až 31. října, to jest na začátku a na konci upomínkových slavností.

Dovídáme se, že Jeho Svatosti Piu XII. byla podána též nová žádost o zasvěcení světa. Jaký vliv měly tyto předběžné události na konečné uskutečnění? Je známo, že náměstek Kristův se ve své činnosti neřídí soukromými zjeveními, nýbrž důvody theologickými. Přece však se může stát a vícekrát se i stalo, že první myšlenka nebo poslední popud k určitému rozhodnutí, které bylo z vyšších důvodů považováno za oprávněné, vhodné nebo nutné, byl dán mimořádným zákrokem nebes, dostatečně ověřeným. Tak na příklad první popud k zasvěcení světa Božskému Srdci roku 1900 vyšel od

[9]) Původní text v Mensageiro de Maria 15 (1938) 173.

služebnice Boží Matky Marie od Božského Srdce z vévodského rodu Droste zu Wischering, představené domu Dobrého Pastýře v Oportu (Portugalsko).

Theologický podklad pro zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie je nepopíratelný. Je podřízen a v dokonalém souhlasu s důvody pro zasvěcení Božskému Srdci, které mistrně vyložil Lev XIII. v encyklice Annum sacrum. K jeho urychlení směřovaly stále četnější prosby věřících a ještě více krise, v které se octlo lidstvo, krise, která se stává stále těžší a kterou nelze vyřešit bez zvláštní milosti nebes tak, aby nastal mír v pravdě, spravedlnosti a lásce, který by dovedl znovu vybudovat a zahojit to, co bylo zbořeno a zraněno. Tyto důvody jsou více než postačitelné, aby ospravedlnily nové obrácení se k nebi na přímluvu Té, jíž Bůh svěřil klíč od svých pokladů. Uzavření jubilejních slavností zjevení bylo v záměrech Božích příležitostí, kdy se toto horoucí přání mělo uskutečnit.

Nelze neviděti vnitřní souvislost předchozích událostí s tímto velkorysým gestem nejvyššího pastýře duší.

*

„Hledíme-li vstříc moderním událostem, které jsou do budoucnosti plné nejistoty, dere se ze všech srdcí úzkostiplná otázka: kdo nás zachrání? — Jistě ne dovednost politiků, nezachrání nás výmluvnost řečníků, nezachrání nás zlato milionářů, nezachrání nás ani zbraně vojáků, ale jedině Bůh nás může zachránit a zachrání nás, obrátíme-li se o pomoc k Neposkvrněnému Srdci své Matky. Maria ve Fatimě prohlásila, že „pouze ona nám může přispěti ku pomoci“ svou přímluvou za nás u Božího milosrdenství a dávajíc nám slavnostní záruku míru, prohlásila: „Mé Srdce zvítězí.“ Je na nás, abychom se velkodušně přiznali k jejímu poselství a přičiňovali se o vítězství Jejího Neposkvrněného Srdce.“[1])

[1]) A. Magni T. J., La nostra risposta al Messaggio di Fátima str. 24.

PÍSEŇ K PANNĚ MARII FATIMSKÉ.

Slova Antonína Stříže, nápěv O. L. Stanovského.

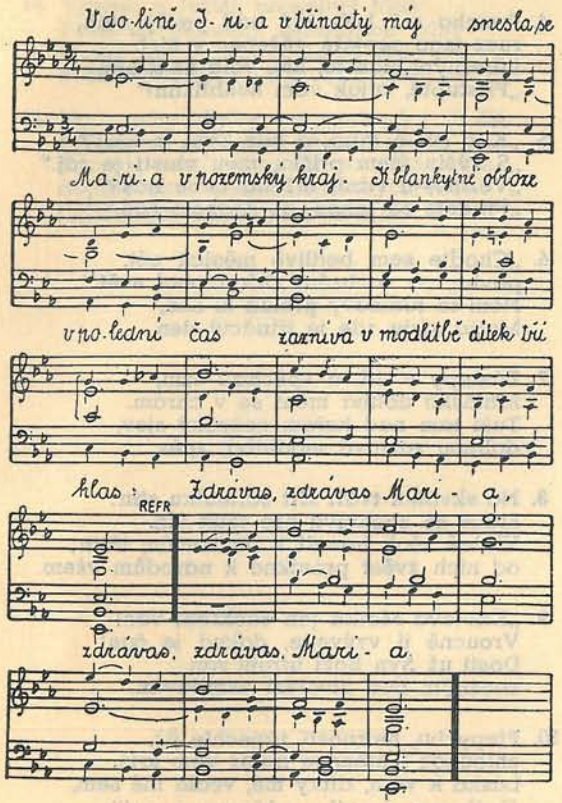

1. V dolině Iria v třináctý máj
snesla se Maria v pozemský kraj.
K blankytné obloze v poledne čas
zaznívá v modlitbě dětí tří hlas.
[:*Zdrávas, zdrávas, Maria!*:]

2. Náhle blesk oslní pastevců zrak,
myslí, že v dáli kdes bouřlivý mrak.
Opětný nad obzor vyšlehlý blesk
po krovu otcovském budí v nich stesk.

3. Plaše se ohlédnou pastvinou v dál,
keřík kde dubový v kamení stál.
Nad keřem přejasná zaplála zář,
Paní tam vznešené spanilá tvář.

4. Roucho má bělostné nad padlý sníh,
ruce jsou sepjaté, růženec v nich.
Líbezným hlasem, hle, volá již k nim:
„Přistupte, nijak vám neublížím!"

5. „Kdo jsi, ó Paní, a kde Tvůj je kraj?"
„S výšin jsem přišla, mou vlastí je ráj."
„Vezmeš-li Paní, též do nebe nás?"
„Přijdete za mnou, až dospěje čas."

6. „Choďte sem bedlivě měsíců pět,
povím, co zachrání chřadnoucí svět."
Není to klamavý přelud ni sen,
Maria vždy zde je třináctý den.

7. Zástupy v údivu spěchají tam,
fatimská dolina mění se v chrám.
Tuší tam nad keřem nebeský zjev,
dolinou zaznívá modlitba, zpěv.

8. Na skvoucí tváři zřít zármutku stín:
srdce se zachvívá pro tolik vin.
Vlídně však hovoří k pastevcům třem;
od nich zvěst pronikne k národům všem.

9. „Kristova Matka jen zachrání vás!
Vroucně ji vzývejte, dokud je čas!
Dosti už Syn Boží utrpěl ran,
zbožným buď životem usmiřován.

10. Přepychu, marnosti zanechte již,
chloubou i útěchou budiž vám kříž.
Láska k vám, dítky mé, vedla mě sem,
Královna svatého růžence jsem!"

11. Zástupy uchvátí bázeň a žas;
oblohu zaplavil plamenný jas.
Klekají, bijí se kajícně v hruď:
„Věříme, Bože, nám milostiv buď!"

12. Maria, chorým jež přinášíš lék,
za svoji dobrotu přijmi náš vděk.
Dítky jak matku svou chceme tě ctít,
růžové věnečky denně ti vít.

13. Růženec budiž nám přemocná zbraň,
Matičko, dítky své žehnej a chraň.
Přispěj, ať přemůžem tělo a svět,
v srdcích ať nezvadne milosti květ.

14. Vyslyš, ó Ježíši, prosebný hlas:
Pekel ať plameny neszehnou nás!
Duším též v očistci úlevy přej,
světlo své slávy jim uzříti dej!

15. Na prosby Matky své zachraň svůj lid,
Církvi dej svobodu, národům klid.
Všecky, kdož ctíme tě, na věky spas,
dopřej nám dospěti nebeských krás!
[*:Zdrávas, zdrávas, Maria!:*]

OBSAH:

List Msgra José Correia da Silva, biskupa leirijského 7
Autorova předmluva 9

Část první: DĚJE ZJEVENÍ

I. Země, kterou si Maria oblíbila 14
II. První zjevení, v neděli 13. května 1917 . . 16
III. Druhé zjevení, ve středu 13. června . . . 22
IV. Třetí zjevení, v pátek 13. července . . . 25
V. Čtvrté zjevení, v neděli 19. srpna . . . 33
VI. Páté zjevení, ve čtvrtek 13. září 42
VII. Pasáčci vypovídají 46
VIII. Šesté a poslední zjevení, v sobotu 13. října . 58
IX. Po velikém zázraku 66

Část druhá: OMILOSTNĚNÉ DĚTI

X. Tři důvěrníci nebeské Královny před zjeveními 76
XI. Tři důvěrníci nebeské Královny po zjeveních 85
XII. V ohni utrpení 100
XIII. Poslední dni Hyacinty 107
XIV. Lucie — sestra Marie od Matky Bolestné . 118

Část třetí: ÚCTA PANNY MARIE FATIMSKÉ

XV. Odezva událostí v Portugalsku 122
XVI. Zákrok církevní 126
XVII Rozvoj úcty Madony Fatimské 134
XVIII. Národní pouť 137

Část čtvrtá: ZÁZRAKY

XIX. Uzdravení nemocných 146
XX. Zázraky mravní 170
XXI. Největší zázrak 185

DOSLOV

Neposkvrněné Srdce Panny Marie 194
Píseň k Panně Marii Fatimské 203

Název knihy:

FATIMA VOLÁ

(Le Meraviglie di Fátima)

Spisovatel:

P. LUIS GONZAGA DA FONSECA S. J.

Překladatel:

KAREL PILÍK

I. Vydání, 4200 výtisků

Titulní kresba: RUDOLF ADÁMEK

Grafická úprava: STANISLAV MAREK

Cena: Kčs 65.— brož.

1948

Tiskem a nákladem

Družstva Vlast v Praze-II, Žitná 26